

ОШ „Хајдук Вељко“ у Штубику,
Број телефона: 019 – 555/008, 555/023, 555/036
E-mail: oshajdukveljko@gmail.com
Матични број: 07129106
ПИБ: 100773865
Дел. број: I-259/223
Датум: 16.6.2023.

О с н о в н а ш к о л а „Хајдук Вељко“ Штубик

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

за период од **2023/24.** до **2026/27.** године

САДРЖАЈ

УВОД	4
НАЧЕЛА ИЗРАДЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	4
ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	4
ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.....	6
ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ.....	9
НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	27
ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА.....	35
ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ПРВОМ РАЗРЕДУ	35
ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА У ПРВОМ РАЗРЕДУ.....	54
ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ДРУГОМ РАЗРЕДУ	58
ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА У ДРУГОМ РАЗРЕДУ.....	81
ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ.....	91
ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ.....	119
ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ЧЕТВРТОМ РАЗРЕДУ	128
ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА У ЧЕТВРТОМ РАЗРЕДУ.....	150
ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ПРВОГ ЦИКЛУСА ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА	157
ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	163
ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ПЕТОМ РАЗРЕДУ	163
ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ	201
ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ.....	211
ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ	225

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ	260
ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ	272
ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У СЕДМОМ РАЗРЕДУ	286
ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У СЕДМОМ РАЗРЕДУ	348
ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ У СЕДМОМ РАЗРЕДУ	356
ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ОСМОМ РАЗРЕДУ	367
ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ОСМОМ РАЗРЕДУ	412
ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ У ОСМОМ РАЗРЕДУ	425
СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	438
ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ	471
ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ У ПРВОМ ЦИКЛУСУ	471
ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ У ПРВОМ ЦИКЛУСУ	471
ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ	472
ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ	472472
ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ	473
ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ДРЖАВНИХ И МЕЂУНАРОДНИХ ПРАЗНИКА	474
ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ	475
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА	476
ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	494493
ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	494
ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	495
ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА У ШКОЛИ	496
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	498

13. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	499
14. ПРОГРАМ САРАДЊЕ ПОРОДИЦЕ И ШКОЛЕ.....	500
15. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ	503
16. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	505
17. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	506
18. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	508

УВОД

Школски програм ОШ „Хајдук Вељко“ Штубик је документ на основу којег се остварује развојни план и укупан образовно –васпитни рад у школи. Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира и реализује свој рад. Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно старатеља у избору школе, праћење квалитета образовно – васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика. Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

Школски програм ОШ „Хајдук Вељко“ Штубик доноси се на основу плана наставе и учења у складу са Законом и израђен је за период од четири године, тј. од школске 2023/24. до школске 2026/2027. Школски програм ОШ „Хајдук Вељко“ Штубик основни је радни документ који приказује све планиране наставне теме и области, активности, као и организацију рада на остварењу исхода, циљева и задатака од првог до осмог разреда. По потреби се доносе измене и додаци Школском програму у виду Анекса школског програма у току његовог остваривања. Школа објављује школски програм у складу са Законом и општим актом школе.

НАЧЕЛА ИЗРАДЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм утемељен је на начелима:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;

- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика
- 10) уважавање узрастних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

- Закон о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018 - др. закон, 6/2020 и 129/2021);
- Закон о предшколском васпитању и образовању ("Сл. гласник РС", бр. 18/2010, 101/2017, 113/2017 - др. закон, 95/2018 - др. закон, 10/2019, 86/2019 - др. закон, 157/2020 - др. закон, 123/2021 - др. закон и 129/2021);
- Правилник о Општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Службени гласник РС“, број 78/17)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања (члан 67. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018 - др. закон, 6/2020 и 129/2021),
- Правилник о стандардима услова за остваривање посебних програма у области предшколског васпитања и образовања („Службени гласник РС“, број 61/2012)
- Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање ("Сл. гласник РС", бр. 74/2018)
- Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику ("Сл. гласник РС", бр. 80/2018)
- Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Сл. гласник РС", бр. 46/2019 и 104/2020)
- Закон о основном образовању и васпитању ("Сл. гласник РС", бр. 55/2013, 101/2017, 10/2019, 27/2018 - др. закон и 129/2021)
- Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 10/2004, 20/2004, 1/2005, 3/2006, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011 - др. правилник, 7/2011 - др. правилници, 1/2013, 4/2013, 14/2013, 5/2014, 11/2014, 11/2016, 6/2017 и 12/2018)
- Правилник о наставном плану и програму за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања и наставном програму за трећи разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 1/2005, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011 - др. правилник, 7/2011 - др. правилник, 1/2013, 11/2014, 11/2016 и 12/2018)
- Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019 и 2/2020)
- Правилник о наставном плану и програму за четврти разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019 и 2/2020)
- Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/2007, 2/2010, 7/2010 - др. правилник, 3/2011 - др. правилник, 1/2013, 4/2013, 11/2016, 6/2017, 8/2017, 9/2017, 12/2018 и 15/2018 - др. правилник)
- Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/2008, 3/2011 - др. правилник, 1/2013, 5/2014, 11/2016, 3/2018, 12/2018 и 3/2020)
- Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/2009, 3/2011 - др. правилник, 8/2013, 11/2016, 12/2018, 3/2019, 12/2019 и 3/2020)

- Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 2/2010, 3/2011 - др. правилник, 8/2013, 5/2014, 11/2016, 7/2017, 12/2018, 10/2019 и 3/2020)
- Правилник о наставном плану и програму за ученике седмог и осмог разреда основног образовања и васпитања обдарене за математику ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 2/2013 и 12/2019)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – сазнање о себи и другима за први разред основне школе („Просветни гласник“, број 5/01 и „Сл. Гласник РС“, бр. 93/04– др. правилник)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање сазнање о себи и другима за други разред основне школе („Просветни гласник“ број 8/03)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – сазнање о себи и другима за трећи разред основне школе („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 20/04)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – Сазнање о себи и другима за четврти разред основне школе („Службени гласник РС- Просветни гласник“, број 15/05)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за пети разред основне школе („Просветни гласник“, бр. 15/05)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за седми разред основне школе („Просветни гласник“, бр. 7/07)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за осми разред основне школе („Просветни гласник“, бр. 6/08)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за први разред основне школе („Просветни гласник“, број 5/01)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за трећи разред основне школе („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 23/04)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за четврти разред основне школе („Просветни гласник“, број 9/05)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за пети разред основне школе („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 9/05)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за седми разред основне школе („Просветни гласник РС“, број 2/08)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за осми разред основне школе („Просветни гласник РС“, број 7/08)
- Правилник о Програму огледа за ученике седмог и осмог разреда основног образовања и васпитања обдарене за математику („Просветни гласник“, број 9/09)
- Правилник о ближим условима организовања целодневне наставе и продуженог боравка („Службени гласник РС“, број 77/14)
- Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи ("Сл. гласник РС", бр. 30/2019)
- Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математика, природа и друштво („Просветни гласник“, број 5/11)
- Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања („Просветни гласник“, број 5/10)
- Правилник о општим основама предшколског програма („Просветни гласник“, број 14/06)
- Правилник о програму огледа за примену приступа настави усмереној на учење и развој компетенција ученика у основном и средњем образовању и васпитању и развијање школа вежбаоница („Просветни гласник“ бр. 11/2014 и 14/2014)
- Правилник о допунама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 15/18, 18/18, 3/19, 3/20 и 6/20)
- Правилник о допуни Правилника о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/19, 1/20, 6/20, 8/20 и 5/21)
- Правилник о допуни Правилника о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/19, 2/20, 6/20 и 5/21)

ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Циљеви школског програма јесу:

1. пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
2. стицање квалитетних знања, вештина и ставова које су свима неопходне за лично остварење и развој, инклузију и запослење и стицање и развијање основних компетенција у погледу комуникације на матерњем језику, комуникације на страним језицима, математичке писмености и основних компетенција у науци и технологији, дигиталне компетенције, компетенције учења како се учи, међуљудске и грађанске компетенције и културног изражавања;
3. развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса;
4. развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
5. оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу ради унапређивања личног живота и економског, социјалног и демократског развоја друштва;
6. развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, учење и образовање током целог живота и укључивање у међународне образовне и професионалне процесе;
7. развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
8. оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
9. оспособљавање за рад и занимање стварањем стручних компетенција, у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада, развојем савремене науке, економије, технике и технологије;
10. развој и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
11. развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња;
12. развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;
13. развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, права на различитост и бризи за друге, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
14. формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог језика, традиције и културе српског народа, националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
15. развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16. повећање образовног нивоа становништва и развој Републике Србије као државе засноване на знању.

Исходи:

Након завршетка основног образовања и васпитања ученик ће бити способан да:

- 1) изрази и тумачи идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у усменој и писаној форми;
- 2) прикупља, анализира, организује и критички процењује информације;
- 3) користи српски језик, односно језик националне мањине и страни језик у зависности од културног наслеђа и средине, потреба и интересовања;
- 4) ефикасно и критички користи научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
- 5) ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације и заједнице;
- 6) зна како да учи;
- 7) уме да разликује чињенице од интерпретација;
- 8) примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама;
- 9) поуздано, критички и одговорно према себи и другима користи дигиталне технологије;
- 10) одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима;
- 11) ефикасно и конструктивно учествује у свим облицима радног и друштвеног живота, поштује људска права и слободе, комуницира асертивно и ненасилно посебно у растућој разноликости друштава и решавању сукоба;
- 12) покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;
- 13) остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности;
- 14) схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани;
- 15) има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија, укључујући музику, књижевност, извођачке и визуелне уметности.

Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Школски програм усмерен је ка развијању међупредметних компетенција као најрелевантнијих за адекватну припрему ученика за активну партиципацију у друштву и целоживотно учење: 1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос према околини 10. Естетичка компетенција 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

Назив, врста и трајање свих програма образовања које школа остварује

Школски програм за предшколско образовање и васпитање, за први и други циклус основног образовања и васпитања ОШ „Хајдук Вељко“ Штубик припремио је стручни актив за развој школског програма.

Основно образовање и васпитање остварује се на основу Школског програма за: предшколско образовање и васпитање које се реализује у подручним одељењима Плавна, Малајница и Турија за први и други циклус основног образовања и васпитања. Школски програм донео је Школски одбор за период од **2023/24. до 2026/2027.** године на седници Школског одбора **одржаној 29. јуна 2023.** године.

Школски програм донет је на основу постојећих Програма наставе и учења. Школским програмом обезбеђује се остваривање исхода, принципа, циљева, стандарда постигнућа, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља и локалне заједнице.

Школски програм ОШ „Хајдук Вељко“ Штубик за предшколско образовање и васпитање, за први и други циклус основног образовања и васпитања је основни радни документ који обухвата све садржаје, процесе и активности који су усмерени на остваривање исхода, циљева и задатака, а који су регулисани на националном и школском нивоу.

Језик на коме се остварују програми

Сви програми образовања и васпитања које школа остварује реализује се на СРПСКОМ ЈЕЗИКУ.

ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ

1. Уводне напомене

Основна школа „Хајдук Вељко“ организује васпитно-образовни рад у припремној предшколској групи. Припремни предшколски програм је почетни ступањ система деветогодишњег обавезног образовања и васпитања деце, а остварује се у оквиру школе.

Предшколски програм доприноси остваривању права детета да расте и развија се у квалитетној васпитно-образовној средини, која поштује његове особености, уважава његове потребе и подстиче његов психофизички развој.

Доприноси и:

- Проширивању и сређивању социјалних и сазнајних искустава
- Оснаживању комуникативне компетенције
- Емоционалној и социјалној стабилности детета
- Подржавању мотивације за новим облицима учења и сазнавања

Остваривање припремног предшколског програма доприноси програмском и организационом повезивању предшколског и основног образовања, што обезбеђује континуитет у васпитању и образовању деце и олакшава им прелаз из једне средине у другу.

Припремни предшколски програм спроводи се по моделу "Б" и у свом раду руководе се основним смерницама схватања дечје суштине, њихове природе, физичког и психичког развоја и воде рачуна да остваре васпитно образовне циљеве који се односе на децу.

2. Општи подаци о школи

Лична карта школе

На магистралном путу Неготин – Мајданпек, на двадесетом километру од Неготина према западу налази се село Штубик. Редовна основна школа у Штубику носи име Хајдук Вељка. У оквиру школе раде и издвојена одељења у селима Малајница, Плавна и засеоку Плавне Турија. У Штубику се налази централна школа која обухвата припремно-предшколску групу и ниже разреде са подручја Штубика и више разреде са горе наведених подручја. У Плавни и Малајници настава је организована у комбинованим одељењима од припремно-предшколске групе до 4. разреда, на Турији налазе се неподељена одељења припремно-предшколске групе и нижих разреда, док је у Шаркамену припремно предшколска група радила до шк. 2018/19. године.

Програм предшколског васпитања и образовања у ОШ „Хајдук Вељко“ Штубик, као и у подручним одељењима влашког говорног подручја (Малајница, Плавна и Турија), реализује се почев од школске 2008/09 године на основу решења Министра. Територија коју покрива ОШ ”Хајдук Вељко ” је брдско-планинска, разуђеност терена је велика и незанемарљиве удаљености између породичних кућа и школа. Сви полазници ППП су из села општине Неготин, која су брдско планинског типа и која се протежу на делу источних одронака планине Дели Јован, обухвативши горњи део слива реке Замна. Остваривање припремног предшколског програма у школи доприноси програмском и организационом повезивању предшколског и школског образовања и васпитања као претпоставке остваривања континуитета у васпитању и образовању деце.

Деца ће захваљујући остваривању предшколског припремног програма стећи одређено предзнање и самопоуздање, усвојити разне социјалне вештине и правила понашања у колективу и тако обезбедити безболни прелазак на следећи „степеник“ – 1. разред. Утемељиће способности, личне ставове који ће се затим развијати током читавог школовања, па и живота. ППП се реализује у специјализованим просторијама са заједничким улазом (са осталим ученицима) и просторијама за рад у комбинацији са неким од првог до четвртог разреда и које су у потпуности опремљене неопходним средствима и дидактичким материјалом потребним за рад са децом узраста за ППП. На побољшању материјално – техничких услова школа континуирано ради сваке године. Велики допринос дају васпитач и учитељице које мотивишу децу и њихове родитеље да и сами припреме потребна наставничка средства. У реализацији ППП, школа има неопходну помоћ и подршку партнера из локалне самоуправе, Општине Неготин, Центар за социјални рад, Здравствени центар, разне организације и удружења грађана (у селу Штубику раде: пошта, абулантна станица, 2 ветеринарске станице, 2 пекаре, месара, три трговинске радње, стовариште грађевинског материјала, цигло-црепана, салон намештаја, млин, културно-уметничко друштво, аматерски фудбалски клуб) и сл.

3. Основе програма предшколског васпитања и образовања - ГОДИНЕ УЗЛЕТА

Вера у капацитете деце предшколског узраста да активно учествују у свом учењу и развоју, значај игре на овом узрасту и значај заједничког учешћа деце и одраслих за учење и развој. Основе програма су намењене свима који су непосредно или посредно укључени у делатност предшколског васпитања и образовања (медицинским сестрама, стручним сарадницима, дефектолозима, учитељима), породици, локалној заједници, стручним и академским заједницама и свим другим државним и цивилним организацијама, институцијама и телима повезаним са образовањем, здравственом и социјалном заштитом и културом. Основе програма служе, пре свега, практичарима као полазиште, смернице и повод за разумевање и преиспитивање праксе, развијање програма кроз властита промишљања и дијалог са колегама, породицом и децом.

Полазишта Основа програма:

- Дете је јединствено и целовито биће
- Дете је компетентно и богато потенцијалима
- Дете је активан учесник заједнице вршњака и одраслих
- Дете је посвећено учењу
- Дете је креативно
- Дете је биће игре

4. Полазишта Основа програма: теоријско вредносни постулати

Основама програма одређује се концепција предшколског васпитања и образовања која обухвата схватање детета и његовог учења и развоја, схватање природе праксе и програма предшколског васпитања и образовања и схватање функције и природе васпитања и образовања на предшколском узрасту. Њима се исказује шта се сматра важним и вредним и чему тежимо у програму предшколског васпитања и образовања.

4.1. Сагледавање детета

Дете је јединствено и целовито биће. Свако дете је личност са својим јединственим могућностима и једнаким правима да се та јединственост препозна и уважи. Дете реагује целим својим бићем, његов интелектуални, емоционални, сензомоторни, социјални и говорни развој је узајамно условњен и испреплетан. **Дете је комплетно и богато потенцијалима.** Оно није само биће потреба, већ поседује и капацитете који га чине комплетним учесником сопственог учења и развоја. Компетентност детета изграђује се кроз односе са одраслим и вршњацима.

4.2. Теоријске поставке о детету, програму и пракси

Основе програма се заснивају на сагледавању детињства као вредне и видљиве друштвене категорије. Дете се сагледава ко богато потенцијалима и као компетентни учесник у свом учењу. Од највећег значаја је сарадња деце и одраслих кроз праксу и узајамну интеракцију. Игра је доминантна пракса детета кроз

коју гради односе и кроз коју се највише одвија процес усвајања знања. Спољашна искуства и захтеви појачавају или слабе неуронске везе из чега проистиче капацитет детета за учење и истовремено рањивост детета.

Основе програма није готов модел који се директно имплементира у пракси, већ флексибилни оквир којим се постављају основне вредности и начела које се конкретизују кроз експериментисање и иновације. Учење је процес учешћа у заједници праксе.

4.3. Сагледавање интелектуалног развој

Интелектуална припремљеност деце за школску наставу огледа се, пре свега, у његовој жељи и способности да учи, што подразумева поседовање одређеног обима знања и способности да се знања стичу на школски начин. Поред њихове зрелости, готовост за започињање систематског учења, какво је школско, подразумева:

1. Развијеност сензорних процеса – осета, опажаја и представа (која се огледа кроз њихову тачност, целовитост и прецизност), познавање еталона за боју, облик, величину и просторне појмове, уз потребан обим чулног искуства.
 2. Формирање система знања и начина долажења до сазнања на чијој ће се основи, у школи, развити одговарајућа сазнајна активност и теоријски начин мишљења, неопходан за усвајање наставног програма.
 3. Развијену и стабилну жељу за сазнањем и формирану навику бављења умном делатношћу, уз развијене способности за вршење умних операција – систематског посматрања и испитивања предмета и појава, анализе и синтезе, поређења, класификовања, серијације, нумеричке конструкције (скупови и бројеви) и конзервације, структурирања простора, структурирања времена, уопштавања, као и закључивања на основу закљученог.
 4. Развијеност сазнајних процеса: спремности да прихвати задатак, разуме упутство и поступи према њему, способности да репродукује запажено, умења да се самостално постави конкретизује циљ активности...
 5. Способност детета да се сразмерно и продуктивно дуго бави умним радом уз економичан утрошак снаге и нервно – физиолошки замор.
 6. Поседовање неких специјалних способности и вештина потребних у школи, као што је разумевање значења симбола, гласовна анализа састава речи, оријентисање у простору, поседовање елементарних математичких појмова, увежбаност руке за писање и сл.
- Све то указује на неопходност индивидуалног приступа сваком детету код којег се на најстаријем предшколском узрасту утврди недовољна интелектуална припремљеност за школу, као и благовременог предузимања одговарајућих компензаторских мера за њено отклањање.

4.4. Сагледавање социјалног развоја

За успешно укључивање у наставни процес није довољно да дете поседује одређен обим знања, као и да буде спремно за њихово даље усвајање, већ и да буде припремљено за суштинске промене у читавом начину живљења које је имало до тада. За то је потребна и одговарајућа социјална зрелост. Компоненте социјалног развоја и развоја личности које улазе у састав готовости за полазак у школу су:

- Активна тежња детета да пође у школу, да измени дотадашњи начин живљења, жеља да научи нешто ново, да стекне боље вештине и начине поступања
- Одређена свесност у понашању и деловању
- Емоционална осетљивост детета, способност да осети осећања других људи и да разуме расположење друге деце
- Развијеност елементарне самосвести, познавање сопствених могућности, способност за самооцењивање, самоконтролу, самопоштовање, самоусавршавање.

Припремна група се разликује и по атмосфери која влада у њој. Већ сама чињеница да ја она сачињена од најстарије деце, утиче на статус њених чланова и начин на који доживљавају себе. Свест о томе да догодине полазе у школу, на посебан начин утиче на слику о себи. Будући да се осећају одраслија, васпитач може да им поставља веће и одговорније задатке. На тај начин се код најстарије предшколске деце развија позитиван однос према школи.

4.5. Сагледавање емоционалног развоја

Емоције имају веома важну и оријентациону и регулативну улогу у активностима деце. Мотив активностима даје општу усмереност. Код деце почиње да се јавља свест о дужности као као показатељ опште, а посебно емоционалне зрелости за полазак у школу.

Емоције које доминирају у психичком животу и управљају активностима предшколског детета, треба да постигну такав развојни ниво, на којем ће да постану стабилније, до извесне мере регулисане и контролисане. Посебно је у емоционалном погледу важан развој тзв. виших или сложенијих осећања интелектуалног, моралног, естетског и социјалног карактера: радозналости, осећања правде, осећања хармоније, осећања другарства и др. Допринос емоционалној готовости детета за полазак у школу дају сви поступци којима се негује њихова емоционална култура и прерађују емоције. У њих спада:

- Подстицање деце да размишљају о себи, својим емоцијама, искуствима, реакцијама и др., уз поређење са другима. - Буђење позитивних емоција, радосног расположења, оптимизма, полета и ведрине.
- Помоћ деци да развију стратегије за превладавање, а не потискивање непријатних психичких стања. - Оспособљавање деце да се снађу у неочекиваном, за њих болним искуствима.
- Пружање прилика деци да екстернализацијом пренесе емоције на рационалан план, што им помаже да постану свесна емоционалних аспеката односа међу људима.
- Оспособљавање деце да улазе у емоционалне односе са другима уз неговање и продубљивање позитивних емоција.
- Упознавање начина на који уметници изражавају и пренесе емоције, уз разликовање стварних од представљених емоција и распознавање прикривених емоција.

5. Мотивација као подстицај и подршка у испољавању дечјих потенцијала

Мотивациона готовост, као саставни део психичке готовости детета за полазак у школу, састоји се од његове жеље да учи као и заинтересованости да се бави нечим што га приближава делатности одраслих, што ће му омогућити заузимање нове друштвене улоге. Ова готовост значи жељу да се буде ђак, иде у школу, као и да се бави оним чиме се баве вршњаци и старија деца.

Основни мотив на основу којег се формира такав однос детета према школи, школском учењу и учитељу, није учење само по себи, већ чињеница да постаје ђак, да борави у школи, што му обезбеђује нов положај у друштвеним односима. Осим тога, оно се поноси новим статусом које ће стећи.

Позитиван однос о којем је реч формира се постепено. Може се сматрати да је ова готовост постигнута ако се дете односи према поласку у школу и боравку у њој на позитиван начин. Свакако ће се одређеније представе о школи и мотивација, формирати тек са поласком детета у школу.

6. Рана искуства као одлучујући утицај на развој будућих могућности у одраслом добу

Посебан значај предшколског васпитања и образовања за децу са сметњама у развоју је у томе што се организује у периоду када је биолошки развој најбурнији, а нарочито је убрзан развој централног нервног система. Предшколско васпитање и образовање деце уопште, а посебно деце са сметњама у развоју, даје велике могућности за њихов свестрани психофизички развој. Пракса је показала да се изгубљено време у овом периоду не може надокнадити и што се више касни са организованим васпитно – образовним радом, утолико је оспособљавање за живот и рад ове деце тежи. Програм припреме деце за школу састоји се од области у које су сврстани васпитно – образовни садржаји и активности путем којих се остварују општа и посебна припрема деце за школу.

Један од основних циљева у области предшколског васпитања и образовања деце са одређеним сметњама је да се пред полазак у школу постепено обезбеди једногодишњи програм предшколског васпитања и образовања, чиме треба да се допринесе што бољој социјализацији и адекватној припреми деце за живот и школу.

7. Општи циљеви Основа програма:

- Да сва деца предшколског узраста, кроз подршку њиховој добробити, имају једнаке могућности за учење и развој. - Да учешћем у програмима деца имају прилике и могућности да буду срећна, да се осећају задовољно, остварено и прихваћено, да граде односе поверења и уважавања, блискости и пријатељства.
- Да деца развијају диспозиције за целоживотно учење као што су отвореност, радозналост, отпорност, рефлексивност, истрајност, поверење у себе.
- Да деца учешћем у програму имају прилике да упознају, истражују и преиспитују различита подручја људског сазнања и делања, различите продукте културе и начине грађења и изражавања значења.
- Да породице имају могућности и прилике да бирају, активно учествују у васпитању и образовању своје деце на јавном плану, да освесте своје потребе и капацитете и развијају родитељске компетенције.
- Да васпитачи, сестре-васпитачи, стручни сарадници, стручњаци из различитих области и други практичари имају прилику да испоље своју аутономију, креативност и професионалност као и проактивно заступање интереса деце и породица.
- Да дечји вртић и друга окружења у локалној заједници (школа, центри културе, спорта и рекреације, отворени простори, друге институције локалне средине) постану простори заједничког учешћа деце и одраслих у учењу и грађењу смисла, кроз дијалог и узајамну подршку.
- Да се васпитачи, стручни сарадници и стручњаци других профила, истраживачи, носиоци образовне политике и сви који се баве предшколским васпитањем и образовањем повезују у истраживачку заједницу која кроз истраживања и узајамну подршку гради квалитет предшколског васпитања и образовања.

7.1. Циљеви предшколског васпитања и образовања усмерени на дете: подршка добробити детета

Циљеви васпитања и образовања деце предшколског узраста која имају одређене сметње су истоветни са циљевима васпитања и образовања деце која немају сметње, с тим што се васпитно-образовним радом са овом децом обезбеђује развој на основу њихових индивидуалних способности. Овај циљ васпитно-образовног рада остварује се задацима васпитно образовног рада и то:

- Стицање позитивне слике о себи и развијање поверења у себе и друге,
- Развијање самосталности и индивидуалне одговорности,
- Развијање интелектуалних капацитета у складу са развојним потребама, могућностима и интересовањима,
- Развијање социјалних и моралних компетенција, толеранције и прихватање различитости,
- Култивисање емоција,
- Подстицање креативног изражавања,
- Развијање чулне осетљивости,
- Развијање сензорних и психомоторних способности,
- Развијање хигијенских, радних, културних и других навика и вештина, самопослуживања и послуживања других,
- Развијање спретности, окретности, тачности и ефикасности покрета у игри и раду,
- Формирати код деце позитивну слику о себи, стварање услова да се доживи радост детињства, али и навике за одређене напоре у превазилажењу животних тешкоћа

Добробити детета у реалном програму:

ОСЕЋАТИ СЕ

БИТИ

МОЋИ

УМЕТИ

8. Рад са децом са одређеним потешкоћама

Вртић као простор демократске и инклузивне праксе обухвата:

- Уважавање права све деце на образовање кроз инклузивну праксу у вртићу, којом се уважава родна, културна, здравствена и свака друга различитост, развија осетљивост за дискриминацију и посебна пажња се посвећује укључивању деце из осетљивих група.
- Уважавање права детета на активно учешће у образовању кроз усмереност на добробит детета и одршку његовим потенцијалима.
- Важност породице у васпитању на раном узрасту.
- повезаност са локалном саједницом и обострано учешће у пракси вртића.

8.1. Рад са децом оштећеног вида

- Дете обавестити о свим променама у организацији простора (другачији распоред клупа, нови комади намештаја и сл.)
- Обезбедити услове да дете са оштећењем вида увек добро чује
- Садржај који се обрађује изговарати довољно јасно и гласно, како би дете са оштећењем вида могло да прати
- Развијати тактилну перцепцију, слух и говор
- Давати конкретне, прецизне и јасне инструкције (уместо: овде, тамо, онде... рећи: испред тебе, поред тебе, са леве стране и сл.)
- Слободно користити речи погледај, видиш, итд.
- Дозволити детету снимање диктафоном
- Користити макете, моделе или стварне предмете о којима се говори
- Код слабовиде деце обезбедити свеске са наглашеним линијама и квадратићима на мат папиру, а за писање користити црни фломастер
- Дозволити детету нешто дуже коришћење наставних материјала
- Обезбедити детету прилагођен материјал за поједине теме
- Проверавати да ли је дете све добро разумело
- Увек имати на уму да су додир и слух јако важни
- Укључити дете у све активности групе.

8.2. Рад са децом са ограниченим интелектуалним способностима

- Теоријске садржаје припремити на начин да се они сажму и сведу на најбитније
- Садржаје приближити детету на очигледан и једноставан начин
- Наставне садржаје повезати са свакодневним животом и искуством детета
- Користити елементе непосредне стварности (моделе, слике и цртеже без детаља, шеме...) - Обезбедити поступност у раду
- Детету давати једноставне задатке и јасна образложења
- Обезбедити довољно времена за вежбање и понављање
- Излагање треба ускладити са појмновним фондом и могућностима разумевања
- Користити кратке реченице, усмерене на оно што је битно
- Увек добро излагање пропратити адекватним паралингвистичким знацима (боја, јачина, висина гласа, мимика, гест)
- Излагање деце може се подстицати и развијати уз помоћ визуелне подршке или плана у облику питања
- Ако је текст приче која се детету представља дужи, представљати му по деловима, уз обавезну проверу колико је разумело

8.3. Рад са децом ометеном у телесном развоју

- Прилагодити деци простор без баријера (распоред намештаја треба да буде такав да омогућава несметано кретање)
- Коришћење свезака већег формата (А4) са тврдим корицама, како би биле у употреби дуже време

- Фиксирање папира за писање или свеске за подлогу или радни сто
- Прилагодити прибор за писање специфичним могућностима детета (троугластим оловкама се лакше пише јер не клизе из руку)
- Обезбедити доста времена за извођење графичких активности
- Оно што је предвиђено за таблу или пано за представљање, ископирати и залепити детету у свеску
- Омогућити коришћење специфичних помагала, помоћ друге особе
- Осигурати пратњу друге особе ако је то неопходно за кретање

8.4. Рад са децом са тешкоћама у говору и језику

Због проблема са аудитивном перцепцијом, лингвистичким и когнитивним процесуирањем код ове деце треба обратити пажњу на:

- Жељу детета за комуникацијом
- На способност разликовања битних и небитних чињеница и идеја
- Правилну употребу именица, заменица, глагола, придева, прилога
- Коришћење израза за величину, количину, простор, време
- Давање кратких, прецизних и довољно јасних инструкција
- Директно обраћање
- Задатке рашчланити на мале кораке
- Планирати довољно времена за усвајање теме
- Користити видне, слушне, тактилне стимулансе код обраде нових садржаја
- Стрпљење у комуникацији (дати детету довољно времена за одговор на питање)
- Стално проверавати да ли је дете добро чуло и разумело

8.5. Рад са децом са поремећајима у понашању

Овој деци највише тешкоћа у школском раду причињава поремећај пажње који је често праћен немиром и хиперактивношћу, уз који се могу јавити специфичне тешкоће у учењу, на моторичком, говорном, емоционалном и социјалном плану. Са овом децом:

- Поставити јасну структуру (дневну, недељну, месечну)
- Поставити јасне границе и доследно их се придржавати
- Установити јасна правила понашања у групи
- Организација простора треба да буде константна
- Дете треба да седи на месту са којег ће му најмање бити доступни ометачи пажње, као што су прозор, врата, извор буке
- Увек похвалити труд уложен у изради задатака
- Потребно је континуирано усмеравање дететове пажње
- Упослити дете одмереним задацима

- Омогућити детету циљано кретање (просипај воду, донеси ауто...)
- Упутства и инструкције говорити јасно, смиреним гласом
- Похвалити дете за успешно праћење инструкција (климнути главом, насмешити се, додирнути по рамену, изговорити похвалу пред свима, написати похвалу)
- Креирати ситуацију у којој ће дете моћи да помогне другима
- Не искључивати дете из активности

8.6. Рад са децом са хиперактивним понашањем

За ову децу је све подједнако важно, па кажемо да је селективна пажња веома слаба, те је и памћење бледо и сиромашно. Ова деца како забрављају вербалне садржаје тако забрављају и своје ствари (јакне, ташне, књиге). Због обиља утисака из спољашне средине, дете се брзо замара.

У раду са децом која су хиперактивна:

- Благовремено смењивати различите активности
- Упознавати дете са дневним распоредом и задужењима
- По потреби стварање мирног простора за рад
- Давање кратких и јасних упутстава за рад
- Допуњавање вербалних инструкција визуелним упутствима

8.7. Рад са децом са аутизмом

То су деца која имају потешкоћа у успостављању комуникације (вербалне и невербалне) и социјалних односа. Карактерише их кратка и лабилна пажња. Већином су усмерени на своје потребе. У раду са децом са аутизмом: - Развијати осећај сигурности и поверења у учитеља

- Користити устаљену шему дневних активности
- Користити једноставне вербалне и визуелне информације
- Иницирати комуникацију активно и директно
- Давати задатке подељене на кратке и једноставне кораке

9. Заједничка подручја делања кроз демократску праксу

Деца уче кроз свакодневно учешће у заједници праксе у којој су укључена. Програм је усмерен на операционализацију могућности за различите начине учешћа деце у различитим ситуацијама и односима. Дечји вртић као заједница одраслих и деце „има заједничка подручја делања, заједничке разлоге и прилике за учење, заједничке проблеме и замисли у чијој је функцији стицање знања и компетенција.“

Заједничке прилике за учење кроз праксу и експериментисање на којима су деца свакодневно усмерена су:

- Развој говора;
- Припрема за почетно читање и писање;

- Развој математичких појмова;
- Упознавање природне и друштвене средине;
- Физичко и здравствено васпитање;
- Ликовно васпитање;
- Музичко васпитање

9.1. Развој говора

Циљеви:

- Користити компензаторне способности увођења и оспособљавања деце оштећеног вида у начин посматрања одређених графичких и рељефних слика, који представљају одређене предмете животиња и радње приступачне њиховим чулима и подстичу на активан говор у описивању;
- Увођење у начин посматрања и перципирања тродимензионалних предмета, играчака, макета које представљају конкретизацију појмова из дечијег живота и интересовања ради богаћења речника активног говора и подстицања радозналости детета са светом који га окружује;
- Упознавање деце са причама, бајкама, дечијим песмицама, рецитацијама из разних дечијих књига, часописа, сликовница. На тај начин развијати активну пажњу, логичко мишљење, стваралачку говорну машту, интересовање за естетским изражавањем и љубав према књизи.

Садржаји и активности:

- **Слушањем говора** васпитача, деце своје околине, прича, бајки, рецитација, постицати одржавање намерне пажње.
- **Дискриминација гласова** - уочавање артикулације звучних и беззвучних гласова, носних и оралних; изговор гласова појединачно и у склопу краћих речи на почетку, на крају и у средини речи; изговор гласова по трајању, висини, јачини; опонашање доброг говора као што су мелодија, ритам, јасност, гласност.
- **Артикулацијом гласова** с-з, ш-ж, ћ-џ, ч-џ, р, љ, њ, (развијати правилан изговор и побољшати разумљивост говора код оне деце, код које они још нису артикулационо устаљени).
- **Експресивни говор** - спонтано изражавање мисли при посматрању предмета из своје околине; описивање слика и играчака које представљају сферу њиховог интересовања; опис животиња, појава и сл.
- **Имитирање говора** своје средине - "здрво", "добар дан", "довиђења", "молим Вас", "дајте ми воде", "хвала лепо" и сл.
- **Тематски разговор** о животу и раду људи, животу животиња, временским раздобљима годишњих доба, збивањима у природи, догађајима у друштву, значајним датумима наше заједнице и сл.
- **Именовање предмета** - конкретизација појмова, макетно представљање објеката из природе, са слика, илустрованих сликовница, рељефних цртежа.
- **Описивање** радњи, занимања и средстава рада људи. Треба настојати да деца схвате целину описа, да користе речи које означавају простор, време и количину, односе у раду, љубав у игри и раду и сл.
- **Богаћење речника** подразумева: речи које имају више значења, речи које имају супротно значење, различите речи којима се изражава исто значење - синоними (врт, башта, цвећњак, пут, путељак, стаза, друм и сл.); речи пренесеног значења тј. метоними (пуж - иде као пуж, љигав као пуж и сл.); правилно коришћење рода, броја, падежа и придевских промена).

- **Групно причање** - допуњавање фабуле приче, бајке, описа доживљаја, описа радњи. Усмерити пажњу детета да саслуша говорника и да настави разговор.
- **Самостално причање и препричавање** краћих народних прича, уметничких прича, басни (које причају васпитачи или приче емитоване преко грамофона, магнетофона, радија, илустроване сликама или дечијим илустрацијама).
- **Самостално рецитовање** после научених краћих стихова песмица или прозних текстова са правилним наглашавањем речи у реченици, осећања, уз опонашање ритма, дикције, интонације, модулације гласа и правилне артикулације речи.
- **Драматизација** кратких прича басни, песама, шаљивих прича, анегдота и опонашање животних ситуација, опонашање радњи и занимања људи, живота у дому, породици, школи и сл.

Припрама за почетно читање и писање

Почетно читање:

Циљеви:

- Мотивисаност да се препознају графички симболи, знаци, поруке и обавештења, као и да се научи да чита.
- Припремљеност за учење читања захваљујући развоју фонематске перцепције и осталим поступцима које препоручује методика.
- Вештина читања развијена до нивоа одређеног могућностима и интересовањима сваког појединог детета.

Садржаји и активности:

- Откривање корисности усвајања писменог говора на примерима (читање лепих књига, комуникација на даљину, са личностима из прошлости, значај писаних порука и упозорења).
- Препознавање натписа, назива и имена без посебног обраћања пажње на слова од којих се састоје.
- Гласовна анализа речи - сагледавање елемената говора, растављање и са стављање речи од гласова, одређивање броја гласова од којих се састоје речи.
- Разликовање самогласника од сугласника.

Почетно писање:

Циљеви:

- Представе о облику, боји, величини и положају у простору предмета, цртежа и знакова.
- Способност визуелног процењивања, запажања и именовање ситних детаља и репродуковање њиховог изгледа и положаја.
- Правилно седење и држање прибора за цртање, сликање, писање.
- Сразмерно развијена фина моторика и захваљујући томе вештији, сигурнији и слободнији покрети потребни за исписивање ситних елемената без прекидања и подизања оловке са папира.
- Усавршеност покрета за писање вршених у одговарајућој свесци, као и оспособљеност да се свеска користи на одговарајући начин.
- Спретни и покретљиви рука, шака и прсти.

Садржаји и активности:

- Вежбе латерализације, вежбе за овладавање локомоционим и манипулационим покретима.

- Вежбе за разгибавање и опуштање руке и шаке, посебно сваког прста и свих прстију.
- Правилно држање руке, прстију и положаја тела и руковање прибором за цртање, сликање и писање.
- Вежбе за развој fine моторике (визуелног усмеравања, вољне контроле и координације покрета руку и очију).
- Вежбе за усавршавање тачности покрета исте врсте какве захтева писање.
- Графомоторне вежбе у одговарајућој свесци.

9.2. Развој и формирање појмова о природној и друштвеној средини

Циљеви:

- Разликовање живог од неживог;
- Познавање разноврсности животних облика и способност примене једноставних критеријума за њихову поделу;
- Познавање назива и карактеристика типичних представника појединих биљака и животиња;
- Елементарно познавање карактеристика појединих животних заједница;
- Познавање карактеристичних облика понашања животиња;
- Познавање животне средине подесне за опстанак појединих врста животиња;
- Познавање начина кретања животиња;
- Разликовање домаћих и дивљих животиња, однос човека према њима, користи од њих, начин старања човека о њима;
- Познавање изгледа и назива основних делова биљака;
- Познавање услова за раст и развој биљака;
- Сазнања о човеку као природном бићу;
- Познавање основних карактеристика раста и развоја човека;
- Познавање основних полних разлика код људи и процеса доношења деце на свет;
- Познавање и разумевање друштвених догађаја и друштвеног живота своје средине;
- Разумевање породичних односа и родбинских веза;
- Свест о припадности култури и традицији свог народа и своје отаџбине, као и њиховој повезаности са културом и традицијом других народа;
- Познавање неких основних радних процеса које обављају у предшколској установи и школи, као и функција професија људи са којима се срећу;
- Познавање институција у близини предшколске установе, њихове функције, организације и правила понашања у њима - школа, аптека, самоуслуга, библиотека и сл.

Садржаји и активности:

- **Физички изглед и могућности** - заједнички облици свих живих бића. Формирање представе о живом и неживом свету.
- **Полна припадност** - Разлике према полној припадности и њихова улога у продужавању врсте (рађање, развој, старење и смрт).

- **Емоционални развој** - Подстицати код деце развој способности за учествовање у емоцијама које се јављају у васпитној групи и могу да се поделе са другима. Подстицати децу у вербалном изражавању појмова које имају о себи, а које се односе на информације о имену, презимену, адреси становања, именовању чланова уже породице, сродничких односа, имена другова и другарица из групе, васпитача, школе и сл.
- **Социјални развој** - Културно понашање и комуницирање са околином; Самостално разрешавање конфликтних ситуација; Дисциплина у групи.
- **Природне појаве у физичкој средини** - Пружити помоћ деци да своја сазнања о променама и појавама уопштавају - генерализују, да тумаче оно што је битно. Усмеравају децу да активно прате, посматрају, предвиђају, запажају и тумаче настале појаве и промене (кретање Сунца, дужина сенке, појава светлости, звука и сл.)
- **Биљни свет** - Развијати код деце способност схватања битних својстава свих бића, виталних функција појединих органа, њихових сличности и разлика у размножавању, развијању, исхрани и умирању. Развијати интересовање деце за биљни свет усмеравањем пажње на деловање биљака, могућност размножавања, раст и развој биља и на могуће начине праћења, упоређивања и анализе опаженог предмета.
- **Животињски свет** - Развијати интересовање деце за поједине органе и њихове типичне функције код одређених животиња.
- Подстицати децу да трагају за информацијама о појединим врстама животиња, о начину њиховог живота, о неопходним условима за њихов опстанак, о њиховим особинама.

9.3. Изграђивање елементарних почетних математичких појмова и логичког мишљења

Циљеви:

- Формирање позитивних особина личности - радозналост, самосталност, иницијативност, тачност;
- Развијање сазнајних процеса;
- Оспособљавање за схватање основних геометријских облика (дводимензионалних и тродимензионалних) по величини, облику, положају у простору и њиховим просторним односима;
- Увођење детета оштећеног вида у елементарно мерење величина и количина;
- Развој опажања и схватања простора.

Садржаји и активности:

Уочавање квантитативних односа и усмеравање посматрања и опажања деце на квантитативне односе међу предметима и појавама у непосредној околини. Поред тактилног опажања користити и остале чулне модалитете. Применити конкретне предмете да би се уочиле сличности и разлике. Увести класификацију на основу различитих својстава (боја, облик, величина, употреба, намена и сл.).

- **Скуп** - Функционални еквивалент скупа. Посматрање и уочавање групе предмета и појава у околини као природних група.
- **Формирање појмова** - једнако, неједнако, мање-више. Процењивање вршити најпре одока. Вршити настављање бројних скупова. Уводити децу у поимање скупа као целине.
- **Величине** - уочавање и именовање различитих просторних димензија предмета, њихове тежине и запремине кроз игре и примерене задатке (нпр. донеси дужу оловку, узми краћи штапић, ширу траку и сл).

- **Просторна оријентација и уочавање просторних односа** - испред, иза, горе, доле, између, лево, десно. Уочавање односа у простору уз ослањање на дечије искуство у свакодневним ситуацијама. На готовом цртежу дете треба да доцртава или боји предмет који је у одређеном положају. Користити наставна средства и помагала за децу оштећеног вида.

- **Број** - као својство једнакобројних скупова и упознавање места сваког броја у низу природних бројева. Децу постепено упознавати са местом сваког броја у бројном низу у оквиру прве десетице и подстицати их да симболично представљају скупове и релације; фигуративно представљање (цртање предмета шематски); симболично (кружићи, тачке и сл.).

- **Геометријске фигуре** - лопта, коцка, круг, четвороугао и др. Уочавање и постепено диференцирање облика и других својстава (боја, величина, и сл.). Упоредивање облика лопте, коцке, тако што их деца обликују од различитог материјала (изрезују облике круга, квадрата, троугла од различитог материјала). Користити разне спонтане и усмерене геометријске игре које иницирају комбиновање облика и својстава, као и решавање проблемских задатака.

Развијање логичког мишљења код деце предшколског узраста

Ж. Пјаже сматра да се мишљење деце битно разликује од мишљења одраслих. Разлике су квалитативне, а не само квантитативне. Дечије мишљење у предшколском добу он назива предлогичним, јер се битно разликује од логично - конкретног и од апстрактног - логичног мишљења.

Предшколско дете не решава интелектуалне задатке у оквиру сазнајне активности или у току учења као школско дете, него најчешће практичним мотивима и мотивима игре (кроз игру). Специфични однос детета према интелектуалним задацима нарочито долази до изражаја у ситуацијама у којима од њега захтевамо да класификује предмете.

Ако детету ставимо у задатак да од четири предмета мора да издвоји један који не спада у ту групу, може се догодити, да оно не решава задатак на овај начин. Од четири предмета - шоља, чаша, тањир, хлеб - оно би морало да издвоји хлеб, пошто он не спада у категорију предмета. Догађа се, нпр. да дете издвоји чашу и каже: "Чашу не употребљавам при доручку, пошто ћу млеко сипати у шољу, а хлеб ћу појести." За дете је такво решење сасвим логично, односно задатак класификације заменило је неком практичном ситуацијом. За развој мишљења овакви задаци имају значајну улогу.

9.4. Музичко васпитање

Циљеви:

- Развијање смисла и љубави према музици;
- Развијање координације покрета, оријентације у простору, неговање правилног држања тела при певању;
- Култивисање гласовних могућности деце да певају интонативно чисто, да правилно дишу и правилно дишу и јасно изговарају речи;
- Обезбеђивање могућности да се садржаји музичког васпитања примењују и у осталим васпитно - образовним подручјима.

Садржаји и активности:

- **Слушање музике** - деца треба да слушају вокалну музику (народну и инструменталну). Слушањем музике, деца треба да се упознају са карактером композиција, динамиком композиција и темпом извођења.

- **Певање** - у току године треба предвидети да деца науче десет песама, али и да понове раније научене песме. Деца треба да стекну навику правилног држања тела при певању, да певају интонативно чисто, да обликују правилно уста при изговору самогласника, да јасно изговарају сугласнике, нарочито на крају речи. Децу треба такође оспособити да певају без напрезања, викања и гримаса, умерено јаким гласом, да у певању држе правилан темпо и да правилно дишу.
- **Музичке игре** - музичке игре су претежно дидактичког карактера, јер се пред децу постављају конкретни задаци. Музичке игре одабирамо са циљем да деца покретима изразе музику, њен карактер и да упоредо са тим развијају и усавршавају своје покрете. Васпитач треба да одабере прикладну музику, доступну дечијем схватању и доживљавању.

9.5. Физичко и здравствено васпитање

Циљеви:

- Развијања навика кретања и свакодневног телесног вежбања;
- Подстицање деце за упознавањем сопственог тела и развијањем складности и сигурности покрета;
- Развијање сарадње међу децом;
- Развијање спретности и снаге у кретању, координације покрета и правилног држања тела;
- Вежбање моторне и психомоторне активности детета, равнотеже и способности кретања;
- Омогућавање деци оштећеног вида да доживљавају радост и задовољство дружења;
- Развијање вештина кретања како би дете овладало простором, упознало околину и сопствено тело и развило потребу за изражавањем покрета.
- Пружање помоћи детету у контролисању својих импулса, потреба и жеља, да развију брзину, окретност, издржљивост и сигурност што ће му бити драгоценост за успрешан почетак школовања.

Садржаји и активности:

- **Вежбе за развој мишића раменог појаса** - подизање и спуштање једне и обе руке (напред, назад и у страну); кружење са једном и обема рукама испред трупа, ширење и скупљање руку (покрете изводити у стојећем и седећем положају са реквизитима или без њих, уз одговарајућу музичку пратњу).
- **Вежбе за развој мишића трупа** - савијање трупа напред и у страну у стојећем и седећем положају, у лежећем положају потрбушке подизати горњи део тела, савијати у једну и другу страну, у седећем и лежећем положају подизати горњи део тела, у стојећем положају подизати једну па другу ногу. Све вежбе изводити са и без реквизита.
- **Вежбе за развој мишића стопала** - подизање на прсте, ходање на прстима, петама и спољашњој ивици стопала по неравном терену, по облим предметима, прстима ногу дизати и преносити предмете са једног места на друго.
- **Вежбе за развијање навике кретања** - ходање и трчање: ходање помоћу оријентира (звук, зид, ограда, стаза), ходање слободно, ходање брзо, споро, тихо, тромо, дугим и кратким корацима, у чучњу, четвороношке, са високим дизањем ноге и колена, низ и уз стрму равну, по суженој површини и малој висини, ношење предмета на глави, у рукама, изнад главе, испред тела, око и између препрека, кружно, вијугаво, појединачно и у паровима, уз музичку пратњу.
- **Слободно трчање** - тихо, споро са дизањем колена, дугим и кратким корацима, уз и низ косину, по суженој површини, око, између и преко препреке, појединачно, групно, право, вијугаво и уз музику.

- **Пењање, пузање, провлачење** - провлачење четвороношке у чучњу, лежећи потрбушке, на леђима, бочно, испод и кроз препреке, појединачно и у паровима, са ношењем предмета. Пењање уз благу падину, пењање по лествама (помажући се рукама и ногама), по суженој површини уз гурање реквизита по тлу, појединачно и у паровима, око, између и испод препрека.
- **Бацање, хватање, гађање** - бацање лопте (озвучене код теже слабовиде деце), у даљ, у вис, преко препреке, једном руком, обема рукама, замахом одоздо, одозго. Хватање једном и обема рукама, гађање, котрљање и убацивање директно са замахом одозго.

9.6. Ликовно стваралаштво

Циљеви:

- Развијање fine моторике мишића руку код деце оштећеног вида ради припреме за почетно писање и читање применом различитог ликовног материјала и техника;
- Подстицање деце на целовитије ликовно изражавање одређених садржаја улазећи постепено у реалистичку фазу приказивања;
- Упознавање деце, са остацима видам, са богатством боја и облика у визуелној стварности и са њиховим складним редом и мером;
- Даље развијање културних, хигијенских и радних навика и вештина, као и спретности у раду;
- Развијање опажајних, имагинарних, и стваралачких способности деце како би се помогло њиховом ослобађању, самопотврђивању и подстицању на самосталну активност;

Задаци ликовног васпитања остварују се у следећим подручјима: цртање, сликање, вајање, елементи примењене уметности и основи естетског процењивања.

Садржаји и активности:

- **Цртање** - деца треба да овладају покретима руке ради богатијег графичког изражавања и да упознају различите могућности примене хоризонталних, вертикалних, косих, кружних, танких и дебелих линија. Приказивање предмета и објеката из дечије непосредне околине, инсистирање на целовитости, прецизности и реалном односу пропорција.
- **Сликање** - кроз ликовно изражавање обogaћивати машту деце (радост, одушевљење, весеље, туга), а при том, адекватно користити боју (код деце са остацима вида). Обогаћивање визуелног опажања треба постићи показивањем разних слика, дијапозитива, сликовница и сл. Радити колаж, апликације, мозаик и конструкције помоћу хартије.
- **Вајање** - код деце оштећеног вида развијати интересовање за предмете, а вајањем и опипавањем савладати страх од предмета. Инсистирати на приказивању карактеристика и детаља одређеног предмета. Развијати осећање за облик, простор и пропорционалност. На предшколском узрасту је могуће постићи потпуније решење људске фигуре и способност постављања двеју или више фигура у међусобни логички однос. На пример: "Мама и ја" и сл. Користити глину, пластелин и сл., а вајати синтетички у једном комаду. Користити конструисање помоћу хартије (савијање, склапање, лепљење), конструисати бродиче, чамце, корпице, чаше кутије и сл.
- **Елементи примењене уметности** - од природног материјала који деца могу да сакупе у природи израђивати предмете који ће им доносити радост и задовољство. Од кромпира, шаргарепе, роткве и осталог материјала (плута, сунђер) израђивати шаблоне увећане за отискивање (слова, звезду и сл.).

- **Основе естетског процењивања** - организовати посету изложби дечијих радова. Учествовати у декорисању простора радне собе поводом прослава и празника. Указивати деци на лепо у непосредној околини (дрвеће, зеленило, одећа, намештај). Упућивати децу да процењују естетску страну својих и туђих радова.

10. Сарадња са породицом

Сарадња родитеља и васпитача одвија се путем индивидуалних разговора, преко општих родитељских састанака, портфолиа и радионица за родитеље.

1. Индивидуални ниво
2. Образовни (едукативни) ниво
3. Ниво учешћа родитеља

Индивидуални ниво:

- Индивидуалне разговоре обавиће када се за то укаже потреба или од стране родитеља или од стране васпитача. Посебну пажњу обратити на децу са било каквим сметњама или проблемима.

Образовни – едукативни ниво:

-Држати по два два родитељска сатанка у сваком полугодишту. Дневни ред одредити према текућим потребама и ситуацији. Разговарати са родитељима о свим питањима везаним за групу: хигијена, дисциплина, реализација васпитно – образовног рада, активности деце, прибор за рад, исхрана деце, излети и путовања.

Ниво учешћа родитеља:

- Прослава празника.
 - Радионице за родитеље и замена улога.
 - Формирање кутића уз помоћ родитеља према потребама и садржајима који се обрађују (прикупљање амбалажног и другог материјала).
- Родитељски састанци пружиће прилику да се боље и дубље размотре неки проблеми и заузму одговарајући ставови.

11. Сарадња са друштвеном средином

Статут ОШ допуњен је анексом о проширеној делатности тј. остваривање припремног предшколског програма што значи укључивање припремне предшколске групе у целокупан васпитно- образовни рад школе. Реализација васпитно-образовног рада по календару рада за школску 2018./2019. год., учешће васпитача у стручним органима, избор представника у Савет родитеља.

Сарадња са локалном заједницом обухвата следеће:

- учешће васпитне групе у прослави: Новогодишњих празника, Светог Саве, 8. марта,
- завршна приредба, прослава рођендана
- учешће у акцијама школе
- посета и присуство једном часу у првом разреду у нашој школи
- шетња у природи
- учешће деце у Дечјој недељи
- дружење са децом других васпитних група школе, као и васпитних група других основних школа града - упознавање деце са занимањима људи кроз посете занатским радионицама

НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ПРВИ РАЗРЕД

Редни број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Свет око нас	2	72
5.	Ликовна култура	1	36
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
9.	Грађанско васпитање/Верска настава	1	36

Редни	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
-------	--------------------------------	---------	---------

број			
1.	Редовна настава	21	756
2.	Допунска настава	1	36

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзија/излет *	1 дан годишње	
3.	Настава у природи*	7 -10 дана	

*у току једне школске године реализује се или једнодневни излет или настава у природи

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ДРУГИ РАЗРЕД

Редни број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Свет око нас	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
9.	Грађанско васпитање/Верска настава	1	36

Редни број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Редовна настава	21	756

2.	Допунска настава	1	36
----	------------------	---	----

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзија/излет *	1 дан годишње	
3.	Настава у природи*	7-10 дана	

*у току једне школске године реализује се или једнодневни излет или настава у природи

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД

Редни број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Природа и друштво	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
9.	Грађанско васпитање/Верска настава	1	36

Редни број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Редовна настава	21	756
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатна настава	1	36

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзија/излет *	1 дан годишње	
3.	Настава у природи*	7 -10 дана	

*у току једне школске године реализује се или једнодневни излет или настава у природи

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Редни број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Природа и друштво	2	72
5.	Ликовна култура	1	36
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
8.	Грађанско васпитање/Верска настава	1	36

Редни број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Редовна настава	21	756
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатна настава	1	36

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзија/излет *	1 дан годишње	
3.	Настава у природи*	7 -10 дана	

*у току једне школске године реализује се или једнодневни излет или настава у природи

Табеларни приказ недељног и годишњег фонда часова за пети разред

Редни број	Обавезни наставни предмети	Недељно	Годишње
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Ликовна култура	2	72
4.	Музичка култура	2	72
5.	Историја	1	36
6.	Географија	1	36
7.	Математика	4	144
8.	Биологија	2	72
9.	Техника и технологија	2	72
10.	Физичко и здравствено васпитање + ОФА	2+1	72 +54
11.	Информатика и рачунарство	1	36
Укупно		24	864

Редни број	Изборни наставни предмет	Недељно	Годишње
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36
2.	Други страни језик	2	72

3.	Матерњи језик са елементима националне културе	2	72
----	--	---	----

Остали облици образовно-васпитног рада

Редни број	Облик образовно-васпитног рада	Недељно	Годишње
1.	Редовна настава	27	1026
2.	Слободне наставне активности	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатни рад	1	36

Редни број	Остали облици образовно-васпитног рада	Недељно	Годишње
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

Табеларни приказ недељног и годишњег фонда часова за шести разред

Редни Број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Српски језик	4	144
2.	Енглески језик	2	72
3.	Ликовна култура	1	36
4.	Музичка култура	1	36
5.	Историја	2	72
6.	Географија	2	72
7.	Физика	2	72
8.	Математика	4	144
9.	Биологија	2	72
10.	Техника и технологија	2	72
11.	Информатика и рачунарство	1	36

12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54
	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Грађанско васпитање/Верска настава	1	36
2.	Други страни језик	2	72
3.	Матерњи језик са елементима националне културе	2	72

Редни Број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Редовна настава	28	1062
2.	Слободне наставне активности	1	36
3.	Додатна настава	1	36
4.	Допунска настава	1	36

Редни Број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

Табеларни приказ недељног и годишњег фонда часова за седми разред

Редни Број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Српски језик	4	144
2.	Енглески језик	2	72
3.	Ликовна култура	1	36
4.	Музичка култура	1	36
5.	Историја	2	72
6.	Географија	2	72
7.	Физика	2	72
8.	Хемија	2	72
8.	Математика	4	144

9.	Биологија	2	72
10.	Техника и технологија	2	72
11.	Информатика и рачунарство	1	36
12.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Грађанско васпитање/Верска настава	1	36
2.	Други страни језик	2	72
3.	Матерњи језик са елементима националне културе	2	72

Редни Број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Редовна настава	31	1116
2.	Слободне наставне активности	1	36
3.	Додатна настава	1	36
4.	Допунска настава	1	36

Редни Број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

Табеларни приказ недељног и годишњег фонда часова за осми разред

Редни Број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Српски језик	4	136
2.	Енглески језик	2	68
3.	Ликовна култура	1	34
4.	Музичка култура	1	34
5.	Историја	2	68
6.	Географија	2	68
7.	Физика	2	68

8.	Хемија	2	68
8.	Математика	4	136
9.	Биологија	2	68
10.	Техника и технологија	2	68
11.	Информатика и рачунарство	1	34
12.	Физичко и здравствено васпитање	3	102
	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Грађанско васпитање/Верска настава	1	34
2.	Други страни језик	2	68
3.	Матерњи језик са елементима националне културе	2	68

Редни Број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Редовна настава	31	1054
2.	Слободне наставне активности	1	34
3.	Додатна настава	1	34
4.	Допунска настава	1	34

Редни Број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ
1.	Час одељењског старешине	1	34
2.	Ваннаставне активности	1	34
3.	Екскурзија	До 3 дана годишње	

ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА

ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ПРВОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СРПСКИ ЈЕЗИК
ЦИЉ	Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и

писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

РАЗРЕД **ПРВИ**

ГОДИШЊИ ФОНД **180**

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>– разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице;</p> <p>– влада основном техником читања и писања ћириличног текста;</p> <p>– разуме оно што прочита;</p> <p>-активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који, му се чита;</p> <p>– препозна песму, причу и драмски текст;</p> <p>– одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом;</p> <p>– уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина;</p> <p>– изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу;</p> <p>– препозна загонетку и разуме њено значење;</p> <p>– препозна басну и разуме њено значење;</p> <p>-правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу</p>	<p>ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ</p>	<p>Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма. Речи и реченице као говорне и писане целине. Текстови засићени словима која се обрађују текстови предвиђени за глобално читање. Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима. Језичке игре. Аналитичко- синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе. Писање (преписивање, самостално писање и диктат). Читање (шчитавање/ глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног. Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ђ, ћ; џ, ч; ј, љ).</p>	<p>60</p>	<p>15</p>	<p>13</p>	<p>2</p>

<p>једноставне структуреса одговарајућом интонацијом, односно интерпункцијским знаком на крају; – правилно употреби велико слово; – учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; – обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; – усмено препричава; усмено прича према слици/ сликама и о доживљајима; – усмено описује ствари из непосредног окружења; – бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору; – напамет говори краће књижевне текстове; – учествује у сценском извођењу текста; – пажљиво и културно слуша саговорнике; – слуша, разуме и парафразира поруку; – слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања; – примењује основна правописна правила; – пише читко и уредно; – писмено одговара на постављена питања; – спаја више реченица у краћу целину; – пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; – гласно чита, правилно и са</p>							
--	--	--	--	--	--	--	--

<p>разумевањем; – тихо чита (<i>у себи</i>) са разумевањем прочитаног; – пронађе информације експлицитно изнете у тексту</p>						
	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија Народна песма, <i>Ја сам чудо видео</i> Јован Јовановић Змај, <i>Зимск апесма</i> Војислав Илић, <i>Пролетња зора/</i> Воја Царић, <i>Пролеће/</i> Мира Алечковић, <i>Ветар сејач</i> Десанка Максимовић, <i>Првак; Хвалисави зечеви/ У гостима /Ливадско звонце</i> Гвидо Тартаља, <i>Китова беба/ Мрави /Постељаза зеку</i> Бранко Ћопић, <i>Јежева кућица</i>(читање у наставцима) Душан Радовић, <i>Јесења песма/Срећна Нова година</i> Љубивоје Ршумовић, <i>Ау што је школазгодна; Дете / Децасу украс света</i> Стеван Раичковић, <i>Цртанка</i> Бранислав Лазаревић, <i>Сликар</i> Перо Зубац, <i>Добар друг ти вреди више</i> Драгомир Ћорђевић, <i>Није лако бити дете</i> Проза Народна прича, <i>Свети Саваи ђаци</i> Народна прича, <i>Дедаи репа/Голуби пчела</i> Народна басна, <i>Лисицаи гавран</i> Досите јОбрадовић, <i>Два јарца; Две козе</i> Лав Николајевич Толстој, <i>Два друга</i> Драган Лукић, <i>Јоца вози тролејбус/</i> Игор Коларов, <i>Дум-дум Оливери његов бубањ</i> Ђуро Дамјановић, <i>Дан кад је јутро било слово/</i> Весна Ћоровић Бутрић, <i>Ноћни ћошак</i> Избориз народнихи ауторских загонетки(Десанка Максимовић, <i>Загонетке лакеза прваке ђаке, Загонетке</i> Григора Витезаи Бране Цветковића) Драмски текстови</p>	<p>42</p>	<p>10</p>	<p>2</p>	

		<p>Гвидо Тартаља, <i>Зна он унапред</i> Душан Радовић, <i>Тужибаб</i> Александар Поповић, <i>Неће увек да буде први</i> Бора Ољачић, <i>Првидан у школи</i></p> <p>Популарни информативни текстови Избориз илустрованих енциклопедија и часописа за децу значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Свети Сава, Вук Стефановић Караџић, знаменита завичајна аличности др.); Милан Шипка: <i>Буквар</i></p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА <i>Јован Јовановић Змај</i>, Песме за децу (избор) Избориз басни и сликовница а децу</p> <p>Књижевни појмови:</p> <ul style="list-style-type: none"> – песма; – прича; – догађај; место и време збивања; – књижевнилик – изглед, основне о собине и поступци; – драмски текст за децу; – шалвива песма; – басна; – загонетка. 				
	<p>ЈЕЗИК Грамматика, правопис и ортоепија</p>	<p>Реченица; реч; слово. Улога гласа / слова у разликовању значења изговорене односно написане речи. Реченице као обавештење, питање и заповест. Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улицеу којој ученик живи, као и назив школе коју похађа. Правилно потписивање (име, па презиме). Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици.</p>	10	3	2	1

	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Говорење	Вођени и слободни разговор. Говорни предлошци. Усмена порука. Причање, препричавање и описивање. Казивање књижевног текста. Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација. Сценско извођење текста (драмско и луткарско). Богаћење речника: лексичке и синтаксичке вежбе. Разговорне, ситуационе и језичке игре.	11	3	4	2
		Слушање	Стварне и симулиране ситуације. Слушна порука. Аудио-визуелни записи. Игре за развијање слушне пажње.				
		Писање	Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту. Писана порука. Краћа текстуална целина: о сопственом искуству, о доживљају, о сликама, поводом књижевног текста. Реченице/ кратак текст погодан за диктирање.				
		Читање	Књижевни текстови. Текстови са практичном наменом: позивница, упутство, списак за куповину и др. Нелинеарни текстови: текст у табели, распоред часова, стрип, улазница и др. Информативни текстови: 1. уџбенички: Милан Шипка, <i>Буквар</i> ; текстови о знаменитим личностима српске култ.; 2. вануџбенички: о правилима учтивог понашања (бонтон); о месту у којем ученици живе; о животињама итд.				
УКУПНО	180			123	31	19	7

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
ЦИЉ	Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос

	према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.					
РАЗРЕД	ПРВИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	72					
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
поздрави и отпоздрави, примењујући најјед- ноставнија језичка средства; представи себе и другог; разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих; разуме кратка и једноставна упутства и нало- ге и реагује на њих; даје кратка и једноставна упутства и налоге; разуме позив и реагује на њега; упути позив на заједничку активност; разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих упути кратке и једноставне молбе; искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; разуме једноставно исказане честитке и од- говара на	ПОЗДРАВЉАЊЕ	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Реаговање на усмени импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); успостављање контакта при сусрету. Садржаји <i>Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you!</i> (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.				
	ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких и једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних. Садржаји <i>My name's Maria/I'm Maria. What's your name? This is my friend. His name's/name is Marko. Maria, this is Barbara. Barbara, this is Maria. This is Miss Ivona. She's my teacher. That is Mr Jones. He's your teacher. How old are you? I'm seven. He's ten. Who's this/that? It's my father. Is Tom your brother/friend? Yes, he is/No, he isn't. Is Jane your sister/friend? Yes, she is/No, she isn't. Who's in the picture? It's my sister. Her name's Susan.</i> Личне заменице у функцији субјекта – I, you ... Присвојни придеви – my, your... Показне заменице – this, that Глагол to be – the Present Simple Tense Питања са Who /How (old) Основни бројеви (1–10) (Интер)културни садржаји: Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања и представљања у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја.				

<p>њих; упути једноставне честитке; препозна и именује жива бића, предмете и места из непосредног окружења; разуме једноставне описе живих бића, пред- мета и места; опише жива бића, предмете и места користе ћи једноставна језичка средства; разуме свакодневне исказе у вези са непо- средним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима; разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих; тражи и пружи кратка и једноставна обаве- штења о</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање кратких и једноставних упутстава (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). Садржаји <i>Let's start. Quiet, please. Listen to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Say hello/goodbye to your friend. Open/Close your books/notebooks. Put down your pencils. Pick up the rubber. Wash your hands. Open the window, please. Come in. Come here/to the board. Give me your book, please. Don't do that. Listen and say/sing/do/number/match/draw/ repeat... Cut out/stick/touch/point to... Colour the door yellow. Count from ... to My turn now. Hurry up! Quick! Watch out! I understand/I don't understand. I'm finished.</i> Императив (Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости; дечје песме одговарајућег садржаја.</p>				
	<p>ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност, уз коришћење најједноставнијих израза. Садржаји <i>Let's play football/the memory game/go to the park/sing. Come and play with me! Come to my birt- hday party. Cool! Super! Great! OK. All right. Sorry, I can't.</i> Императив (Интер)културни садржаји: Прикладно прихватање и одбијање позива; прослава рођенда- на, игре, забава и разонода.</p>				

<p>положају у простору; разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање; разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих; тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима.</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог одговора на исказану молбу; изражавање и прихватање молби, захвалности и извињења. Садржаји <i>Can I have an apple, please? Yes, here you are. Thank you/Thank you, Maria/Thanks. You're welcome. No, sorry/Not now/No, you can't. Can you help me, please? Can/May I have some water, please? Can/May I go to the toilet/go out/come in? Excuse me, Teacher, ...? I can't see. Can you move, please? Sorry, can you repeat that, please? I'm sorry I'm late. It's OK. No problem.</i> Модални глаголи за изражавање молбе – <i>can/may</i> (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.</p>				
	<p>ЧЕСТИТАЊЕ</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки. Садржаји <i>Happy birthday to you! Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter! Thanks, same to you!</i> (Интер)културни садржаји: Најзначајнији празници и начин обележавања/прославе и честитања; пригодне дечје песме и игре.</p>				
	<p>ОПИСИВАЊЕ ЖИВИХ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање краћих једноставних описа живих бића, предмета и места у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених описа живих бића, предмета и места. Садржаји <i>It's a/an... It's short/long/small/big/blue... It's a blue ruler. I can see one red apple and two yellow bananas/three blue and four orange balloons. Here's a crayon. What colour is it? It's blue/The crayon is blue.</i> Глаголи <i>have got, to be</i> за давање описа Правилна множина именица: <i>book – books, apple – apples...</i></p>				

		<p>Модални глагол <i>can</i> уз глагол <i>see</i> (Интер)културни садржаји: Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.</p>				
	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на туђа. Садржаји <i>I'm thirsty/hungry. Here's a sandwich for you. Do you want some water? Yes, please. No, thank you. Are you happy/sad/hot/cold?</i> <i>The Present Simple Tense (be, want)</i> Модални глагол <i>can</i> за изражавање предлога (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.</p>				
	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких текстова у којима се на једноставан начин описује положај у простору; усмено тражење и давање информација о положају у простору. Садржаји <i>Where's my dad? Is he in the bedroom? No, he's in the bathroom. Where's your dog? It's in the garden. Where's my bag? It's on the chair. Where's the toilet? It's here/over there.</i> Прилози и предлози за изражавање положаја и просторних односа – <i>here, there, in, on</i> Питања са <i>Where</i> (Интер)културни садржаји: Култура становања: село, град.</p>				
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/ НЕПОСЕДОВАЊА</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реаговање на њих; усмено исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања. Садржаји <i>This is my ball. Is that your bike? I've got a dog. Have you got a pet? He/She's got two brothers. Who's got a/an...?</i> Присвојни придеви <i>my, your...</i> <i>Have got</i> за изражавање припадања/поседовања</p>				

		(Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, кућни љубимци, играчке.				
	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/ НЕДОПАДАЊА	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Do you like ice cream? Yes, I do/No, I don't. I like apples and oranges. I don't like milk or cheese.</i></p> <p><i>Do you like games?</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> глагола <i>like</i></p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Храна и пиће.</p>				
УКУПНО						

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МАТЕМАТИКА						
ЦИЉ	Циљ учења предмета <i>математика</i> је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.						
РАЗРЕД	ПРВИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	180 часова						
	ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
				О	У	В	С
	<p>одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло;</p> <p>упореди предмете и бића по величини;</p> <p>уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине;</p> <p>именује геометријска тела и фигуре;</p> <p>групише предмете и бића са заједничким својством;</p> <p>сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика;</p> <p>разликује: криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију;</p>	ГЕОМЕТРИЈА	<p>Просторне релације. Величина предмета и бића.</p> <p>Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао.</p>	11	10	5	1
			<p>ПОЛОЖАЈ, ВЕЛИЧИНА И ОБЛИК ПРЕДМЕТА</p>				

<p>црта праву линију и дуж помоћу лењира; броји унапред и уназад и са прескоком; прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој; користи редне бројеве; разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника; користи појмове: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика; сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак; сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетице; растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања; реша текстуални задатак са једном операцијом; разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност; уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле; измери дужину задатом, нестандартном јединицом мере; преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства.</p>	<p>БРОЈЕВИ</p>	<p>Бројање, писање и читање бројева. Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. Упоредивање бројева. Редни бројеви. Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. Својства сабирања. Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом. Динар, кованице и новчанице до 100 динара.</p>	57	50	36	3
	<p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p>	<p>Мерење дужине нестандартним јединицама мере.</p>	3	2	2	
УКУПНО			71	62	43	4

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СВЕТ ОКО НАС						
ЦИЉ	Циљ учења предмета <i>свет око нас</i> јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.						
РАЗРЕД	ПРВИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ		ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
				О	У	В	С
– препозна и искаже радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и	о	Ја и други	Основна осећања (радост, страх, туга и бес).	7	1		1

<p>друге;</p> <ul style="list-style-type: none"> – правовремено и примерено ситуацији исказе своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет; – се понаша тако да уважава различитости својих вршњака и других људи; – придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши; – сарађује са вршњацима у заједничким активностима; – одржава личну хигијену и адекватно се одевају циљ очувања здравља; – чува своју, школску и имовину других; – прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар; – својим речима опише примере неке 8опасне ситуације из свог непосредног окружења; – примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице; - снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката; - одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра; - посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво- глатко; - учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене; - разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења; - препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера; - препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина; - идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на 			Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). Сличности и разлике по полу, старости, способностима и интересовањима.					
	Породични дом, школа		Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи. Права и обавезе чланова група. Правила понашања појединаца и групе. Празници: породични, школски.	6	1		1	
	Здравље и безбедност		Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор. Безбедно понашање у саобраћају на путу од куће до школе (кретање улицом са и без тротоара, прелажење преко улице, безбедно место за игру). Опасне ситуације по живот, здравље и околину, превенција и правилно понашање (у дому и школској средини, саобраћају, током природних непогода).	6	2			1
	Оријентација у простору и времену		Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.	10	3			1
	Човек ствара		Човек ради и ствара (материјали и средства за рад, производи људског рада). Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво- глатко).	7	2			
	Разноврсност природе		Сунчева светлост и топлота. Основна својства ваздуха: провидност, мирис,	20	2			1

<p>основу њиховог спољашњег изгледа;</p> <ul style="list-style-type: none"> - уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа; - препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу; - препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; - штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; - се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу; - повезује резултате учења и рада са уложеним трудом. 			<p>кретање.</p> <p>Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег.</p> <p>Облици појављивања воде у непосредном окружењу.</p> <p>Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале.</p> <p>Изглед земљишта: равница, брдо, планина.</p> <p>Изглед земљишта у непосредном окружењу.</p> <p>Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност;</p> <p>Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу.</p>				
УКУПНО	72			56	11		5

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЛИКОВНА КУЛТУРА						
ЦИЉ	Циљ учења предмета <i>ликовна култура</i> је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.						
РАЗРЕД	ПРВИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	В	С		
описе, својим речима, визуелне карактери- стике по којима препознаје облике и простор; пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења; одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у	ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ	<p>Простор. Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави.</p> <p>Уметничка занимања и производи. Сликар – слика, вајар – скулптура, фотограф – фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници.</p> <p>Установе културе (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека...). Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.</p>	3	2			

<p>простору и у равни; црта на различитим подлогама и форматима папира; користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; обликује једноставне фигуре од меког материјала; одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала; преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад; изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања; преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену; изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука; повеже одабрану установу културе са њеном наменом; поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе.</p>	<p>ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ</p>	<p>Облици. Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто). Положај облика у простору и у равни (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно). Кретање. Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надоле). Безбедност у саобраћају – илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. Светлост и сенка. Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености у току дана. Изглед облика и сенке у зависности од осветљења.</p>	5	7	
	<p>ОБЛИКОВАЊЕ</p>	<p>Материјал и прибор. Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. Обликовање скулптуре. Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала. Обликовање цртежа. Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекинута, испрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...). Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор. Обликовање слике. Боја природних облика и боја облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор. Преобликовање. Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...) Различите информације као мотивација за стваралачки рад. Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела...</p>	4	5	
	<p>СПОРАЗУМЕВАЊЕ</p>	<p>Читање визуелних информација. Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм – традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова. Знак. Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова. Традиција. Празници и украшавање. Невербално изражавање. Пантомима, игре, перформанс</p>	4	6	

УКУПНО			16	20
---------------	--	--	-----------	-----------

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МУЗИЧКА КУЛТУРА
ЦИЉ	Циљ учења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.
РАЗРЕД	ПРВИ
ГОДИШЊИ ФОНД	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> - објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; - разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе; - препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу; - повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела; - поштује договорена правила понашања при слушању музике; 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук - лик, музика - радња.</p> <p>Композиције које илуструју различита осећања.</p> <p>Звук и тон (извори).</p> <p>Звуци тела (пулс, куцање срца, дисање...). Звуци из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...).</p> <p>Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак - дуг), јачина (гласан - тих), висина (висок - дубок).</p> <p>Тишина и одсуство звука.</p> <p>Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената.</p> <p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар).</p> <p>Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...).</p> <p>Музичка прича.</p> <p>Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност).</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Музика и здравље.</p> <p>Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).</p>	8	2		
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук - лик, музика - радња.</p>	19	2	2	

<ul style="list-style-type: none"> - изговара у ритму уз покрет бројалице; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - свира по слуху звучне ономотопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; - повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом; одраслих, доступне носиоце звука; - објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - користи самостално или уз помоћ - направи дечје ритмичке инструменте; - ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким ударалкама, једноставну мелодију на краћи задати 		<p>Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори). зговор бројалице у ритму уз покрет - плескање, пуцкетање прстима, корачање, дланом о надланицу, ударом о клупу. Звучне ономотопеје и илустрације. Држање тела и дисање - правилан начин певања. Правилна дикција - изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет - песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (до-зелено, ре-браон, ми-жуто, фа-плаво и сол-црвено). Дечји ритмички инструменти и начииа свирања на њима. Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме - пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима - песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Свирање графички представљеног ритма. Музички бонтон.</p>				
	<p style="text-align: center;">МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом. Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша. Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука. Бирање инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре. Стварање мањих ритмичких целина на основу музичког искуства - изговором у ритму, различитим покретима, предметима и дечјим ритмичким инструментима. Стварање музичких питања и одговора на дечјим ритмичким инструментима у дијалогу. Стварање једноставне мелодије на краћи текст. Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономотопеја и илустрација за стварање звучне приче - праћење литерарног текста.</p>	1	2		

текст; - изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај.						
УКУПНО	36			28	6	2

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
ЦИЉ	Циљ учења предмета <i>физичко и здравствено васпитање</i> је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области фи- зичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
РАЗРЕД	ПРВИ
ГОДИШЊИ ФОНД	108 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	В	С	
примени једноставне, двоставне општепри- премне вежбе (вежбе обликовања); правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу; -одржава равнотежу у различитим кретањима; разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело; примењује правилну технику дисања приликом вежбања; изведе кретања, вежбе и	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.	5	6		
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	Ходање и трчање	Ходање: кратким корацима, дугим корацима, у различитом ритму, ходање са реквизитом, ходање са променом, правца и смера. Техника трчања: трчање преко препрека, трчање са променом правца и смера, брзо трчање 20 m са стартом из различитих почетних положаја, игре са коришћењем научених облика ходања и трчања.	5	8	
		Скакања и прескакања	Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ. Скакања увис. Прескакање дуге вијаче. Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.	4	9	
		Бацања и хватања	Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис. Вођење лопте. Додавање лопте. Игре са вођењем, додавањем лопте и гађањем у циљ.	4	7	

<p>кратке саставе уз музичку пратњу; игра дечји и народни плес; користи основну терминологију вежбања; поштује правила понашања на просторима за вежбање; поштује мере безбедности током вежбања; одговорно се односи према објектима, спр вама и реквизитима у просторима за вежбање; поштује правила игре; навија фер и бодри учеснике у игри; прихвати сопствену победу и пораз; уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; наведе делове свога тела и препозна њихову улогу; уочи промену у расту код себе и других; уочи разлику између здравог и болесног стања; примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; одржава личну хигијену; учествује у одржавању простора у коме живи и борави; схвати значај коришћења воћа у исхрани; правилно се понаша за столом.</p>		<p>Пузања, вишења, упори и пењања</p>	<p>Пузања на тлу. Пењања. Провлачења. Вис лежећи опружено. Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном. Упори.</p>	3	2	
		<p>Вежбе на тлу</p>	<p>Основни садржаји Основни ставови и положаји. Поваљка на леђима. Став на лопатицама (свећа). Колут напред из чучња у чучањ. Поваљка на стомаку. Састав од научених елемената. Игре са усвојеним вежбама. Проширени садржаји Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.</p>	6	5	
		<p>Вежбе равнотеже</p>	<p>Ходање по линији. Ходање по шведској клупи. Лагано трчање на шведској клупи или ниској греди. Кратак састав на линији обележеној на тлу, шведској клупи и ниској греди.</p>	4	6	
		<p>Вежбе са реквизитима</p>	<p>Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластичком.</p>	4	7	
		<p>Плес и Ритимика</p>	<p>Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музичку пратњу. Галоп напред. Дечији поскок. Њихање и кружење вијачом или траком. Суножни скокови кроз вијачу са обртањем напред. Народно коло по избору.</p>	4	7	
		<p>Полигони</p>	<p>Комбиновани полигон од усвојених вештина (вежби).</p>		2	
		<p>Култура вежбања и играња</p>	<p>Основни термини у вежбању. Вежбама безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам фер.</p>	1	3	
		<p>Здравствено васпитање</p>	<p>Упознај своје тело. Растемо. Видим, чујем, осећам. Моје здравље. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме веждам. Животне намирнице и правилна исхрана. Заједно за столом.</p>	3	3	
УКУПНО				43	65	

ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА У ПРВОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ				
ЦИЉ	Циљ учења програма <i>грађанско васпитање</i> је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.				
РАЗРЕД	ПРВИ				
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА		
			О	В	С
<p>наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу; понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других; препозна код себе и других основна осећања; препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима; преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву; тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права;</p> <p>разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима;</p> <p>комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме;</p> <p>слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење;</p> <p>сарађује и преузима различите улоге у групи/ тиму; договара се и одлучује у доношењу одељењских правила</p>	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу</p>	<p>Идентитет Ко сам ја? Наше јаке стране, у чему смо успешни, у чему бисмо волели да напредујемо. Таленти и интересовања која поседујемо. Наше сличности и разлике. Основна осећања (радост, страх, туга, бес) и како се препознају.</p> <p>Потребе и права Разлике између жеља и основних животних потреба. Права детета Кршење и заштита права Препознавање кршења права детета. Кома се обратити у ситуацијама кршења права детета. Одговорност према себи и другима.</p>	7	5	
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Одељење/ група као заједница</p>	<p>Функционисање заједнице Одељење/група као заједница. Вредности одељења/групе – равноправност, одговорност, солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Уважавање различитости. Правила у одељењу/групи и њихова функција. Одлучивање у одељењу/групи. Одговорност деце и одраслих за функционисање заједнице.</p>	5	3	
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Комуникација и</p>	<p>Комуникација Слушање/неслушање. Кад разговарамо држимо се теме. Изношење мишљења. Уважавање саговорника.</p>	5	3	

и да се понаша у складу са њима; својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници; препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу; учествује у изради плана једноставне акције; са другим ученицима изводи и документуј једноставну акцију; доприноси промоцији акције; на једноставан начин вреднује изведену акцију.	сарадња	Сарадња Групни рад, договарање и сарадња са вршњацима и одраслима.			
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција одељења/групе	Планирање и извођење једноставне акције у одељењу/групи Кораци у планирању и извођењу акције. Чиме се поносимо и чиме нисмо задовољни у одељењу. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.	3	5	
УКУПНО			20	16	

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ВЕРСКА НАСТАВА					
ЦИЉ	<ul style="list-style-type: none"> • ученицима пружити основ за разумевање човека као бића заједнице • пружити основ за разликовање и упоређивање породичних односа и односа који владају у Цркви. Пружити ученицима елементарно знање о Светој Сави • подстицати ученике на лично учешће у животу Цркве 					
РАЗРЕД	<i>Први</i>					
ГОДИШЊИ ФОНД	<i>36</i>					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
• да разуме основна сазнања о темама које ће се обрађивати на настави Православног катихизиса	1. Учимо о нашој вери	Упознавање са садржајем програма и начином рада	1			
• моћи да опише и објасни значење појма заједнице као и његов однос према њему блиским особама (породици)	2. Заједница као основ живота	Приче и слике које приказују породицу Божја породица (ко су чланови Божје породице; како се постаје њен члан...)	2	1		1
• знати да заједница са Богом почива на слободи • знати да је послушност израз љубави • моћи да препозна да је даривање плод љубави	3. Заједница љубави, Бога, човека и природе	Приче које говоре о томе да када некога волимо, онда га и слушамо песмица: „Ал` је леп овај свет“, Ј.Ј. Змај	3	1	1	1

<ul style="list-style-type: none"> • моћи да препозна и именује главне личности из библијске приче о Христовом рођењу • моћи да препозна да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави 	4. Неизмерна љубав Божја – Христос се роди	Божихна песма: „Божих, Божић благи дан“ Свети Сава – остварени син Бога Оца (кроз љубав и заједницу са Богом, свако од нас постаје као Свети Сава); Химна Светом Сави	2	1	1	1
<ul style="list-style-type: none"> • моћи да опише појединости библијске повести о стварању света • моћи да разликује оно што је Бог створио од онога што је човек направио на примерима из непосредног окружења 	5. Црква – Заједница са Богом	Библијско казивање о стварању света Живот првих људи-Божја жеља да свет буде Црква	2	2	1	1
<ul style="list-style-type: none"> • упознати Христово учење као „учење“ о љубави и праштању (на примерима из јеванђељских прича) • препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима 	6. Христова љубав према човеку и свету	Јевађељска прича Милостиви Самарјанин Песмица: „Знаш ли ко те љуби слилно“	3	2	1	1
<ul style="list-style-type: none"> • моћи да преприча одабране приче које говоре о Христовој љубави према свету и човеку • на елементарном нивоу моћи да објасни међусобну повезаност свих људи и природе 	7. Наша брига о свету творевини Божјој	Прича Свети Герасим и лав Јордан	4	1	1	1
УКУПНО			17	8	5	6

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Дигитални свет						
ЦИЉ	Развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања						
РАЗРЕД	1.						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	Различит изглед дигиталних уређаја.		11	7	18

<ul style="list-style-type: none"> • препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих; • наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова; • упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја; • упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих; • користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника); • упореди дигитални и папирни уџбеник; • упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја; • наведе неке од карактеристика „паметног“ дигиталног уређаја; <p>наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине.</p>		<p>Дигитални уређаји у различитим занимањима.</p> <p>Учење уз помоћ дигиталних уџбеника.</p> <p>Креативно изражавање са дигиталним уређајима и без њих.</p> <p>Комуникација посредством дигиталних уређаја.</p> <p>Дигитални уређаји и паметни дигитални уређаји.</p> <p>Коришћење дигиталних уређаја за повећање прилика за учење и стицање искуства ученика у области науке, културе и уметности.</p>				
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • наведе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; • наведе неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја; • доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; • наброји основне податке о личности; • објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; • именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним 	<p>БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА</p>	<p>Дигитални уређаји и наше здравље (вид, положај тела, време пред екраном, дигитални уређаји као отпад).</p> <p>Подаци о личности и њихова заштита при комуникацији помоћу дигиталних уређаја.</p> <p>Помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин.</p> <p>Одговорно руковање дигиталним уређајем (мере физичке заштите, коришћење лозинке).</p>	5	3	8	

<p>садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин;</p> <p>-наведе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их.</p>					
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење; • протумачи симболе познатог/договореног значења и спроведе поступак описан њима; • уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сараднички); <p>доведе у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја.</p>	<p>АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА</p>	<p>Разлагање проблема на мање целине.</p> <p>Осмишљавање корака који воде до решења једноставног проблема.</p> <p>Тумачење постојећих и креирање алгоритама изражених симболима.</p> <p>Уочавање и исправљање грешака у алгоритму.</p> <p>Тумачење понашања дигиталног уређаја у односу на приказани алгоритам.</p>	5	5	10

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Критеријуми за оцењивање су редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес наставе. Праћење ће се остваривати систематским посматрањем.

ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ДРУГОМ РАЗРЕДУ

<p>НАЗИВ ПРЕДМЕТА</p>	<p>Српски језик</p>
<p>ЦИЉ</p>	<p>Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.</p>

РАЗРЕД	други					
ГОДИШЊИ ФОНД	180 часова					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> - разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст; - одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; - одреди редослед догађаја у тексту; - уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - разликује стих и строфу; - уочи стихове који се римују; - објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни; - наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота; - чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; - изражајно рецитије песму; - изводи драмске текстове; - износи своје мишљење о тексту; 	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Поезија Народна песма: <i>Да вам певам што истина није/Мишија моба</i> Народна песма: <i>Мајка Јова у ружи родила/Санак иде низ улицу</i> Јован Јовановић Змај: <i>Пролећница/Хвала</i> Војислав Илић: <i>Први снег</i> Бранко Ћопић: <i>Огласи "Шумских новина" (одломци), Болесник на три спрата</i> Душан Радовић: <i>Лепо је све што је мало, Мама</i> Драган Лукић: <i>Школа, Равнотежа</i> Мирослав Антић: <i>Тајна</i> Душко Трифуновић: <i>Два јарца</i> Григор Витез: <i>Дохвати ми, тата, мјесец</i> Александар Сергејевич Пушкин: <i>Бајка о рибару и рибици (читање у наставцима)</i></p> <p>Проза Народна прича: <i>Свети Сава, отац и син/Свети Сава и отац и мати са малим дететом</i> Народна прича: <i>Седам прUTOва</i> Народна басна: <i>Бик и зец/Коњ и магарац</i> Доситеј Обрадовић: <i>Пас и његова сенка/Коњ и магаре</i> Десанка Максимовић: <i>Бајка о лабуду</i> Гроздана Олујић: <i>Шаренорепа</i> Градимиr Стојковић: <i>Деда Милоје</i> Мирјана Стефановић: <i>Златне рибице не праве штету</i> Ђани Родари: <i>Кад дедица не зна да прича приче</i> Су Ју Ђин: <i>Свитац тражи пријатеља</i></p>	47	15	6	2

- разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај);

Феликс Салтен: *Бамби* (одломак по избору)

Драмски текстови

Александар Поповић: *Два писма*

Ана Миловановић: *Слатка математика*

Гвидо Тартаља: *Оцене*

Тоде Николетић: *Шума живот значи*

Популарни и информативни текстови

Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Доситеј Обрадовић (баснописац), Никола Тесла (приче из детињства), знаменита завичајна личност и др.)

ДОМАЋА ЛЕКТИРА

1. Избор из кратких народних умотворина (загонетке, пословице, брзалице, питалице, разбрајалице)

2. Ханс Кристијан Андерсен: *Принцеза на зрну грашка, Царево ново одело, Девојчица са шибицама*

3. Десанка Максимовић: *Ако је веровати мојој баки, Прстен на морском дну, Бајка о трешњи, Сликарка зима, Како су пужу украли кућу, Три патуљка, Чика-Мраз, Божић-батини цртежи, Траве говоре бакиним гласом, Орашчићи-палчићи, Кћи вилиног коњица* (три бајке по избору ученика)

4. Љубивоје Ршумовић, избор из збирке песама *Ма шта ми рече* (*Једног дана, Др, Десет Љутих гусара, Ишли смо у Африку, Ако желиш мишице, Уторак вече ма шта ми рече, Има један, Телефонџада, Дете, Вуче вуче бубо лења, Вук и овца*)

5. Драгомир Ђорђевић, избор песама (*Кад сам био мали, Бабе су нам сјајне, Рецепт за деду, Све су мајке, Ја сам био срећно дете, Једном давно ко зна када, Првоаприлска песма, Ми имамо машту, Тајанствена песма, Бити пекар то је сјајно, Успон једног лава, Стонога, Вештице су само трик*)

6. Избор из кратких прича за децу: Бранко Стевановић, *Прича из ормана*, Весна Видојевић Гајевић, *Бркљача*, Дејан Алексић, *Једном је један дечко зевнуо*.

Књижевни појмови:

- стих, строфа, рима;
- народна успаванка;
- басна;

		<ul style="list-style-type: none"> - бајка; - тема, место и време збивања, редослед догађаја; - главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци); - лица у драмском тексту за децу. 				
<ul style="list-style-type: none"> - разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике; - разликује врсте речи у типичним случајевима; - одређује основне граматичке категорије именица и глагола; - разликује реченице по облику и значењу; - поштује и примењује основна правописна правила; 	ЈЕЗИК Грамматика, правопис и ортоепија	<p>Глас и слог; самогласници и сугласници.</p> <p>Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни).</p> <p>Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне.</p> <p>Потврдне и одричне реченице.</p> <p>Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива.</p> <p>Спојено и одвојено писање речи: писање речце <i>ли</i> и речце <i>не</i> уз глаголе.</p> <p>Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама.</p> <p>Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице <i>ОШ</i>, <i>бр.</i>, <i>итд.</i>, <i>стр.</i> и <i>нпр.</i>).</p>	23	10	5	2
<ul style="list-style-type: none"> - влада основном техником читања и писања латиничког текста; - пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном); - користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање; - правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину; 	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	<p>Друго писмо (латиница): штампана и писана слова.</p> <p>Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања.</p> <p>План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања.</p> <p>План описивања на основу непосредног посматрања.</p> <p>Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање.</p> <p>Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета.</p> <p>Сценско приказивање драмског/драматизованог текста.</p>	28	23	17	2

- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; - изражајно чита ћирилички текст							
УКУПНО	180			98	48	28	6

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК</i>
ЦИЉ	Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
РАЗРЕД	<i>ДРУГИ</i>
ГОДИШЊИ ФОНД	<i>72</i>

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
– поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства; – представи себе и другог; – разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих; – разуме кратка и једноставна упутства и	ПОЗДРАВЉАЊЕ	Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you! (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.	2	1	1	1
	ПРЕДСТАВЉАЊЕ	My name's Maria /I'm Maria. What's your name? What's your phone number? It's... This is my friend. His name's/name is Marko. Maria, this is Barbara. Barbara, this is Maria. This is Miss Ivona.	2	1	1	1

<p>налоге и реагује на њих;</p> <p>– даје кратка и једноставна упутства и налоге;</p> <p>– разуме позив и реагује на њега;</p> <p>– упуту позив на заједничку активност;</p> <p>– разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих;</p> <p>– упуту кратке и једноставне молбе;</p> <p>– искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин;</p> <p>– разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих;</p> <p>– упуту једноставне честитке;</p> <p>– препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења;</p>	<p>СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМА-ЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВ- НИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА</p>	<p>She's my teacher. That is Mr Jones. He's a doctor. Who's this/that? It's my father. Is this your family? She's not my sister, she's my friend. Who's in the picture? It's my brother. His name's</p> <p>Milan. How old is he? He's 12.</p> <p>Личне заменице у функцији субјекта – I, you ...</p> <p>Присвојни придеви – my, your...</p> <p>Показне заменице – this, that</p> <p>Глагол to be – the Present Simple Tense</p> <p>Питања са Who/What/How (old)</p> <p>Основни бројеви (1–20)</p> <p>(Интер)културни садржаји: Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања, представљања и размене основних личних података у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја.</p>				
<p>– разуме једноставне описе бића, предмета и места;</p> <p>– опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих;</p> <p>– тражи и пружи кратка и једноставна</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА</p>	<p>Let's start/begin. Are you ready? Quiet, please. Listen to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Say hello/goodbye to your friend. Open/Close your books/notebooks. Put down your pencils. Pick up the rubber. Wash your hands. Open the window, please. Come in/over</p> <p>/here/to the board. Give me your book, please. Don't do that. Listen and say/chant/sing/do/number/find /match/draw/paint/repeat... Cut out/stick/point to... Colour the door yellow. Count from ... to My turn now. Touch your eyes. Move your body. Put on your T-shirt. Take off your shoes. Hurry up! Quick! Watch out! I understand /I don't understand. I'm finished.</p> <p>Императив</p> <p>Присвојни придеви – my, your...</p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Поштовање основних норми учтивости; дечје песме одговарајућег садржаја.</p>	2	1	1	1
<p>– тражи и пружи кратка и једноставна</p>	<p>ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ</p>	<p>Let's play football /the memory game/go to the park/sing. It's time for lunch/school! Come and play with me! Come to my birthday party. Cool! Super! Great! OK. All right. Sorry, I can't.</p>	2	1	1	1

<p>обавештења о положају у простору;</p> <p>– разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време</p>	<p>У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ</p>	<p>Императив</p> <p>(Интер)културни садржаји: Прикладно прихватање и одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода</p>				
<p>– разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих;</p> <p>– тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;</p> <p>– разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих;</p> <p>– тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставне исказе који се односе на изражавање способности;</p> <p>– тражи информацију о туђим способностима и саопшти шта он/она или неко други може/не може/уме/не уме да уради;</p> <p>– разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине..</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА</p>	<p>Can /May I have an apple, please? Yes, here you are. Thank you/Thank you, Maria /Thanks. You're welcome. No, sorry/Not now/No, you can't. Can you help me, please? Can/May I have some water, please? Can/May I go to the toilet/go out/come in? Excuse me, Teacher, ...? I can't see. Can you move, please? Sorry, can you repeat that, please? I'm sorry I'm late. It's OK. No problem.</p> <p>Модални глаголи за изражавање молбе – can/may</p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Правила учтиве комуникације.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине..</p>	<p>ЧЕСТИТАЊЕ</p>	<p>Happy birthday to you! Here's a present for you! It's New Year's Eve. Happy New Year! It's Christmas Eve. Merry Christmas! It's Valentine's Day! Happy Valentine's Day! Happy Easter! Thanks, same to you! Hurray!</p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Најзначајнији празници и начин обележавања /прославе и честитања; пригодне дечје песме и игре.</p>	1	1	1	2
	<p>ОПИСИВАЊЕ ЖИВИХ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА</p>	<p>What's this/that? It's a/an... Is it a/an...? It's not a pen, it's a pencil. It's not short, it's long. What colour is it? It's grey. The crayon is grey. She's got a small nose and big blue eyes. She's wearing a white dress. I've got two hands and two feet. Has he got four legs? No, he hasn't, he's got two legs. This is my house. It's got big windows. Has it got a garden? There's a park/toyshop/supermarket in my town. There are two playgrounds, too.</p>	1	1	1	1

	<p>Глаголи have got, to be за давање описа</p> <p>Егзистенцијално There is/are...</p> <p>Правилна множина именица: leg – legs, arm – arms...</p> <p>Неправилна множина основних именица: foot – feet...</p> <p>The Present Continuous Tense за описивање тренутних радњи.</p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.</p>				
ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<p>I'm not thirsty, I'm hungry. Here's a sandwich for you. Do you want some water? Yes, please. I want fruit. No, thank you. I'm so happy/sad! Are you hot/cold?</p> <p>The Present Simple Tense (be, want)</p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Правила учтиве комуникације.</p>	2	1	1	1
ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	<p>Where's my dad? Is he in the house? No, he's in the garage. Where's your dog? It's in the garden. Where's my bag? It's under the chair/in the wardrobe. Where's the toilet? It's here/over there.</p> <p>Прилози и предлози за изражавање положаја и просторних односа – here, there, in, on, under</p> <p>Питања са Where</p> <p>(Интер)културни садржаји: Култура становања: село, град.</p>	2	1	1	1
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/ НЕПОСЕДОВАЊА	<p>This is my ball. Is that your bike? I've got a dog. Have you got a pet? He/She's got two brothers. Who's got a /an...? Here's your pen.</p> <p>Присвојни придеви my, your...</p> <p>Have got за изражавање припадања/поседовања</p> <p>(Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, кућни љубимци, играчке,</p>	2	1	1	1
ИЗРАЖАВАЊЕ	<p>Do you like orange juice? Yes, I do. /No, I don't. I like fish and chips, but I don't like chicken or rice. Do you like games? I love my family.</p>	2	1	1	1

	ДОПАДАЊА/ НЕДОПАДАЊА	The Present Simple Tense глагола like/love. (Интер)културни садржаји: Популарна храна и пиће; породица				
	ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	What day is it today? It's Monday. It's cold and rainy today. The Present Simple Tense глагола to be Питања са What (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.	2	1	1	1
	ИЗРАЖАВАЊЕ СПОСОБНОСТИ	I can/can't sing. I can draw, but I can't read. Can you swim? Yes, I can. No, I can't. No, but I can run This is my parrot. It can talk. A penguin can't fly. Модални глагол can за изражавање способности. (Интер)културни садржаји: Школске активности, кућни љубимци и свет природе	2	1	1	1
	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА	How many balls? 15 balls. Основни бројеви до 20. Правилна множина именица. Питања са How many. (Интер)културни садржаји: Школско окружење.	2	1	1	3
УКУПНО			28	14	14	16

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Математика
-------------------	------------

ЦИЉ		Циљ учења предмета <i>математика</i> је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.				
РАЗРЕД		други				
ГОДИШЊИ ФОНД		180 часова				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> - одреди десетице најближе датом броју; - усмено сабира и одузима бројеве до 100; - користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; - примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; - усмено множи и дели у оквиру прве стотине; - израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; - реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења; - одреди непознати број у једначини 	БРОЈЕВИ	<p>Први део</p> <p>Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања.</p> <p>Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање).</p> <p>Римске цифре I, V, X, L, C</p> <p>Други део</p> <p>Множење и дељење (таблично)</p> <p>Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник.</p> <p>Замена места и здруживање чинилаца.</p> <p>Трећи део</p> <p>Редослед рачунских операција.</p> <p>Множење и дељење збира и разлике бројем.</p> <p>Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множење или дељење).</p>	55	50	36	4

<p>са једном аритметичком операцијом;</p> <ul style="list-style-type: none"> - одреди делове (облика $\frac{1}{n}$) дате величине; - изрази одређену суму новца преко различитих апоена; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; - прикаже мањи број података у таблици и стубичастим дијаграмом; - уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; 		<p>Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација.</p> <p>Разломци облика $\frac{1}{n}$, $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - разликује дуж, полуправу и праву; - одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); - одреди обим геометријске фигуре; - нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; - уочи подударне фигуре на датом цртежу; - уочи симетричне фигуре; - допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву; 	ГЕОМЕТРИЈА	<p>Први део</p> <p>Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија.</p> <p>Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула.</p> <p>Други део</p> <p>Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи.</p> <p>Симетричне фигуре.</p> <p>Подударност фигура (интуитивно).</p>	8	7	5	2
<ul style="list-style-type: none"> - изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; - измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине 	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm).</p> <p>Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).</p>	5	3	4	1

- чита и запише време са часовника; - користи јединице за време у једноставним ситуацијама						
Укупно	180		68	60	45	7

НАЗИВ ПРЕДМЕТА		Свет око нас
ЦИЉ		Циљ учења предмета <i>свет око нас</i> јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.
РАЗРЕД		други
ГОДИШЊИ ФОНД		72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ		САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
				О	У	В	С
- идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; - оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада;	Насеље са ОКОЛИНОМ	Други и ја	Групе људи: родбина, (ван)школска заједница, становници насеља. Права и обавезе чланова група. Однос потреба и жеља. Правила понашања појединаца и група. Породични, школски и празници насеља.	7	4		1

<ul style="list-style-type: none"> - се понаша тако да уважава различитости других људи; - прихвати последице када прекрши правила понашања групе; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота; - препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима; - одреди тип насеља на основу његових карактеристика; - повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља; - одржава личну хигијену - руку, зуба и чулних органа; - примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; - безбедно поступа пре и током временских непогода; 		Култура живљења	<p>Симболи Републике Србије: грб, застава и химна. Типови насеља: село, град. Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број obroka, боравак у природи и физичка активност. Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства). Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза). Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз). Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору.</p>	10	5	1
---	--	----------------------------	--	----	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала; - одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета; - пронађе нову намену коришћеним предметима; 		Човек ствара	<p>Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада.</p> <p>Еластичност материјала.</p> <p>Својства материјала одређују њихову употребу.</p> <p>Нова намена предмета направљених од различитих материјала.</p> <p>Занимања људи у граду и селу.</p>	4	2	1
<ul style="list-style-type: none"> - пронађе тражени објекат у насељу помоћу адресе/карактеристичних објеката; - именује занимања људи у свом насељу са околином; - одреди време помоћу часовника и календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину; - забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена; - разликује облике рељефа у свом насељу и околини; - разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини; 		Кретање и оријентација у простору и времену	<p>Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрља се, клизи).</p> <p>Утицај облика тела, подлоге и средине на кретање по равној подлози и пређено растојање тела.</p> <p>Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и карактеристичних објеката.</p> <p>Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба.</p> <p>Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена.</p> <p>Рељеф и облици рељефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице.</p> <p>Рељеф у насељу и околини.</p> <p>Облици појављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала).</p> <p>Површинске воде у насељу и околини.</p>	11	5	1

<ul style="list-style-type: none"> - идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; - повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама; - разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла; - разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; - наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека; - штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама; - разврста отпад на предвиђена места; - негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; - препозна примере повезаности живих бића са условима за живот; - повеже промене у природи и активности Људи са годишњим добима; - изведе једноставне огледе пратећи упутства; - повеже резултате рада са уложеним трудом. 		Разноврсност природе	<p>Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства).</p> <p>Функције (улога) делова тела живих бића.</p> <p>Разноврсност биљака у окружењу (зеласте и дрвенасте; лишћарске и четинарске).</p> <p>Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и сваштоједи).</p> <p>Значај биљака и животиња за човека.</p> <p>Улога човека у очувању природе (штедња производа који се користе у свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).</p> <p>Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште - неопходни услови за живот.</p> <p>Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.</p>	12	7		1
Укупно	72			44	23		5

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЛИКОВНА КУЛТУРА
ЦИЉ	Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
РАЗРЕД	други
ГОДИШЊИ ФОНД	72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> - користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; - изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; - користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; - изражава, свет лимилитамним бојама, свој доживљај уметничког дела; - идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу; 	ОБЛИЦИ	<p>Облици (светлост као услов за опажање облика; визуелне карактеристике природних и вештачких облика; дизајн предмета за свакодневну употребу).</p> <p>Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...).</p> <p>Облик и целина (истакнути део целине; везивање и спајање облика).</p>	22	8	1	1
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	<p>Тумачење (невербално и визуелно изражавање; садржај визуелних информација).</p> <p>Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепо писање; честитке).</p>	10	2	1	1
	ЛИКОВНЕ ИГРЕ	<p>Боја (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук).</p> <p>Замишљања (стварност и машта).</p>	4	4	2	2

<ul style="list-style-type: none"> - преобликује, самостално или усарадњи садругима, материјале и предмете за рециклажу; - тумачи једноставне визуелне информације које опажају у свакодневном животу; - изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и кретања; - упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; - повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте; - пружи основне информације о одабраном музеју; - разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити 	ПРОСТОР	<p>Простор (обликовање простора - школа, учионица, соба; музеј).</p> <p>Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика у простору).</p> <p>Сцена (маске, костими, реквизити).</p>	8	4	1	1
			44	8	5	5

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МУЗИЧКА КУЛТУРА
ЦИЉ	Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа
РАЗРЕД	други

ГОДИШЊИ ФОНД		36 часова				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> - Објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; - издвоји основне музичке изражајне елементе; - препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; - повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима; 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња.</p> <p>Композиције које илуструју различита осећања.</p> <p>Звук и тон (извори) – звуци из природе и окружења.</p> <p>Тон: боја (различити гласови инструменти), трајање (кратак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок).</p> <p>Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената.</p> <p>Музички дијалог (хор, гласихор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар).</p> <p>Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика.</p> <p>Музичка прича.</p> <p>Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика).</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Музика и здравље.</p> <p>Носиоци звука (це де плејер, рачунар...).</p>	4	1	2	
<ul style="list-style-type: none"> - изговара бројалице у ритму, уз покрет; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Изговор бројалице у ритму уз покрет.</p> <p>Звучне ономаotopeје и илустрације</p> <p>Правилан начин певања – држање тела и дисање.</p> <p>Правилна дикција – изговарање брзалица и</p>	13	3	4	1

<ul style="list-style-type: none"> - свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свира чке деонице у музичким играма; - повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; - повезује ритам са графичким приказом; - објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; 		<p>бројалица.</p> <p>Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера.</p> <p>Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме.</p> <p>Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (а¹бела, ха¹љубичаста боја).</p> <p>Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима.</p> <p>Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме - пулс, ритам, груписање у дара.</p> <p>Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације.</p> <p>Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука.</p> <p>Музички бонтон.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - направи дечје ритмичке инструменте; - осмисли покрете уз музику; - осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; - осмисли одговорна музичко питање; - осмислиј једноставну мелодију на краћи задати текст; - према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; 	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала.</p> <p>Креирање сопствених покрета уз музику.</p> <p>Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука.</p> <p>Музичка питања и одговори и музичка допуњалка.</p> <p>Стварањезвучне приче од познатих музичких садржаја, звучни хономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст.</p>	3		4	1

- користи самостално или уз помоћо драслих, доступне носиоце звука.					
Укупно	36		20	4	10 2

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ					
ЦИЉ	Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.					
РАЗРЕД	други					
ГОДИШЊИ ФОНД	108 часова					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
Примени једноставне, двоставне опште припремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изводи вежбе,	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.			8	

<p>разноврсна природна и изведена кретања;</p> <ul style="list-style-type: none"> - комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - разликује правилно од неправилног држања тела; - успостави правилно држање тела; - правилно дише током вежбања; - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; - изведе дечји и народни плес; - користи основну терминологију вежбања; - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима упросторима за вежбање; - поштује правила игре; 	<p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ</p>	<p>Ходање и трчање</p>	<p>Ходање:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кратким корацима, - дугим корацима, - у различитом ритму, - ходање опружањем стајне ноге, - ходање сареквизитом, - ходање са променом правца и смера, - ходање комбиновано са различитим покретима, - ходање преко ниских препрека, - елементарне игре са ходањем. <p>Техника трчања:</p> <ul style="list-style-type: none"> - трчање преко препрека, - трчање са променом ритма, - трчање са променом правца и смера, - брзо трчање стартом и зразличити хпочетних положаја, - трчање 30 м - елементарне игре са трчањем. 	6	4	3	
		<p>Скакања и прескакања</p>	<p>Прескакање вијача, палица и других реквизита поређаних на тлу једноножним и суножним одскоком.</p> <p>Комбинације скокова,</p> <p>Скок удаљ и увис из места и залета.</p> <p>Скок са повишене површине.</p> <p>Припремне вежбе за прескок:</p> <p>игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.</p>	4	2	3	1

<ul style="list-style-type: none"> - навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; - уочава улогу делова тела у вежбању; - уочи промене у расту код себе и других; - препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан; - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; - одржава личну хигијену; - учествује у одржавању простора у коме живи и борави; - наведе врсте намирница у исхрани; - препознаје везу вежбања и уноса воде; - повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; - препозна лепоту покрета у вежбању; - се придржава правила вежбања; - вреднује успех у вежбању; 	<p style="text-align: center;">Бацања и хватања</p>	<p>Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис без и са okreом за 360°. Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању. Додавање лопте једном и другом руком. Вођење лопте у ходању и трчању. Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол. Елементарне игре са вођењем, додавањем и гађањем лоптом у циљ. Штафетне игре и друге елементарне игрелоптом (вођење, хватање, додавање).</p>	6	3	2	1
	<p style="text-align: center;">Пузања, вишења, упори и пењања</p>	<p>Помицање на дохватном вратилу са погрченим ногама увису предњем. Помицање увис упредњем окретањем за 180°, са укрштеним хватом. Њихање уз помоћ. Проширени садржаји Узмак корацима уз косу површину. Бочно пењање уз лестве са наизменичним прехватањем и опирањем и стовремено обема ногама</p>	3	2	1	
	<p style="text-align: center;">Вежбе на тлу</p>	<p>Основни садржаји Два повезана колута напред. Колут напред и скок пруженим телом. Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Колут назад. Састав од научених елемената. Игре у својених вежби. Проширени садржаји Колут напред из упора стојеће гопружених ногу. Колут преко лопте. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.</p>	3	2	4	

		<p>Вежбе равнотеже</p> <p>Основни садржаји Мала вага на тлу, клупи и ниској греди. Ходање привлачењем на целом стопалу и успон. Ходање опружањем стајне и предножењем замајне ноге. Ходање уназад на греди. Састав из првог разреда допунити наученим вежбама.</p> <p>Проширени садржаји Наскок кораком на греду. Чучањ и окрет у чучњу за 90° и 180°. Састав из првог разреда допунити вежбама ходањем уназад и окретом у чучњу за 180°. Одељенско такмичење.</p>	2	1	1	
		<p>Вежбе са реквизитима</p> <p>Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Прескакање вијаче на различите начине. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом. Полигон и елементарне игре уз коришћење реквизита</p>	5	2	4	1
		<p>Плес и ритмика</p> <p>Основни садржаји Народно коло и дечији плес по избору. Повезивање елемената из првог разреда у композицију - састав. Основни ритмички покрети са реквизитима.</p> <p>Проширени садржаји Прескакање вијаче уназад. Комбиновано прескакање вијаче напред-назад. Ходање и трчање са бацањем и хватањем лопте и обруча. Вежба са вијачом</p>	5	4	6	

		Полигони	Кобиновани полигон од усвојених вештина (вежби).			6	
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада победим. Навијам пристојно.	2		2	
		Здравствено васпитање	Моје здравље и вежбање. Мишићи, зглобови и кости мога тела. Телесни развој.. Лична хигијена. Хигијена простора за вежбање. "Шарени-разноврсни оброк" – правилна исхрана. Значај воде за организам и вежбање.	7	2		1
				43	22	40	4

ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА У ДРУГОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
ЦИЉ	Циљ наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.
РАЗРЕД	други
ГОДИШЊИ	36 часова

ФОНД						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>Разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе;</p> <ul style="list-style-type: none"> - успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; - искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; - препозна и уважи осећања и потребе других; - наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима; - прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; - препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; - се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; - наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; 	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у различитим групама</p>	<p>Групни идентитет Ко смо ми – сличности и разлике? Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...).</p> <p>Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост. Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи.</p> <p>Осећања Изражавање сопствених осећања. Осећања других, како их препознајемо и уважавамо. Веза осећања са мислима и понашањима.</p> <p>Потребе и права Моје потребе и потребе других. Осећања, потребе, вредности и начин њиховог остваривања. Веза са правима.</p> <p>Права детета Конвенција о дечјим правима. Различити смо, али су нам права иста. Људска права важе свуда и за сваког.</p> <p>Кршење и заштита права Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења правде у одељењу и школи.</p>	8	6		

<ul style="list-style-type: none"> - разликује не насилну о днасилне комуникације међучлановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа; - саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем; - даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; - представи шта садржи и чему служи Правилник обезбедности ученика његове школе; - се понаша у складу са Правилником обезбедности ученика; - наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; 	<p style="text-align: center;">ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница</p>	<p>Знам како и коме да се обратим за помоћ</p> <p>Школа као заједница Вредности школе као заједнице - равноправност, одговорност, солидарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Правила у школи и њихова функција. Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као заједнице.</p> <p>Односи у заједници Како радим сам, а како у групи? Шта у школи радимо заједно? У чему смо добри? У чему би смо могли бити бољи? Како комуницирамо у групи? Насилна и ненасилна комуникација.</p> <p>Сукоби Узроци сукоба и шта са њима. Сукоб из угла оног другог. Посредовање у сукобу. Конструктивно решавање сукоба.</p>	5	4		
<ul style="list-style-type: none"> - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета; - сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; - износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; 	<p style="text-align: center;">ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Школа као безбедно место</p>	<p>Безбедност ученика у школи Ученици имају право на заштиту и безбедност. Правилник школе о безбедности ученика. Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ваншколе – на излету и на настави у природи. Безбедност ученика је одговорност свих – запослених у школи, ученика, родитеља, институција ваншколе. Безбедно и небезбедно понашање на интернету. Одговорна употреба мобилног телефона.</p>	3	3		
<ul style="list-style-type: none"> - учествује у изради плана једноставне акције; - са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; 	<p style="text-align: center;">ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Школа као безбедно место за све</p>	<p>Како учинити школу безбедним местом за све – планирање и извођење једноставне акције. Кораци у планирању и извођењу акције. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити.</p>	4	3		

- доприноси промоцији акције; - на једноставан начин вреднује изведену акцију.		Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције - видео-снимци фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.				
			20	16		

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ВЕРСКА НАСТАВА					
ЦИЉ	<ul style="list-style-type: none"> • омогућити ученицима разумевање Крштења као уласка у Божју породицу • омогућити ученицима да разликују појмове: Црква, храм, Литургија указати ученицима да је учешће у Литургији • ученицима пружити основно знање о литургијским службама • омогућити ученицима да уоче да Црква не може да постоји без свих служби • омогућити ученицима да уоче да свако у Цркви има своју службу 					
РАЗРЕД	<i>Други</i>					
ГОДИШЊИ ФОНД	36					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ			БРОЈ ЧАСОВА	
		О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> • Ученик ће: • моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. разреда основне школе; 	1. Ми смо Црква – уводни час	Упознавање са садржајем програма и начином рада			1	

<ul style="list-style-type: none"> Ученик ће моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 						
<ul style="list-style-type: none"> Ученик ће: знати да се Крштењем постаје члан Цркве знати да је Црква заједница потпуно другачија од свих знати да је Црква заједница са Богом разликовати значења појмова Црква (заједница) и храм (место на којем се сабирамо) 	<p>2. Моје место у цркви</p>	<p>Икона Христовог Крштења Библијска прича о Ноју – Нојева барка – брод спасења Народна приповетка „Седам пругова“ Слике различитих православних храмова (спољашњи и унутрашњи изглед) Новозаветно сведочанство о Свадби царевог сина (препричано и прилагођено)</p>	2	1	1	
<ul style="list-style-type: none"> Ученик ће: препознати и именовати основне службе које постоје на Литургији знати да свако у Цркви има своју службу уочити међусобну повезаност служби у Цркви уочити од коликог је значаја за неку заједницу окупљање свих њених чланова уочити да је и он сам важан и посебан у 	<p>3. Литургијске службе и њихов смисао</p>	<p>Садржаји који се односе на разне службе људи у свету Прича „Отац управља бродом“ Садржаји који се односе на службе у цркви(примери светитеља и њихових служби (епископи: Св. Сава, Св. Никола...;Св. ава Јустин; Св.СерафимСаровски; Св. архиђакон Стефан, Св.ђакон Авакум;народ: Св. Петка, Св. Димитрије, Св.Ђорђе) Разне илустрације епископа, свештеника, ђакона</p>	3	1	1	1

<p>животу Цркве</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да објасни службу Епископа у Цркви • моћи да увиди сличност службе Епископа са првосвештеником Христом 						
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> • уочити разлог нашег великог поштовања према Богородици • знати да је Богородица много волела Бога и желела да му служи и да много воли нас • уочити да Богородицу сматрамо светијом од свих светих • знати молитву <i>Богородице Дјево</i> • усвојити текст и мелодију песме • „Витлејеме славни граде“ знати да се приликом Крштења Христовог, Бог открива као Света Тројица • знати да је Свети Сава наш први Архиепископ • знати ко је подигао манастир Хиландар 	<p>4. Живот у цркви-лепота празника</p>	<p>Пресвета Богородица – Ваведење и Благовести Богородичини празници Молитва „Богородице Дјево“ Рођење Христово Прича „ Мали Данило сведок Христовог рођења“ Божјића песма: „Витлејеме славни граде“ Крштење Христово Казивање о Светом Сави и Светом Симеону Песме Св. Владике Николаја: Брижни син (о Св. Сави и Св. Симеону) и Хиландар</p>	2	1	1	1
<ul style="list-style-type: none"> • Ученик ће: • моћи да увиди и каже 	<p>5. Трпеза Господња</p>	<p>Прича о Литургијским даровима: вину и хлебу Слике литургијских предмета:Путир, кашичица, дискос, звездица, кадионица...</p>	2	2	1	1

<p>зашто приносимо дарове природе Богу</p> <ul style="list-style-type: none"> • уочити да су дарови које приносимо Богу, свет у малом • моћи на елементарном нивоу да препозна и именује литургијске предмете • уочити да је заједничка трпеза израз љубави • знати да је Литургија заједничка трпеза око које се окупљају чланови Цркве • моћи да уочи разлику између Светог Причешћа и друге хране 		Слике славе				
<ul style="list-style-type: none"> • Ученик ће: • препознати значај празновања Васкрса • проширити своја знања о Христовом Васкрсењу • уочити да је Христово Васкрсење изузетан догађај у који је укључена читава природа • знати да је Христос увек са нама 	<p>6. Света Литургија – прослава Васкрсења</p>	<p>Причешће, храна љубави – прича из књиге «Мали анђео», Невена Витошевић „Корица хлеба“ (Из житија Св. Онуфрија) „Божије старање“</p>	3	2	1	1

<ul style="list-style-type: none"> Ученик ће: знати да наброји основне делове храма уочити да је унутрашњост храмова уређена за служење Литургије знати да објасни ко су светитељи испричати ко су и шта су све чинили светитељи које славимо уочити да постоје светитељи и у данашње време сазнати о неким светитељима новијег доба 	<p>7. Икона –прозор у вечност</p>	<p>Основни делови храма иконе Господа, Богородице, празника, светитеља прилагођена и препричана житија светих</p>	4	1	1	1
УКУПНО			17	8	5	6

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ДИГИТАЛНИ СВЕТ					
ЦИЉ	<p>Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.</p>					
РАЗРЕД	Други					
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ			БРОЈ ЧАСОВА	

		И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – упореди начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; – користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника); – самостално користи дигиталне уџбенике за учење; – креира, чува и поново уређује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију; – својим речима објасни појам покретне слике; – креира елементе покретне слике; – креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици; – својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет; – наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале 	<p>ДИГИТАЛНО ДРУШТВО</p>	<p>Учење путем школске платформе за онлајн учење.</p> <p>Учење уз помоћ дигиталних уџбеника.</p> <p>Креативно графичко изражавање коришћењем дигиталног уређаја.</p> <p>Умрежавање дигиталних уређаја и прилике за размену материјала, комуникацију и заједнички рад који из умрежавања произилазе.</p>	15	5		20
	<p>БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА</p>	<p>Добици и ризици који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја.</p> <p>Понашање на интернету – интернет бонтон.</p> <p>Остављање личних података при коришћењу дигиталних уређаја.</p> <p>Примерена реакција у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин.</p> <p>Организација времена и услова за рад при онлајн учењу.</p> <p>Коришћење дигиталних уређаја и заштита животне средине.</p>	3	3		6

<p>захваљујући умрежавању дигиталних уређаја;</p> <ul style="list-style-type: none"> – објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; – разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; – наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; – организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја; 						
<ul style="list-style-type: none"> – предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину; – својим речима објасни појам 	<p>АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА</p>	<p>Разлагање проблема на мање целине.</p> <p>Осмишљавање алгоритама линијске и цикличне структуре који води до решења једноставног проблема.</p>	<p>5</p>	<p>5</p>		<p>10</p>

<p>алгоритам;</p> <p>– анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски;</p> <p>– креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику;</p> <p>– анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који начин тај програм ради;</p> <p>– уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички);</p> <p>– креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног уређаја.</p>		<p>Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику.</p> <p>Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен.</p> <p>Управљање понашањем физичког дигиталног уређаја креирањем програма у визуелном програмском језику.</p> <p>Уочавање и исправљање грешака у програму.</p>				
--	--	--	--	--	--	--

ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ

<p>НАЗИВ</p>	<p><i>Српски језик</i></p>
--------------	----------------------------

ПРЕДМЕТА									
ЦИЉ		Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.							
РАЗРЕД		трећи							
ГОДИШЊИ ФОНД		180							
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ				БРОЈ ЧАСОВА			
		И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ				О	У	В	С
.									
<ul style="list-style-type: none"> – чита са разумевањем различите текстове; – опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; – изнесе своје мишљење о тексту; – разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне 	КЊИЖЕВНОСТ	ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Лирска поезија 1. Душан Костић: <i>Септембар</i> 2. Григор Витез: <i>Какве је боје поток / Десанка Максимовић: Вожња</i> 3. Душан Васиљев: <i>Зима</i> 4. Мирослав Антић: <i>Шта је највеће/</i> Ф. Г. Лорка: <i>Луцкаста песма</i> 5. Драган Лукић: <i>Свакога дана /</i> <i>Шта је отац</i>				47	15	6	3

<p>особине;</p> <ul style="list-style-type: none"> – уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); – разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; – разуме идеје књижевног дела; – уочи основне одлике народне бајке; – разликује народну од ауторске бајке; – представи главне особине јунака; – уочи основне одлике народне епске песме; – уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; – разликује описодприповедања у књижевном делу; – покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; – уочи хумор у књижевном делу; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове; 		<p>6. Бранислав Црнчевић: <i>Љутице мече</i> / Љубивоје Ршумовић: <i>Аждаја своје чеду тепа</i></p> <p>7. Милован Данојлић: <i>Љубавна песма</i></p> <p>8. Љубивоје Ршумовић: <i>Домовина себрани лепотом</i></p> <p>9. Химна Светоме Сави</p> <p>10. Бранко Стевановић: <i>Занимање Марка Краљевића</i></p> <p>Епска поезија</p> <p>11. Народне песме: <i>Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића</i></p> <p>Проза</p> <p>1. Ла Фонтен: <i>Цврчак и мрав</i> / Езоп: <i>Корњача и зец</i></p> <p>2. Народна приповетка: <i>Свети Сава и сељак без среће</i></p> <p>3. Народна бајка: <i>Чардак ни на небу ни на земљи</i></p> <p>4. Народна приповетка: <i>Свијету се не може угодити</i></p> <p>5. Бранко Ћопић: <i>Изокренута прича</i></p> <p>6. Оскар Вајлд: <i>Себични џин</i></p> <p>7. Светлана Велмар Јанковић: <i>Златно јагње</i>(одломак)</p> <p>8. Бранко В. Радичевић: <i>Причао дечаку и Месецу</i></p> <p>9. Ијан Маџуен: <i>Реч-две о Питеру</i>(одломак)</p> <p>10. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> (одломак)</p>				
---	--	---	--	--	--	--

11. Народна бајка: *Баш-Челик* (читање у наставцима)

12. Јасминка Петровић: *Од читања се расте* (читање у наставцима)

Драмски текстови

1. Душан Радовић: *А зашто он вежба*

2. Александар Поповић: *Лед се топи*

3. Јованка Јоргачевић: *Никад два добра*

4. Лаза Лазих: *Суђење*

Популарни и информативни текстови

Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др.

ДОМАЋА ЛЕКТИРА

1. Бранко Ћопић: *Доживљаји Мачка Тоше*

2. Избор из поезије Душана Радовића (*Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке исповести, Здравница, Плави зец* и друге песме)

3. Браћа Грим: *Бајке* (по избору)

Књижевни појмови:

– лирска песма,

– химна,

– епска песма,

– народна бајка,

		<ul style="list-style-type: none"> – роман, – поређење, – персонификација (на нивоу препознавања), – опис, – дијалог, – приповедање, – епски јунак, – драмска радња 				
<ul style="list-style-type: none"> – разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; – одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; – примењује основна правописна правила; – јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; – 	<p>ЈЕЗИК</p> <p>Граматика, правопис и ортоепија</p>	<p>Врсте речи:</p> <p>именице (градивне, збирне);</p> <p>придеви (присвојни, градивни); род и број придева;</p> <p>заменице (личне заменице);</p> <p>глаголи; лице и број глагола.</p> <p>Подела речи на крају реда (граница на самогласник).</p> <p>Управни говор (први и други модел). Неуправни говор.</p> <p>Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа;</p> <p>Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: <i>-ов, -ев,</i></p> <p><i>-ин; -ски, -чки, -ици</i>).</p> <p>Речца <i>не</i> узименице и придеве.</p>	23	10	5	2

		<p>Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа).</p> <p>Сугласник <i>j</i> (између самогласника <i>и-о</i> и <i>о-и</i>).</p> <p>Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – споји више реченица у краћу и дужу целину; – споји више реченица у краћу и дужу целину; – препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; – извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; – варира језички израз; – попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника. 	<p>ЈЕЗИЧКА</p> <p>КУЛТУРА</p>	<p>Краћи и дужи текстови – књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови.</p> <p>Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано).</p> <p>Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) – усмено и писано.</p> <p>Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.).</p> <p>Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире).</p> <p>Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат.</p> <p>Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго.</p> <p>Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или</p>	28	23	17	1

		проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...).				
Укупно	180 часова	Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског / драматизованог текста и сл.	98	48	28	6

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
ЦИЉ	Циљ учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену, а од трећег разреда и писану комуникацију, и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
РАЗРЕД	ТРЕЋИ
ГОДИШЊИ ФОНД	72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
.						
- поздрави и отпоздрави, примењујући једноставна језичка средства;	ПОЗДРАВЉАЊЕ	<i>Hi/Hello, how are you today? I'm fine, thank you, and you? I'm very well, thanks./Not great.</i> <i>Good morning/afternoon/evening/night.</i> <i>Goodbye./Bye. See you later/tomorrow/on Monday.</i> <i>Have a nice day /weekend/holiday! Thanks, same to you!</i>	1	1	1	2

<p>представи себе и другог; разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; саопшти једноставна упутства и налоге; разуме позив на заједничку активност и на прикладан начин реагује на њега; упути позив на заједничку активност; разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; упути кратке и једноставне молбе; искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; разуме једноставно исказане честитке и одговори на њих; упути једноставне честитке; разуме и, примењујући једноставна језичка средства, наведе најобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и</p>		<p>Личне заменице – <i>I, you ...</i> Глагол <i>to be – the Present Simple Tense</i> Императив (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.</p>				
	<p>ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА</p>	<p><i>Hi, I'm Andrija. Hello, I'm Alex. How old are you? I'm (nine). I'm in Year 3. Where are you from? I'm from Serbia. How do you spell your name? It's A-N-D-R-I-J-A. Have you got any brothers or sisters? Yes, I have/I've got one sister. No, I'm an only child. How many aunts/uncles have you got? This is my cousin/sister Vanja. Nice to meet you. Nice to meet you, too. What's your/his/her/their address? It's 12, Zvezdarskih jelki Street, Belgrade. What's your/his/her/their phone number? It's oh/zero-six-four-double five/five-five... I'm 10 today. How old is your mum/dad? She/He's 32. Where are your parents today? Are they at work? No, they're at home. Are your friends at school now? Yes, they are. This is my friend Ana. She's/She is in my class. That's Tea's dog. Its name is Spot. This is our teacher, Mr/Miss/Mrs Jones. That is Mr Turner. He's/He is a policeman. Who are those children? They're our neighbours. What are their names? Pavle and Milica. Who's the boy in the picture? It's my Brazilian pen pal, Bruno. Tell me about your family/country. Write soon!</i></p> <p><i>Личне заменице – I, you...</i> <i>Присвојни придеви – my, your...</i> <i>Показне заменице – this/that, these/those</i> <i>Have got/Have за изражавање поседовања</i></p>	1	1		2

<p>празника;</p> <p>препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења;</p> <p>разуме једноставне описе бића, предмета и места;</p> <p>опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;</p> <p>разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;</p> <p>изрази основне потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима;</p> <p>разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих;</p>		<p><i>Питања са Who/What/Where/How (old/many)</i></p> <p><i>Предлози за изражавање места – from, in...</i></p> <p><i>Саксонски генитив са именицама у једнини</i></p> <p><i>Употреба чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом</i></p> <p><i>Императив</i></p> <p><i>Основни бројеви (0-100)</i></p> <p><i>Алфабет</i></p> <p><i>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; конвенције у писању личних заменица; конвенције у саопштавању телефонских бројева и адреса; употреба титула уз презимена (Mr, Mrs, Miss); разлике између српске азбуке и енглеског алфабета; конвенције у писању разгледница и писама.</i></p>				
<p>тражи и пружи једноставна обавештења о положају у простору;</p> <p>разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време;</p> <p>разуме једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА</p>	<p><i>Listen, point and repeat. Listen again. Match the words with the things/people in the picture. Order the lines. Ask and answer questions about the photo on page 38. Spell your name. Ask your friend to spell his/her name. Write/Circle the letters/numbers. Write/Say true or false. Complete the sentences/dialogue. Complete the table with ticks and crosses. Read the story. Read and check. Think of a place/person. Come and help! Wait and see! Watch out! Hurry up! Close/Open the door/a window, please! Smile! It's my/your/Oliver's turn!</i></p> <p><i>Императив</i></p> <p><i>Присвојни придеви – my, your...</i></p>	1	1	1	2

реагује на њих;
тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање;
разуме једноставне исказе за изражавање допадања / недопадања и реагује на њих;
тражи мишљење и изражава допадање / недопадање једноставним језичким средствима;
разуме једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости;
размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;
опише радње и способности користећи једноставна језичка средства;
разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине.

	<p>Алфабет Бројеви 0-100 (Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости.</p>				
<p>ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ</p>	<p><i>Can we meet on Saturday and play football? I'm sorry, I've got a music class on Saturday, but we can meet on Sunday. Really? Sunday is ok for me too! Great! See you at the park!</i> <i>It's hot today. Let's go to the beach! Sorry, but I can't swim!</i> <i>I'm very tired. Let's go home!</i> <i>Come and meet my friends!</i> <i>Listen to the music!</i> Модални глагол <i>can</i> за изражавање предлога и способности Императив (Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода.</p>	1	1	1	2
<p>ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА</p>	<p><i>Can you spell that again, please?/ Can you write it on the board, please?</i> <i>Can /May I read the story? Of course you can.</i> <i>Can/May I sit here, please? No, it's Nina's seat.</i> <i>Can/May I borrow your dictionary? Yes, here you are. Thank you/Thanks. You're welcome.</i> <i>Thanks for your help.</i></p>	1	1	1	2

	<p>Модални глаголи за изражавање молбе – <i>can/may</i></p> <p>Саксонски генитив са именицама у једнини</p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Правила учтиве комуникације.</p>				
<p>ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА, РОЂЕНДАНА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА</p>	<p><i>Welcome to my birthday party! Happy birthday to you! Thanks! How many candles are there on your birthday cake? Happy New Year!/Merry Christmas!/Happy Valentine's Day!/Happy Easter! Thanks, same to you! Let's have a party. Let's celebrate! What do you do on New Year's Day? We open our presents and watch films about Santa Claus and his reindeer. At Easter we decorate Easter eggs. Children dress up for Halloween. Look at the fireworks!</i></p> <p>Императив</p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за описивање уобичајених радњи (само као опција, рецептивно)</p> <p>Питања са <i>What/How many</i></p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Најзначајнији празници и догађаји и начини обележавања/прославе.</p>	1	1	1	2
<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА</p>	<p><i>Who's this? It's Johnny Depp, my favourite actor. He's American. That's a photo of my family. Look, they're all smiling. How many teeth has your baby brother got? What colour are his eyes? I've/I have got two hands. She's/She has got black hair. He's/He has got big ears. She's/She is tall and slim. My dad's new car is fast and cool. What are these? They're my new felt tip pens. Belgrade is the capital of Serbia. Our city is old, but very nice. There are a lot of beautiful mountains and lakes in my country. What's the capital of England? London buses are red, but its taxis are black. Where are you in this photo? I'm</i></p>	1	1	1	2

	<p><i>in Sydney, it's a big city in Australia. There are a lot of strange animals and funny birds.</i></p> <p>Глаголи <i>have got, to be</i> за давање описа</p> <p>Показне заменице – <i>this/that, these/those</i></p> <p>Егзистенцијално <i>There is/are...</i></p> <p>Питања са <i>Who/What/Where/How many...</i></p> <p>Правилна множина именица: <i>pen – pens, bus – buses, city – cities...</i></p> <p>Неправилна множина основних именица: <i>tooth – teeth...</i></p> <p>Употреба чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом.</p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Познате личности из области спорта, глуме, музике...; престонице земаља енглеског говорног подручја; препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.</p>				
ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<p><i>She's tired/bored. She wants to go home. Is he hungry/thirsty? Does he want a sandwich/a glass of orange juice? They're not cold, they're hot! Are you OK? Is he happy? No, he's sad. His dog is lost.</i></p> <p><i>The Present Simple Tense (be, want)</i></p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Правила учтиве комуникације.</p>	1	1	1	2
ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У	<p><i>They're at the cinema/museum. Where's your brother? He's in bed. Where's my English dictionary? It's here on my desk. Where are my trainers? They are over there, under the bed. Where's the Statue of Liberty? It's in New York. The</i></p>	1	1	1	2

<p>ПРОСТОРУ</p>	<p><i>London Eye is next to the River Thames.</i></p> <p>Прилози и предлози за изражавање положаја и просторних односа: <i>here, there, in, on, at, next to, under...</i></p> <p>Питања са <i>Where</i></p> <p>Употреба и изостављање одређеног члана у изразима <i>at the park/beach/cinema/museum, at home/school/work, in bed...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.</p>				
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА</p>	<p><i>What time is it? It's twelve (o'clock). It's a quarter to/past twelve. It's half past twelve. What day is it today? It's Wednesday. It's a nice, sunny day. Is it snowy? No, but it's rainy and windy today. I've got a basketball game at a quarter to four/on Saturday.</i></p> <p>Питања са <i>What/When</i></p> <p>Предлози за изражавање времена: <i>at, on, to, past...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: радна недеља и викенд.</p>	1	1	1	2
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/ НЕПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>It's Alex's guitar. Is that Anna's bag? These are not their jackets. Sophie's mum and dad have got/have a big house. My friend hasn't got/doesn't have any brothers or sisters. Have you got/Do you have a bike?</i></p> <p>Присвојни придеви <i>my, your...</i></p> <p>Показне заменице – <i>this/that, these/those</i></p> <p><i>Have got/Have</i> за изражавање припадања/поседовања</p>	1	1	1	2

	<p>Саксонски генитив са именицама у једнини</p> <p>(Интер)културни садржаји: породица, пријатељи, однос према својој и туђој имовини.</p>				
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА / НЕДОПАДАЊА</p>	<p><i>Does he like music? Yes, he loves it./No, he doesn't. Who's your favourite tennis player? What's your favourite hobby? It's an amazing poster! Those computer games are fantastic!</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> глагола <i>be/like/love</i></p> <p>Питања са <i>Who/What</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: интересовања, хобији</p>	1	1	1	2
<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>My brother can play football, but he can't act. How many languages can your dad speak? Can you play the guitar? I can't ride a bike.</i></p> <p><i>We are late for our school bus.</i></p> <p><i>Look! She's/She is wearing a dress. Is he wearing jeans? Yes, he is. No, he isn't. What are you doing? I'm/I am eating a biscuit. What are they doing? They are not/aren't playing, they're watching TV.</i></p> <p>Модални глагол <i>can</i> за изражавање способности</p> <p><i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних радњи</p> <p>Питања са <i>What/Where/When/How many...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи - наставне и ваннаставне активности.</p>	1	1	1	2

	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА И КОЛИЧИНЕ</p>	<p><i>How many children are there in your class? There are 11 boys and 14 girls. How many classes have we got today? We've got four classes. Her granny is 65.</i></p> <p>Правилна множина именица: <i>boy-boys, girl-girls, class-classes...</i> Неправилна множина основних именица: <i>child-children...</i> <i>Питања са How much/many</i> Основни бројеви 0-100</p> <p>(Интер)културни садржаји:</p> <p>Конвенције у писању двоцифрених бројева. Новчане валуте у земљама енглеског говорног подручја и њихове ознаке.</p>	1	2	2	2
--	--	--	---	---	---	---

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Математика</i>									
ЦИЉ	<p>Циљ учења предмета <i>математика</i> је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.</p>									
РАЗРЕД	трећи									
ГОДИШЊИ ФОНД	180 часова									
ИСХОДИ		ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ				БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С				
– прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на		БРОЈЕВИ	Бројеви прве хиљаде.				52	38	42	3

<p>бројевној правој;</p> <ul style="list-style-type: none"> – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1000); – изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000); – подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; – одреди десетице и стотине најближе датом броју; – реши једначину са једном рачунском операцијом; – одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; – уочи делове целине и запише разломке облика $\frac{m}{n}$ ($m \leq n \leq 10$); – упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким имениоцима; – резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном 		<p>Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак).</p> <p>Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак).</p> <p>Зависност резултата од промене компонената.</p> <p>Једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \cdot x = b$.</p> <p>Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$.</p> <p>Римске цифре D, M.</p> <p>Разломци облика $\frac{m}{n}$ ($m \leq n \leq 10$).</p> <p>Упоредивање разломака са једнаким имениоцима.</p> <p>Децимални запис броја са једном децималом.</p>				
---	--	---	--	--	--	--

<p>децималом;</p> <ul style="list-style-type: none"> – уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; – чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм); 						
<ul style="list-style-type: none"> – црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; – конструише троугао и круг; – именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; – разликује врсте углова и троуглова; – одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; – опише особине правоугаоника и квадрата; – преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; – користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање; 	<p>ГЕОМЕТРИЈА</p>	<p>Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.</p>	<p>12</p>	<p>6</p>	<p>12</p>	<p>2</p>
<ul style="list-style-type: none"> – чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; - упореди величине (дужина, маса, 	<p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p>	<p>Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km).</p>	<p>5</p>	<p>3</p>	<p>4</p>	<p>1</p>

запремина течности и време); – измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); - примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.		Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.				
Укупно	180		69	47	58	6

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Природа и друштво</i>
ЦИЉ	Циључења Природе и друштвајесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.
РАЗРЕД	Трећи
ГОДИШЊИ ФОНД	72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
– идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; – одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; – илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају;	Природа, човек, друштво	Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом краја. Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот).	28	13	2	3

<ul style="list-style-type: none"> – примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; – повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи; – повежеврсте и значајсаобраћаја у свомкрајусапотребамаљуди; – примени правила безбедног понашања у саобраћају; – разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; – повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; – очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; – прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; – илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; – примени поступке (мере) заштите од заразних болести; 		<p>Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност.</p> <p>Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај.</p> <p>Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну возњу ролера, тротинета и бицикла.</p> <p>Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи.</p> <p>Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха).</p> <p>Мерење температуре воде, ваздуха и тела.</p> <p>Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; • Водене животне заједнице: баре, језера и реке. <p>Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови.</p> <p>Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница.</p> <p>Значај и заштита вода и водених животних заједница.</p> <p>Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима.</p> <p>Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).</p>			
<ul style="list-style-type: none"> – се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења; – опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; 	<p>Оријентација у простору и времену</p>	<p>Главне стране света.</p> <p>Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије" перспективе.</p> <p>План насеља.</p>	<p>4</p>		<p>1</p>

<ul style="list-style-type: none"> – идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије; – 		<p>Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци).</p> <p>Мој крај на географској карти Републике Србије.</p> <p>Временске одреднице (датум, година, деценија и век).</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – прикупи и представи податке о прошлости породице и краја; – користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; 	<p>Прошлост</p>	<p>Историјски извори (материјални, писани и усмени).</p> <p>Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја. Начин живота данас и у прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре.</p>	<p>6</p>	<p>2</p>		<p>1</p>
<ul style="list-style-type: none"> – повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; – доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; – разликује природне и вештачке изворе светлости; – повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; – повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора; 	<p>Кретање</p>	<p>Кретање тела попутањи (правилнијско и криволинијско).</p> <p>Утицај јачине деловања на пређено растојање тела.</p> <p>Дејство Земљине теже – падање тела. Утицај облика тела на брзину падања.</p> <p>Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка – облик и величина сенке.</p> <p>Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке.</p>	<p>2</p>	<p>1</p>		<p>1</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разликује повратне и неповратне промене материјала; – уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; – одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; – објасни како рециклажа помаже 	<p>Материјали</p>	<p>Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топлење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање).</p> <p>Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна).</p> <p>Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања.</p>	<p>5</p>	<p>2</p>		<p>1</p>

<p>очувању природе;</p> <ul style="list-style-type: none"> – изведеједноставнеогледе/експерименте и повеже резултат сао бјашњењем/закључком; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, PowerPointпрезентацијом и/илицртежом и др); <p>повеже резултате рада са уложеним трудом.</p>		<p>Топлотна проводљивост материјала.</p> <p>Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца).</p> <p>Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала.</p> <p>Рационална потрошња.</p> <p>Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.</p>				
Укупно	72 часа		45	18	2	7

НАЗИВ ПРЕДМЕТА		<i>Ликовна култура</i>				
ЦИЉ		Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.				
РАЗРЕД		трећи				
ГОДИШЊИ ФОНД		72 часа				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
- поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање	МАТЕРИЈАЛИ	Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и	21	7		

<p>и одлагање материјала и прибора;</p> <ul style="list-style-type: none"> – повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; 		<p>подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене текстуре.</p> <p>Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа.</p>				
<p>- изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама;</p> <ul style="list-style-type: none"> – користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; 	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	<p>Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације.</p> <p>Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет.</p> <p>Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...</p>	4	8		
<p>- укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа;</p> <ul style="list-style-type: none"> – изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем; 	КОМПОЗИЦИЈА	<p>Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа.</p> <p>Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.</p>	16	6		
<ul style="list-style-type: none"> – распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; 	ПРОСТОР	<p>Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у</p>	6	2		

<ul style="list-style-type: none"> – разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; – учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; – – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити. 		<p>локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама...</p> <p>Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.</p>				
Укупно	72		40	32		

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Музичка култура</i>
ЦИЉ	Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.
РАЗРЕД	Трећи
ГОДИШЊИ ФОНД	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
– опише своја осећања у вези са слушањем музике;	СЛУШАЊЕ	Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика).	4	2		1

<ul style="list-style-type: none"> – наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; <ul style="list-style-type: none"> препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу 	МУЗИКЕ	<p>Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине.</p> <p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар).</p> <p>Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу.</p> <p>Музичка прича.</p> <p>Филмска музика.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Музика и здравље.</p> <p>Дигитализација.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – повезује почетне тонове песама – модела и једноставних наменских песама са тонском висином; – комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; – свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Дидактичке музичке игре.</p> <p>Правилан начин певања – држање тела и дисање.</p> <p>Правилна дикција.</p> <p>Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера</p> <p>Певање песама уз покрет.</p> <p>Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од <i>ха</i> до <i>це</i>².</p> <p>Певање и свирање песама из нотног текста.</p> <p>Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима.</p> <p>Инструментална пратња по слуху.</p> <p>Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације.</p> <p>Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке – пиано, форте, крешендо и декрешендо), тонске висине (од <i>це</i>¹ до <i>ге</i>¹).</p> <p>Елементи музичког писма: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у</p>	19	2	2	

		такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту.				
<ul style="list-style-type: none"> – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу ; – осмисли музички одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – изабере одговарајући музички садржај(од понуђених) према литерарном садржају. 	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).	4	1		1
Укупно	36 часова		27	5		4

НАЗИВ ПРЕДМЕТА		Физичко и здравствено васпитање				
ЦИЉ		Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.				
РАЗРЕД		трећи				
ГОДИШЊИ ФОНД		108 часова				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
- примени једноставне двоставне општеприпремне вежбе (вежбе	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Основни садржаји	6		6	

<p>обликовања);</p> <ul style="list-style-type: none"> - прати промене у тежини и висини код себе и других; мај - коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; - правилно држи тело; 			<p>Вежбе за развој снаге са и без реквизита.</p> <p>Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита.</p> <p>Вежбе за развој аеробне издржљивости.</p> <p>Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге.</p> <p>Вежбе за развој координације.</p> <p>Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - правилно подиже, носи и спушта терет; - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; - изведе дечји и народни плес; - правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; 	<p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</p>	<p>Атлетика</p>	<p>Техника трчања.</p> <p>Истрајно трчање.</p> <p>Скок удаљ згрчном техником.</p> <p>Бацање лоптице из залета.</p> <p>Скок увис прекорачном техником.</p>	<p>11</p>		<p>19</p>	
<p>Спортска гимнастика</p>		<p>Вежбе на тлу: вежбе и комбинације.</p> <p>Прескоци и скокови.</p> <p>Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора.</p> <p>Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди.</p>	<p>14</p>		<p>14</p>		
<p>Основе тимских, спортских и елементарних</p>		<p>Између четири ватре</p> <p>Мини-рукомет.</p> <p>Футсал – „мали фудбал“.</p>	<p>7</p>		<p>13</p>		

		игара					
		Плес и ритимика	Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Народно коло „Савила се бела лоза винова“. Народно коло из краја у којем се школа налази.	7		7	
		Пливање	Прилагођавање на водену средину и основна обука пливања.				
		Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.			4	
<ul style="list-style-type: none"> - користи терминологију вежбања; - поштује правила понашања на вежбалиштима; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - примени правила игре; - навија и бодри учеснике у игри на начин који никога не вређа; 	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	<p>Основна правила: Између четири ватре, Мини-рукомета и Футсала.</p> <p>Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе).</p> <p>Чување и одржавање материјалних добара.</p> <p>Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање.</p> <p>„Ферплеј” (навијање, победа, пораз).</p> <p>Породица и вежбање.</p> <p>Вежбање као део дневних активности.</p>	На свим часовима			

<ul style="list-style-type: none"> - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; - препозна здравствено стање када не треба да вежба; - примењује здравствено - хигијенске мере пре, у току и након вежбања и у другим животним ситуацијама; - уредно одржава простор у коме живи и борави; - користи здраве намирнице у исхрани; - повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; - препозна лепоту покрета у вежбању; - се придржава правила вежбања; - вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању; 		<p style="text-align: center;">Здравствено васпитање</p>	<p>Моје срце – пулс.</p> <p>Дисање и вежбање.</p> <p>Хигијена простора за вежбање.</p> <p>Значај воћа и поврћа у исхрани.</p> <p>Значај воде за организам и вежбање.</p> <p>Поступање у случају повреде.</p>	На свим часовима			
Укупно	108			45	63		

ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Грађанско васпитање</i>					
ЦИЉ	Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.					
РАЗРЕД	трећи					
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – својим понашањем показује да прихвата различитост других; – препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; – се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама; – препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; – укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; 	<p style="text-align: center;">ЉУДСКА ПРАВА</p> <p style="text-align: center;">Сви различити, а сви равноправни</p>	<p>Различитост</p> <p>Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице.</p> <p>Отвореност и затвореност за различитости.</p> <p>Различитости у нашој локалној заједници.</p> <p>Равноправност мушкараца и жена</p> <p>Уважавање разлика уз једнака права, одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности.</p> <p>Осетљиве друштвене групе</p> <p>Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како</p>	8	6		

<ul style="list-style-type: none"> – објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалења на датом примеру; – укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; – наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; – наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; – тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној 		<p>би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права.</p> <p>Стереотипи и предрасуде</p> <p>Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију.</p> <p>Дискриминација</p> <p>Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства.</p> <p>Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације.</p> <p>Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.</p>				
	<p style="text-align: center;">ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p style="text-align: center;">Ја и други у локалној заједници</p>	<p>Локална заједница</p> <p>Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права.</p> <p>Потребе и права које деца задовољавају у локалној заједници – за образовањем, здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским, кулурним и уметничким активностима.</p> <p>Комуналне услуге</p> <p>Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, осветљење, паркови, пијаци, димничари.</p> <p>Институције и организације Локалне заједнице у области образовања,</p>	5	4		

<p>промоцији и вредновању.</p>		<p>културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације.</p> <p>Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници.</p> <p>Наша локална заједница</p> <p>Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана,</p> <p>Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље).</p> <p>Доступност садржаја у нашем окружењу слепим или глувим особама, родитељима са дечијим колицима или особама у инвалидским колицима (пешачки прелази, школа, дом здравља, продавница, превоз).</p> <p>Брига деце о својој локалној заједници – о отпаду, биљкама и животињама, споменицима културе, уметничким делима, потрошњи воде, пружање помоћи онима којима је то потребно.</p> <p>Удружење грађана у нашем окружењу некад и сад.</p>				
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Снага узајамне помоћи</p>	<p>Солидарност</p> <p>Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност.</p> <p>Разлика између саосећања, сажаљења и солидарности.</p> <p>Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе, добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца).</p> <p>Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције).</p> <p>Медији као подршка солидарности.</p>	<p>3</p>	<p>3</p>		

		<p>Волонтирање</p> <p>Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама.</p> <p>Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца).</p> <p>Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници.</p>				
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p> <p>Акција солидарности у локалној заједници</p>	<p>Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници</p> <p>Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ.</p> <p>Одређивање циља акције.</p> <p>Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације.</p> <p>Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови и сл.</p> <p>Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу.</p> <p>Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>	4	3		
			20	16		

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ВЕРСКА НАСТАВА
ЦИЉ	Циљеви верске наставе су да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности

Цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате Цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

РАЗРЕД

Трећи

**ГОДИШЊИ
ФОНД**

36 часова

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова	Обрада	Остали типови
		По завршеној области/теми ученик ће бити у стању:				
1. УВОД		<ul style="list-style-type: none"> моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. да активно учествује на часовима верске наставе 	<p>НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: Свет је створен за тебе, чувај га!</p> <p>ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: - Учимо о нашој вери</p>	1	/	1

2. БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА		<ul style="list-style-type: none"> • препознати неке елементе библијске повести о стварању света; • моћи да препозна и именује иконе на којима су представљени дани стварања света, на основу библијске повести; • моћи да увиди да је свет скуп конкретних врста живих бића која су уједињена, једна другима потребна и да она чине велику заједницу љубави – Цркву; • моћи да објасни да је свет створен љубављу Божјом; • моћи да разуме да се права слобода изражава као љубав према другим људима, природи и Богу; • уочити да је човек сличан Богу. 	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: <ul style="list-style-type: none"> - Свето Писмо нам сведочи о настанку света - Света некада уште није било - Сво је биље створено и сунцем обасјано - Све врви од живота - Све врви од живота - Створен сам да личим на Бога - Створен сам да личим на Бога ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: <ul style="list-style-type: none"> - Библијска прича о стварању света - Иконе –слике стварања - Човек – икона Божија 	6	4	2
------------------------------------	--	---	--	----------	----------	----------

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ДИГИТАЛНИ СВЕТ				
ЦИЉ	Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритаМСког начина размишљања.				
РАЗРЕД	Трећи				
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА		

		И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	О	У	В	С
<p>– унесе текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста;</p> <p>– селекује и измени (обрише, дода) текст;</p> <p>– именује, сачува и поново отвори текстуалну датотеку;</p> <p>– допише текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слике;</p> <p>– именује, сачува и поново отвори графичку датотеку;</p> <p>– објасни својим речима сврху коришћења прегледача и претраживача за приступ садржајима светске мреже;</p> <p>– осмисли кључне речи на основу којих ће на интернету тражити потребне дигиталне садржаје;</p> <p>– објасни својим речима на који начин се формирају резултати претраге интернета;</p> <p>– објасни својим речима због чега треба критички прићи садржајима који се налазе на интернету;</p>	<p>ДИГИТАЛНО ДРУШТВО</p>	<p>Унос краћег текста помоћу физичке и виртуелне тастатуре (функције Shift, Enter, Space bar, Caps Lock, Delete, Backspace тастера).</p> <p>Селектовање и основно едитовање текста (брисање, додавање).</p> <p>Чување текстуалног документа, именовање и поновно отварање.</p> <p>Додавање текстуалног објашњења на слику, чување, именовање и поновно отварање.</p> <p>Претраживање интернета (прегледачи, претраживачи, кључне речи, информисаност о томе како су резултати претраге одабрани и ранжирани; критички однос према резултатима претраге).</p> <p>Етичко коришћење туђих дигиталних материјала.</p> <p>Коришћење технологије ван школе-примери дигитализације у свакодневном животу у чијој је основи вештачка интелигенција.</p>	15	5		20
	<p>БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА</p>	<p>Дигитални углед.</p> <p>Усклађеност дигиталних садржаја са узрастом корисника.</p> <p>Дигитално насиље.</p> <p>Примерена комуникација у дигиталном окружењу.</p> <p>Израда личног плана коришћења дигиталних уређаја.</p>	3	3		6
	<p>АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА</p>	<p>Осмишљавање алгоритама са гранањем који води до решења једноставног проблема.</p> <p>Оператори поређења и аритметички оператори.</p>	5	5		10

- објасни својим речима због чега је неопходно да дигиталне садржаје пронађене на интернету користимо на етички начин;
- наведе примере дигитализације у свакодневном животу током којих се стиче утисак да се дигитални уређај понаша интелигентно;
- објасни шта је дигитални углед и како се он изграђује;
- одабира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом;
- препозна дигитално насиље и реагује на одговарајући начин;
- направи лични план коришћења дигиталних уређаја уз помоћ наставника;
- означи начин комуникације путем интернета који највише одговара контексту у коме се комуникација дешава;
- решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева понављање (програмски циклус);
- утврди шта је резултат извршавања

	<p>Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику.</p> <p>Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен.</p> <p>Уочавање и исправљање грешака у програму.</p>				
--	--	--	--	--	--

датог једноставног алгоритма/програма који садржи понављање;

- уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму/програму који садржи понављање;
- решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева гранање;
- наведе неке од оператора поређења (мање, веће и једнако) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања (тачно, нетачно);
- наведе аритметичке операције (+, -, * и /) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања;
- примени блокове оператора поређења при креирању програма у визуелном програмском језику, који садрже гранање;
- објасни потребу употребе гранања и понављања у програмима својим речима.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ЧЕТВРТОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>СРПСКИ ЈЕЗИК</i>						
ЦИЉ	Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске ба неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.						
РАЗРЕД	Чет рти						
ГОДИШЊИ ФОНД	180 часова						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<p>– чита са разумевањем различите врсте текстова;</p> <p>– укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове;</p> <p>– разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст;</p> <p>– одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту;</p> <p>– именује позитивне и негативне особине ликова;</p> <p>– уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам);</p>	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Поезија</p> <p>1. Шаљива народна песма <i>Женидба врапца Подунавца</i></p> <p>2. Војислав Илић: <i>Јесен</i>/Владислав Петковић Дис: <i>Зима</i></p> <p>3. Момчило Мошо Одаловић: <i>Молитва за маму</i></p> <p>4. Мирослав Антић: <i>Космонаутска песма</i></p> <p>5. Бранко Миљковић: <i>Песма о цвету</i></p> <p>6. Добрица Ерић: <i>Завичај/Отаџбина је наша очевина</i>/Момчило Мошо Одаловић: <i>Птице косовчице</i></p> <p>7. Мирослав Антић: <i>Прва љубав/Најљубавнија песма</i>/Алексије Марјановић: <i>Љубав</i></p> <p>8. Бранко Ћопић: <i>Месец и његова бака</i>/Десанка Максимовић: <i>Пауково дело</i></p> <p>9. Бранислав Црнчевић: <i>Кад би мени дали један дан</i></p> <p>10. Владимир Андрић: <i>Дај ми крила један круг</i></p> <p>11. Народна песма <i>Милош у Латинима</i></p> <p>12. Народна песма <i>Јетрвица адамско колена</i></p>	4	1	1	76	
			7	9	0		

– тумачи идеје књижевног дела;
– препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима;
– уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу;
– разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу;
– преприча текст из различитих улога/перспектива;
– уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаљив);
– уочи супротстављеност лица у драмском тексту;
– чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;
– изражајно рецитије песму и чита прозни текст;
– изводи драмске текстове;
– усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела;

Проза

1. Народна прича о животињама: *Међед, свиња и лисица*
2. Народна приповетка: *Најбоље задужбине*
3. Народна приповетка: *Ветар и сунце*
4. Народна бајка: *Пепељуга*
5. Бранислав Нушић: *Прва љубав* (одломак из *Аутобиографије*)
6. Бранислав Црнчевић: *Босоноги и небо*
7. Гроздана Олујић: *Стакларева љубав*
8. Светлана Велмар Јанковић: *Стефаново дрво*
9. Лав Николајевич Толстој: *Врабац и ласте/Два мраза*
10. Драган Алексић: *Позориште на небу*
11. Весна Алексић: *Детективско срце*
12. Ханс Кристијан Андерсен: *Ружно Паче – читање у наставцима*

Драмски текстови

1. Гвидо Тартаља: *Подела улога*
2. Љиљана Крстић: *Кад пролеће дође*
3. Дејан Алексић: *Слава*

Научнопопуларни и информативни текстови

(из књига, енциклопедија и часописа за децу)

- о нашим знаменитим књижевницама, сликаркама и научницама;
- о природним лепотама и културним знаменитостима Србије;
- о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету
- бонтон.

ДОМАЋА ЛЕКТИРА

1. Милован Данојлић: Избор из поезије за децу
2. Драган Лукић: Избор из поезије за децу
3. Јасминка Петровић: *О дугмету и срећи*
4. Рене Гијо: *Бела Грива*
5. Ерик Најт: *Леси се враћа кући*
6. Александар Поповић: *Пепељуга*

		<p>ДОПУНСКИ ИЗБОР</p> <p>1. Избор драмских текстова за децу</p> <p>2. Бранко В. Радичевић: <i>Песме о мајци</i></p> <p>3. Светлана Велмар Јанковић: <i>Књига за Марка/Очаране наочаре</i></p> <p>Књижевни појмови:</p> <ul style="list-style-type: none"> – шаљива народна песма, – прича о животињама, – особине народне епске песме, – приповетка, – роман за децу, – персонификација, – опис природе и ликова, – приповедање у 1. и 3. лицу, – сукоб драмских лица. 				
<ul style="list-style-type: none"> – повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – разликује речи које мењају облик (именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику; – одреди основне реченичне чланове; – разликује врсту речи од службе речи у реченици; – поштује и примени основна правописна правила; – правилно пише сва три модела управног говора; 	<p>ЈЕЗИК</p> <p>Граматика и правопис</p>	<p>Речи које у писању и говору мењају облик; речи које не мењају облик (без именовања врста непроменљивих речи).</p> <p>Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе).</p> <p>Појам субјекта; различите врсте речи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат.</p> <p>Појам предиката (глаголски предикат).</p> <p>Појам објекта (именице у функцији објекта).</p> <p>Прилошке одредбе за време, место и начин.</p> <p>Речи и групе речи у функцији субјекта, објекта и прилошких одредаба; придев уз именицу у служби атрибута у оквиру групе речи која има службу субјекта или објекта.</p> <p>Управни говор (трећи модел).</p> <p>Велико слово:</p> <p>имена становника држава и насеља; називи улица и тргова; имена из уметничких дела – примери из обрађених дела (нпр. <i>Ружно Паче...</i>);</p>	26	11	8	45

		<p>устаљена и посебно наденута имена животиња; називи институција, предузећа и установа, манифестација; устаљена имена историјских догађаја и личности (усклађено са предметом Природа и друштво). Речца <i>ли</i>; скраћени упитни облик <i>је ли</i> (<i>је л'</i>) према узрочном везнику <i>јер</i>. Предлог <i>са</i> уз заменице (нпр. <i>са мном</i>, <i>с њом</i> и сл.). Писање вишечланих бројева.</p>				
<p>– употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; – употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика; – препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневnoj комуникацији; – напише разгледницу, честитку, приватно писмо; – прилагоди језички израз комуникативној ситуацији – формалној и неформалној; – повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак; – правилно структурира текст; – учествује у предлагању садржаја и начина рада.</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Основни облици усменог и писменог изражавања: препричавање текста у целини и по деловима (по датом плану); причање у дијалогској форми (уношење дијалога, управног говора у структуру казивања); описивање односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл. Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); устаљени језички изрази. Разгледница, честитка, писмо. Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања језичке културе. Говорне вежбе: рецитоване, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл. Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица <i>Ви</i> из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца <i>ли</i>, предлог <i>са</i>, вишечлани бројеви). Језичке вежбе: допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације. Лексичко-семантичке вежбе: одређивање значења устаљених израза; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју. Два школска писмена задатка – један у првом и један у другом</p>	<p>2 6</p>	<p>2 0</p>	<p>1 3</p>	<p>59</p>

		полугодишту.				
Укупно			9	5	3	180
			9	0	1	

Назив предмета	Енглески језик			
БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада
(Комуникативне функције)	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају:		

<p>1. Introduction</p> <p>Увод</p> <p>Поздрављање;</p> <p>Представљање себе и других; давање основних информа-ција о себи; тражење и давање информа-ција о другима; описивање места; разумевање и давање једноставних упутстава и налога; изражавање количине и бројева.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - представе себе и другог; - поздраве и отпоздраве примењујући једноставнија језичка средства; - препознају и именују предмете из непосредног окружења; - разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; - дају једноставна упутства и налоге; -разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе и одговоре на њих; - постављају једноставна питања личне природе; - разумеју једноставне описе и опишу предмете из непосредног окружења једноставним језичким средствима; - разумеју једноставне изразе који се односе на количину/број и реагују на њих; - траже и пруже основне информације у вези са количинама/бројевима; - изразе присуство/одсуство нечега; - разумеју и примењују устаљена правила учтиве комуникације – формални и неформални поздрави; - разумеју и уоче сличности и разлике у именима људи са енглеског говорног подручја – име, средње име, презиме, кратко име, надимак, презиме. 	<p>Изразе и речи који се односе на представљање и поздрављање, давање и тражење информација личне природе <i>Good morning/afternoon/evening/night! Goodbye. Bye. See you later. See you. Hi! My names's/name is Clara Fletcher. Hello. I'm Molly Dawson. What's your name? How do you spell your name? What's your phone number? It's ...</i>; изразе речи које се односе на школски живот; употребу неодређеног члана <i>a/an</i> - <i>What's this? It's a book/an apple/a picture/an umbrella</i>; бројеве до 100 и множину именица <i>dog/dogs, watch/watches, man/men, child/children...</i> ; језичке структуре <i>Stand up! Sit down! Open your books. Look at the picture! (Императив) There is/ are - There's a cat. There are four chairs. There aren't five apples. There isn't an umbrella on the table. Is there a picture on the wall? Yes, there is. No, there isn't. Are there four pencils? Yes, there are. No, there aren't. How many cats are there? (Егзистенцијално 'There'); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему (слушају, читају, говоре и пишу); енглеска имена <i>First name: Bradly, Middle name: Adam, Surname: Fletcher. My short name is Brad. My nickname is Fletch.</i></i></p>	10	4	6
--	--	---	-----------	----------	----------

<p>2. Friends and Family</p> <p>Пријатељи и породица</p> <p>Представљање других; давање основних информа-ција о себи; тражење и давање основних информација о другима; изражава-ње хронолошког времена; изражавање припадања/неприпадања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - представе друге; - разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе и одговоре на њих; - постављају једноставна питања личне природе; - разумеју једноставна обавештења о хронолошком времену (дани у недељи) и реагују на њих; - траже и дају кратка једноставна обавештења о хронолошком времену; - разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање и реагују на њих; - траже и дају једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање; - знају разлике у начину писања адресе; - знају имена важних улица у Лондону и по чему су познате. 	<p>Имена држава и главних градова; изразе и речи којима се именују чланови уже и шире породице – <i>mother, father, parents, grandmother, grandfather, grandparents, daughter, son, children, borther, sister, aunt, uncle, cousin</i>; дане у недељи; језичке структуре <i>I'm from Britain. Where are you from? This is Max. How old is he? He's thirteen. She isn't from Australia. She's from France. These are my internet friends. This is my brother. His name is... This is their dog. Its name is... We are in our garden. Is it Tuesday today? No, it isn't. It's Wednesday. Are you at home? No, I am not. Who is the song for/from? (The Present Simple Tense глагола to be, Присвојни придеви); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему (слушају, читају, говоре и пишу); писање адресе; имена важних улица у Лондону и по чему су познате.</i></p>	<p>10</p>	<p>4</p>	<p>6</p>
---	---	--	------------------	-----------------	-----------------

<p>3. Revision and test 1</p> <p>Понављање и тест 1</p> <p>Давање основних информација о себи ; тражење и давање основних информација о другима; изражавање хронолошког времена; изражавање припадања/неприпадања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју и одговоре на једноставна питања личне природе – име, презиме, одакле су, адреса, број телефона, колико имају година...; - дају основне информације о другима – пријатељи и чланови породице; - опишу учioniцу користећи једноставна језичка средства; - разумеју и постављају питања личне природе; - дају кратка обавештења о хронолошком времену; - дају једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање. 	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходне две теме; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.</p>	4	0	4
--	--	---	---	---	---

<p>4. My world</p> <p>Мој свет</p> <p>Изражавање поседовања/непоседовања; описивање живих бића, предмета и места;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне исказе којима се изражава поседовање / непоседовање и реагују на њих; - траже и дају једноставне исказе којима се изражава поседовање / непоседовање; -разумеју једноставан опис живих бића, предмета и места; - опишу жива бића, предмете и места једноставним језичким средствима; - уоче сличности и разлике у наставним предметима и начину живота у школама у Велсу, Енглеској и код нас. 	<p>Изразе и речи који се односе на забаву и разоноду – <i>a skateboard, a games console, a radio, a mobile phone...</i>; боје и друге описне придеве – <i>yellow, green, orange... big, small, thin...</i>; речи којима се именују кућни љубим-ци – <i>a rabbit, a parrot, a budgie...</i>; школске предмете – <i>Geography, Maths, Science...</i>; језичке структуре – <i>My friend Tom has got a computer. I haven't got a skateboard, but I've got a remote controlled car. Have you got a camera? Yes, I have. No, I haven't. I've got a big present. She's got four thick books. What lessons have you got on Wednesday? We've got double period of Maths on Friday. This isn't Millie's new jumper. It's my new blanket. Birds have got wings and feathers. Humans haven't got a tail. Cats have got whiskers. This is my school. I'm in year 8. There are 30 students in our class. (Have got за изражавање поседовања и описивање, правилан редослед придева у реченици); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</i></p>	10	4	6
---	---	--	----	---	---

<p>5. Time</p> <p>Време</p> <p>Исказивање хронолошког времена; описивање уобичајених активности; изражавање допадања и недопадања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставна обавештења о хронолошком времену и реагују на њих; - траже и дају кратка и једноставна обавештења о хронолошком времену; - разумеју једноставне исказе о уобичајеним активностима и реагују на њих; - опишу и планирају уобичајене активности кратким једноставним језичким средствима; -разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагују на њих; - траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима; - разумеју и опишу популарне спортове у ВБ. 	<p>Изразе и речи којима се изражава хронолошко време – <i>What's the time? It's five o'clock. It's half past two/quarter past three/quarter to five/twenty past four/ten to six...</i>; изразе и речи који се односе на свакодневне активно-сти, хобије, спортове и активности у слободно време - <i>get up, have a shower/breakfast, take the bus to school, play tennis / football, play the guitar / piano, collect things...</i>; језичку структуру – <i>I get up at half past seven. What time do you get up? I read books and magazines in bed. We don't have lunch at home. Do you take the bus to school? Yes, I do. No, I don't. He doesn't collect badges. She plays the guitar. He has training after school on Tuesdays. I like sport. My brother Eddie doesn't like it. Do you like skiing? Yes, I do. No, I don't. What do you like doing in your free time? I play the piano. The trumpet is a wind instrument. (The Present Simple tense)</i>; кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>	10	4	6
--	--	--	-----------	----------	----------

<p>6. Revision and test 2</p> <p>Понављање и тест 2</p> <p>Изражавање поседовања/непоседовања; описивање живих бића и предмета; изражавање уобичајених радњи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне исказе којима се изражава поседовање / непоседовање и реагују на њих; - траже и дају једноставне исказе којима се изражава поседовање / непоседовање; -разумеју једноставан опис живих бића, предмета и места; - опишу жива бића, предмете и места једноставним језичким средствима; - разумеју једноставне исказе о уобичајеним активностима и реагују на њих; - опишу и планирају уобичајене активности кратким једноставним језичким средствима. 	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходне две теме; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.</p>	4	0	4
<p>7. Places</p> <p>Места</p> <p>Описивање места; изражавање положаја у простору; изражавање способности; исказивање кратких упутстава и налога;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне описе места; - опишу места једноставним језичким средствима; - разумеју једноставна обавештења која се односе на положај у простору; - траже и пруже једноставна обавештења која се односе на положај у простору; - разумеју кратка упутства и налоге и реагују на њих; - упуте кратка упутства и налоге; - уоче сличности и разлике у изгледу градова, култури становања у ВБ и код нас. 	<p>Речи којима се именују просторије у стану/кући, намештај, институције у месту становања; предлоге за место; језичке структуре <i>There's a bed in my bedroom too. It's in front of the window. My skateboard is in the wardrobe and my guitar is on the bed. The football is next to the chest of drawers. Where's the robot? It's behind the bag. There are three bedrooms upstairs. There's a hall, a dining room and a kitchen downstairs. Our parents are in the kitchen. Is there a cinema in your town? Yes, there is, but there isn't a theatre. There isn't a station near my home. The bus stop is opposite the museum. (Егзистенцијално 'There'+ The Present Simple Tense глагола to be); I can speak English. Can you play the piano? (Can за изражавање способности) Go back to the start. Go to number 33 and miss a turn (Императив); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</i></p>	10	4	6

<p>8. People</p> <p>Људи</p> <p>Описивање живих бића; описивање уобичајених и тренутних активности и планова; изражавање цена.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне описе живих бића и опишу их користећи једноставна језичка средства; - разумеју једноставне исказе о уобичајеним и тренутним радњама и плановима и реагују на њих; - опишу уобичајене и тренутне активности једноставним језичким средствима; - разумеју цене; - траже и пруже информације о ценама; - разумеју и примене основне норме учтивне комуникације (у продавници); - уоче мултикултуралност британских градова; - опишу уметничку слику. 	<p>Изразе и речи који се односе физички изглед људи, одећу и свакодневне активности; језичке структуре – <i>I'm Carla. I'm tall and I'm very slim. I've got long fair hair and blue eyes. This is my brother. He's short and quite slim. He's got short brown hair and brown eyes. Is he tall? Has she got brown eyes? (Have got и The Present Simple Tense глагола to be за описивање људи); It's ten o'clock. Carla is getting in the car. They're going into town. Andy is buying some ballons. This person is wearing a black jacket. I am wearing a blue shirt, black jeans and sneakers. We go to the park every Saturday morning, but we aren't going today. We usually go into town on the bus, but we're going in the car today (The Present Continuous Tense+ The Present Simple Tense); How much is this pen? It's 75p. And those ballons? They're 50p each. That's £3.25. Here you are. Thank you.</i></p>	10	4	6
<p>9. Revision and test 3</p> <p>Понављање и тест 3</p> <p>Описивање места; изражавање поло-жаја у простору; описивање живих бића; описивање уобичајених и тренутних активности и планова;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне описе живих бића и опишу их користећи једноставна језичка средства; - разумеју једноставне исказе о уобичајеним и тренутним радњама и плановима и реагују на њих; - опишу уобичајене и тренутне активности једноставним језичким средствима. 	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходне две теме; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.</p>	4	0	4
Укупан број часова:			72	24	48

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МАТЕМАТИКА
ЦИЉ	Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима,

		<p>знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.</p>				
РАЗРЕД		Четврти				
ГОДИШЊИ ФОНД		180				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; – одреди месну вредност цифре; – изврши четири основне рачунске операције у скупу N_0; – састави израз, израчуна вредност бројевног изрази и примени својства рачунских операција; – реши једначине и неједначине и провери тачност решења; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; – процени вредност изрази са једном рачунском операцијом; – одреди вишеструке декадне 	БРОЈЕВИ	<p>Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу N_0.</p> $\frac{m}{n}$ <p>Разломци облика $\frac{m}{n}$ ($m, n \leq 10$). Упоредивање разломака са једнаким бројиоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева.</p>	42	97		139

<p>јединице најближе датом броју; – прочита и запише разломке облика ($m, n \leq 10$); – упореди разломке облика са једнаким бројиоцима или имениоцима; – сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима; – запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; – сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; – чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима; – формира низ на основу упутства; – реши задатак применом различитих начина представљања проблема;</p>						
<p>– именује елементе и опише особине квадрa и коцке; – црта мреже и прави моделе квадрa и коцке; – препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;</p>	ГЕОМЕТРИЈА	Квадар и коцка	4	9		13
<p>– прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине;</p>	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење површине ($m^2, dm^2, cm^2, mm^2, km^2, ha, a$). Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадрa и коцке.	9	19		28

– израчуна површину квадрата и правоугаоника; – израчуна површину и запремину квадра и коцке; – реши проблемске задатке у контексту мерења.		Мерење запремине (m ³ , dm ³ , cm ³ , mm ³). Запремина квадра и коцке				
Укупно			55	125		180

НАЗИВ ПРЕДМЕТА		ПРИРОДА И ДРУШТВО
ЦИЉ		Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.
РАЗРЕД		Четврти
ГОДИШЊИ ФОНД		72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ		САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
				О	У	В	С
– одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије; – одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије; – повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва,	МОЈА ОТАЏБИНА – РЕПУБЛИКА СРБИЈА	Природне и друштвене одлике Србије	Положај, територија, граница и симболи Србије (грб, застава и химна) и национална валута. Природне карактеристике Србије – рељеф, воде, шуме. Типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња – значај и заштита. Национални паркови Србије. Друштвене карактеристике Србије (становништво, насеља и делатности). Грађани Србије (права и обавезе, демократски односи и интеркултуралност).	11	5	4	20

<p>изгледом насеља и делатностима људи; – уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије; – представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету; – у дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса;</p>			<p>Привредне карактеристике Србије (природни ресурси и делатности у различитим крајевима). Одржива употреба природних ресурса (извори енергије, чиста вода, чист ваздух, плодно земљиште, руде, разноврсност биљног и животињског света).</p>				
<p>- повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; – планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; – затражи помоћ уколико се суочи са непримереним садржајима у дигиталном окружењу;</p>	<p>МОЈА ОТАЦИНА – РЕПУБЛИКА СРБИЈА</p>	<p>Човек – природно и душтвено биће</p>	<p>Човек – природно, друштвено и свесно биће. Физичке промене у пубертету. Дигитална безбедност и последице прекомерног коришћења информационо-комуникационих технологија; непримерени садржаји.</p>	<p>5</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>10</p>
<p>-идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаривањем; – испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола; – наведе примере штедљивог</p>	<p>МОЈА ОТАЦИНА – РЕПУБЛИКА СРБИЈА</p>	<p>Материјали</p>	<p>Смеше (течности, храна, земљиште, ваздух). Раздвајање састојака смеше (просејавање, одливање, цеђење, испаравање). Наелектрисавање предмета од различитих материјала. Електрична проводљивост – проводници и изолатори. Рационална потрошња електричне енергије и правилно руковањеелектричним апаратима у домаћинству.</p>	<p>12</p>	<p>5</p>	<p>5</p>	<p>22</p>

коришћења електричне енергије; – наведе примере употребе магнета у свакодневном животу; – наведе примере превенције и заштите од пожара;			Магнетна својства материјала (природни магнети, могућност намагнетисавања тела и својства које тада испољавају). Запаљиви материјали (ознаке за запаљиве материјале). Ваздух – кисеоник као чинилац сагоревања. Опасност и заштита од пожара.				
-прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности; – опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација; – представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.); – пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); – повеже резултате рада са уложеним трудом; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.	МОЈА ОТАЏБИНА – РЕПУБЛИКА СРБИЈА	Прошлост Србије	Живот у далекој прошлости (долазак Словена на Балканско полуострво, области које су Срби населили; начин живота). Српска држава за време владарске породице Немањића – успон и слабљење (владари – Стефан Немања, цар Душан, цар Урош; култура, начин живота). Живот под турском влашћу (начин живота, облици пружања отпора). Настанак и развој модерне српске државе (Први и Други српски устанак – узрок и ток; вође устанка; култура, начин живота). Србија у савремено доба (Први светски рат, настанак југословенске државе, Други светски рат, промена облика владавине, распад југословенске државе и осамостаљење Србије; култура, начин живота).	12	5	3	20
				40	17	15	72

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЛИКОВНА КУЛТУРА
ЦИЉ	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад,

оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

РАЗРЕД четврти

**ГОДИШЊИ
ФОНД** 72 часа

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>– поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора;</p> <p>– изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама;</p> <p>– користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду;</p> <p>– примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији;</p> <p>– користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад;</p> <p>– тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела;</p> <p>– разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја;</p> <p>– учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице;</p> <p>– разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити.</p>	КОМПОЗИЦИЈА	<p>КОМПОЗИЦИЈА</p> <p>Елементи композиције – облик, боја, линија, текстура, светлина (валер).</p> <p>Положај елемената у композицији – хоризонтални, вертикални, дијагонални.</p> <p>Материјали и технике – графитна оловка, туш и четка, туш и перо, акварел, гваш, темпере, фротаж, колаж, деколаж, асамблаж, меки материјали.</p>	14	8	6	28
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	<p>Хералдика – застава, грб, печат.</p> <p>Пиктограми.</p> <p>Споразумевање сликом.</p>	8	2	4	14
	НАСЛЕЂЕ	<p>Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, манастири, музеји.</p> <p>Познати уметници и најзначајнија дела.</p>	8	4	2	14
	СЦЕНА	<p>Сценографија за позориште, филм и телевизију.</p> <p>Елементи сценографије.</p>	10	2	4	16
			40	16	16	72

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МУЗИЧКА КУЛТУРА
ЦИЉ	Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.
РАЗРЕД	четврти
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>– опише своја осећања у вези са слушањем музике; – препознаје народну и уметничку музику; – опише улогу музике у медијима; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности; – уочи контраст и понављање у музичком делу; – пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – примени изражајне музичке елементе; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; – осмисли музички одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према</p>	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Композиције различитог карактера. Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и страних композитора). Дела фолклорне традиције српског и других народа. Музичка прича. Музика у служби других медија. Музички бонтон. Музика и здравље.</p>				
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху. Певање и свирање песама из нотног текста. Свирање песама по слуху на дечјим инструментима и/или на другим инструментима. Народни инструменти нашег и других народа. Музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим инструментима и на алтернативним изворима звука. Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (Andante. Moderato. Allegro). Боја (различити гласови и инструменти). Трајање (цела нота и пауза. нота четвртине са тачком). Савладавање тонске висине и солмизације у обиму це1 -це2 . Тактирање у 3/4 и 4/4 такту. Це-дур лествица. Репетиција, прима и секунда волта.</p>				

литерарном садржају; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: – учествује у школским приредбама и манифестацијама.		МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономагопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.								
					40	16	16	72			
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ										
ЦИЉ	Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.										
РАЗРЕД	четврти										
ГОДИШЊИ ФОНД	108										
ИСХОДИ		ОБЛАСТ		САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ				БРОЈ ЧАСОВА			
								О	У	В	С
– правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – правилно држи тело;		ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		Вежбе за развој снаге са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Национална батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Моторичке вештине и игре у развоју моторичких способности				6		8	14

– самостално коригује неправилно држање;
– правилно подиже, носи и спушта терет;
– изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу;
– изведе дечји и народни плес;
– користи терминологију вежбања;
– поштује правила понашања на вежбалиштима;
– поштује мере безбедности током вежбања;
– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима;
– поштује и примени правила игре;
– навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа;
– прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;
– уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања;
– прати промене у сопственој тежини и висини;
– сагледа резултате физичких способности;
– препозна здравствено стање када не треба да вежба;
– примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања, као и у

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	Технике трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Тробој.	7		10	17
	Спортска гимнастика	Основни садржаји Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови (прескок разношка). Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе са променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Проширени садржаји Вежбе на тлу: – летећи колут из места. – састав.	14		20	34
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Основе тимских, спортских и елементарних игара	Мини–рукомет. Футсал – „мали фудбал”. Основни елементи кошарке и мини-кошарка. Основни елементи одбојке. Јацент.	9		13	22
	Плес и ритимика	Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац”. Народно коло из краја у којем се школа налази.	7		8	15
	Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.			6	6
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основна правила вежбања. Основна правила мини-рукомета, фудсала, кошарке, мини-кошарке и одбојке.	На свим часовима			

<p>другим ситуацијама;</p> <ul style="list-style-type: none"> – уредно одржава простор у коме живи и борави; – увиди значај правилне исхране за вежбање; – повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета и кретања; – користи научена вежбања у рекреацији породице; – правилно реагује у случају повреде у школи; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању; – учествује у предлагању садржаја и начина рада. 		<p>Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе).</p> <p>Чување и одржавање материјалних добара.</p> <p>Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање.</p> <p>„Ферплеј” (навијање, победа, пораз, толеранција).</p> <p>Значај вежбања у породици.</p> <p>Вежбање у слободно време.</p>	
	Здравствено васпитање	<p>Правилно држање тела и здравље.</p> <p>Значај вежбања за правилан рад срца и плућа.</p> <p>Мишићи и зглобови тела.</p> <p>Хигијена простора за вежбање.</p> <p>Исхрана и вежбање.</p> <p>Значај лекарских прегледа за вежбање.</p> <p>Поступање у случају повреде (обавестити наставника и др.).</p>	На свим часовима
			108

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ДИГИТАЛНИ СВЕТ	
ЦИЉ	<p>Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.</p>	
РАЗРЕД	Четврти разред	
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова	
ИСХОДИ	<i>ОБЛАСТ/ТЕМА</i>	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		

<ul style="list-style-type: none"> – промени величину и боју текста, подебља га, искоси и подвуче у програму за обраду текста; – исече, копира и налепи исечени/копирани текст на одговарајуће место у програму за обраду текста; – уметне слику у текст, дода јој оквир и позиционира је на жељени начин у односу на текст у програму за обраду текста; – активно учествује у наставном пројекту чији продукт представља граматички коректан текстуални документ намењен познатој публици који садржи слике са текстуалним објашњењима и информације које су пронађене на интернету; – активно учествује у наставном пројекту којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета; – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности из свог задужења; – утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање; – уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму који садржи понављање и гранање; 	<p><i>ДИГИТАЛНО ДРУШТВО</i></p>	<p>Селектовање и основно форматирање текста (величина и боја слова, подебљавање, искошавање и подвлачење текста).</p> <p>Селектовање, копирање/исецање и лепљење текста.</p> <p>Уметање слике у текст, додавање оквира, позиционирање слике у односу на текст.</p> <p>Креирање и уређивање текстова за познату публику.</p> <p>Пројектни задатак који подразумева:</p> <ul style="list-style-type: none"> – претраживање интернета (пробрани елементи напредне претраге); – израду или прилагођавање графике у складу са темом; – креирање текстуалног документа који садржи слике.
	<p><i>БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА</i></p>	<p>Припрема и организација школског догађаја за ученике млађих разреда којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – креира програм у визуелном програмском језику на основу датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање; 	<p><i>АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА</i></p>	<p>Променљиве.</p> <p>Израда програма који садрже гранање, понављање и</p>

<p>– примени блокове аритметичких оператора при креирању програма у визуелном програмском језику;</p> <p>– предвиди садржај променљиве на основу интеракције корисника са програмом (нпр. блок Питај и чекај и блок Одговор) у датом једноставном програму;</p> <p>– креира програм у коме остварује интеракцију са корисником, користећи променљиве, уз помоћ наставника.</p>		променљиве.
--	--	-------------

ПРОГРАМ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА У ЧЕТВРТОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
ЦИЉ	Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.
РАЗРЕД	четврти
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>– разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини;</p> <p>– се понаша у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса;</p> <p>– образложи важност информисања о стању животне средине и</p>	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други на планети Земљи</p>	<p>Планета Земља припада свима који на њој живе Узајамни утицај природе и човека. Потребе појединца и опште добро – задовољавање људских потреба без угрожавања будућих генерација. Одговоран однос према свету у коме живимо – Мисли глобално делуј локално. Право на здраву животну средину Трећа генерација људских права. Вредности на којима почива – право на живот у здравој животној средини; право на одржив</p>	8	6		14

<p>начинима њене заштите; – аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура; – наведе елементе традиције и културе свог народа и покаже интересовање и поштовање за друге културе и традиције; – образложи значај подршке избеглицама и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу; – наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура; – дискутује о томе како непознавање других култура утиче на настанак стереотипа, предрасуда и дискриминације; – препознаје примере прекомерне потрошње; – препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих; – критички разматра појаву бацања хране и расипања воде; – процењује важне чињенице о производима које купује читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета; – испољи заинтересованост за</p>		<p>економски развој; право на рационално коришћење природних и енергетских ресурса; право на спречавање свих облика загађивања животне средине; право на доступност информација о стању животне средине.</p>				
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Култура и традиција</p>	<p>Култура и традиција Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе. Културни идентитет Неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других. Мултикултуралност и интеркултуралност Живот поред људи других култура или заједнички живот са њима. Избеглице и мигранти Невољно кретање људи из једне у другу културну заједницу. Непознавање других култура као основ за развој стереотипа, предрасуда и дискриминације. Уклопити се у нову средину, а сачувати свој културни идентитет. Сусретање култура Сусретање и прожимање различитих култура без губљења културног идентитета.</p>	<p>5</p>	<p>4</p>	<p>9</p>	
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Прекомерна потрошња</p>	<p>Потрошачко друштво Стварне потребе и прекомерна потрошња. Неравнотежа – гладни и жедни у свету у којем се храна баца а вода расипа. Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада. Притисак произвођача – нови модели новог модела. Деца – омиљена циљна група произвођача. Медији и потрошачка култура Поруке медија у подстицању потрошње. Деца у рекламама. Права потрошача Информације од значаја за потрошаче.</p>	<p>3</p>	<p>3</p>	<p>6</p>	

сарадњу и учешће у групном раду; – учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.		Однос цене и квалитета производа. Права и одговорност потрошача. Заштита потрошачких права.				
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција	Планирање и извођење еколошке акције Одређивање циља и израда плана акције. Извођење и документовање акције. Промоција акције на нивоу школе. Вредновање акције.	4	3		7
			20	16		36

Циљеви верске наставе

да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности Цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате Цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА ВЕРСКА НАСТАВА	Циљеви верске наставе су да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности Цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате Цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.
ЦИЉ	
РАЗРЕД	Четврти разред
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	број часов	Обра да	ли типов

		По завршеној области/теми ученик ће бити у стању:				
3. УВОД		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 4. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. <p>•да активно учествује на часовима верске наставе</p>	<p>НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: Уводни час – дружимо се са Богом и светима</p> <p>ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: - Учимо о нашој вери</p>	1	/	1
4. ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР		<ul style="list-style-type: none"> • уочити важност постојања заједнице • уочити разлику између Цркве и сваке друге заједнице; • уочити да је Црква слободна заједница у којој учествују само они који то желе; • знати да се они који су у заједници са Христом називају хришћани и да је Црква њихова заједница; • знати да се заједница Бога, људи и природе зове Црква; • уочити да изван Цркве свет не може постојати вечно. 	<p>НАСТАВНИ САДРЖАЈИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Заједница је основ живота - Црква је наш избор - Црква је заједница са Светом Тројицом - Црква је циљ стварања света - Свет изван заједнице са Богом - Свет у заједници са Богом - Свет у заједници са Богом <p>ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Црква – заједница верних људи са Богом - Црква је заједница хришћана 	6	6	1

5. ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ	<ul style="list-style-type: none"> - уочити да нас Христос позива у лични однос – заједницу љубави; - увидети да су апостоли људи који су слични нама; - уочити да је вера основ заједнице са Богом; - увидети да су Апостоли позивали људе у заједницу љубави са Христом; - Усвојити текст и мелодију песме „Звезда се засја“ 	<p>НАСТАВНИ САДРЖАЈИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Христос позива апостоле - Вера основ заједнице - Апостоли позивају свет - Човек само срцем јасно види - Христос нас зове - Божић - Божић <p>ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Апостоли- проповедници вере - Заједница са другим, основ вере - Божић – рођење Сина Божијег - Учимо песму „Звезда се засја“ 	6	5	2
------------------------------------	---	---	----------	----------	----------

<p>6. ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМ</p>		<ul style="list-style-type: none"> - поступно изграђивати свест о томе ко су светитељи; - увидети да су сви позвани да буду светиетљи; - знати какву важност Савине речи и дела имају за нас данас; - уочити да је за остваривање јединства са Богом потребна искрена жеља; - знати да је Литургија начин на који сви остварујемо заједницу са Богом; - препознати да у нашу заједницу са Богом уводимо све оне (и све оно) што волимо. - 	<p>НАСТАВНИ САДРЖАЈИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Светитељи-сведоци љубави Божје - Свети Сава-путеводитељ у живот вечни - Свети Сава-путеводитељ у живот вечни - Желим да видим Христа - Свети Симеон Богопримац-сусрет са Христом - Свети Симеон Богопримац-сусрет са Христом - Литургија путовање свих светих - Литургија путовање свих светих <p>ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Светитељи – свети људи - Свети Сава – први учитељ и просветитељ - Сретење - Литургија – заједница верних 	6	5	2
--	--	--	---	----------	----------	----------

7. ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА		<ul style="list-style-type: none"> - увидети да се грех јавља као последица одсуства истинске љубави; - уочити да је грех наш погрешан избор; - увидети шта је самољубље и по чему се оно разликује од љубави; - увидети да без врлина нема љубави; - уочити да је само врлинама могуће остварити однос љубави са Богом и људима; - упознати најважније хришћанске врлине; - увидети да се и врлине усавршавају. 	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: <ul style="list-style-type: none"> - На путу светости - Усавршавању нема краја - Пут ка вечности - Пут ка вечности - Хришћанске врлине - Врлинослов –Свети нас уче - Врлинослов –Свети нас уче ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: <ul style="list-style-type: none"> - Грех као промашај циља - Врлине – прихватање Божије воље - Из врлинослова – читамо приче 	5	5	3
8. СА НАМА ЈЕ БОГ		<ul style="list-style-type: none"> - уочити да служењем Литургије постајемо учесници Царства Божијег и сједињујемо се са Богом; - упознати садржај молитве «Царе небески»; - увидети да сам изглед православног храма изображава јединство Неба и земље 	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: <ul style="list-style-type: none"> - Васкрсење и Педесетница - Васкрсење и Педесетница - Црква је икона Царства Божјег - Црква је икона Царства Божјег - Црквена уметност-одсеј Царства Божјег - Црквена уметност-одсеј Царства Божјег ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: <ul style="list-style-type: none"> - Педесетница – рођендан Цркве - Учимо молитву“Царе Небески“ - Црква – Царство Небеско 	5	4	2
Укупно часова				36	25	11

ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ПРВОГ ЦИКЛУСА ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА

У српском језику ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ГОВОРНА КУЛТУРА	<p>1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике</p> <p>1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања</p> <p>1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења“ или „скандирања“</p> <p>1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља</p> <p>1СЈ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације</p> <p>1СЈ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање</p> <p>1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју</p> <p>1СЈ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став</p>		
2.	ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ	<p>1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста</p> <p>1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно</p>	<p>1СЈ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије</p> <p>1СЈ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и</p>	<p>1СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста</p> <p>1СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим</p>

		<p>исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.) 1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту 1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) 1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста 1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста 1CJ.1.2.7. разликује књижевно уметнички од информативног текста 1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате</p>	<p>обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле) 1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/деталј који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму) 1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену 1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту 1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, учача међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.) 1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова 1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни 1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације 6</p>	<p>симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ) 1CJ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају) 1CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст 1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) 1CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.) 1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)</p>
3.	<p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p>	<p>1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице 1CJ.1.3.2. уме да се потпише 1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе 1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре 1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме 1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи) 1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их</p>	<p>1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, ц; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању 1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној /неформалној) 1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни</p>	<p>1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене 1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста 1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст 1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1CJ.3.3.6. издваја пасусе</p>

		употребљава 1CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.) 1CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)	текст 1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синонине (нпр. да избегне понављање) 1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке) 1CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење) 1CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира	
4.	ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКА	1CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности /одричности (потврдне и одричне) 1CJ.1.4.4. препознаје антонимију 1CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневной комуникацији (у кући, школи и сл.)	1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава	1CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе) 1CJ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју 1CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин 1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени 1CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу
5.	КЊИЖЕВНОСТ	1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту	1CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице) 1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту) 1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту	1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту 1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст

У математици ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА	1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој 1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде	1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем 1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА.2.1.4. рачуна вредност израза са највише две операције 1МА.2.1.5. уме да решава једначине	1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени. 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом
2.	ГЕОМЕТРИЈА	1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 1МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1МА.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе 1МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама	У области ГЕОМЕТРИЈА ученик/ученица: 1МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање 1МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама
3.	РАЗЛОМЦИ	1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $\frac{1}{n}$ ($n \leq 10$) и препозна његов графички приказ 1МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине	1МА.2.3.1. уме да препозна разломак $\frac{b}{a}$ ($b \leq 10$, $a < b$) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова 1МА.2.3.2. уме да израчуна n -ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $\frac{1}{n}$ ($n \leq 10$)	1МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак $\frac{b}{a}$ ($b \leq 10$, $a < b$) 1МА.3.3.2. зна да израчуна део $\frac{b}{a}$ ($b \leq 10$, $a < b$) неке целине и користи то у задацима
4.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	1МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1МА.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате	1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и	1МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим

	запремине течности (l, dl, ml) 2 1MA.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t) 1MA.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме	уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1MA.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање 1MA.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање 3 1MA.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке	ситуацијама 1MA.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности 1MA.3.4.3. претвара јединице за мерење масе
--	--	--	---

У природи и друштву ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	1ПД.1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД.1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима	1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима 1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници	1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића
2.	ЕКОЛОГИЈА	1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе 1ПД.1.2.2. зна употребну вредност природних ресурса 1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе	1ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе 1ПД.2.2.2. разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса 1ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса 1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити	
3.	МАТЕРЈАЛИ	1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала 1ПД.1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке 1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају	1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава 3 1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1ПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене	1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи 1ПД.3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу

		због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха	материјала 1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали	
4.	КРЕТАЊЕ И ОРЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ	1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара	1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела 1ПД.2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски 1ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља 1ПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода 1ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена	1ПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова
5.	ДРУШТВО	1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу 1ПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу 1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите 1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља	1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама 1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности	1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују
6.	ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ	1ПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике 1ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво 1ПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости 1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости 1ПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их	1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини 1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији 1ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, климе – и делатности људи 1ПД.2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности 1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад 1ПД.2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода 1ПД.2.6.7. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч	1ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава

ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ					
ЦИЉ	<p>Циљеви наставе и учења српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања оулози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.</p>					
РАЗРЕД	ПЕТИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	180					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ И начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> - разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности - чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела - чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова - одреди род књижевног дела и књижевну врсту - разликује карактеристике народне од 	КЊИЖЕВНОСТ	<p>ЛИРИКА Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна песма: Вила зида град 2. Народне лирске песме о раду(избор); народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: Певам дању, певам ноћу 4. Милица Стојадиновић Српкиња: Певам песму 5. Душан Васиљев: Домовина/ Алекса Шантић: Моја отаџбина 6. Војислав Илић: Зимско јутро 7. Милован Данојлић: Шљива / Десанка Максимовић: Сребрне плесачице 8. Пеђа Трајковић: Кад књиге буду у моди 				

<p>карактеристика уметничке књижевности</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији - анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуне - поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) - разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца - разликује облике казивања - увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике - одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту - процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.) - развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела - одреди тему и главне и споредне мотиве - анализира узрочно-последично низање мотива - илуструје особине ликова примерима из текста - вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове - илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости 		<p>Књижевни термини и појмови</p> <p>Песник и лирски субјекат.</p> <p>Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме.</p> <p>Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац).</p> <p>Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност.</p> <p>Стилске фигуре: епитет, оноματοпеја.</p> <p>Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне.</p> <p>ЕПИКА</p> <p>Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна песма: Свети Саво 2. Народна песма: Женидба Душанова (одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића) 3. Еро с онога свијета 4. Дјевојка цара надмудрила 5. Милован Глишић: Прва бразда 6. Стеван Сремац: Чича Јордан (одломак) 7. Бранко Ћопић: Поход на Мјесец 8. Иво Андрић: Мостови 9. Данило Киш: Дечак и пас 10. Горан Петровић: Месец над тепсијом (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сматрати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике трошице тишине”) 11. Антон Павлович Чехов: Шала <p>Књижевни термини и појмови</p> <p>Писац и приповедач.</p> <p>Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу.</p> <p>Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља. Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака.</p> <p>Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича.</p> <p>Врста стиха према броју слогова: десетерац.</p>				
--	--	---	--	--	--	--

<p>описане у књижевним делима</p> <ul style="list-style-type: none"> - уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину - наведе примере личне добити од читања - напредује у стицању читалачких компетенција - упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст 		<p>ДРАМА</p> <p>Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранислав Нушић: Кирија 2. Душан Радовић: Капетан Џон Пиплфокс 3. Љубиша Ђокић: Биберче <p>Књижевни термини и појмови</p> <p>Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте: једночинка, радио- драма.</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати до 2 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вук Ст. Карацић: Моба и прело (одломак из дела Живот и обичаји народа српскога) 2. Доситеј Обрадовић: О љубави према науци 3. М. Петровић Алас: У царству гусара (одломци) 4. Милутин Миланковић: Успомене, доживљаји, сазнања (одломак) 5. Избор из енциклопедија и часописа за децу ДОМАЋА ЛЕКТИРА: <ol style="list-style-type: none"> 1. Епске народне песме (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг) 2. Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) 3. Бранислав Нушић: Хајдуци 5 4. Данијел Дефо: Робинсон Крусо (одломак о изградњи склоништа) 5. Марк Твен: Доживљаји Хаклберија Фина / Краљевић и просјак / Доживљаји Тома Сојера 6. Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: Зеленбабини дарови (одломци)) 7. Игор Коларов: Аги и Ема 8. Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) <p>Допунски избор лектире (бирати до 3 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Јован Јовановић Змај: Песмо моја (из Ђулића) 2. Стеван Раичковић: Велико двориште (избор) / Мале бајке (избор) 3. Иван Цанкар: Десетица 				
---	--	--	--	--	--	--

		<p>4. Љубивоје Ршумовић: Ујдурме и зврчке из античке Грчке (избор) / Густав Шваб: Приче из старине</p> <p>5. Џон Р. Р. Толкин: Хобит (одломци)</p> <p>6. Никол Лезије: Тајна жутог балона</p> <p>7. Корнелија Функе: Господар лопова (одломак)</p> <p>8. Вида Огњеновић: Путовање у путопис (одломак)</p> <p>9. Владислава Војновић: Приче из главе (избор, осим приче Позориште)</p> <p>10. Дејан Алексић: Музика тражи уши (избор) / Кога се тиче како живе приче (избор)</p> <p>11. Јован Стерија Поповић: Лажа и паралажа (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: Сирано де Бержерак (одломак о путу на Месец) Дело завичајног аутора по избору.</p>				
<p>- разликује променљиве речи од непроменљивих</p> <p>- разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају дефлексију</p> <p>- разликује основне функције и значења падежа</p> <p>- употребљава падежне облике у складу са нормом</p> <p>- употребљава глаголске облике у складу са нормом</p> <p>- разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима)</p>	<p>Грамматика (морфологија, синтакса)</p>	<p>ЈЕЗИК</p> <p>Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози.</p> <p>Именице - значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске).</p> <p>Промена именица (дефлексија): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа.</p> <p>Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место).</p> <p>Придеви - значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева.</p> <p>Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу.</p> <p>Заменице - личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица себе, се.</p> <p>Бројеви - врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на -ица) и редни бројеви.</p> <p>Глаголи - глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат,</p>				

			<p>футур И.</p> <p>Предикатска реченица - предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину); апозиција.</p>				
<p>- доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова</p> <p>- користи правопис (школско издање)</p>	Правопис		<p>Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева.</p> <p>Заменица Ви из поштовања.</p> <p>Одрична речца не уз именице, придеве и глаголе; речца нај у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви.</p> <p>Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).</p>				
<p>- правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице</p> <p>- говори јасно поштујући књижевно језичку норму</p> <p>- течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове</p>	Ортоепија		<p>Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви).</p> <p>Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица.</p> <p>Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).</p>				
<p>- користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог</p> <p>- издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>- саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште</p> <p>- проналази експлицитно и</p>	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		<p>Препричавање, причање, описивање - уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл)</p> <p>Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице - њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору.</p> <p>Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције.</p> <p>Осам домаћих писмених задатака.</p> <p>Четири школска писмена задатка.</p>				

имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту - напамет говори одабране књижевне текстове или одломке						
УКУПНО						

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МАТЕМАТИКА					
ЦИЉ	Циљ наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.					
РАЗРЕД	ПЕТИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	144					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ И начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	остало		
израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; – разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; – одреди и примени НЗС и НЗД; – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; – правилно	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	Први део Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу \mathbb{N}_0 . Дељење са остатком у скупу \mathbb{N}_0 (једнакост $a = bq + r$, $0 \leq r < b$). Садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика. Други део Прости и сложени бројеви. Ератостеново сито. Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС	16	18		

користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу;				
анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; – опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; – нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; – упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; – преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом, – правилно користи геометријски прибор;	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност. Мерење дужине и једнакост дужи. Кружница и круг. Кружница и права. Преношење и надовезивање дужи. Централна симетрија. Вектор и транслација.	7	10
идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; – нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор; – измери дати угао и нацрта угао задате мере; – упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно, – реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова);	УГАО	Угао, централни угао; једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. Углови на трансверзали. Транслација и углови.	7	10
прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други; – одреди месну вредност цифре у запису децималног броја, – заокружи број и процени грешку	РАЗЛОМЦИ	Први део Појам разломка облика a/b ($a, b \in \mathbb{N}$). Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака. Децимални запис броја и превођење у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упоредивање бројева у децималном запису. Заокруљивање бројева. Други део Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њиховасвојства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака. Трећи	23	32

заокругљивања; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; – одреди проценат дате величине; – примени размеру у једноставним реалним ситуацијама; – примени аритметичку средину датих бројева; – сакупи податке и прикаже их табелом икружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер;		део Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2$		
– идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; – симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; – конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства; – конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој прави.	ОСНА СИМЕТРИЈА	Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла	5	8
	Писмени задаци			8
УКУПНО			58	86 144

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
ЦИЉ	Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
РАЗРЕД	ПЕТИ
ГОДИШЊИ ФОНД	72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ И начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>- разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе;</p> <p>- поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства;</p> <p>- постави и одговори на једноставнија питања личне природе;</p> <p>- у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p>	<p>Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланке карте, опис фотографије и с.).</p> <p>Садржаји <i>Hello. Hi. I'm Maria. What's your name? I'm / My name is... Tony is 11. How old are you? I live in (town, city, village). Where do you live? I live at number 46 Black Street. My best friend lives next door. What's your address? What's your phone number? Have you got/Do you have an email address? These are my parents. Their names are ... I can't play tennis, but I can do karate. Can you play the guitar? My birthday is on the 21st of May. When is your birthday? This is Miss May. She's my teacher. This is Mr Crisp. He's my tennis coach.</i> <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних радњи . <i>Have got/Have</i> за изражавање поседовања. Личне заменице у функцији субјекта - <i>I, you ...</i> Присвојни придеви - <i>my, your...</i> Показне заменице - <i>this/these, that/those</i> Питања са <i>Who/What/Where/When/How(old)...</i> Основни бројеви (1-1000). Предлози за изражавање места - <i>in, at...</i> Предлози за изражавање времена - <i>in, on, at...</i> Употреба неодређеног члана са именицама у једнини. Изостављање члана испред назива спортова. Употреба одређеног члана уз називе музичких инструмената. (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (<i>Mr, Miss, Mrs, Ms, Sir</i>); имена и надимци; начи писања адресе.</p>				

<p>- разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; - упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично). Садржаји <i>Who's the boy with short fair hair and a black jacket? What's Maria wearing? She's wearing a nice white T-shirt and dark blue jeans. My brother is clever, but lazy. My best friend is kind and fiendly. There is / isn't a cinema / hospital in my town. There are two big bookshops in my town. What's this / that over there? It's a sports centre. How far is it? Zebras are white wild animals with black and white stripes. A cheetah is a fast, dangerous animal. How deep is the Adriatic Sea/the Pacific Ocean? How long is the Danube/the Thames River? Layla is prettier than Susan. Who's the best student in your class? This car is more expensive than that one. London is larger than Belgrade. About eight million people live there. Belgrade is much smaller, but... The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање радњи и стања</i></p>				
<p>- разуме једноставније предлоге и одговори на њих; - упуту једноставан предлог; - пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;</p>	<p>Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора. Садржаји <i>I think we can go out this afternoon. Why not? Let's do it. Sorry. I can't. I must do my homework. Sorry, I think that's boring. Let's do something else. How about going to the cinema? Great. What time? See you then. Let's make pancakes. That's a good idea. What shall we do? Let's play Monopoly. Why don't we meet at the sports centre? What time? Half past two. Fine. I'll see you at the sports centre at half past two. Would you like to come to my birthday party on Sunday? I'm sorry, but I can't make it. I'd love to, thanks.</i> Императив <i>How about + глаголска именица</i> <i>Why don't we + инфинитивна основа глагола</i></p>				

		<p><i>Would you like</i> + инфинитив глагола Модални глаголи за изражавање предлога - <i>can/could/shall</i> Глагол <i>will</i> за изражавање одлука (Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/одбијање позива.</p>				
<p>разуме и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; - упуту једноставне молбе и захтеве; - затражи и пружи кратко обавештење; - захвали и извине се на једноставан начин; - саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује;</p>	<p>Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи /нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ / услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности. Садржаји <i>Can I help you? It's OK, I can do it. May I ask a question? Sure. What do you want? Do you want an orange? Yes, please. No, thank you. Can you pass me an orange, please? Of course, here you are. Thank you very much / so much. I want an apple. Can I have this one? Anything else? Can I borrow your pen? Sorry, you can't. I want to go home. Can we buy lemonade there? No, we can't. Oh no. I'm sorry. When does the movie start? It starts at 8.</i> Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – <i>can/could/may</i>. (Интер)културни садржаји: правила учтивости комуникације.</p>				
<p>- разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње; - да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи / прави, напише рецепт и сл.);</p>	<p>Разумевање и давање упутстава</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава. Садржаји <i>Drag (the word) and drop it in the correct place. Throw the dice. Move your token... Press the button and wait. Insert the coin in the slot. Peel the onions and chop them. Put the saucepan on the stove.</i></p>				
<p>- разуме честитку и одговори на њу; - упуту пригодну честитку; - разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја;</p>	<p>Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења</p>					

		<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја.</p> <p>Садржаји <i>Children in Britain usually have their birthday parties at home. Everybody sings Happy Birthday! In Britain, people open their presents on Christmas Day. On Easter Sunday children often hunt for eggs. Happy Valentine's Day! Same to you! Roses are red, violets are blue, my heart is full of love for you. In my country we celebrate a lot of different festivals, but my favourite is... Good luck! Congratulations! Well done! Lucky you! I'm so happy for you! I'm sorry to hear that/about that! It's a pity!</i> <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање уобичајених радњи. Изостављање члана испред назива празника. Изостављање члана испред именица употребљених у општем смислу. (Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања / прославе; честитање.</p>				
<p>- разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности; - размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа;</p>	<p>Описивање догађаја и способности у садашњости</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и размењивање иксаза у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима / активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја / активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.).</p> <p>Садржаји <i>I live in a flat on the first floor. What do you usually do on Sundays? Do you live in a house or in a flat? My sister doesn't go to school. What time do you go to bed / does she get up? He never tidies his room. I can clean my dad's car. When do Americans celebrate Halloween? When does winter start? Where do penguins live? What are you doing at the moment? I'm feeding my cat. We're going on a school trip today. They're having dinner now. I normally go to school by bus, but today I'm going on foot. I'm doing my homework. I always do it after dinner. I can speak three languages, but now I'm speaking English. I am good at maths.</i> <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање уобичајених и сталних радњи <i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних и привремених радњи Модални глагол <i>can</i> за изражавање способности</p>				

		<p>Прилози за учесталост – <i>usually, often...</i> Предлози за изражавање правца кретања - <i>to, from...</i> Предлози за описивање начина кретања - <i>by (car), on (foot)...</i> (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p>				
<p>- разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; - размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости; - опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости; - опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p>	<p>Описивање догађаја и способности у прошлости</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја / активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл. Садржаји <i>Where were you at eight o'clock last Saturday? I was at home. What was on TV last night? What time was it on? I watched / didn't watch TV last</i></p>				
<p>- разуме жеље планове и намере и реагује на њих; - размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; - саопшти шта он/ она или неко други жели, планира, намерава;</p>	<p>Исказивање жеља, планова и намера</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и намерама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.). Садржаји <i>I would like/want to be a doctor when I grow up. He would like a new mobile phone/to go out with his friends. I'm going to do my homework in the afternoon. What are you going to do this afternoon? My parents are going to visit their friends this evening, so I'm going to play all my favourite computer games. Oh! Are you?</i> <i>The Present Simple Tense (want)</i> <i>Would like + именица/инфинитив глагола.</i> <i>Going to</i> за изражавање будућих планова. Употреба неодређеног члана уз називе занимања. (Интер)културни садржаји: свакодневни живот и разонода; породични односи.</p>				
<p>- разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; - изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p>	<p>Исказивање потреба, осета и осећања</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање, својих осећања и реаговање на туђа. Садржаји <i>I'm hot / cold / hungry / thirsty... Take off/ Put on your coat. Why don't you take a</i></p>				

		<p><i>sndwich / a glass of water? Do you want some juice/biscuits too? Yes, please. Would you like some fruit? I'm tired. What shall we do? Why don't we stop and take some rest? How about going home? I'm happy to see you. I'm glad / sorry to hear that. Oh dear! It's a pity!</i></p> <p><i>The Present Simple Tense (be, want)</i></p> <p>Императив</p> <p><i>Why don't we /you + инфинитивна основа глагола</i></p> <p><i>How about + глаголска именица</i></p> <p><i>Would like + именица/инфинитив глагола</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација;употреба емотикона</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - разуме једноставнија питања и одговори на њих; - разуме обавештења о простору и величинама; - опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима; 	<p>Исказивање просторних односа и величина</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање краћих текстова у вези са специфичнијим просторним односима и величинама; усмено и писано размењивање информација у вези са просторним односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина.</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Which room is it in? Where's the library? It's on the left / right. Is the sofa by the door? What's next to/ near the table? Where are the (books)? They're on the top / bottom shelf. It's in front of / behind the wardrobe. Where do you do your homework? Where is she? She's at the supermarket / in / at the park... The bakery is between the school and the supermarket. How wide / long / deep is the river? It's 45 metres wide / 2 kilometres long. An elephant is bigger than a hippo. The Blue whale is the biggest animal in the world. What is the largest room in your house / flat? The room above / below. My town is in the north-east of Serbia.</i></p>				
<ul style="list-style-type: none"> - разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; - опише дневни / недељни распоред активности; - опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима; 	<p>Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима;</p> <p>усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката (нпр. о часовним зонама, упоређивање климатских услова у својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.).</p> <p>Садржаји</p> <p><i>What time is it? It's five o'clock. It is half past six. It's (a) quarter to/past seven. It's ten past/to eleven. When do your lessons start? At (a) quarter to nine. When do you have your dance classes? On Monday and Wednesday. I was born in January/on the first of</i></p>				

		<p><i>January/ January the first.. ...on Christmas/Easter Day... Columbus discovered America in 1492 / in the 15th century. What is the weather like? It's cold/ sunny... The wind is blowing. What was the weather like yesterday? It was foggy /cloudy/windy... It didn't rain, it snowed. It is usually warm in spring/hot in summer/freezing in winter. It's wetter in the west than in the east. It is much drier in Australia than in Serbia.</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање утврђених програма, планова и распореда (ред возње, ТВ/ биоскопски програм и сл.) и</p>				
<p>- разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе; - размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе; - представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</p>	<p>Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза (нпр. креирање постера са правилима понашања, списка обавеза и сл.).</p> <p>Садржаји <i>Remember to bring your membership card. You can't sit here, the seat isn't free. Can you use your phone in class? No, we can't. You mustn't use your phone in class. You must write in ink. Do you have to wear uniforms at school? They have to/don't have to wear uniforms at school. I must study today. I have to feed our dog every morning. I must/ have to go now.</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и обавезе – <i>can/can't, must/mustn't</i> (Not) <i>Have to</i> за изражавање обавезе и одсуства обавезе (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>				
<p>- разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто;</p>	<p>Изражавање припадања и поседовања</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарање на њих. <i>Is this your dog? No, it's Steve's dog. Whose house is this? It's Jane and Sally's house. They're Jane's</i></p>				
<p>- разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања; - опише своја и туђа интересовања и</p>	<p>Изражавање интересовања, допадања и недопадања</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са нечијим интересовањима, хобијима и стварима које воли / не воли, које му / јој се свиђају / не свиђају; размена информација о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању (телефонски разговор, интервју, обичан разговор са пријатељима у школи и сл.);</p>				

<p>хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p>		<p>усмено и писано описивање интересовања, допадања и недопадања (писање имејла о личним интересовањима, хобијима, допадању и недопадању, листе ствари које му / јој се свиђају / не свиђају и сл.); истраживачке пројектне активности (нпр. колики број ученика у одељењу воли / не воли пливање, скијање, тенис и сл.) графичко приказивање и тумачење резултата.</p> <p>Садржаји <i>I'm interested in (swimming). What (sports) are you interested in? My hobby is (collecting bagdes). What's your hobby? I love swimming because I'm good at it. I don't like skiing. I'm bad at it. What do you like doing? Peter dosen't like football. Sally is crazy about dancing. My favourite sport is tennis. What's your favourite sport? What are your hobbies and interests? Fifteen out of thirty people</i></p>				
<p>- разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање;</p>	<p>Изражавање мишљења (слагања и неслагања)</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.</p> <p>Садржаји <i>What do you think of / about...? How do you like it? Please tell me about... Do you agree with (me)? I think / feel it's OK/Okay. You're right / wrong! That's true. Exactly. Tht's not true. I'm not sure. I like / don't like it because it's boring.</i> <i>The Present Simple Tense (think, like, agree...)</i> Питања са <i>What, Why, How ...</i> (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p>				
<p>- разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; - пита и каже колико нечега има/ нема, користећи једноставија језичка средства; - на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта; - састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.)</p>	<p>Изражавање количине, бројева и цена</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини нечега; постављање питања у вези с количином и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); писање списка за куповину; записивање и рачунање цена.</p> <p>Садржаји <i>How many people are there in the park? There are two men/women and three children in the park. How much milk does he need? Is there any butter in the fridge? No, there isn't any butter, but there's some margarine. I haven't got any food for you. I've got some lemonade / strawberries. There isn't much fruit in the bowl. There aren't many biscuits left in the cupboard. There are a lot of spoons and forks and some / six knives on the table. I need a hundred grams of sugar (100 g) / a bottle of (fizzy) water/2 kilos of potatoes. Can I have a sandwich and a glass of juice please? That's £7.80. Shopping</i></p>				

<p>- изрази количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.</p>		<p><i>list: a packet of butter, two loaves of bread, three pots of yoghurt, a bunch of bananas ...</i> <i>Основни бројеви до 1000.</i> <i>Правилна множина именица.</i> <i>Множина именица које се завршавају на -у, -f/fe: strawberries, shelves, knives...</i> <i>Множина именица које се завршавају на –о: kilos, potatoes ...</i> <i>Синкретизам јединице и множине: sheep, fish...</i> <i>Најчешћи облици неправилне множине (men, women, children, people, feet, teeth, mice...)</i> <i>Бројиве и небројиве именице – rounds, money...</i> <i>Детерминатори - some, any, no.</i> <i>Квантификатори – much, many, a lot of.</i> <i>Питања са How much / many.</i> <i>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; локална мерна јединица за тежину (фунта); валута, намирнице и производи специфични за циљну културу.</i></p>				
УКУПНО						

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ИСТОРИЈА					
ЦИЉ	Циљ је да ученик изучавајући историјске догађаје и појаве стекне основно историјско знање,неопходно за разумевање савременог света,као и да развије вештине критичког мишљења.					
РАЗРЕД	ПЕТИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	36					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ И начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); – лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; – разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; – именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне 	<p>Основи проучавања прошлости</p>	<p>Историја као наука ,појам прошлости ,рачунање времена, подела прошлости(праисторија и историја) и историјски извори.</p>	2	1	-	-

<p>догађаје; – разврста историјске изворе према њиховој основној подели; – повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека)</p>						
<p>– именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; – користи основне историјске појмове; – наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; разликује основне одлике каменог и металног доба;</p>	Праисторија	Основне одлике праисторије, подела праисторије (камено и метално доба) и основне одлике историје.	4	1	1	-
<p>– лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; – користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока; – одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку; – наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока;</p>	Стари Исток	Појам стари Исток (Египат и Месопотамија) друштвени односи (робовласничко друштво) култура и веровање.	2	1	1	1

<ul style="list-style-type: none"> – идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока; – разликује врсте писама цивилизација Старог истока; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; – изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; – прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; 						
<ul style="list-style-type: none"> – опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; – приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; – пореди начин живота припадника 	<p>Античка Грчка</p>	<p>Појам Античке Грчке (Критска и Микенска цивилизација), грчки митови,полиси(Спарта и Атина),Грчко-персијски и Полопонески ратови.</p>	<p>5</p>	<p>2</p>	<p>1</p>	<p>1</p>

<p>различитих друштвених слојева у античкој Грчкој;</p> <ul style="list-style-type: none"> – идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; – истражи основна обележја и значај религије старих Грка; – разликује легенде и митове од историјских чињеница; – наведе значај и последице освајања Александра Великог; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; – израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; – користи основне историјске појмове; 						
<ul style="list-style-type: none"> – лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; – наведе основне разлике између античке римске републике и царства; – разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; – истражи основна обележја и значај религије античког Рима; 	<p>Антички Рим</p>	<p>Оснивање града Рима(легенда о Ромулу и Рему),римска освајања,структура друштва, Рим у доба царства(принципат и доминат),култура и религија,појава хричанства,пад Западног римског царства</p>	<p>7</p>	<p>3</p>	<p>2</p>	<p>1</p>

<ul style="list-style-type: none"> – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму; – наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства; – лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију. 							
УКУПНО				20	8	5	3

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	БИОЛОГИЈА						
ЦИЉ	Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем..						
РАЗРЕД	<i>ПЕТИ</i>						
ГОДИШЊИ ФОНД	<i>72 часа</i>						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ И начини и поступци за њихово оставривање	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> - истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; - групише жива бића према њиховим заједничким особинама; - одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића; 	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	<p>Жива бића, нежива природа и биологија.</p> <p>Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће.</p> <p>Једноћелијски и вишећелијски организми.</p> <p>Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге(груписање живих бића).</p> <p>Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса.</p>	16	8	9	1	

		<p>Дисање као размена гасова у различитим животним срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост-кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.</p>				
<p>- идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове спољашње средине, укључујући основне односе исхране и распрострањење; - једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље;</p>	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Живот у воденој и копненој средини - изглед, прилагођености на начин живота. Живот у води - изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну - изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом - изглед, прилагођености на начин живота.</p>	5	4	1	1
<p>- прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; - разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; - поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;</p>	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполног размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.</p>	3	1	2	1
<p>- доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; - направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - предлаже акције бриге о биљкама и</p>	<p>ЖИВОТ У ЕКО СИСТЕМУ</p>	<p>Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци- да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно</p>	4	3	4	1

животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин; - илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;		биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).				
- идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.	4	2	1	1
УКУПНО			32	18	17	5

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГЕОГРАФИЈА
ЦИЉ	Изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима ученик развија одговоран однос према себи, природи и будућности Земље.
РАЗРЕД	ПЕТИ
ГОДИШЊИ ФОНД	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: - повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком - повеже географска знања о свету са историјским развојем њудског друштва и научно-техничким прогресом - на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот - разликује одговорно од неодговорног понашања човека према планети Земљи	ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи.	1	1		
Ученик ће бити у стању да:	ВАСИОНА	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвезђа.	2	1		

<p>-разликује појмове васиона,галаксија,Млечни пут,Сунчев систем,Земља; -објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; -разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике: -одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене:</p>		<p>Сунчев систем:Сунце,планете,сателити,Месец,месечеве мене,астероиди,комете,метеори.</p>					
<p>Ученик ће бити у стању да: -помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику: - помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана: -објасни деловање Земљине теже</p>	<p>Планета</p>	<p>Облик Земље и структура њене површине</p>	<p>Облик и димензија Земље,распоред копна и воде на Земљи Сила Земљине теже,глобус,екватор,полови</p>	<p>3</p>	<p>2</p>		
<p>Ученик ће бити у стању да: -разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице. -повежесмер ротације са сменом дана и ноћи; -повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; -повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти;</p>		<p>Земљина кретања</p>	<p>Ротација Земље и последица ротације:смена обданице и ноћи,привидно кретање Сунца,локално време. Револуција Земље и последица револуције:неједнака дужина обданице и ноћи током године,смена годишњих доба,календар,топлотни појасеви.</p>	<p>3</p>	<p>2</p>		
<p>Ученик ће бити у стању да: -разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже,унутрашња топлота Земље): -разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље -наведеспољашње силе(ветар,вода) Земље; -помоћу карте и цртежа и</p>		<p>Унутрашња грађа и рељеф Земље</p>	<p>Постанак и унутрашња грађа Земље,литосферне плоче:кретање плоча, промена положаја континената. Вулканизам и земљотреси:елементи,настанак,зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса. Стене:магматске,седиментне,метаморфне. Постанак рељефа процесима набирања и раседања,планине,низије, надморска и релативна висина. Обликовање рељефа дејством воде(радом реке,таласа,леда) и ветра. Човек и рељеф(позитивни и негативни утицаји).</p>	<p>5</p>	<p>2</p>		

<p>мултимедијима објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; -разликује ерозивне и акумулативне процесе; -наведе примере деловања човека на промене у рељефу;</p>							
<p>Ученик ће бити у стању да: -описе структуру атмосфере: -наведе временске промене које се дешавају у тропосфери(ветрови,падавине,облаци, загревање ваздуха...); -разликује појам времена од појма клима; -наведе климатске елементе и чиниоце; -графички представи и чита климатске елементе(климадијаграм); -користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; -наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; -наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека</p>		<p>Ваздушни омотач Земље</p>	<p>Атмосфера(састав,структура и значај). Време и клима:климатски елементи и појаве(температура, притисак, влажност ваздуха,падавине,облачност,ветар). Климатски чиниоци,основни типови климе. Човек и клима(атмосферске непогоде,утицај човека на климу).</p>	<p>3</p>	<p>2</p>		
<p>Ученик ће бити у стању да: -уочава и разликује на географској карти океане,већа мора,заливе и мореузе; -наведе и опише својства морске воде; -помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; -наведе и опише елементе реке (извор,ушће,различити падови на речном току); -наведе узроке настанка поплава и</p>		<p>Воде на Земљи</p>	<p>Светско море и његова хоризонтална подела,својства морске воде (сланост, температура ,боја ,провидност),кретање морске воде(таласи,цунами, плима и осека,морске струје). Воде на копну:подземне воде и извори,реке,језера и ледници. Човек и вода-поплаве и бујице,заштита вода од загађења.</p>	<p>3</p>	<p>2</p>		

бујица; -разликује типове језерских басена према начину постанка; -наведе поступке које ће предузети за време поплава и након ње; -наведе примере утицаја човека на загађивање вода;							
Ученик ће бити у стању да: -помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; -помоћу карте наведе природне зоне и и карактеристичан живи свет у њима; -описе утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; -наведе примере за заштиту живог света на Земљи.		Биљни и животињски свет на Земљи	Распростирање биљног и животињског света на Земљи. Угроженост и заштита живог света на Земљи.		2	2	
УКУПНО					22	14	

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА						
ЦИЉ	Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.						
РАЗРЕД	ПЕТИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ И начини испоступци за њихово остваривање				БРОЈ ЧАСОВА	
- описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање - разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења. Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије. Правила понашања и рада у кабинету.				О	У
					5	1	С

<ul style="list-style-type: none"> - наводи занимања у области технике и технологије - процењује сопствена интересовања у области технике и технологије - организује радно окружење у кабинету - правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу 		<p>Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - процени како би изгледао живот људи без саобраћаја - класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени - наводи професије у подручју рада саобраћај - направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила - правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају - користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима - аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник - повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика - одговорно се понаша као путник у возилу - показује поштовање према другим учесницима у саобраћају - анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла 	САОБРАЋАЈ	<p>Улога, значај и историјски развој саобраћаја. Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. Професије у подручју рада саобраћај. Употреба информационих технологија у савременом саобраћају Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања. Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон. Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима.</p>	7		5	2
<ul style="list-style-type: none"> - самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет - правилно чита технички цртеж 	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар). Формати цртежа (А3, А4). Размера. Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка</p>	8		8	

<ul style="list-style-type: none"> - преноси податке између ИКТ уређаја - примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару - користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима - користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима - преузима одговорност за рад - представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер 		<p>линија; пуна танка линија извучена слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија). Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троугаоника).</p> <p>Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност). Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање).</p> <p>Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, smartphone, дигитални фотоапарат).</p> <p>Апликација за дигиталну обраду слике. Операције подешавања осветљености и контраста слике. Промена величине/резолюције слике, издвајање дела слике. Креирање документа у програму за обраду текста. Форматирање текста, уметање слике и графике. Интернет претрага и приступ online ресурсима.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - повезује својства природних материјала са применом - објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже - сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета - правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) - направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом - самостално израђује једноставан модел 	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	<p>Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали. Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине). Врсте, својства и примена природних материјала. Технологија прераде и обраде дрвета. Технологија прераде и обраде коже. Текстилна технологија. Технологија производње папира. Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање). Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.</p>	8		10	2
<ul style="list-style-type: none"> - самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе 	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	<p>Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата.</p>	0		16	

<ul style="list-style-type: none"> - одабира материјале и алате за израду предмета/модела - мери и обележава предмет/модел - ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате - користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења - самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ - показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха - планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова - активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима - пружи помоћ у раду другим ученицима - процењује остварен резултат и развија предлог унапређења 		<p>Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа. Тимски рад и подела задужења у тиму.</p>				
УКУПНО			28		40	4

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЛИКОВНА КУЛТУРА					
ЦИЉ	Циљ наставе и учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.					
РАЗРЕД	ПЕТИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	72					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ И начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
1	РИТАМ	Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине; Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за	6		4	

		<p>рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор; Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...); Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала; Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма – понављање боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања; Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу; Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес...; Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.</p>				
<p>- опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; - гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; -црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; - разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; - искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;</p>	<p>ЛИНИЈА</p>	<p>Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика; Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање... Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом; Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања; Поступци грађења цртежа додавањем и одузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји; Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...); Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, рекламних порука... Уметничко наслеђе – значај наслеђа првих цивилизација.</p>	<p>10</p>		<p>10</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; - наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; - преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; - комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; - објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; - разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно; 	ОБЛИК	<p>Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици; Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика; Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде, карактеристично кретање бића и машина); Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика; Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстрактних облика на основу једне, две и три информације...); Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора светлом; Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање материјала и предмета за рециклажу; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...) Орнамент и орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту; Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србије.</p>	12		18	
<ul style="list-style-type: none"> - пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; - обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу; - изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; 	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	<p>Различите врсте комуникације од праисторије до данас; Невербална комуникација – читање информација; израз лица и карактеристичан положај тела; Читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање; Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.</p>	4		8	

- тумачи једноставне визуелне информације; - објасни зашто је наслеђе културе важно.					
УКУПНО			32	40	72

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МУЗИЧКА КУЛТУРА				
ЦИЉ	Циљ наставе и учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.				
РАЗРЕД	ПЕТИ				
ГОДИШЊИ ФОНД	72				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ			БРОЈ ЧАСОВА
		И начини и поступци за њихово остваривање			О
			У	В	С

<ul style="list-style-type: none"> - наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма ; - идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.) 	ЧОВЕК И МУЗИКА	<p>Човек у праисторији Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичко-антрополошка истраживања); Магијска моћ музике; Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес; Покрет: порекло плеса; Слушање/доживљај ритма телом; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине. Човек Антикe Божанска природа музике: - митолошка свест античког човека; - музички атрибути богова; - музика и држава. Музика у храму и музика на двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим; Појава првих нотација, пентатоника;</p>				
<ul style="list-style-type: none"> ☐ класификује инструменте по начину настанка звука; ☐ опише основне карактеристике удараљки; ☐ препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи; ☐ користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација); 	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	<p>Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани; Удараљке – настанак, првобитни облик и развој; Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске удараљке;</p>				
<ul style="list-style-type: none"> ☐ изражава се покретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Елементи музичке изражајности – темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената; Слушање вокалних, вокално- инструменталних и кратких</p>				

		инструменталних композиција, домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа; Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;				
<ul style="list-style-type: none"> - пева и свира самостално и у групи; - примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); - кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику; - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; - исказе своја осећања у току извођења музике; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - користи могућности ИКТ-а у извођењу музике коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...); 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Певање песама по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем; Певање песама у комбинацији са покретом; Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста;				
	Певање	Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста;				
	Свирање	Извођење дечијих, народних и уметничких игара; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;				
<ul style="list-style-type: none"> - користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво. 	МУЗИЧКО СТВАРАЛ АШТВО	Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.				
УКУПНО						

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ						
ЦИЉ	наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.						
РАЗРЕД	ПЕТИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ и начини и постипци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> – примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности 				6	
<ul style="list-style-type: none"> – комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама 	Атлетика	<ul style="list-style-type: none"> Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 кг 	5	7		4	
<ul style="list-style-type: none"> – одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици 	Спортска гимнастика	<ul style="list-style-type: none"> Обавезни садржаји Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Прескок 	10	7		7	
<ul style="list-style-type: none"> – користи елементе технике у игри – примењује основна правила рукомета у игри – учествује на унутародељенским такмичењима 	Основе тимских и спорта	<ul style="list-style-type: none"> Основни елементи технике и правила; – вођење лопте, – хватања и додавања лопте, – шутирања на гол, – финтирање, 	13	9		4	

		– принципи индивидуалне одбране – основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон				
<ul style="list-style-type: none"> – објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама – примени мере безбедности током вежбања – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликти на социјално прихватљив начин – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом” – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту – направи план дневних активности 	<p style="text-align: center;">Физичко вежбање и спорт</p> <p style="text-align: center;">и</p> <p style="text-align: center;">Здравствено васпитање</p>	<p>Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању</p> <p>Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала</p> <p>Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе)</p> <p>Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању</p> <p>Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање</p> <p>Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту</p> <p>„Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација)</p> <p>Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта</p> <p>Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...)</p> <p>Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела)</p> <p>Планирање дневних активности</p>				
УКУПНО	72		28	23		21

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ОБАВЕЗНА ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ					
ЦИЉ	физичког васпитања јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, повезаним са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, ефективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима					
РАЗРЕД	ПЕТИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	54					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С

подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела; развој и усавршавање моторичких способности;	ФУДБАЛ	Вођење лопте, Елементарне (штафетне) игре фудбалском лоптом – ногом, Заустављање (штоповање лопте) – примање лопте, Примање и додавање лопте, Одузимање лопте Шутирање (ударци)	8	7	3
стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања потребних за њихово усвајање; усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја; формирање морално-вољних квалитета личности;	ОДБОЈКА	Одбијање лопте прстима Одбијање лопте "чекићем" Сервис Постављање играча и промена места Смечирање	10	7	1
оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада; стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштита природе и човекове средине.	СТОНИ ТЕНИС	Пимплање и сервис Бекенд ударац Бекенд – форхенд – вежбе	9	6	3
УКУПНО			27	20	7

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО						
ЦИЉ	Циљ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.						
РАЗРЕД	ПЕТИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
	ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ и Начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА			
				О	У	В	С
	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу – правилно користи ИКТ уређаје – именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја – прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања – креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) – креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања	ИКТ	Предмет изучавања информатике и рачунарства. ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. Подешавање радног окружења. Организација података. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијом.	3	1	4	1

<p>(самостално и сараднички)</p> <ul style="list-style-type: none"> – примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа – креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) – сачува и организује податке – разликује основне типове датотека 		Рад са презентацијама.				
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; – доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине – разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету – реагује исправно када дођу у контакт са непримерним садржајем или са непознатим особама путем интернета – приступа интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај – информацијама на интернету приступи критички – спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на интернету – разуме значај ауторских права – препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем – рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на интернету 	Дигитална писменост	<p>Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. Правила безбедног рада на интернету. Претраживање интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.</p>	3	1	1	
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке – схвати математичко-логички смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, израза „ако...онда” – зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски – наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема – креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу – сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби – користи математичке операторе за израчунавања – објасни сценарио и алгоритам пројекта – анализира и дискутује програм – проналази и отклања грешке у програму 	Рачунарство	<p>Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, „ако...онда”.</p> <p>Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам.</p> <p>Увод у тему програмирања. Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање.</p> <p>Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом.</p> <p>Програм – категорије, блокови</p>	6	2	6	2

		наредби, инструкције. Програмске структуре (линијска, циклична, разграната).				
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака – одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта – наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен – поставља резултат свог рада на интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника	Пројектна настава	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. Представљање резултата пројектног задатка.	2	1	3	
УКУПНО			14	5	14	3

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ					
ЦИЉ	Циљ наставе и учења <i>грађанског васпитања</i> је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.					
РАЗРЕД	ПЕТИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ и начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	

<ul style="list-style-type: none"> - разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; - препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава; - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; - аргументује потребу посебне заштите права детета; - на примеру препозна уграђеност права деце у основним документима која уређују рад школе; - наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права; - наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права; - поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу /школи; - препозна ситуације кршења својих права и права других; - идентификује кршење људских права на прим ру неког историјског догађаја; 	ЉУДСКА ПРАВА Права детета	<i>Потребе и права</i> <i>Потребе и жеље.</i> <i>Потребе и права.</i> <i>Права и правила у учионици.</i> <i>Правила рада у учионици, доношење групних правила.</i> <i>Права детета у документима о заштити права</i> <i>Посебност права детета и људска права.</i> <i>Конвенција о правима детета.</i> <i>Врсте права.</i> <i>Показатељи остварености и кршења дечијих права .</i> <i>Конвенција о правима дет та у докуме тима која се односе на школу.</i>	4		6
<ul style="list-style-type: none"> - поштује правила одељенске заједнице и правила на нивоу школе; - поступа у складу са моралним вредностима грађанског друштва; - искаже свој став о значају правила у функционисању заједнице; - понаша се у складу са правилима и дужностима у школи; - наводи начине демократског одлучивања; - препозна одговорност одраслих у заштити права деце; - објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; - реално процени сопствену одговорност у ситуацији к шења нечији права и зна коме да се обрати за помоћ; 	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као	Права и функционисање заједнице Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања. Одговорности и обавезе у заједници Одговорност деце. Одговорности одраслих (родитеља, наставника). Кршење и заштита права Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља.	4		4

<ul style="list-style-type: none"> - препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи; - прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; - проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу; - наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама; - проналази примере нетолеранције и дискриминације у књижевним делима која чита; - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; - препозна и објасни врсте насиља; - прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; - заштити од дигиталног насиља; анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватања за све стране у сукобу; <p>Аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу</p>	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Сукоби и насиље	Наши идентитети Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција. Сукоби и насиље Сукоби и начини решавања сукоба. Предности конструктивног решавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља.	4		6
<ul style="list-style-type: none"> - препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; - идентификује проблеме у својој школи; - прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике; - осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте; - активно учествује у тиму, поштујући правила тимског рада (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин); - учествује у доношењу одлука у тиму/групи поштујући договорене процедуре и правила; - учествује у извођењу акције; - процењује ефекте спроведене акције и идентификује пропусте и грешке; - презентује, образлаже и аргументује изабрану акцију и добијене резултате за унапређивање живота у школи. 	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	Планирање и извођење акција у школи у корист права детета Учешће ученика у школи. Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова.	3		5
УКУПНО			15		21

ЦИЉ	Упознати ученике са основним елементима религије и културе старог века. Развити код ученика свест о Богу као личности која се открива човеку. Пружити ученицима знање да Бог из љубави ствара свет да би му дао вечно постојање. Упознати ученике са старозаветним личностима и догађајима.						
РАЗРЕД	ПЕТИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ и Начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
Моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе;	Увод	Упознавање са садржајем програма и начином рада	1				
Моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века	Религија и култура старог света	Религија и култура старог света Човекова жеђ за Богом и вечним животом . Митови и легенде	2	1		1	
Моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава	Откривење – свет Библије	Божије Откровење Свето Писмо (настанак, подела)	2	1		1	
Моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије	Стварање света и човека	Шестоднев Стварање човека, „по икони и подобију“ Прародитељски грех	3	2	1	1	
Моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја	Старозаветна историја спасења	Аврам и Божији позив Исак и његови синови Праведни Јосиф Мојсије и Пасха	3	2	1	1	
Моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију;	Закон Божији	Добијање Божијих заповести на гори Синају	2	1	1	1	
Моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана	Месијанска нада	Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...) Цар Давид Соломон и јерусалимски храм Псалми Давидови Старозаветни пророци и Месијанска нада	4	2	1	1	
УКУПНО			17	9	4	6	

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РУСКИ ЈЕЗИК
ЦИЉ	Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему

		и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.				
РАЗРЕД		ПЕТИ				
ГОДИШЊИ ФОНД		72				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;</p> <p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– размени једноставније информације личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p>	<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p>Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.).</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Привет! Меня зовут Мария. Как тебя зовут? Я – Ирина. Можно просто Ира. Мне 12 лет. Эдравствуйте, Иван Владимирович. Добрый день, ребята! Как деда? Сквозько тебе зет? Я из России, из Москвы. Ты откуда? Я живу в Воронеже. Я живу в городе Нип. На какой улице ты живёшь? Я живу на улице Фасарина, дом 12, квартира 14. Это на каком этаже? На втором. Дай мне, пожалуйста, свой номер телефона. У тебя есть имейл (адрес электронной почты)? Это мои родители. Мою маму зовут Вера, папу – Николая. Я родился/родилась 15 мая. Когда у тебя день рождения? Я занимаюсь спортом, тренируюсь три раза в неделю.</i></p> <p>Презент повратних глагола: <i>заниматься, тренироваться</i>. Презент глагола <i>жить</i>.</p> <p>Конструкције за изражавање посесивности: у+ ген. личних заменица и именица (<i>у меня, у тебя, у неё, у него, у нас, у вас, у них; у Ивана, у Ирины</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: устааећа правила учтиво- сти; имена, патроними, презимена и надимци; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; нумерисање спратова.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>– опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично).</p> <p>Садржаји</p> <p><i>Что мазишь в чёрных джинсах и белой рубанке? Что надева Мана? Она надева зелёную юбку и зелёную футболку. Она высокая и стройная. У неё зубные шпалы и длинные светлые волосы. Какие у тебя шпалы? Какой у тебя рост? Какое цвета у тебя футболка? Посмотрите, я надев сегодня новые джинсы! Мой брат умный, но не очень трудолюбивый. На улице Рязя Михаила есть книжные магазины. В центре нашего города большой торговый центр недалеко от книжного магазина. Москва – столица России. Санкт-Петербург – северная столица России. Москва больше Санкт-</i></p>	2	1	1	1

		<p><i>Петербургса. Безспад менѣне Москвы. У меня естѣ копка. Её зовут Мурка. Она мазенѣкая, безая.</i></p> <p>Придеви. Род, број и слагање с имеѣницама. Коњструкције за изражавање посесивности: у+ геѣ. личних замеѣница и имеѣница (<i>у меня, у тебѣ, у неѣ, у несо у нас, у вас, у них; у Ивана, у Ирины</i>). Присвојѣ замеѣнице: <i>мой, твой, нап, вап, их</i>. Слагање с имеѣницама. Прошло време фреквентних глагола. Прост компаратив <i>бозѣне, менѣне, зуѣне</i>. (Интер)културни садржа-ји: Русија и Србија: градови; биѣни и животињски свет.</p>				
<p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користеѣи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p>	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмеѣо и писаѣо преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивѣнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмеѣо или писаѣо, уз поштовање осѣовних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора.</p> <p>Садржаји <i>Давай исратѣ в футбол/баскетбол! Поисраем вместе? Пустѣ Витѣ исрает в футбол. Присзанаю тебѣ ко мне на день рождения/веиерин-ку. Приходи ко мне на веиеринку! Ты сможешѣ прийти ко мне на день рождения завтра в семѣ? Веиеринка у меня дома/в кафе. Спасибо за присзание, я обязатеѣвно приду. Р сожзанию, я не смоу прийти, я дозжен присмотрѣтѣ за братом. Извини, но я не смоу прийти.</i> <i>Веиеринка /день рождения, к сожзанию, без меня. Давай пойдѣм в кино завтра? Где встречаемся? Окозо метро. Во скозѣко? В пятѣ.</i> Заповедѣни начин; треѣе лице једѣниѣ/мѣожѣне: <i>Пустѣ Сапа исрает!</i>; прѣво лице мѣожѣне (с речѣом <i>давай</i> и без ѣе): <i>Поисраем вместе!</i> <i>Давай поисраем вместе! Давай исратѣ вместе!</i></p> <p>Предлошко-падежѣе коњструкције (у, около, без + геѣ; к + дат; в, на + ак; с, за + иѣстр, в, на + лок). Иѣтоѣација упитѣних исказа без упитѣе речи. Садашѣе време у значеѣу будућег. Модалѣе коњструкције (личѣе и безличѣе): <i>Мне надо; я дозжен/доз-жна.</i> (Интер)културни садржаји: прикладѣо позивање и прихвата- ѣе/одбијање позива.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту уобичајене молбе и захтеве;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи /уди помоћ, услуга, обавештѣе или се изражава жеаа, извињење, захвал-ност; усмеѣо и писаѣо тражење и давање обавештѣа, упућивање молбе за помоћ / услугу и реаговање на ѣу, изражавање жеаа, изви- ѣеа и захвалности.</p> <p>Садржаји <i>Тебе помоѣб? Нет, спасибо. Да, пожазуйста. Мѣо тебе нужно? Тебе нужна рука? Ты хоѣешѣ апезѣсин?</i> <i>Передаѣи, пожазуйста, созѣ. Ронеѣно, вот она. Спасибо осромное. Не за иѣо. Нишесо. Даѣи мне, пожазуйста, руку. Можно? Ронеѣно, пожазуйста, вот она. Р сожзанию,</i></p>	2	1	1	1

		<p><i>руика мне нужна. Извини(те), можно вопрос?</i></p> <p>Заповедни начин. Садашње време глагола <i>хотеть</i>. Предикатив <i>можно</i>. Итгоација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације.</p>				
<p>– честита, захвали се и извини се користећи једноставнија језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p>	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	<p>Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за пра- вање јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмећо и писаћо давање упутстава.</p> <p>Садржаји <i>Экрой szaza. Usaday, kto sovorit. Propusti odin hod. Idi dva xoda vperёд/назад. Возми ябзoko, нарежь eso на зомтики. Назей воду в кастрюю. Свари пезьмени.</i></p> <p>Заповедни начин. (Интер)културни садржаји: традиционалне / омиаене врсте јела (<i>пезьмени, бзины, борщ...</i>).</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;</p>	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	<p>Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и трехутним догађајима / активностима и способности-ма; усмећо и писаћо описивање сталних, уобичајених и трехутних догађаја / активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.).</p> <p>Садржаји <i>Я живу на втором этаже. Ты живёшь в одноэтажном или мно- соэтажном доме. У меня брат и сестра. Они не ходят в школу.</i> <i>Мто ты делаешь по воскресеньям? Во сколько ты закончился спать вечером? Унесо в комнате беспорядок. Они сейчас завтракают. Мто ты обычно ешь на завтрак?</i> <i>Обычно я в школу я езжу на автобусе. Каждый день я хожу на тренировки по баскетболу. После школы я гуляю с собакой. Я хорошо знаю математику. Папа стоит в пробке. Я хорошо плавая. Моя маленькая сестрёнка ещё не ходит. Мы едем на экскурсию! Не могу дождаться! Я люблю шоколада!</i></p> <p>Глаголи кретања (садашње време): <i>идти/ходить, ехать/ездить, лететь/летать, прыгать/прыгать</i>. Прилози за време: <i>утром, днём, вечером, весной, осенью</i>. Садашње време глагола <i>есть</i> и <i>пить</i>. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи –наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;</p>	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	<p>Слушање и читање описа и усмећо и писаћо размењивање исказа увези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмећо и писаћо описивање догађаја / активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.</p> <p>Садржаји <i>Где ты был в прошлую среду в пять часов? Я был дома. Ты смотрела вчера фильм? Во</i></p>	2	1	1	1

<p>– опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;</p> <p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.</p>		<p><i>скозбко наиазся физбм? Я не смотрез теzewизор виера. Рак ты провѣз свои зетние каникузы? Ты ездиз к бабупке?</i> <i>По теzewизору показывази мой зюбимый серуаз. В нятв зет я уmezпзаватб.</i></p> <p>Прошло време фреквентних повратних и неповратних глагола. Прилози за време: <i>виера, сесодня, утром, веиером, ноубю...</i> Глаголи кретања (прошло време): <i>идти/ходитб, ехатб/ездитб, зететб/зетатб, нзитб/пзаватб.</i> Иштоација упитних исказа без упитне речи.</p> <p>(Интер)културни садржаји: историсјки догађаји и открића; важније личности из прошлости (историјске личности, писци, књижевнице, научници/е, уметници/е, и сл).</p>				
<p>– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;</p> <p>– саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p>Слушање и читање краћих текстова у вези са жеаама, плаховима и намерама; усмећо и писаћо договарање о жеаама, плаховима и наме-рама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.)</p> <p>Садржаји <i>Рем ты станенб? Я стану зѣтишком. А ты кем хоуенб статб? Я хоуу статб ушitezбницеј. Мой брат хоует бытб просраммистом. Сесодня веиером мои родитези идут в сосити. После обеда я дезаю домапнее задание. Эавтра мы идѣм к бабупке в сосити.</i></p> <p>Будуће време глагола <i>бытб</i> и <i>статб</i>. Конструкције <i>статб, бытб</i> + иштр. Садашње време у значењу будућег. (Интер)културни садржаји: свакодневни живот и разонода; породични односи.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмећо и писаћо договарање у вези са задовоавањем потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмећо и писаћо исказивање, својих осећања и реаговање на туђа.</p> <p>Садржаји <i>Мне хододно. Мне жарко. Мне хоуется естб/питб. Наденб курткы! Сними капюпон! У меня бозит зуб. Назей мне воды, пожазуйста! С-дезай мне бутерброд, пожазуйста, так естб хоуется!</i></p> <p>Безличне реченице. Глагол <i>хотетб</i>. Глагол <i>хотетбся</i> (безлична употреба: <i>мне хоуется</i>). Заповедни начин глагола <i>естб</i> и <i>питб</i>. Иштоација упитних исказа без упитне речи.</p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикалација; употреба емотикоћа.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих;</p> <p>– затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета и бића у простору и правцу кретања;</p> <p>– опише правац кретања и просторне</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p>Слушање и читање краћих текстова у вези са специфичнијим просторним односима и величићама; усмећо и писаћо размееивање информација у вези са просторним односима и величићама; усмећо и писаћо описивање просторних односа и величића.</p> <p>Садржаји <i>Фде книжный масазин? Рядом с напей пкозой. Фде окно? На стене. Фде рюкзак? Под стозом. Фде картина? Над доской. Сзева от пкафа</i> – <i>доска. Мой дом двух7тажный. Моя кватора трехкомнатная. Моя комната небозбная. Сзева от двери, у окна, стоит писбменный стоз. Посередине комнаты</i></p>	2	1	1	1

односе једноставним, везаним исказима;		<p><i>mazenbкий диван со стозиком. В усзу стоит моя кроватb. Под моим окном растёт бoзбная зина. У моесо дедупки в деревне красивая изба. Eso изба бoзбне избы eso брата.</i></p> <p>Гехитив, иһструментал, локатив с предлозима. Компаративи <i>bozбne, менbne</i>.</p> <p>Слагае придева с имеицама. (Иһтер)културһи садржаји: јавһи простор; типичаһ изглед школског и стамбеһог простора; руска сеоска кућа; природа.</p>				
<p>– разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе;</p> <p>– саопшти правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</p>	ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	<p>Слушае и читае исказа у вези са забраһама, правилима понашања и обавезама; поставае питае у вези са забраһама, правилима понашања и обавезама и одговарае на њих; усмеһо и писаһо саопштавае забраһа, правила понашања и обавеза (һпр. креирае постера са правилима понашања, списка обавеза и сл.).</p> <p>Садржаји <i>На уроке неzbзя разсовариватb. На уроке можно задаватb вопросы. Cесодня я дозжен/дозжна заниматbся. Мне нужно проиштатb кнису до иетверса. Собаку надо кормитb каждый денb. Извините, можно войти? Да, можно. Нет, неzbзя. Руритb запрещено! Запрещено кормитb животных!</i></p> <p>Безличе речеһице с предикативима: <i>надо, неzbзя, нужно, можно</i>. Датив личһих замеһица и имеһица. Иһтоһација упитһих исказа без упитһе речи. (Иһтер)културһи садржаји: понашае на јавним местима; значее знакова и симбола.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније изразе који се односе на поседовае и припадност;</p> <p>– формулише једноставније исказе који се односе на поседовае и припадност;</p> <p>– пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто;</p>	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	<p>Слушае и читае једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; поставае питае у вези са датом комуһикативһом ситуацијом и одговарае на њих.</p> <p>Садржаји <i>У меня естb собака. Мою собаку зовут Бобик. У меня нет мобизбни-ка. У koso естb сестра/брат? Это твоя собака? Нет, не моя. Это собака моесо дpуса. Да, моя. У них в зоzове тоzбко компьютеры. Это дом бабупки.</i></p> <p>Коһструкције за изражавае посесивһости: <i>y+ сен. зииних заменица</i> и имеһица (<i>у меня, у мамы</i>); имеһица + имеһица у гехитиву (<i>дом папы</i>). Општа һегација (<i>нет и не</i>). Посебһа һегација (<i>Не моя собака</i>). Присвојһе замеһице. Иһтоһација упитһих исказа без упитһе речи. (Иһтер)културһи садржаји: породица и пријатеаи; однос према својој и туђој имовиһи.</p>	2	1	1	1
<p>–разуме једноставније исказе који се односе на изражавае допадања и недопадања и реагује на њих;</p> <p>– изрази допадае и недопадае уз једноставно образложее;</p>	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	<p>Слушае и читае једноставнијих текстова у вези са һечијим иһте- ресоваима, хобијима и стварима које воли / не воли, које му / јој се свиђају / не свиђају; размеһа иһформација о својим и туђим иһтересоваима, хобијима, допадау и һедопадау (телефоһски разговор, иһтервју, обичаһ разговор са пријатеаима у школи и сл.); усмеһо и писаһо описивае иһтересоваа, допадаа и һедопадаа (писае имејла о личним иһтересоваима, хобијима, допадау и һедопадау, листе ствари које му / јој се свиђају / не свиђају и сл.); истраживачке пројектһе активһости (һпр. колики број ученика у одеаеу воли / не воли пливање, скијае, теһис и сл.) графичко приказивае и тумачее резултата.</p> <p>Садржаји</p>	1	1	1	1

		<p><i>У тебе естѣ хобби? Ракоє у тебе хобби? Я интересуюсь модезирова-нием. Дежаю макеты ракет и космических кораблей. Я рацу кактусы. Я интересуюсь пзаванием. Умею пзаватѣ бассом и на спине. Мне не нравястя зимние виды спорта. Любзю кататѣся на санках. Не любзю кататѣся на зыжах. Мой зюбимый спорт – теннис. Мне интересно смотрѣтѣ теннис. Мем ты интересуєтѣся? Дети, скозѣко вас зюбит испратѣ в футбол? Скозѣко в баскетбоз?</i></p> <p>Глаголи занимаѣся, интересоваѣся ием. Безличѣа употреба глагола нравитѣся. Итѣоација упитѣих исказа без упитѣе речи. (Итѣер)културѣи садрѣаји: итѣероваѣа, хобији, забава, разоѣода, спорт и рекреација; уметѣост (кѣживѣост за младе, стрип, музика, филм).</p>				
<p>– разуме једноставније исказе којима се тражи мишљєње и реагује на њих; – изражава мишљєње, слагање/неслагање и даје кратко образложење;</p>	ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЄЊА	<p>Слушаѣе и читаѣе једноставѣијих текстова у вези са тражеѣем ми-шаѣеа и изражаваѣем слагаѣа/неслагаѣа; усмеѣо и писаѣо тражеѣемишаѣеа и изражаваѣе слагаѣа и неслагаѣа. Садрѣаји <i>Мто ты думаєтѣ на 7ту тему? Пожазуйста, расскажи мне об 7той книсе! Она интересная? Да, мне кнуса оєнѣ понравизасѣ. Нет, не интересная. Довозѣбно скуиня. Да, я coszасєн/coszасна. Нет, не coszасєн/coszасна.</i> Итѣоација упитѣих исказа без упитѣе речи. Кратки облици придева <i>coszасєн/coszасна/coszасны</i>. (Итѣер)култур-ѣи садрѣаји: поштоваѣе ошѣвѣијих хорми учтивости у комуѣикацији са вршѣацима и одраслима.</p>	1	1	1	1
<p>– разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; – пита и саопшти колико нечега има/нема, користеѣи једноставнија језичка средства; – пита/каже/израчуна колико нешто кошта.</p>	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА И ЦЕНА	<p>Слушаѣе и читаѣе једноставѣијих текстова који говоре о количиѣи нечега; поставаѣаѣе питаѣа у вези с количиѣом и одговараѣе ѣа ѣих, усмеѣо и писаѣо; слушаѣе и читаѣе текстова ѣа теме поруѣбиѣе у рестораѣу, купѣвиѣе, играѣе улога (у рестораѣу, у продаѣвѣици, у ку- хиѣи ...); писаѣе списка за купѣвиѣу; записиваѣе и рачуѣаѣе цеѣа. Садрѣаји <i>Скозѣко мазѣиѣиков, скозѣко девоѣек в кзассе? В кзассе 12 мазѣиѣиков и 15 девоѣек. Скозѣко тебе зєт? Мне 15 зєт. Роторый иас? Пятѣ иасове две минуты У нас в пкозе естѣ сардєроб. У Виктора нет со- баки. Естѣ мозоко в хододизѣнике? Нет, мозока нет, но кефир естѣ. Скозѣко стоит кзубѣника? 150 рубзєй за кизосрамм. Список покупок продуктов: кизосрамм муки, два кизосрамма сахара, 300 срамм вєтѣиѣи, 200 срамм сыра, 2 пакета мозока. Мне, пожазуйста, борѣи котзєту. А мне суп и макароны с сыром. Пожазуйста, я хоѣу зака- затѣ кофе и аєзѣсиновыѣ сок. А мне, пожазуйста, компот. Скозѣко снас? С вас 300 рубзєй.</i></p> <p>Упитѣе замеѣице и прилози. Ошѣвѣи бројєви до 1000. Итѣоација упитѣих исказа без упитѣе речи. Императив фреквєѣтѣијих глагола. (Итѣер)културѣи садрѣаји: друштѣвѣо окружеѣе; локалѣе мерѣејєдиѣице, ѣамирѣице и јєла специѣичѣи за циѣаѣу културу.</p>	1	1	1	1
УКУПНО			27	15	15	15

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Животне вештине</i>					
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Животне вештине</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме различите животне ситуације и изазове, повећа капацитет да на одговоран начин брине о себи, другима и околини и понаша се у складу са културом безбедности.					
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини					
РАЗРЕД	5.					
ГОДИШЊИ ФОНД	36					
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – на одговоран начин брине о себи и околини и помаже другима у невољи; – проналази релевантне и поуздане изворе информација од значаја за сналажење у свакодневним и ванредним животним ситуацијама; – критички промишља и доноси одлуке уважавајући контекст ситуације, процену последица и најбољи интерес за себе, друге и околину; – јасно изрази сопствене мисли и осећања, са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин; – сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин; – организује своје свакодневне активности на продуктиван начин; 	ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА УЧЕЊЕ, РАД И ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ	<p>Вештине критичког мишљења, решавања проблема, доношења одлука.</p> <p>Организационе вештине и вештине управљања временом.</p> <p>Социо-емоционалне вештине: сарадња, комуникација, асертивност, решавање сукоба, препознавање сопствених и туђих емоција, превазилажење стреса.</p> <p>Начини и поступци за остваривање планираних садржаја:</p> <p>рад са ученицима треба да буде разноврстан, подстицајан и да се ослања на школско и ваншколско искуство ученика. Могућности су велике од модификованих мини предавања које могу држати и наставници и ученици, преко различитих презентација, демонстрација, симулација, до играња улога, студије случаја, трибина, посете одговарајућим установама и гостовање стручњака.</p>	10	5	1	

<ul style="list-style-type: none"> – препозна опасности и адекватно реагује; – разликује ризично од превентивног и безбедног поступања пре, током и након елементарне непогоде; – тумачи знакове опасности, посебно ЕОР и поступа у складу са упутствима надлежних служби; – процени сопствене могућности и ограничења у решавању проблема и потражи одговарајућу помоћ кад процени да ситуација превазилази његове могућности; – повезује информације од релевантних институција са потенцијалним ризицима и правилним реаговањем у кризним ситуацијама; – образложи значај солидарности са људима у невољи; – аргументује значај културе безбедности и пружања прве помоћи; 	<p>ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА ИЗГРАДЊУ КУЛТУРЕ БЕЗБЕДНОСТИ</p>	<p>Култура безбедности и надлежности за смањење ризика од катастрофа. Климатске промене и заштита животне средине у контексту културе безбедности. Општа безбедност: безбедност у саобраћају; знаци опасности и упозорења (зрачење, биолошка опасност, ЕОС – експлозивни остаци рата, запаљиво, хемијски производи). План комуникације и евакуације у случају несреће. Елементарне непогоде: пожари, земљотреси, поплаве, екстремни метеоролошки услови. Безбедност на води. Прва помоћ. Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: рад са ученицима треба да буде разноврстан, подстицајан и да се ослања на школско и ваншколско искуство ученика. Могућности су велике од модификованих мини предавања које могу држати и наставници и ученици, преко различитих презентација, демонстрација, симулација, до играња улога, студије случаја, трибина, посете одговарајућим установама и гостовање стручњака.</p>	12	6	2
--	--	--	----	---	---

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Медијска писменост</i>					
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Медијска писменост</i> је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности разумевања, деконструкције и креирања медијских садржаја, које ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијцентричном окружењу.					
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини					
РАЗРЕД	5.					
ГОДИШЊИ ФОНД	36					
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С

<ul style="list-style-type: none"> – идентификује/процени комуникацијски процес у односу медији – публика (корисници); – разликује традиционалне и нове медије поредећи начине пласирања порука; – упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама медија; – опише и анализира своје медијске навике; – разликује медијске садржаје од стварности, идентификујући их као конструкте стварности; – деконструише једноставније примере медијских порука; – одговорно креира једноставније медијске садржаје. – критички вреднује оглашавање у различитим медијским садржајима и препознаје профит као основни циљ; – наводи примере манипулације у медијским садржајима којима се подстичу куповина и потрошња, одређена осећања, вредности и ставови потрошача. – разликује функције и могућности мобилних дигиталних платформи; – идентификује недостатке и предности мобилног телефона као уређаја за комуницирање, информисање и забаву; – препознаје сврху и начин функционисања претраживача „на мрежи” и агрегатора садржаја; – вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и непоуздане; – препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама. 	<p>ПОЈАМ И ФУНКЦИЈЕ МЕДИЈА</p>	<p>Медији и публика (корисници). Традиционални медији (штампа, радио, телевизија, филм) и нови медији (интернет). Улога и место медија у савременом друштву. Медијске навике (<i>Мој медијски дан</i>).</p>	4	2	1
	<p>ДЕКОНСТРУКЦИЈА И КОНСТРУКЦИЈА МЕДИЈСКЕ ПОРУКЕ</p>	<p>Медијски садржаји као конструкти стварности. Деконструкција и конструкција медијских порука</p>	2	2	1
	<p>ОГЛАШАВАЊЕ</p>	<p>Комерцијални медијски садржаји у различитим медијима (рекламе, скривене поруке намењене пласирању одређених идеја, садржаја и животних стилова). Профит као циљ оглашавања. тицај медијских садржаја на осећања, вредности и понашање публике – куповину и потрошњу.</p>	12	8	4

	<p>МЕДИЈСКИ САДРЖАЈИ НА МОБИЛНИМ ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМ А И ПРЕТРАЖИВА ЊЕ НА ИНТЕРНЕТУ</p>	<p>Комуникација у дигиталном окружењу. Поузданост и веродостојност информација на интернету. Претраживачи „на мрежи” и агрегатори садржаја. Вредновање и селекција доступних информација. Персонализована претрага на Гуглу. Анализа апликација на мобилном телефону. Зависност од мобилних телефона. Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: У процесу остваривања наставе посебно се подстичу: 1) интерактивност, која се потврђује у договарању наставника и ученика о динамици и начинима реализације тема, иницијативи и активном учешћу ученика у активностима, предлагању илустративно-демонстративних дидактичких средстава, попут медијских садржаја које ученици свакодневно прате на интернету и сл.; 2) рад у групама као облик рада који подстиче развој компетенције за комуникацију и сарадњу, значајне за разумевање феномена медија; 3) креативност, која се развија кроз стваралачки однос према медијима и активности конструкције медијских порука, надовезане на активности деконструкције медијских садржаја и 4) пројектна настава, која омогућава синтезу истраживачког и стваралачког приступа медијима, јачање сарадње, иницијативе и предузетничких могућности ученика.</p>				
--	--	---	--	--	--	--

<p>НАЗИВ ПРЕДМЕТА</p>	<p>Вежбањем до здравља</p>
----------------------------------	----------------------------

ЦИЉ		Циљ учења слободне наставне активности <i>Вежбањем до здравља</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.						
Опште међупредметне компетенције		Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини						
РАЗРЕД		5.						
ГОДИШЊИ ФОНД		36						
ИСХОДИ		ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ		БРОЈ ЧАСОВА			
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			О	У	В	С		
<ul style="list-style-type: none"> – дефинише појам здравља, разликује физичко, ментално и социјално здравље и образлаже утицај вежбања на здравље; – упореди специфичности вежбања у спорту и ван спорта; – разликује правилно од неправилног вежбања и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; – има увид у сопствене разлоге вежбања и истрајава у вежбању; – препозна ситуације у којима не сме да вежба; – препозна утицај различитих вежбања на физички изглед и здравље; – повеже позитиван и негативан утицај вежбања на имунитет; – поштује еколошка правила у средини где вежба; – правилно поступа у пружању прве помоћи при повредама у вежбању; – критички вреднује идеале физичког изгледа који се намећу као и начине за њихово достизање; 		ВЕЖБАЊЕ, ЗДРАВЉЕ И ЖИВОТНА СРЕДИНА	<p>Појам и врсте здравља, начини његовог праћења и чувања.</p> <p>Утицај вежбања на здравље, раст и развој. Људско тело и вежбање – кости, зглобови, мишићи.</p> <p>Специфичности вежбања у и ван спорта. Правилно и неправилно вежбање. Мотивација за вежбање и фактори који утичу на одустајање.</p> <p>Када не треба вежбати. Вежбање и имунитет. Значај вежбања на чистом ваздуху. Вежбање и очување животне средине. Повреде при вежбању и прва помоћ.</p>		10	3	1	

<ul style="list-style-type: none"> – користи поуздане изворе информација о утицају исхране и вежбања на здравље и физички изглед; – разликује добро од лошег држања тела и коригује сопствено држање тела; – препозна ризике гојазности и мршавости; – наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; – критички се односи према рекламираним производима животних намирница; – аргументовано дискутује о физичким активностима и начину исхране и ризицима неодговарајућих дијета; – доведе у везу вежбање са правима детета; – аргументује значај вежбања после болести и неких повреда; – поштује потребе и могућности различитих учесника у вежбању и наведе примере равноправности и неравноправности у спорту; – преферира физичке активности на свежем ваздуху са другом децом у односу на седење код куће за компјутером. <i>, информисање и забаву;</i> <i>– препознаје сврху и начин функционисања претраживача „на мрежи” и агрегатора садржаја;</i> <i>– вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и непоуздане;</i> <i>– препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама.</i> 	<p>ИСХРАНА И ВЕЖБАЊЕ</p>	<p>Исхрана као извор енергије. Карактеристике основних животних намирница важних за вежбање. Гојазност и мршавост – ризици и компликације. Како и где се информишемо о здравом начину исхране. Производи који се рекламирају, а треба их избегавати. Различите врсте дијета и њихови позитивни и негативни ефекти. Правилна исхрана пре и после вежбања.</p>	6	2		1
	<p>ВЕЖБАЊЕ И ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД</p>	<p>Идеал физичког изгледа некад и сад. Правилно држање тела и физички изглед. Претерана употреба дигиталних технологија и последице на здравље и физички изглед. Утицај вежбања и здравих начина живота на физички изглед.</p>	4	1		1
	<p>У ВЕЖБАЊУ ЈЕДНАКИ</p>	<p>Остваривање права детета на раст, развој, здравље, игру и дружење кроз вежбање прилагођено могућностима и потребама. Доступност опреме и простора за вежбање. Родна (не)равноправност у вежбању и спорту. Вежбање после болести и повреда. Значај вежбања за особе са сметњама у развоју и инвалидитетом и спортови прилагођени њиховим могућностима.</p>	5	1		1

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: ЦРТАЊЕ СЛИКАЊЕ ВАЈАЊЕ

<p>НАЗИВ ПРЕДМЕТА</p>	<p><i>Цртање, сликање, вајање</i></p>
------------------------------	---------------------------------------

ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Цртање, вајање и сликање</i> је да ученик кроз ликовни рад развија стваралачко мишљење и унапређује визуелно опажање, естетичке критеријуме и способност ликовног изражавања.						
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини						
РАЗРЕД	5.						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> – црта креирајући линије различитих вредности комбиновањем материјала, угла и притиска прибора/материјала; – црта према задатом моделу приказујући односе величина које опажа; – илуструје причу, бајку или песму одабраном цртачком техником; – обликује, према моделу, фигуре од меког материјала стилизујући сложени облик; – обликује, у самосталном и тимском раду, скулптуре или употребне предмете од материјала за рециклажу; – наслика ликовни рад према задатом или одабраном моделу приказујући тонове које опажа; – обликује стварне и имагинарне текстуре и облике одабраном цртачком, сликарском 	ЦРТАЊЕ	Својства линија. Врсте цртежа. Цртачке технике. Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: Одговарајућим дидактичким средствима; Анализом уметничких дела; Корелацијом са другим предметима и садржајима; Најчешће методом разговора, дискусије, демонстрације и илустрације; Савременим сретствима и технологијом Ликовним радовима ученика (цртање, сликање, вајање...) Употребом савремених ликовних материјала; Коректуром радова Анализом радова; Међусобним оцењивањем; Заједничким оцењивањем; Посећивањем музеја и изложби; Укључивањем у друге школске активности производима и радовима насталим на часовима цртања, сликања и вајања	8	4		1	

<p>или вајарском техником;</p> <p>– изрази цртежом, сликом и скулптуром машту, сећање, емоције, интересовања или утисак о уметничком делу;</p> <p>– обликује употребне предмете примењујући најмање једну хоби технику;</p> <p>– разликује цртачке, сликарске и вајарске технике, материјал и прибор;</p> <p>– чисти радну површину, простор и прибор по завршетку сваког рада;</p> <p>– учествује у активностима које доприносе добробити школе и локалне заједнице.</p> <p>–</p>	<p>СЛИКАЊЕ</p>	<p>Примарне, секундарне и терцијарне боје. Локални тон. Сликарске технике. Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: Одговарајућим дидактичким средствима; Анализом уметничких дела; Корелацијом са другим предметима и садржајима; Најчешће методом разговора, дискусије, демонстрације и илустрације; Савременим сретствима и технологијом Ликовним радовима ученика (цртање, сликање, вајање...) Употребом савремених ликовних материјала; Коректуром радова Анализом радова; Међусобним оцењивањем; Заједничким оцењивањем; Посећивањем музеја и изложби; Укључивањем у друге школске активности производима и радовима насталим на часовима цртања, сликања и вајања</p>	8	4		1
	<p>ВАЈАЊЕ</p>	<p>Својства облика. Стилизовање облика. Вајарске технике. Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: Одговарајућим дидактичким средствима; Анализом уметничких дела; Корелацијом са другим предметима и садржајима; Најчешће методом разговора, дискусије, демонстрације и илустрације; Савременим сретствима и технологијом Ликовним радовима ученика (цртање, сликање, вајање...) Употребом савремених ликовних материјала; Коректуром радова</p>	8	4		1

		Анализом радова; Међусобним оцењивањем; Заједничким оцењивањем; Посећивањем музеја и изложби; Укључивањем у друге школске активности производима и радовима насталим на часовима цртања, сликања и вајања				
--	--	---	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Чувари природе</i>
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Чувари природе</i> је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини
РАЗРЕД	5.
ГОДИШЊИ ФОНД	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; 	УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ	Биодиверзитет и његов значај. Истраживање биодиверзитета непосредне околине. Мапирање врста.	6	2		1

<p>– користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања;</p> <p>– вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета;</p> <p>– активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета;</p> <p>– повеже значај очувања животне средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу;</p> <p>– одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;</p> <p>– аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења;</p> <p>– сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља;</p> <p>– критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи;</p>	<p>ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА</p>	<p>Лековите биљке. Самоникле јестиве биљке. Зачинске биљке Аутохтоне расе и сорте. Значај биљног покривача. Утицај климатских промена на живи свет</p>	8	2	1
	<p>ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ</p>	<p>Угроженост врста. Значај опрашивача. Утицај пестицида на живи свет.</p>	3	2	1
	<p>ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ</p>	<p>Природни ресурси. Рационална употреба енергије. Рационална употреба воде. Понашање у природи. Заштићене природне вредности. Позитиван и негативан утицај човека на животну средину.</p>	7	3	1

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Музиком кроз живот</i>
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Музиком кроз живот</i> је да ученик развија стваралачко и креативно мишљење кроз практичан рад, мотивацију, интелектуални, социјални, емоционални и морални развој, свест о сопственом здрављу, опажање, осетљивост за естетику, радозналост и самопоуздање како би био оспособљен за креативно решавање проблема и имао одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.
Опште међупредмет	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама

не компетенције		Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини						
РАЗРЕД		5.						
ГОДИШЊИ ФОНД		36						
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ		БРОЈ ЧАСОВА			
					О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – примењује динамичко нијансирање при извођењу музичких дела; – препознаје елементе динамике у свакодневном животу; – анализира врсте такта и ритам у уметничким делима; – препознаје боју тона у складу са садржајем композиције; – изводи композиције домаћих и страних аутора самостално и у групи, користећи глас, покрет и инструменте; – изводи двогласне и трогласне композиције домаћих и страних аутора; – исказе своја осећања у току извођења музике; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – учествује у манифестацијама; – користи различите технике телесних перкусија самостално и у групи; – примењује технике правилног дисања у свакодневном животу; – препознаје говор тела, свој и своје околине; 		ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Проширивање знања о музичким елементима. Изражајна својства динамике. Врста, карактер и примена темпа. Тон: боја и текстура Ритам: дводелни, троделни, четвороделни и мешовити. Повезивање звука и ритма. Примена динамике, темпа и ритма у свакодневном животу Проширивање искуства ученика у коришћењу различитих музичких средстава за рад у процесу музичког изражавања и обликовања; Индивидуално и групно певање. Двоглас. Троглас. Индивидуално и групно свирање.	8	4		1	

<ul style="list-style-type: none"> – контролише покрете користећи концентрацију; – сарађује са члановима групе којој припада, поштујући различитости; – процени сопствене могућности у примени телесних перкусија; – самостално осмишљава и импровизује покрете за ритмичке аранжмане; – контролише сопствене покрете у циљу боље координације; – својим речима објасни значај телесних перкусија на у сваком смислу; – критички анализира своје и туђе извођење; – истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; – објасни и примени различите технике критичког мишљења; – самостално поставља питања везана за дату тему; – аргументовано искаже утисак о слушаним делима; – вербализује свој доживљај музике; – искаже свој доживљај музике кроз друге уметности. – критички просуђује утицај музике на здравље ; – разуме и користи интеркултурални дијалог – примењује различите врсте писмености (језичке, медијске, културне, научне...); – разуме концепт инклузије и осетљив је према различитостима; – самостално анализира музичка дела, користећи научене технике критичког мишљења; 	<p>ТЕЛО КАО МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ</p>	<p>Синхронизација различитих менталних и физичких капацитета. Координација различитих менталних и физичких капацитета Правилно дисање. Концентрација. Говор тела. Јачање одређених делова тела. Рефлекс. Пажња. Брзина реаговања на различите захтеве из окружења. Развој свесности о нашем телу, контроли покрета и јачању мишића, као и бољој координацији и балансу. Стимулација и активација организма на психомоторном и когнитивном нивоу. Истраживање унутрашњег ритма и звука свога тела. Body percussion.</p>	8	4		1
	<p>КРИТИЧКО МИШЉЕЊЕ КРОЗ МУЗИКУ</p>	<p>Технике критичког мишљења. Дрво проблема. Дебата. Шест шешира. Мозгалица. Трибине. Вештине критичког мишљења: комуникација, сарадња, препознавање проблема, решавање проблема. Вештина постављања питања: меморијска, транслацијска, интерпретацијска, аналитичка, синтетичка, евалуацијска. Обликовање оригиналног мишљења. Музичка критика. Анализа композиције Развијање способности и интересовања за целоживотно образовање.</p>	8	4		1

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Сачувајмо нашу планету</i>					
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности Сачувајмо нашу планету јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек – природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја.					
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини					
РАЗРЕД	5.					
ГОДИШЊИ ФОНД	36					
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – наведе основне појмове о животној средини; – наведе примере утицаја човека на животну средину; – уочи узрочно-последичне везе и односе на релацији човек и животна средина; – препозна проблеме у локалној средини на основу концепта одрживог развоја; – активно и одговорно управља и решава интегративне пројектне задатке; – повезује хоризонтално и вертикално знања о одрживом коришћењу ресурса и користи холистички приступ у решавању проблема одрживог развоја; – развија ставове и вредности о очувању животне средине кроз решавање проблема на локалитету; – емоционално реагује на проблеме локалног окружења; – схвати и разуме поделу и значај природних ресурса – разликује обновљиве од необновљивих природних ресурса; – препозна и наводи примере обновљивих и необновљивих природних ресурса; – критички се односи према нерационалном коришћењу необновљивих природних ресурса; 	ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ	Основни појмови из области животне средине. Утицај човека на животну средину. Концепт одрживог развоја. Спровођење акција у заштити и очувању животне средине (мали пројекти).	4	3		3
	ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ	Природни ресурси (богатства) – дефиниција, подела и значај. Обновљиви и необновљиви природни ресурси. Жива бића као природни ресурс (мали пројекти). Одрживо коришћење ресурса.	4	3		2

<ul style="list-style-type: none"> – наведе изворе и последице загађења природне средине – разликује изворе и врсте загађења; – анализира из различитих углова утицај загађења на живи свет; – разврстава изворе загађења; – истражи изворе загађења у локалној средини; – наведе примере последица стварања озонских рупа и других глобалних проблема на животну средину; – уочава узрочно последичне везе између глобалних и локалних проблема загађења и очувања природне средине; – уочи повезаност природних, социјалних и економских фактора у очувању животне средине; – креира решења за смањење загађења од отпада у оквиру пројеката; – користи методе и алате истраживања на терену; – прикупља податке из различитих извора уз критичко сагледавање и доношење закључка; – разликује биодиверзитет од геодиверзитета; – идентификује и објашњава факторе који доводе до угрожавања биодиверзитета и геодиверзитета; – процењује негативан утицај појединих фактора на биодиверзитет и геодиверзитет у локалној средини; – наводи примере заштите биодиверзитета и геодиверзитета; – креира истраживачке задатке; – користи ИКТ приликом прикупљања информација и представљања резултата истраживања о геодиверзитету и биодиверзитету; – ради у тиму, размењује мишљење и учествује у акцијама очувања животне средине; – објашњава резултате истраживања повезаности геодиверзитета и биодиверзитета. 	<p>ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ</p> <p>БИОДИВЕРЗИТЕТ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ</p>	<p>Појам, извори и врсте загађивања. Глобалне промене и глобалне последице. Озонске рупе и последице на животну средину. Смањење загађења од отпада.</p> <p>Дефиниција биодиверзитета и геодиверзитета. Угрожавање биодиверзитета и геодиверзитета. Заштита биодиверзитета и геодиверзитета.</p>	4	3		2
			3	3		2

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА		Основни циљ активности Хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свог народа.				
Ред. бр. теме	Назив наставне теме / области	Планирани број часова			Задаци кроз које се остварује циљ	Начин остваривања циља
		Обр.	Утврђ.	Веж.		
1.	Извођење музике	14	-	7	код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); развија критичко мишљење.	певање, свирање и основе музичке писмености; слушање музике; дечје музичко стваралаштво. Групним и појединачним певањем или свирањем развија се способност ученика да активно учествују у музичком животу своје средине.
2.	Слушање музике	6	-	3		
3.	Стварање музике	4	-	2		
УКУПНО		26	10	36		

ПРОГРАМИ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СРПСКИ ЈЕЗИК					
ЦИЉ	Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.					
РАЗРЕД	ШЕСТИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	144					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
– повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; – чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – прави разлику између дела лирског,	КЊИЖЕВНОСТ	ЛИРИКА Лектира 1. Обредне лирске народне песме (избор) 2. Ђура Јакшић: <i>Вече</i> 3. Јован Дучић: <i>Село</i> 4. Мирослав Антић: <i>Плава звезда</i>	32	8	12	2

епског и драмског карактера;
 – разликује ауторску приповетку од романа;
 – разликује ауторску приповетку од романа;
 – анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима);
 – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње;
 – разликује заплет и расплет као етапе драмске радње;
 – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца;
 – разликује облике казивања;
 – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике;
 – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту;
 – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди;
 – анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста;
 – уочава хумор у књижевном делу;
 – разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона;
 – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима;
 – уважава националне вредности и негује културноисторијску баштину;
 – препоручи књижевно дело уз кратко образложење;
 – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;

5. Вељко Петровић: *Ратар* / Алекса Шантић: *О, класе моје*
6. Десанка Максимовић: *Грачаница* / Војислав Илић: *Свети Сава*
7. Стеван Раичковић: *Хвала сунцу, земљи, трави*
8. Милован Данојлић: *Овај дечак зове се Пепео Крста*
9. Сергеј Јесењин: *Песма о керуши*

Књижевни термини и појмови

Врста строфе према броју стихова у лирској песми: дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац). Одлике лирске поезије: нагласак речи и ритам; рима – парна, укрште на, обгрљена; улога риме у обликовању стиха. Стилске фигуре: контраст, хипербола. Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме, дитирамб, елегија; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне).

ЕПИКА

Лектира

1. Народна песма: *Смрт Мајке Југовића*
2. Народна песма: *Марко Краљевић укида свадбарину*
3. Петар Кочић: *Јаблан*
4. Исидора Секулић: *Буре* (одломак)/Бранко Ћопић: *Чудесна справа*
5. Иво Андрић: *Аска и вук*
6. Антон Павлович Чехов: *Вањка*/Италио Калвино: *Шума на ауто-путу* (из збирке прича *Марковалдо или годишња доба у граду*)
7. Светлана Велмар Јанковић: *Сирото ждребе* (из *Књиге за Марку*)

Књижевни термини и појмови

Основна тема и кључни мотиви. Облици казивања: нарација (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог. Дијалог, монолог. Фабула/радња, редослед догађаја. Врсте епских дела: приповетка, роман. Културно-историјско предање (нпр. *Смрт Марка Краљевића*)

ДРАМА

Лектира

1. Коста Трифковић: *Избирачица* (одломак)
2. Миодраг Станисављевић: *И ми трку за коња имамо* (одломак)
3. Бранислав Нушић: *Аналфабета* (одломак)

Књижевни термини и појмови

Драмске врсте: комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмске радње (заплет и расплет).

НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати 2 дела)

1. Вук Караџић: Живот и обичаји народа српскога: *Божих* (одломак); *Бурђевдан* (одломак); *Додоле, прпоруше и чарошце* (одломци)
2. Владимир Хулпах: *Легенде о европским градовима* (избор)
3. Никола Тесла: *Моји изуми* (поглавље по избору)
4. Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар: *Енциклопедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца* (избор)
5. Гроздана Олујић: *Били су деца као и ти* (избор)

		<p style="text-align: center;">ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епске народне песме о Косовском боју (избор) 2. Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор) 3. Бранислав Нушић: <i>Аутобиографија</i> 4. Анђела Нанети: <i>Мој дека је био трешња</i> 5. Весна Алексић: <i>Каљави коњ (Прича о богињи Лади – Звездана вода; Прича о богу Сварогу – Небески ковач и Прича о богу Стрибору– Сеченско светло)</i> 6. Бранко Ћопић: <i>Орлови рано лете</i> 7. Ференц Молнар: <i>Дечаџи Павлове улице</i> <p style="text-align: center;">Допунски избор лектире(бирати 3 дела)</p> <p>Добрица Ерић: <i>Месечеви миљеници (песме о свицима)</i> (избор) Бранислав Петровић: избор из антологија песама за децу (<i>Морава, Влашићи, Дунав, Говор дрвећа, Грађење куће, Па шта, па шта</i> и друге) Владимир Стојиљковић: <i>Писмописац (Писмо Бранку Ћопићу)</i> Владимир Андрић: <i>Пустолов</i> Тиодор Росић: <i>Приче старог чаробњака</i> (једна прича по избору) Борислав Пекић: <i>Сентиментална повест Британског царства</i> („Велика повеља слободе у земљи без устава” – одломци) Вилијем Саројан: <i>Зовем се Арам</i> Хенрик Сјенкијевич: <i>Кроз пустињу и прашуму</i> Џејмс Крис: <i>Тим Талир или Продати смех</i> Џек Лондон: <i>Зов дивљине/Бели очњак</i> Реј Бредбери: <i>Маслачково вино</i> (избор) Ивана Брлић Мажуранић: <i>Приче из давнина</i> (избор) Владислава Војновић: <i>Приче из главе</i> (прича <i>Позориште</i> – од-ломци) Јасминка Петровић: <i>Ово је најстрашнији дан у мом животу</i> Александар Поповић: <i>Снежана и седам патуљака</i>, драмска бајка</p>				
<p>– повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; – разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; – разликује врсте гласовних промена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; – одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; – препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; – разликује реченице по комуникативној функцији;</p>	ЈЕЗИК	<p style="text-align: center;">Граматика</p> <p>Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима. Настанак гласова и говорни органи; подела гласова: самогласници сугласници (прави сугласници и сонанти); Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела речи на слоге; слоготворно <i>р</i>. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано <i>а</i>; промена <i>л</i> у <i>о</i>; палатализација; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. Заменице: неличне именичке заменице (односно-упитне, неодређене, опште, одричне); придевске заменице: присвојне (с нагласком на употребу заменице <i>свој</i>, показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне). Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу</p>	26	2	9	2

			препознавања; имперфекат глагола <i>бити</i>); плусквам-перфекат. Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.				
– доследно примењује правописну норму; – користи правопис (школско издање); разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи;		Правопис	Писање имена васионских тела. Растављање речи на крају реда (основна правила). Правописна решења у вези са гласовним променама. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице <i>Vаш</i> великим почетним словом. Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика.	3	2	3	1
– говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму; – изражајно чита обрађене књижевне текстове.		Ортоепија	Правилан изговор гласова <i>ч, ћ, њ, ч, р</i> . Дуги и кратки акценати	2		2	
- препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; – разликује и гради аугментативе и деминутиве – саставља обавештење, вест и кратак извештај – разуме основна значења књижевног и неуметничког текста; – проналази, повезује и тумачи експлицитно садржане информације у краћем, једноставном књижевном и неуметничком тексту; – драматизује одломак одабраног књижевног текста;	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		Текстови у функцији унапређивања језичке културе. Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка). Говорне вежбе на унапред одређену тему. Учтиве форме обраћања. Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористичима). Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту. Богаћење речника: <i>лексичко-семантичке вежбе</i> (нпр. избегавање сувишних речи и туђица; фигуративна значења речи; проналажење изостављених реченичних делова); <i>стилске вежбе</i> : (нпр. текст као подстицај за сликовито казивање; ситуациони предлоказ за тражење погодног израза). Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене верзије састава).	2	14	20	2

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК						
ЦИЉ	Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.						
РАЗРЕД	ШЕСТИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
– разуме једноставније текстове који се	ПОЗДРАВЉАЊЕ И	What's your first/last name/surname?	2	1	1	1	

<p>односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;</p> <p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– размени једноставније информације личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p>	<p>ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p>Jack, this is Andrew. He's the new boy in our class. Hi Andrew. Nice to meet you. I'm glad to meet you too. What's your nickname? It's Andy. Where do you live? I live in Sunny Street. How do you go to school? I walk there/take the bus...</p> <p>What does your father do? He's a science teacher. Have you got/Do you have any brothers or sisters? No, I'm an only child, but my mum's got two sisters, Sophia and Lily. Aunt Lily is the eldest. She says I am her favourite nephew. This is my cousin, Bob. Where does he come from? He lives in Brisbane now, but he was born in London. Where were you born? When did you move there? We moved there when I was four. Where were you living when you started school? Who do you usually go out with? How long have you known Susan? For one year. Since last year.</p> <p>The Present Simple Tense за изражавање сталних и уобичајених радњи. The Past Simple Tense глагола to be и осталих глагола (правилних и неправилних). The Past Continuous Tense. The Present Perfect Tense учесталијих глагола (правилних и неправилних). Питања са Who/What/Where/When/Why... Питања са препозиционим глаголима. Употреба и изостављање чланова при ближем одређивању лица, у фиксним изразима (go to school/by car/on foot...), са основним географским појмовима (називима улица, градова, држава...) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе; већи градови у земљама циљне културе.</p>				
<p>– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>– опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>What does Emma look like? She looks gorgeous. She's the prettiest girl in our class. What's he like? He's smart and hard-working. Noah doesn't care about anyone. He's is selfish. My friend is sporty and good-looking, but he is very shy. Her clothes are cool! Samuel is as tall as his brother/not as(so) tall as his father. This laptop is less expensive than that one. It's the least expensive laptop in the shop. Jacob's room is usually tidy, but Michael's is often untidy/messy. You can find his clothes everywhere. Why is he exhausted? Because the trip was exhausting. The party was really exciting. Everybody was excited. She looks really unhappy. How does he swim? He swims well. We worked hard. He was running fast. It is raining heavily. Are they listening carefully? Ten minutes from here is the biggest wheel of its kind in the world – the London Eye. The buildings are amazing /fantastic.</p>	2	1	1	1

		<p>That's the cafe where my sister works. Is that the message which/that Tom sent? There's somebody/nobody/no one in the street. There was nothing strange in his voice. Everything was OK. This chair's uncomfortable. That's impossible! The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости, The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости. Поређење придева по једнакости as...as, not so/as...as. Поређење придева са less и the least. Придеви са наставцима –ed и –ing. Творба и употреба прилога за начин (beautifully, quickly, happily, well, badly, fast, hard...) Употреба одређеног члана уз суперлатив придева. Употреба/изостављање одређеног члана уз називе места. (споменици, музеји, улице, паркови...).</p> <p>Релативне заменице who, which, that, whose, where... Неодређене заменице (somebody, something, anybody, anything, nobody, no one, nothing, everything...).</p> <p>Питања са What...like, How, Why... Негативни префикси un-, im-...</p> <p>(Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)</p>				
<p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p>	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>I'm going to the swimming pool. Would you like to come? Yes, please. I like swimming. Would you like a cup of tea? No, thank you/thanks. What are you doing next weekend? Do you want to come to my party? Yes, I'd love to. When is it? At 7.30 on Saturday. Do you fancy/How about a game of tennis this afternoon? Sorry. I can't. I've got a dance class. Shall we go to the sports centre today? Good idea. See you there at 6.00 pm. That's no good for me. What about 5.30? Yes, sure. How about trying my new computer game this morning? I'm afraid I can't. I'm looking after my little sister. Why don't we go to the park? Let's get out of here. That sounds good. The music is too loud. We could/ may/might stay here and watch DVDs. That's boring. If it is cold, put on your jacket. If you hurry, you won't miss the bus. If you don't feel well, you should see a doctor. I've got the flu. You must stay in bed and drink lots of hot drinks. If you don't stay up late, you won't feel tired. You shouldn't eat too much chocolate. Don't give your real name on the Internet. The Present Continuous Tense за унапред договорене радње.</p>	2	1	1	1

		<p>Заповедни начин. Изрази: How about...? What about...? Why don't we...? Would you like...? Do you want...? Shall we...? Let's...</p> <p>Модални глаголи за изражавање предлога – can/could/may/might. Модални глаголи should за давање савета. Први кондиционал. (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.</p>				
<p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упутује уобичајене молбе и захтеве;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p>Can/Could you help me with these bags, please? They're too heavy. Could I have a glass of water, please? Could I see your exercise book, please? Yes, just a minute. Oh, no. I can't find it. May I see your tickets, please? Here you are, sir. Thank you. Will you open the door for me? Sure. I'm so sorry for... It's all my fault. Sorry, it was an accident. I didn't mean to (break your skateboard). That's all right/OK. Never mind. It doesn't matter. Thank you for (your help). Thank you from the bottom of my heart. That's very kind of you. That means a lot to me. Don't mention it. It's nothing. You're welcome. Well done. Congratulations! Happy (festival). When does the train for Glasgow leave? It leaves at 7.38. School starts at 8.45. Which book do you want? The red one. Can I try on those trousers, please? Which ones? The blue ones. Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – can/could/may. Would you like...? Will за изражавање молби. The Present Simple Tense за изражавање утврђених програма, реда возње, распореда и сл. Заменице one, ones. (Интер)културни садржаји: правила учтивости комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p>	2	1	1	1
<p>– честита, захвали се и извини се користећи једноставнија језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p>Read the explanation and circle the correct words. State your problem and describe how you feel about it. Use the expressions below. Make a project about an important city in your town. Make a map and label the important places. To end the call, tap the „end call” button (typically a red button on the left side of your cell phone) or close your phone. Do not touch the adapter with wet hands. Заповедни начин. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p>She rarely takes the bus to school. They usually play games in their free time. Does James play any musical instruments? Yes, he does. No, he doesn't.</p>	2	1	1	1

<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;</p>		<p>How many languages do you speak? What time do you usually wake up on school days? My sister doesn't eat fish. Water freezes at zero degrees Celsius. If /When you heat ice, it melts. What are you looking for? I am looking for my glasses. I can't find them. Shhh! I am trying to concentrate. What are you thinking about? Who are you talking to? Sorry, she can't come to the phone right now. She's having a shower. She is studying French in Paris. We are very busy these days. We are decorating the school hall. Look! It's raining. It doesn't usually rain here in summer. Does it rain a lot in your hometown? We normally grow vegetables, but this year we aren't growing any. I can't see anybody/anyone. How long has he played the guitar? For five years./Since last summer. The Present Simple Tense за изражавање сталних и уобичајених радњи. The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи. Разлике у употреби глаголских облика The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense. The Present Perfect Simple Tense за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају. Нулти кондиционал. Питања са препозиционим глаголима. Модални глагол can за изражавање способности. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p>				
<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p>When did Columbus discover America? Who invented the telephone? People lived in caves a long time ago. We saw a good film last week. She used to wear glasses. Did he use to drink tea every morning? No, he didn't. What did you do when you heard the noise? First, I called the police. What were you doing when you heard the noise? I was watching TV. At ten o'clock yesterday morning, I was cycling to school. I fell off my bike and hurt my knee. I couldn't stand up. Was there anyone to help? No, there wasn't. I was walking down the lane when I saw a beautiful lady. She was wearing a red dress and a big red hat. While I was sleeping, my brother was helping our father in the garden. She was sleeping when we came in. As soon as I saw them, I started to run. They have finished their project. They finished it yesterday. Who did you get the letter from? Have you ever been to London? Yes, I have. I was there last year./ No, I haven't. I have never</p>	<p>2</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>

		<p>been to London. He has just arrived. I've already learnt to use that program. Have they arrived yet? They haven't finished their dinner yet. The Past Simple Tense правилних и неправилних глагола, све употребе. The Past Continuous Tense, све употребе Used to. Контрастирање употребе и значења глаголских облика The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense. The Present Perfect Simple Tense за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са ever, never, just, already, yet... Контрастирање употребе и значења глаголских облика The Past Simple Tense и The Present Perfect Simple Tense. Модални глагол could за изражавање способности у прошлости Linking words and phrases (first, then, next, as soon as, after that, finally...) Питања са Who/What/Where/When/Why... Питања са препозиционим глаголима. (Интер)културни садржаји: историсјки догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости</p>				
<p>– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p>When I grow up, I would like/I'm going to be a web designer. What about you? I really want to be a programmer. I can't find my keys anywhere. I'll/I will help you look for them. I'll take it, please. I'll leave it, thanks. I promise I won't be late. I believe he will be a great pianist. I don't think he will make it. It will be rainy tomorrow. Why are you putting on your coat? I'm going to take my dog for a walk. It's my birthday next Saturday. I'm going to have a big party. Look at those cars! They're going to crash! What are you doing tonight? We're playing football with friends. Would like + именица/инфинитив глагола. Stative verbs (want, promise, believe, think...) The Future Simple Tense за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања. Going to за изражавање планова, намера и предвиђања на основу чулних опажања. The Present Continuous Tense за изражавање унапред договорених/испланираних радњи. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА,</p>	<p>I'd like to try bungee jumping. I'm interested in swimming. What sports are you interested in? My hobby is collecting badges. What's your hobby? I'm starving. Shall I make a sandwich for you? Yes, please. I'm thirsty. Would you like some</p>	2	1	1	1

<p>њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима;</p>	<p>ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>lemonade? What's wrong/the matter? I'm tired of/sick of/fed up with/bored with playing this game. Are you tired? I'm exhausted. I'm cold/hot. I don't feel well. I feel sick. Why don't you go to bed? I'm nervous / frightened /upset /scared... Don't worry. Everything will be all right/just fine. It's going to be all right. Are you happy with your new friends? Oh, yes. I am so glad/happy to hear that. I've got/ I have a terrible headache. Take a painkiller. My ear hurts. I'm sorry to hear that. Oh dear! My finger is bleeding. Why don't you put a plaster on it? I've sprained my ankle. Put some ice on it. I'm in trouble. I don't know what to do. Stative verbs (be, want, hurt, have, feel, know...) Заповедни начин. Why don't we/you + инфинитивна основа глагола. Would like + именица/инфинитив глагола. Употреба придевско-предлошких израза tired of / sick of / fed up with / bored with. The Present Perfect Simple Tense (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.</p>				
<p>– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета и бића у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима;</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p>Excuse me. How do I get to...? What's the best way to...? Could you tell me the way to...? Go straight on until you get to (a bridge). Cross (the bridge). Turn back. Go back. Turn left/right into... Take the first/second turning on the right/left. Go along... It's on the left/right. It's opposite/behind/between/in front of/near/next to/at the corner/just around the corner... Заповедни начин. Предлози за изражавање положаја и просторних односа – in front of, behind, between, opposite... (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе; – саопшти правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</p>	<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p>Don't throw litter around. Save energy. Turn off lights when not in use. You can/can't sit here. The seat is/isn't free. Can I use your mobile phone? Sure. You mustn't use calculators during the exam. Students must turn off their phones in the classroom. Do you have to wear a uniform at your school? John can't come because he has to work. I must get up early tomorrow morning. I don't have to take my dog for a walk every day/tomorrow. My parents let me go out at weekends. They won't let us feed the animals. Our head teacher made us clean our classroom last Friday. John couldn't come because he had to work.</p>	2	1	1	1

		<p>He didn't have to come early yesterday. You should slow down, you shouldn't run down the corridor. Заповедни начин. Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе – can/can't, must/mustn't, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, should/shouldn't. Let/Make + инфинитивна основа глагола. (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>				
<p>– разуме једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто;</p>	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	<p>Is this your dog? No, it's Steve's dog. Whose house is this? It's Jane and Sally's house. They're Jane's and Sally's bags. These are the children's toys. That's my parents' car. This is my blanket. This blanket is mine. This isn't your card. It's hers. I've got/I have a ruler. Have you got/Do you have a pen? Sally hasn't got /doesn't have an umbrella. Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) – my friend's/ friends'/ children's books. Присвојне заменице mine, yours... Питања са Whose. (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p>	2	1	1	1
<p>-разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p>	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	<p>I love working with people. I don't like skiing. I'm bad at it. What do/don't you like doing? Peter hates watching horror films. He enjoys playing video games. I can't/couldn't stand the heat. My favourite sport is tennis. What's your favourite sport? What are your hobbies and interests? Fifteen out of thirty people like tennis – eight boys and seven girls. Придевско-предлошке фразе – interested in, good/bad at, crazy about... Глаголи like/love/hate/enjoy/can't stand + глаголска именица Питања са What, Who, Why ... (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм.</p>	1	1	1	1
<p>– разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;</p>	ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	<p>Tea is better than coffee. Of course. That's true. You are right. The food was great! I disagree/don't agree with you. It was awful. I think we should help him. Yes, I agree with you. He always helps his friends. I enjoy skiing. Me too. I don't think he will win the race. Well, I do. No chance! I don't believe it! That's right! That's wrong! Stative verbs (think, like, agree, believe...) Питања са What, Why, How ... (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p>	1	1	1	1
<p>– разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; – пита и саопшти колико нечега има/нема,</p>	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА И ЦЕНА	<p>How many people are there (in the park)? There are two men/women and three children (in the park). How much fruit do we have? There isn't much fruit in the bowl. There aren't many books on</p>	1	1	1	1

користећи једноставнија језичка средства; – пита/каже/израчуна колико нешто кошта.		the shelves. A lot of/Lots of people went to the match. A lot of/Lots of snow falls in winter. There were loads of apples on the table. There is a little lemonade in the bottle. There are a few apples. How much is this? It's € 2,365 (two thousand, three hundred and sixty-five euros). That's £ 245 (two hundred and forty-five pounds)/ \$300 (three hundred dollars). In my school, 60% of children eat junk food. Основни бројеви преко 1000. Правилна множина именица. Множина именица које се завршавају на -y, -f/fe: strawberries, shelves, knives... Множина именица које се завршавају на -o: kilos, potatoes... Синкретизам једине и множине: sheep, fish... Најчешћи облици неправилне множине (men, women, children, people, feet, teeth, mice...). Бројиве и небројиве именице – pounds, money... Квантификатори – much, many, a lot of, lots of, loads of, a few, a little. Питања са How much/many. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура.				
УКУПНО			27	15	15	15

НАЗИВ ПРЕДМЕТА		<i>Ликовна култура</i>				
ЦИЉ		Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме, кроз практични рад оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа				
РАЗРЕД		6.				
ГОДИШЊИ ФОНД		36				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	В	С	
– користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; – користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу; – изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; – опише свој рад, естетски доживљај	БОЈА	Пигментне боје (хроматске и ахроматске боје; основне и изведене боје). Дејство боја (утисак који боја оставља на посматрача; топле и хладне боје; комплементарне боје). Светлост и боја (светлост као услов за опажање боје, разлике у опажању боја; валер; градација и контраст). Примена боја (технике и средства: акварел, темпера, мозаик, витраж, апликативни програми...; изражајна својства боја у керамици, скулптури, графици, таписерији, дизајну одеће и обуће, индустријском	10	2	12	

простора, дизајна и уметничких дела;		дизајну...; примена у свакодневном животу ученика). Уметничко наслеђе (музеји и експонати).			
– идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука;	КОМУНИКАЦИЈА	Комуникативна улога уметности (теме, мотиви и поруке у визуелним уметностима; улога уметности у свакодневном животу). Уметничко наслеђе (уметност некад и сад).	2	2	4
– користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; – прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму; – обликује, самостално, или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу;	ТЕКСТУРЕ	Текстура (врсте текстура – тактилна и визуелна; текстуре у природи и уметничким делима, материјали и текстура, облик и текстура, линија и текстура, ритам и текстура). Уметничко наслеђе (грађевине, скулптуре и паркови).	8	2	10
– опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела;	УОБРАЗИЈА	Стваралачка уобразиља (стварност и машта, значај маште; разноврсне информације као подстицај за стварање – снови, бајке, митови, легенде...).	2	2	4
– користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; – обликује, самостално, или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу;	ПРОСТОР	Амбијент (елементи који чине амбијент – дизајн ентеријера, атмосфера, корисници; утицај амбијента на расположење, активност и учење; обликовање школског простора; поставка изложбе).	2	4	6

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МУЗИЧКА КУЛТУРА					
ЦИЉ	Циљ учења Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.					
РАЗРЕД	ШЕСТИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	36					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
– повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средстава музичке	ЧОВЕК И МУЗИКА	Средњи век: Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал.	6	2	8	

<p>уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе;</p> <ul style="list-style-type: none"> – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси; – опише улогу музике у средњовековној Србији; – уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе; – издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима 		<p>Рани облици вишегласја – мотет. Световна музика средњег века: трубадури, трувери минезенгери. Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику. Ренесанса Развој духовног и световног вишегласја. Мотет, миса, мадригал. Највећи представници ренесансне вокалне музике: Ђ. П. да Палестрина, О. ди Ласо. Инструментална музика ренесансе.</p>				
<p>ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;</p>	<p>МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ</p>	<p>Инструменти са диркама: оргуље, чембало, клавир, хармоника, челеста. Народни инструменти.</p>	3	2		5
<p>– одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку;</p> <ul style="list-style-type: none"> – опише разлику у начину добијања звука код инструмената са диркама; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; 	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике. Слушање дела инспирисаних фолклором.</p>	6	3		9
<p>– разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе;</p> <ul style="list-style-type: none"> – коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте ; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе; – уочи сличности и разлике између православне и (римо)католичке духовне музике; – идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба; – изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/ 	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Певање песама по слуху самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање по слуху дечјих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Свирање из нотног текста дечјих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом</p>	7	4		11
<p>– идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба;</p> <ul style="list-style-type: none"> – изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/ 	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука. Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Стварање мелодије на задати текст. Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима.</p>	2	1		3

<p>или електронске инструменте, самостално и у групи;</p> <ul style="list-style-type: none"> – примењује правилну технику певања; – примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; – развије координацију и моторику кроз свирање и покрет; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво. 		<p>Реконструкција музичких догађаја у стилу средњег века и ренесансе.</p>				
---	--	---	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА		<i>ИСТОРИЈА</i>			
ЦИЉ		Разумевање појма средњег и почетак новог века, разумевање главних одлика феудалног друштва и културе			
РАЗРЕД		6.			
ГОДИШЊИ ФОНД		72			
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	БРОЈ		

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	ЧАСОВА			
			О	У	В	С
Да савлада градиво средњег и раног новог века	Епоха средњег и раног новог века	Време, простор и историјски извори	2	2		1
Да се упозна са првим државама и српским земљама раног средњег века феудалним друштвом и да препозна религију Да савлада дато градиво	Стварање Европе	Стварање првих држава, настанак феудалног друштва, прве српске зрмље и религије	7	7	1	2
Да зна како је било уређење у европским државама Да савлада градиво о успону и стварању српског царства	Врхунац Европе у средњем веку	Уређење држава, Крсташки ратови, постанак и успон српског краљевства и стварање српског царства	6	6	1	2
Да савлада дато градиво које се односи на пропаст српског царства Да савлада главне карактеристике живота и културе у средњем веку	Врхунац Европе у средњем веку	Слабљење српског царства, промене на Балкану и пропаст балканских државаи главне карактеристике живота и културе у средњем веку	5	5	1	2
Да се упозна и савлада географска открића Да савлада нову културу и веру Да савлада Турско царство Да зна о животу Срба под Турцима и њиховим сеобама	Нова Европа и поћетак модерног доба	Техничка и географска оттрића, појава хуманизма, ренесансе и протестантизма, апсолутистичке монархије, Турско царство од 16. до 18.века, Срби под Турцима и њихове сеобе	9	9	1	3

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Географија</i>
ЦИЉ	Ширење географских знања о друштву, становништву, насељима ,привреди, државном уређењу и регијама Европе
РАЗРЕД	<i>Шести</i>
ГОДИШЊИ ФОНД	72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
Успостављање везе између физичко-	Друштво и	Географска-картографска мрежа	1	1		

<p>географских објеката, појава и процеса Одређивање математичко-географског положаја на Земљи Анализа , читање и тумачење географске карте Оријентација у простору уз помоћ карте и компаса Довођење у везу размештаја светског становништва са природним карактеристикама простора Анализа различитих обележја светског становништва Анализа географског положаја насеља и њихов развој у Србији, Европи и свету Разликовање урбаних и руралних области Анализа , уз помоћ географске карте, утицаја природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности Довођење у везу размештаја привредних објеката и квалитета животне средине</p>	<p>географија</p>	<p>Географска ширина и географска ширина, часовне зоне Појам карте и њен развој кроз историју Елементи карте(математички, географски и допунски) Картографски знаци и методе представљања Подела карте према садржају, величини и размери Оријентација у простору и оријентација на карти Основни појмови о становништву: демографија Број и распоред становништва на Земљи Природно кретање становништва Миграција становништва Структура становништва: биолошка и друштвено-економска Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету Појам и настанак првих насеља Положај и географски размештај насеља Величина и функција насеља</p>				
	<p>Географска карта Становништво Насеља</p>	<p>Типови насеља Урбанизација Град-унутрашња структура и односи са околним просторима Село и рурални процеси Привреда, привредне делатности и сектори привреде Пољопривреда и географски простор Индустрија Саобраћај и туризам Ванпривредне делатности Развијени и неразвијени региони и државе Концепт одживог развоја</p>	<p>8 8 8</p>	<p>3 4 4</p>		
	<p>Привреда</p>		<p>8</p>	<p>4</p>		

<p>Вредновање алтернатива за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету Објашњење политичко-географску структуру државе Представљање процеса који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света Објашњење како се издвајају географске регије Илустрација, уз помоћ карте, најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе</p>	<p>Држава и интеграциони процеси Географија Европе</p>	<p>Поја м и настанак првих држава Географски положај државе Величина и компактност територије државе Поја м и функција државних граница Главни град Облик владавине Политичко-географска карта Европе после другог светског рата Политичко-географска карта света после другог светског рата Територијални интегритет и спорови Интеграциони процеси Географске регије и регионална географија Положај и границе Европе Природне карактеристике Европе Становништво Европе Насења Европе Привреда Европе Регије Европе</p>	<p>10</p>	<p>5</p>		
			5	3		

НАЗИВ ПРЕДМЕТА		<i>Физика</i>								
ЦИЉ		Упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.								
РАЗРЕД		6								
ГОДИШЊИ ФОНД		72								
ИСХОДИ		ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ							
			И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ				БРОЈ ЧАСОВА			
		УВОД У ФИЗИКУ	<p>Физика као природна наука. Физика и математика. Физика и техника. Физика и медицина. Методе истраживања у физици (посматрање, мерење, оглед...) Огледи који илуструју различите физичке појаве (из свакодневног живота). Демонстрациони огледи: – Како савити млаз воде?</p>				2	2		

		<p>– Мехури од сапунице имају облик сфере, зашто?</p> <p>– Када настаје електрично пражњење?</p> <p>– Направи дугу.</p> <p>– Опишимо лик предмета у равном и сферном огледалу.</p> <p>Улога мерења у физици и у свакодневном животу (мерење времена, дужине, површине и запремине...)</p>				
<p>– разликује врсте кретања према облику путање и према промени брзине и одређује средњу брзину;</p> <p>– решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и течности...)</p>	КРЕТАЊЕ	<p>Кретање у свакодневном животу. Релативност кретања.</p> <p>Појмови и величине којима се описује кретање (путања, пут, време, брзина, правац и смер кретања). Векторски карактер брзине.</p> <p>Подела кретања према облику путање и брзини тела. Зависност пређеног пута и брзине од времена код равномерног праволинијског кретања.</p> <p>Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина.</p> <p>Демонстрациони огледи:</p> <p>– Кретање куглице по Галилејевом жљебу.</p> <p>– Кретање мехура ваздуха (или куглице) кроз вертикално постављену дугу провидну цев са течношћу.</p> <p>Лабораторијска вежба</p> <p>1. Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром (или куглицом).</p>	5	6	1	2
<p>– објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, правца и смера кретања, деформација тела) и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање);</p> <p>– разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела;</p> <p>– демонстрира утицај трења и отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу;</p> <p>– демонстрира појаву инерције тела, деформације тела под дејством силе, узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета, притисак чврстих тела и течности;</p> <p>– решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и</p>	СИЛА	<p>Узајамно деловање два тела у непосредном додиру и последице таквог деловања: покретање, заустављање и промена брзине тела, деформација тела (истезање, сабијање, савијање), трење при кретању тела по хоризонталној подлози и отпор при кретању тела кроз воду и ваздух.</p> <p>Узајамно деловање два тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично, магнетно). Сила као мера узајамног деловања два тела, правац и смер деловања. Векторски карактер силе. Слагање сила истог правца.</p> <p>Процена интензитета силе демонстрационим динамометром.</p> <p>Сила Земљине теже. Тежина тела као последица деловања силе Земљине теже.</p> <p>Демонстрациони огледи.</p> <p>– Истезање и сабијање еластичне опруге. Трење при клизању и котрљању. Слободно падање.</p> <p>– Привлачење и одбијање наелектрисаних тела.</p> <p>– Привлачење и одбијање магнета</p>	6	6		2

течности...)						
<p>– изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега);</p> <p>– процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената (односно, тачност мерења);</p> <p>– мери тежину, дужину, време, запремин у и масу и на основу мерених вредности одређује густину и притисак;</p> <p>– одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења;</p>	МЕРЕЊЕ	<p>Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, кило, мега). Међународни систем мера. Мерила и мерни инструменти (опсег и тачност). Директно и индиректно мерење.</p> <p>Појам средње вредности мерене величине и грешке мерења при директним мерењима.</p> <p>Демонстрациони огледи.</p> <p>– Мерење дужине (метарска трака, лењир), запремине (мензура) и времена (часовник, хронометар).</p> <p>– Приказивање неких мерних инструмената (вага, термометри, електрични инструменти).</p> <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мерење димензија тела лењиром са милиметарском поделом. 2. Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре. 3. Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге. 4. Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равној подлози. 	3	3	5	2
<p>– повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите проблемске задатке (проблем ситуације);</p> <p>– решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и течности...)</p>	МАСА И ГУСТИНА	<p>Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике). Маса тела на основу појма о инертности и о узајамном деловању тела.</p> <p>Маса и тежина као различити појмови.</p> <p>Мерење масе тела вагом.</p> <p>Густина тела. Средња густина тела.</p> <p>Одређивање густине чврстих тела.</p> <p>Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине.</p> <p>Демонстрациони огледи.</p> <p>– Илустровање инертности тела.</p> <p>– Судари двеју кугли (а) исте величине, истог материјала, (б) различите величине, истог материјала, (в) исте величине, различитог материјала.</p> <p>– Мерење масе вагом.</p> <p>– Течности различитих густина у истом суду – „течни сендвич”</p> <p>– Суво грожђе у газираној води.</p> <p>– Мандарина са кором и без коре у води.</p> <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика. 2. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. 3. Калибрисање еластичне опруге и мерење тежине тела динамометром 	4	5	4	2

<p>– познаје примену хидростатичког притисака (принцип рада водовода, фонтане);</p> <p>– разликује преношење силе притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...);</p> <p>– решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и течности...)</p>	<p>ПРИТИСАК</p>	<p>Притисак чврстих тела.</p> <p>Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови.</p> <p>Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри.</p> <p>Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена.</p> <p>Демонстрациони огледи.</p> <p>– Зависност притиска чврстих тела од величине додирне површине и од тежине тела.</p> <p>– Стаклена цев са покретним дном за демонстрацију хидростатичког притиска.</p> <p>– Преношење притиска кроз течност (стаклена цев с мембраном, Херонова боца, спојени судови).</p> <p>– Хидраулична преса (нпр. два медицинска инјекциона шприца различитих попречних пресека спојена силиконским цревом).</p> <p>– Огледи који илуструју разлику притисака ваздуха (како се ваздух може „видети”, како свећа може да гори под водом).</p> <p>– Огледи који илуструју деловање атмосферског притиска.</p> <p>Лабораторијска вежба</p> <p>1. Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде</p>	4	5	1	2
--	------------------------	--	---	---	---	---

Назив предмета	МАТЕМАТИКА			
Разред	ШЕСТИ			
Годишњи фонд	144			
Циљ	Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.			
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ и начини и поступци за њихово остваривање	Број часова	
			Обрада	Утврђивање и провера
– прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису);	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	Скуп целих бројева (Z). Супротан број. Апсолутна вредност целог броја. Приказ целих бројева на бројевној правој. Упоредивање целих бројева.	9	15

<p>– одреди супротан број, апсолутну вредност целог броја; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу целих бројева; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;</p>		<p>Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства. Изрази са целим бројевима.</p> <p>Садржаји ће се остваривати применом монолошке, дијалошке, као и текст методе. Правилном применом фронталног, групног, рада у пару као индивидуалног облика рада, ученици ће бити усмеравани на што активније стицање знања.</p>		
<p>– прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису); – одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног броја; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; – примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; – прикаже податке и зависност</p>	<p>РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ</p>	<p>Први део Скуп рационалних бројева. Супротан број. Апсолутна вредност рационалног броја. Приказ рационалних бројева на бројевној правој. Упоредивање рационалних бројева. Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази са рационалним бројевима. Једначине и неједначине: $ax + b = c$; $ax + b \leq c$; $ax + b < c$; $ax + b \geq c$; $ax + b > c$ ($a, b, c \in Q, a \neq 0$). Други део Координатни систем. Приказ података у координатном систему. Приказ зависности међу величинама. Размере, пропорције и проценти. Директна пропорционалност. Обрнута пропорционалност</p> <p>Садржаји ће се остваривати применом монолошке, дијалошке, као и текст методе. Правилном применом фронталног, групног, рада у пару као индивидуалног облика рада, ученици ће бити усмеравани на што</p>	<p>18</p>	<p>32</p>

<p>између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм);</p> <p>– тумачи податке приказане табелом и графички;</p>		<p>активније стицање знања.</p>		
<p>– класификује троуглове на основу њихових својстава;</p> <p>– конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова;</p> <p>– уочи одговарајуће елементе подударних троуглова;</p> <p>– утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности;</p> <p>– конструише троугао на основу задатих елемената (странице и углови троуглова);</p> <p>– примени својства троуглова у једноставнијим проблемским задацима;</p> <p>– одреди центар описане и уписане кружнице троугла;</p> <p>– примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима;</p>	<p>ТРОУГАО</p>	<p>Први део</p> <p>Појам троугла.</p> <p>Обим троугла.</p> <p>Једнакократи и једнакостранични троуглови. Висина троугла.</p> <p>Углови троугла.</p> <p>Збир углова троуглова.</p> <p>Врсте троуглова према угловима.</p> <p>Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла.</p> <p>Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°)</p> <p>Други део</p> <p>Основне конструкције троуглова.</p> <p>Појам подударности и ставови подударности.</p> <p>Централна симетрија и подударност.</p> <p>Осна симетрија и подударност.</p> <p>Центар описане и уписане кружнице троугла</p> <p>Садржаји ће се остваривати применом монолошке, дијалошке, илустративно демонстративне, као и текст методе. Правилном применом фронталног, групног, рада у пару као индивидуалног облика рада, ученици ће бити усмеравани на што активније стицање знања.</p>	<p>9</p>	<p>15</p>
<p>– класификује четвороуглове на основу њихових својстава;</p> <p>– конструише паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови</p>	<p>ЧЕТВОРОУГАО</p>	<p>Четвороугао.</p> <p>Углови четвороугла.</p> <p>Збир углова четвороугла.</p> <p>Паралелограм.</p> <p>Особине паралелограма.</p> <p>Услови да четвороугао буде паралелограм.</p>	<p>8</p>	<p>14</p>

четвороуглова и дијагонала четвороугла); – примени својства четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима; – сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама;		Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкција паралелограма. Сабирање и одузимање вектора. Множење вектора бројем. Трапез. Особине трапеза. Средња линија троугла и трапеза. Конструкције трапеза. Делтоид. Садржаји ће се остваривати применом монолошке, дијалогске, илустративно демонстративне, као и текст методе. Правилном применом фронталног, групног, рада у пару као индивидуалног облика рада, ученици ће бити усмеравани на што активније стицање знања.		
– израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост	ПОВРШИНА ЧЕТВОРОУГЛА И ТРОУГЛА	Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма, троугла, трапеза. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама. Садржаји ће се остваривати применом монолошке, дијалогске, илустративно демонстративне, као и текст методе. Правилном применом фронталног, групног, рада у пару као индивидуалног облика рада, ученици ће бити усмеравани на што активније стицање знања.	6	10
	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ			8
УКУПНО			50	94

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Биологија
ЦИЉ	Циљ учења биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

РАЗРЕД	шести						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<p>– упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма;</p> <p>– повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма;</p> <p>– одреди положај органа човека и њихову улогу;</p> <p>– цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама;</p> <p>– користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата;</p> <p>– хумано поступа према организмима које истражује;</p>	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије.</p> <p>Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња.</p> <p>Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање.</p> <p>Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса.</p> <p>Откриће ћелије и микроскопа.</p> <p>Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти).</p> <p>Разлика између бактеријске, биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези.</p>	16	11	8	1	
<p>– направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише;</p> <p>– размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним</p>	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране.</p> <p>Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. Антропогени фактор и облици загађења.</p> <p>Угрожавање живих бића и њихова заштита.</p>	8	3	4	1	

<p>примерима;</p> <p>– илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином;</p> <p>– истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода;</p>						
<p>– идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији;</p> <p>– повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом;</p>	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала.</p> <p>Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине).</p> <p>Индивидуална варијабилност.</p> <p>Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција.</p> <p>Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.</p>	3	1	1	1
<p>– групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи;</p> <p>– одреди положај непознате врсте на „дрвету живота”, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама;</p>	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећелијности).</p> <p>„Дрво живота” (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност).</p> <p>Организми без једра. Организми са једром.</p> <p>Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота”.</p>	3	1	1	1
<p>– прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања;</p> <p>– одржава личну хигијену и хигијену</p>		<p>Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње.</p> <p>Бактерије и антибиотици.</p>	4	1	2	1

<p>животног простора у циљу спречавања инфекција;</p> <p>– доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци;</p> <p>– збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна;</p> <p>– повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине;</p> <p>– користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.</p> <p>– табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке;</p> <p>– разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.</p>	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Путеви преношења заразних болести.</p> <p>Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар.</p> <p>Превенција и понашање у складу са климатским параметрима.</p> <p>Последице болести зависности – алкохолизам.</p>				
--	------------------------	--	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
ЦИЉ	Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена

	професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.						
РАЗРЕД	ШЕСТИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> – повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења; – анализира карактеристике савремене културе становања; – класификује кућне инсталације на основу њихове намене; 	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	<p>Значај и развој грађевинарства.</p> <p>Просторно и урбанистичко планирање.</p> <p>Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за индивидуално и колективно становање, распоред просторија, уређење стамбеног простора.</p> <p>Кућне инсталације.</p>	4		1	1	
<ul style="list-style-type: none"> – класификује врсте саобраћајних објеката према намени; – повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају; – повезује коришћење информационах технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе; – демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације; 	САОБРАЋАЈ	<p>Саобраћајни системи.</p> <p>Саобраћајни објекти.</p> <p>Управљање саобраћајном сигнализацијом.</p> <p>Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају.</p>	5		2	1	
<ul style="list-style-type: none"> – скицира просторни изглед грађевинског објекта; – чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола; 	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству.</p> <p>Техничко цртање помоћу рачунара.</p> <p>Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација</p>	8		10		

<ul style="list-style-type: none"> – користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања; – самостално креира дигиталну презентацију и представља је; 						
<ul style="list-style-type: none"> – класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; – повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину; – повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова; – реализује активност која указује на важност рециклаже; – образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије; – правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора; – повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије; – повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране; – описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране; – изради модел грађевинске машине 	<p>РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА</p>	<p>Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала. Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди. Организација рада у грађевинарству и пољопривреди. Обновљиви извора енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије. Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије</p>	10		8	2

или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду;					
<ul style="list-style-type: none"> - самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образлажи избор; - самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ; креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста; - припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује; - израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду; - учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела; - одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова 	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	<p>Израда техничке документације.</p> <p>Израда макете/модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије.</p> <p>Представљање идеје, поступка израде и решења производа.</p> <p>Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова.</p> <p>Представљање производа и креирање дигиталне презентације.</p>	0	20	
УКУПНО			27	41	4

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Информатика и рачунарство						
ЦИЉ	Циљ учења <i>информатике и рачунарства</i> је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.						
РАЗРЕД	VI						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> – правилно користи ИКТ уређаје; – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама; – креира и обрађује дигиталну слику; – самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа; – уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје; 	ИКТ	Дигитални уређаји и кориснички програми. Управљање дигиталним документима. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.	0	1	8	1	
<ul style="list-style-type: none"> – чува и организује податке локално и у облаку; – одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу; – разликује основне интернет сервисе; – примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи; 	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу. Интернет сервиси. Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података и ауторских права.	1	0	3	0	

<ul style="list-style-type: none"> – приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права; – објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом СС лиценцом; – објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника; 						
<ul style="list-style-type: none"> – креира једноставан програм у текстуалном програмском језику; – користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима; – објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље); – користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и 0700једнодимензионе низовске вредности; – разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме); – проналази и отклања грешке у програму; 	РАЧУНАРСТВО	<p>Основе изабраног програмског језика. Основне аритметичке операције. Уграђене функције. Ниске (стрингови). Структуре података. Гранање. Понављање. Основни алгоритми.</p>	3	3	7	2
<ul style="list-style-type: none"> – сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака; – користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње; 	ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	<p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.</p>	0	0	7	

– креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате; – вреднује процес и резултате пројектних активности.						
--	--	--	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ						
ЦИЉ	наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.						
РАЗРЕД	<i>шести</i>						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности				6	
– комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	Атлетика	Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 кг Тробој(трчање на 30м,бацање кугле,скок у даљ)	5	7		4	
– одржава стабилну и динамичку	Спортска	Обавезни садржаји	10	7		7	

<p>равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела</p> <ul style="list-style-type: none"> – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици 	гимнастика	<p>Вежбе на тлу</p> <p>Прескоци и скокови</p> <p>Вежбе у упору</p> <p>Вежбе у вису</p> <p>Ниска греда</p> <p>Прескок</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – користи елементе технике у игри – примењује основна правила кошарке у игри – учествује на унутародељенским такмичењима 	Основе тимских и спорта	<p>Основи садржаји Кошарка :</p> <p>Основни елементи технике и правила: - кретање у основном ставу у одбрани, - контрола лопте у месту и кретању ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - вођење лопте , - дриблинг , - хватања и додавања лопте, - шутирања , - принципи индивидуалне одбране , - откривање и покривање (срадња играча) , - основна правила кошарке. 	13	9		4
<ul style="list-style-type: none"> – објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама – примени мере безбедности током вежбања – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин – прихвати сопствену победу и пораз у 	Физичко вежбање и спорт и Здравствено васпитање	<p>Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању</p> <p>Основна правила Кошарке и Малог фудбала</p> <p>Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе)</p> <p>Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању</p> <p>Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање</p> <p>Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту</p> <p>„Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација)</p> <p>Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта</p> <p>Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...)</p> <p>Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела)</p> <p>Планирање дневних активности</p>				

складу са „ферплејом” – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту – направи план дневних активности						
УКУПНО			28	23		21

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ОБАВЕЗНА ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ					
ЦИЉ	физичог васпитања јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, повезаним са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, ефективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима					
РАЗРЕД	<i>Шести</i>					
ГОДИШЊИ ФОНД	54					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ и Начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела; развој и усавршавање моторичких способности; – изведе елементе кошаркашке технике ; – примени основна правила кошарке ; – користи елементе кошарке у игри ; – примени основне елементе тактике у одбрани и нападу ; – учествује на унутар одељенским такмичењима ;	КОШАРКА	Основни елементи технике и правила: - кретање у основном ставу у одбрани, - контрола лопте у месту и кретању , - вођење лопте , - дриблинг , - хватања и додавања лопте, - шутирања , - принципи индивидуалне одбране , - откривање и покривање (сарадња играча) , - основна правила кошарке. Начин остваривања садржаја: припрема наставника за сваки наставни час; -провера присутности и припремљености ученика за час; -обезбеђивање услова за безбедан и квалитетан рад са децом;	8		7	3

		-провера усвојености знања и умења; -провера остварености предвиђених стандарда; -вођење неопходне документације о напредовању ученика;				
стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања потребних за њихово усвајање; усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја; -формирање морално-вољних квалитета личности;	ОДБОЈКА	Одбијање лопте прстима Одбијање лопте "чекићем" Сервис Постављање играча и промена места Смечирање Начин остваривања садржаја: припрема наставника за сваки наставни час; -провера присутности и припремљености ученика за час; -обезбеђивање услова за безбедан и квалитетан рад са децом; -провера усвојености знања и умења; -провера остварености предвиђених стандарда; -вођење неопходне документације о напредовању ученика;	10	7	1	
оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада; стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштита природе и човекове средине.	ОРЈЕНТИРИНГ, ИЗЛЕТ	Окупљање испред школе одлазак у природу Учешће ученика у оријентацији у природи Организација и припрема терена (полигона) за такмичење. Сваког тромесечја одржаће се орјентиринг кумулативно у трајању од 6 часова тј. 4.5 сата. Предвиђено је да се одржи суботом. Начин остваривања садржаја: припрема наставника за сваки кумулативни час. -провера присутности и припремљености ученика за час; -обезбеђивање услова за безбедан и квалитетан рад са децом; -провера усвојености знања и умења; -провера остварености предвиђених стандарда; -вођење неопходне документације о напредовању ученика;	6	6	6	
УКУПНО			24	20	10	

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
---------------------------	----------------------------

ЦИЉ	Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.					
РАЗРЕД	ШЕСТИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – образложи везу права и одговорности на примеру; – наведе примере за групу права <i>слобода да и заштита од</i>; – аргументује значај инклузивног образовања, права и потребе за образовањем свих ученика; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – идентификује показатеље кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе; 	ЉУДСКА ПРАВА	<p>Права и одговорности</p> <p>Моја и твоја права – наша су права.</p> <p>Права и одговорности.</p> <p>Посебна група права: <i>слобода да</i> и припадајуће одговорности.</p> <p>Посебна група права: <i>заштита од</i> и припадајуће одговорности.</p> <p>Право на очување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности.</p> <p>Право на квалитетно образовање и једнаке могућности за све и припадајуће одговорности.</p> <p>Инклузивно образовање – квалитетно образовање за све.</p> <p>(сви часови реализују се кроз радионице, разговор-дијалог-искуствено учење--- индивидуални рад –групни рад)</p>	8			1
<ul style="list-style-type: none"> – сврсисходно користи кључне појмове савременог демократског друштва: демократија, грађанин, власт; – образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру; – разликује стварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и декоративне; 	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	<p>Демократско друштво и партиципација грађана</p> <p>Демократско друштво – појам, карактеристике.</p> <p>Грађанин.</p> <p>Дете као грађанин.</p> <p>Процедуре којима се регулише живот у заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура.</p> <p>Власт.</p> <p>Нивои и гране власти.</p> <p>Лествица партиципације ученика у школи: манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба, стварна партиципација.</p> <p>Партиципација ученика на нивоу одељења и школе.</p>	9			1

		(сви часови реализују се кроз радионице-методе партиципације и интеракције-истраживачке методе)			
<ul style="list-style-type: none"> – позитивно користи интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција; – образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца; – примени 7 правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука; – препознаје ситуације дигиталног насиља и зна како да реагује и коме да се обрати за помоћ; образложи везу права и одговорности на примеру; 	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	<p>Употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона</p> <p>Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона.</p> <p>Шта је дозвољено, а шта није на интернету.</p> <p>Утицаја друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца.</p> <p>Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона.</p> <p>Дигитално насиље и веза са Конвенцијом о правима детета. Карактеристике и последице дигиталног насиља. Седам правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука.</p> <p>Реаговање у ситуацијама дигиталног насиља. Одговорности ученика и школе.</p> <p>(сви часови реализују се кроз радионице-методе партиципације и интеракциј истраживачке методе, -индивидуални рад)</p>	7		1
<ul style="list-style-type: none"> – учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања; – учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака; – презентује спроведено истраживање и добијене резултате; – процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; – проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора. 	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	<p>Планирање и извођење истраживања о понашању ученика у школи и њиховим ставовима о употреби/злоупотреби интернета и мобилних телефона.</p> <p>Шта су ставови, на чему се заснивају и каква је њихова веза са понашањем.</p> <p>Избор теме, узорка и инструмента истраживања.</p> <p>Спровођење истраживања.</p> <p>Обрада података.</p> <p>Тумачење резултата.</p> <p>Припрема и презентација добијених резултата.</p> <p>Евалуација истраживања.</p> <p>(сви часови реализују се кроз радионице -интерактивне методе-методу симулације и играње улоге-стваралачке методе, -индивидуални рад)</p>	8		1
			32		4

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Верска настава</i>					
ЦИЉ	Упознати ученике са културно-историјским приликама у Палестини пред Христово рођење; Указати ученицима на старозаветна пророштва везана за долазак Спаситеља – Месије; Објаснити ученицима улогу и значај Светог Јована Претече; Развити свест код ученика о значају покајања и врлинског живота;					
РАЗРЕД	<i>ШЕСТИ</i>					
ГОДИШЊИ ФОНД	36					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ и начини и поступци за њихово остваривање	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> Ученик ће: Моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе; 	1. Увод	Упознавање са садржајем програма и начином рада	1			
<ul style="list-style-type: none"> Ученик ће: моћи да каже да су Јевреји пред долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава 	2. ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖЈЕГ	Историјске околности пред долазак Христов Старозаветна пророштва о доласку Месије Свети Јован Претеча	4	2	1	1
<ul style="list-style-type: none"> Ученик ће: моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима. моћи да наведе неке од 	3. УВОД У НОВИ ЗАВЕТ	Нови Завет је испуњење Старог Завета Новозаветни списи (настанак, подела, функција, аутори...) Јеванђелисти	4	2	1	1

<p>новозаветних књига и околности њиховог настанка;</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да пронађе одређени библијски одељак; • моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; 						
<ul style="list-style-type: none"> • Ученик ће: • моћи да преприча догађај • Благовести и да препозна да је то • „почетак спасења“; • моћи да препозна службу анђела • као гласника и служитеља Божијих; • моћи да препозна Богородичино прихватање воље Божије као израз слободе; • моћи да уочи да је за разлику од • Еве, Богородица послушала Бога • моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима; 	<p>4. БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС</p>	<p>Пресвета Богородица – Благовести Богородичини празници Рођење Христово Христос је Богочовек Крштење Христово Христова чуда Новозаветне заповести и Беседа на гори</p>	4	3	1	2
<ul style="list-style-type: none"> • Ученик ће: • моћи да преприча догађаје • Вазнесења и Педесетнице; 	<p>5. ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА</p>	<p>Вазнесење и Педесетница</p>	4	2	1	2

<ul style="list-style-type: none"> • моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква Христова; • моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја • из њиховог живота; • моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучеништва; • моћи да објасни значај доношења • Миланског едикта; • моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења 		<p>Заједница у Јерусалиму, према извештају из Дела апосолских</p> <p>Мисионарско дело светог апостола Павла</p> <p>Гоњења Цркве</p> <p>Свети цар Константин и крштење царства</p>					
УКУПНО				17	9	4	6

НАЗИВ ПРЕДМЕТА		РУСКИ ЈЕЗИК					
ЦИЉ		Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.					
РАЗРЕД		ШЕСТИ					
ГОДИШЊИ ФОНД		72					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ				БРОЈ ЧАСОВА	
		О	У	В	С		
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ	2	1	1	1		
		<i>Рак вас/тебя зовут? Рак вапа/ твоя фамилия? Меня зовут Виктор Петровиц Иванов. Это Сапа. Привет, Сапа! Добро пожайзвать! Мы будем вместе уиштвсья. Оиенв приятно. Рад/рада с тобой познакомитвсья. Где ты живѣиш? На узице Фарина, дом 5, квартира 10. Второй 7таж.</i>					

<p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– размени једноставније информације личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p>	<p>ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p><i>Рем твой папа / твоя мама работает? Папа – ушитезб. Моя мама – медсестра. У тебя естб братвля/сёстры? Да, у меня естб брат. Нет, у меня нет сестры. Ты интересуенбся музыкой? Нет, не оиенб, я злюбзю спорт.</i></p> <p><i>У моесо папы естб сестра, её зовут Марина. Марина – моя тётя. Её муж, дядя Стефан – немец. У них естб сын, мой двоюрод-ный брат Иван. Ему три сода. Он родизся в Ферманиш, но сейчас живёт в России, в Москве. Рак деза? Нормазбно.</i></p> <p>Питања с упитним речима (<i>кто, где, куда, как...</i>).</p> <p>Конструкције за изражавање посесивности (потврдње и одричње): у+ гећ. личних замећица и имећица (<i>у меня естб, у меня нет</i>). Присвојње замећице (<i>мой, твой, eso, её, их</i>).</p> <p>Глагол <i>интересоватбся</i> (чем) с иштрументалом. Кратак облик придева <i>рад/рада</i>.</p> <p>Имећице на <i>-ия</i> (<i>Сербия, Россия, Фермания</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: устааећа правила учтивости; имећа, патроними, презимећа и надимци; адреса; формално и неформално представљање; степећи сродства и родбињски односи; хумерисање спратова, називи већих градова и познатијих држава и њихових стањовника, родно место.</p>				
<p>– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>– опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p><i>Ракой Мипа? Рак Мипа высзядит? Я в первый раз с ним встречаюсб, опиши eso. Мипа невысокий, стройный. Ракая Мипа? Мипа высокая, позная. Ракой у него рост?</i></p> <p><i>Ракие у неё szаза? Fзаза – карие, возосы – капитановые. В иём она? На ней бзуска в позоску.</i></p> <p><i>Мипа хорошо знает математику и помасает Мипе. Мипа оиенб хорошо пзаваает. Идёт дождб, дует ветер, хозодно оиенб. Эавтра будет сознеиная носода, без дождя. Мы оиенб пзохо себя цувствуем сесодня. Мы жизи в спортивном zасере пропзым зетом. Он спаз в бозбной пазатке. Это – памятник Петру Первому. Ракой бозбной и красивый! Тебе нравится бозбне памятник Пупкину или Петру Первому? Сзева от моесо дома находится супермаркет.</i></p> <p>Придеви. Промећа придева. Слагање с имећицама у роду, броју и падежу. Прилози за начић, место, време.</p> <p>Фреквентне времећке конструкције (<i>пропзым зетом, в пропзую среду, на сзедующей недезе, в пропзом соду</i>) Садашње време фреквентних глагола.</p> <p>Прошло време фреквентних глагола.</p> <p>Будуће време (просто и сложећо).</p> <p>Некоћгруећти атрибут у акузативу с предлогом <i>в</i> (<i>бзуска в позоску</i>). Прости облици компаратива придева/прилога <i>бозбне, менбне, зупне</i>.</p>	2	1	1	1

		(Интер)културни садржаји: особепности наше земае и земааа говорног подручја цианог језика (зхамеитости, географске карактеристике и сл.)				
<p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p> <p>– упати предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p>	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p><i>Я иду в бассейн. Петя, пойдѐнb со мной? Я обожаю пзаватb. Мем тебѧ усоститb? Ты буденb иай? Нет, спасибо. Мто ты буденb дезатb на сзедующей недезе? Придѐнb ко мне на веиеринку? У меня денb рождения. Во скозбко? В семб иасов в субботу. Будем в восекресенбе истратb в футбоз? Росда? В пятb. Нет, к сожазениу, я еду с родитезѧми к бабунке. Пойдѐм в кино веиером? Давай! Фее встреиаемся? У входа в метро. Мапа, давай пойдѐм к Лене веиером, она бозеет вторую недезю. Веиером мне надо на тренировку, не смозу. Может, пойдѐм завтра веиером? Хорошо, завтра пойдѐм. Мне нужно сейиас присмотретb за братом, тозбко веиером буду свободен.</i></p> <p>Заповедни начин (позив на заједничку активност) . Безличке модалне конструкије с предикативима (мне нужно, мне надо, мне необходимо). Упитни искази без упитне речи. Иштоација. Садашье време у значеу будућег. Просто и сложећо будуће време.</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>– упати уобичајене молбе и захтеве;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p><i>Вы не моззи бы помоиb мне, пожазуйста? Вам помоиb? Да, спасибо, возбмите 7ту сумку, пожазуйста. Спасибо. Бзасодарю вас. Не за што. Нишесо. Дай мне, пожазуйста, тетрадb. Минутоику. Вот она. Можно я подойду? Можно. Извините, можно вопрос? Можно. Вы не скажете, как дойти до Ррасной пзоацади? Ронеино, скажу. Простите за беспокойство. Извините за опоздание.</i></p> <p>Заповедни начин. Садашье време глагола. Предикатив <i>можно</i>. Упитни искази без упитне речи. Иштоација. Глагол</p>	2	1	1	1

		<p><i>moib</i> у прошлом времењу.</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p>				
<p>– честита, захвали се и извини се користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p><i>Прочитай внимателно вопросы к тексту и обведи кружком буквы правильного ответа. Отметь правильный ответ.</i></p> <p><i>Сделай проект-поздрав (проект-азбуку), презентацию на тему „Мой любимый город”. Нарезь картонку кубиками, поужи в салатницу.</i></p> <p><i>Обрати внимание!</i></p> <p><i>Составь предложения!</i></p> <p><i>Старайтесь угадать!</i></p> <p><i>Закрой глаза!</i></p> <p>Заповедни начин.</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа;</p> <p>– размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;</p> <p>– опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>Мой дедунка живёт в деревне. Я живу в Безград. В козу я езжу на автобусе. В свободное время я играю в футбол, люблю играть в компьютерные игры.</i></p> <p><i>Ты играешь на пианино? Нет, не играю, я пою в хоре. Когда ты обычно просыпаешься?</i></p> <p><i>Что ты делаешь? Пипу задание.</i></p> <p><i>Она учится на физическом факультете. Она интересуется иностранными языками. Он занимается баскетболом.</i></p> <p><i>В каком классе учишься?</i></p> <p><i>Обычно я получаю хорошие отметки по математике.</i></p> <p>Глаголи кретања: <i>идти/ходить, ехать/ездить, лететь/летать, прыгать/прыгать.</i></p> <p>Прилози за време, начин</p> <p>Садашње време глагола <i>есть</i> и <i>идет</i>. Употреба глагола <i>играть</i> (во что, на чём). Садашње време глагола <i>петь</i> и <i>танцевать</i>.</p> <p>Употреба глагола <i>интересоваться, заниматься</i> (чем). Садашње и прошло време глагола са суфиксима -ова-/-ева-</p> <p>Некоррелативни атрибут у дативу с предлогом <i>по</i>: <i>контрольная по математике.</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p><i>Где он родился?</i></p> <p><i>На какой неделе мы посмотрели хороший фильм. Кто</i></p>	2	1	1	1

<p>– размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>– опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;</p> <p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.</p>		<p><i>ты дезаз/дезаза виера веиером?</i> <i>Мама нанза свой мобизбник.</i> <i>Он помос мне выуитб урок.</i> <i>Мы в пропзом соду ездизи на мапине на море.</i></p> <p>Прошло време фреквентних глагола. Прошло време повратних глагола. Прошло време глагола с суфиксима - <i>ив</i> (мочь), <i>-ти</i> (идти). Употреба глагола кретања у прошлом времењу. Прилози и прилошке одредбе за време. (Интер)културни садржаји: историсјки догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости.</p>				
<p>– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;</p> <p>– саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p><i>Росда вырасту я стану враиом. Рем ты буденб, когда вырастенб? Он напишет тебе 7с7м7ску, когда приедет.</i> <i>Я пойду посызямб с собакой.</i> <i>Ты не проиштаз кнису, а завтра у тебя будет контрозбная? Я буду весб денб завтра иштамб. У меня на сзедующей недезе денб рождения. У меня будет веиеринка, придут мои друзбя.</i></p> <p>Употреба глагола <i>статб</i> и <i>бытб</i> (кем). Просто и сложео будуће време. Прилози и прилошке одредбе за време. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеом формалности и ситуацијом</p>	2	1	1	1
<p>– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима;</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>Мне хозодно/жарко. Наденб курткы!</i> <i>Мне хоуется естб/нитб. Назей мне воды, пожазуиста! Сдезай мне бутерброд, пожазуиста, так естб хоуется! У меня созова бозит. Возьми зекарство!</i> <i>Я не хоуу бозбне исратб! Скуино! Мне пзохо! Мне нужно выйти!</i> <i>Я дозжен писатб домапнее задание.</i> <i>Можно я выйду, мне пзохо?</i> <i>Рак ты себя цувствуенб? Всё в порядке?</i></p> <p>Безличне речеице.</p>	2	1	1	1

		<p>Глагол <i>хотеть</i>. Глагол <i>хотеться</i> (безлична употреба: <i>мне хочется</i>). Глагол <i>чувствовать себя</i>. Модалне конструкције (личне и безличне) с <i>нужно</i> и <i>должен</i> Заповедни начин. Упитни искази без упитне речи. Итноација.</p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација, интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.</p>				
<p>– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета и бића у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима;</p>	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p><i>Извините, как дойти до книжносо масазина? Идите прямо, потом поверните назево. С правой стороны – книжный масазин. Простите, где находится библиотека? Идите прямо до театра, напротив находится библиотека. За усзом мой дом.</i></p> <p>Заповедни начин. Промена именица прве и друге деклинације. Прилози за место и правац. Префиксални глаголи кретања. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе; – саопшти правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</p>	<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p><i>По сезонам ходитъ незвзя! Можно сеств рядом с вами? Можно, конечно. Нет, незвзя, к сожжению. Можно воспозбзоватъся твоим мобизвником, пожазуйста? Вы должны откзюитъ свои мобизвники на уроке. Мы должны носитъ пкозвную форму. Он не может прийти, потому что у него много работы. В обуви не входитъ! Осторожно! Двери закрываются!</i></p> <p>Заповедни начин. Безличне модалне реченице с предикативима <i>можно, незвзя, надо, нужно</i>. Модална конструкција <i>должен/должна/должны</i>. (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>Это твоя собака? Нет, не моя. Мья 7то собака? Моесо друса Сани. У тебя еств красная рука? Да, у меня еств. Нет, у меня нет кнису. У тебя еств фотосрафия Ррасной пзоади? У меня нет, но у Иры еств. У неё нет иемодана, потеряза. Это твой пеназ? Нет, не мой.</i></p>	2	1	1	1

<p>– пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто;</p>		<p>Питања с присвојном упитном заменицом <i>Мей</i>. Конструкције за изражавање посесивности. Општа и посебна негација. Присвојне заменице. Упитни искази без упитне речи. Интонација. (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини..</p>				
<p>–разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p><i>У тебе ест хобби? Ракое у тебе хобби? Я собираю куклы. Я ращу кактусы. Я интересуюсь плаванием. Мне нравятся зимние виды спорта. Люблю кататься на санках. Не люблю кататься на лыжах. Мой любимый спорт – теннис. Мне интересно смотреть теннис.</i> <i>Мем ты интересуешься? Тебе нравится играть в волейбол? Ты любишь смотреть футбол? Обожаю читать! Вера я читаю „Стошину птуку” Фаины Фордиенко. Отличная книга!</i></p> <p>Глаголи <i>заниматься, интересоваться</i> (чем). Безлична употреба глагола <i>нравится</i>.</p> <p>(Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм). (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм.</p>	1	1	1	1
<p>– разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p><i>Мто ты думаешь на эту тему? Покажуйста, расскажи мне об этой книге! Она интересная? Как тебе кажется, он завтра придет? Мне кажется, это не придет. Да, я согласен/согласна. Нет, мы не согласны.</i></p> <p>Кратки облици придева <i>согласен</i>. Безлична употреба глагола <i>казаться</i>. <i>Мне кажется</i>.</p> <p>(Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.</p>	1	1	1	1
<p>– разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; – пита и саопшти колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; – пита/каже/израчуна колико нешто кошта.</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА И ЦЕНА</p>	<p><i>Скозбко зюдей видити на 7той картинке? Скозбко мазвишков? Скозбко девоиек? На позке мазо книс. Скозбко стоит 7та книга? Она оиенб доросая, 2350 рубзей (две тысячи триста пятдесять). Покажуйста, я хоиу заказат спасетти и пиво. Мне, покажуйста, бзины с икрой. Скозбко с нас? С вас 1326 рубзей.</i></p> <p>Основни бројеви преко 1000. Употреба прилога за количину <i>много, мало, некозбко</i> уз геитив множине именица. Питања са <i>Скозбко</i>.</p> <p>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте цианих култура.</p>	1	1	1	1
<p>УКУПНО</p>			27	15	15	15

ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Животне вештине</i>						
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Животне вештине</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме различите животне ситуације и изазове, повећа капацитет да на одговоран начин брине о себи, другима и околина и понаша се у складу са културом безбедности.						
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околина						
РАЗРЕД	6.						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> – на одговоран начин брине о себи и околина и помаже другима у невољи; – проналази релевантне и поуздане изворе информација од значаја за сналажење у свакодневним и ванредним животним ситуацијама; – критички промишља и доноси одлуке уважавајући контекст ситуације, процену последица и најбољи интерес за себе, друге и околину; – јасно изрази сопствене мисли и осећања, са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин; – сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин; – организује своје свакодневне активности на продуктиван начин; – препозна опасности и адекватно реагује; – разликује ризично од превентивног и 	ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА УЧЕЊЕ, РАД И ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ	<p>Вештине критичког мишљења, решавања проблема, доношења одлука.</p> <p>Организационе вештине и вештине управљања временом.</p> <p>Социо-емоционалне вештине: сарадња, комуникација, асертивност, решавање сукоба, препознавање сопствених и туђих емоција, превазилажење стреса.</p> <p>Начини и поступци за остваривање планираних садржаја:</p> <p>рад са ученицима треба да буде разноврстан, подстицајан и да се ослања на школско и ваншколско искуство ученика. Могућности су велике од модификованих мини предавања које могу држати и наставници и ученици, преко различитих презентација, демонстрација, симулација, до играња улога, студије случаја, трибина, посете одговарајућим установама и</p>	10	5		1	

<p>безбедног поступања пре, током и након елементарне непогоде;</p> <ul style="list-style-type: none"> – тумачи знакове опасности, посебно ЕОР и поступа у складу са упутствима надлежних служби; – процени сопствене могућности и ограничења у решавању проблема и потражи одговарајућу помоћ кад процени да ситуација превазилази његове могућности; – повезује информације од релевантних институција са потенцијалним ризицима и правилним реаговањем у кризним ситуацијама; – образложи значај солидарности са људима у невољи; – аргументује значај културе безбедности и пружања прве помоћи; 		<p>гостовање стручњака.</p>				
	<p>ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА ИЗГРАДЊУ КУЛТУРЕ БЕЗБЕДНОСТИ</p>	<p>Култура безбедности и надлежности за смањење ризика од катастрофа. Климатске промене и заштита животне средине у контексту културе безбедности. Општа безбедност: безбедност у саобраћају; знаци опасности и упозорења (зрачење, биолошка опасност, ЕОС – експлозивни остаци рата, запаљиво, хемијски производи). План комуникације и евакуације у случају несреће. Елементарне непогоде: пожари, земљотреси, поплаве, екстремни метеоролошки услови. Безбедност на води. Прва помоћ. Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: рад са ученицима треба да буде разноврстан, подстицајан и да се ослања на школско и</p>	<p>12</p>	<p>6</p>		<p>2</p>

		ваншколско искуство ученика. Могућности су велике од модификованих мини предавања које могу држати и наставници и ученици, преко различитих презентација, демонстрација, симулација, до играња улога, студије случаја, трибина, посете одговарајућим установама и гостовање стручњака.				
--	--	--	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Медијска писменост</i>						
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Медијска писменост</i> је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности разумевања, деконструкције и креирања медијских садржаја, које ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијацентричном окружењу.						
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини						
РАЗРЕД	5.						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ			БРОЈ ЧАСОВА	
						О	У

<p>– идентификује/процени комуникацијски процес у односу медији – публика (корисници);</p> <p>– разликује традиционалне и нове медије поредећи начине пласирања порука;</p> <p>– упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама медија;</p> <p>– опише и анализира своје медијске навике;</p> <p>– разликује медијске садржаје од стварности, идентификујући их као конструкте стварности;</p>	<p>ПОЈАМ И ФУНКЦИЈЕ МЕДИЈА</p>	<p>Медији и публика (корисници). Традиционални медији (штампа, радио, телевизија, филм) и нови медији (интернет). Улога и место медија у савременом друштву. Медијске навике (<i>Мој медијски дан</i>).</p>	4	2		1
<p>– деконструира једноставније примере медијских порука;</p> <p>– одговорно креира једноставније медијске садржаје.</p>	<p>ДЕКОНСТРУКЦИЈА И КОНСТРУКЦИЈА МЕДИЈСКЕ ПОРУКЕ</p>	<p>Медијски садржаји као конструкти стварности.</p> <p>Деконструкција и конструкција медијских порука</p>	2	2		1
<p>– критички вреднује оглашавање у различитим медијским садржајима и препознаје профит као основни циљ;</p> <p>– наводи примере манипулације у медијским садржајима којима се подстичу куповина и потрошња, одређена осећања, вредности и ставови потрошача.</p>	<p>ОГЛАШАВАЊЕ</p>	<p>Комерцијални медијски садржаји у различитим медијима (рекламе, скривене поруке намењене пласирању одређених идеја, садржаја и животних стилова). Профит као циљ оглашавања. тицај медијских садржаја на осећања, вредности и понашање публике – куповину и потрошњу.</p>	12	8		4

<p>– разликује функције и могућности мобилних дигиталних платформи;</p> <p>– идентификује недостатке и предности мобилног телефона као уређаја за комуницирање, информисање и забаву;</p> <p>– препознаје сврху и начин функционисања претраживача „на мрежи” и агрегатора садржаја;</p> <p>– вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и непоуздане;</p> <p>– препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама.</p>	<p>МЕДИЈСКИ САДРЖАЈИ НА МОБИЛНИМ ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА И ПРЕТРАЖИВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТУ</p>	<p>Комуникација у дигиталном окружењу. Поузданост и веродостојност информација на интернету. Претраживачи „на мрежи” и агрегатори садржаја. Вредновање и селекција доступних информација. Персонализована претрага на Гуглу. Анализа апликација на мобилном телефону. Зависност од мобилних телефона. Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: У процесу остваривања наставе посебно се подстичу: 1) интерактивност, која се потврђује у договарању наставника и ученика о динамици и начинима реализације тема, иницијативи и активном учешћу ученика у активностима, предлагању илустративно-демонстративних дидактичких средстава, попут медијских садржаја које ученици свакодневно прате на интернету и сл.; 2) рад у групама као облик рада који подстиче развој компетенције за комуникацију и сарадњу, значајне за разумевање феномена медија; 3) креативност, која се развија кроз стваралачки однос према медијима и активности конструкције медијских порука, надовезане на активности деконструкције медијских садржаја и 4) пројектна настава, која омогућава синтезу истраживачког и стваралачког приступа медијима, јачање сарадње, иницијативе и предузетничких могућности ученика.</p>	
--	--	---	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Вежбањем до здравља
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Вежбањем до здравља</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.
Опште	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема

међупредметне компетенције		Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини				
РАЗРЕД		6.				
ГОДИШЊИ ФОНД		36				
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – дефинише појам здравља, разликује физичко, ментално и социјално здравље и образлаже утицај вежбања на здравље; – упореди специфичности вежбања у спорту и ван спорта; – разликује правилно од неправилног вежбања и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; – има увид у сопствене разлоге вежбања и истрајава у вежбању; – препозна ситуације у којима не сме да вежба; – препозна утицај различитих вежбања на физички изглед и здравље; – повеже позитиван и негативан утицај вежбања на имунитет; – поштује еколошка правила у средини где вежба; – правилно поступа у пружању прве помоћи при повредама у вежбању; – критички вреднује идеале физичког изгледа који се намећу као и начине за њихово достизање; – користи поуздане изворе информација о утицају исхране и вежбања на здравље и физички изглед; – разликује добро од лошег држања тела и коригује сопствено држање тела; – препозна ризике гојазности и мршавости; – наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; – критички се односи према рекламираним производима животних намирница; 	ВЕЖБАЊЕ, ЗДРАВЉЕ И ЖИВОТНА СРЕДИНА	<p>Појам и врсте здравља, начини његовог праћења и чувања.</p> <p>Утицај вежбања на здравље, раст и развој. Људско тело и вежбање – кости, зглобови, мишићи.</p> <p>Специфичности вежбања у и ван спорта.</p> <p>Правилно и неправилно вежбање.</p> <p>Мотивација за вежбање и фактори који утичу на одустајање.</p> <p>Када не треба вежбати.</p> <p>Вежбање и имунитет.</p> <p>Значај вежбања на чистом ваздуху.</p> <p>Вежбање и очување животне средине.</p> <p>Повреде при вежбању и прва помоћ.</p>	10	3		1
		<p>Исхрана као извор енергије.</p> <p>Карактеристике основних животних намирница важних за вежбање.</p> <p>Гојазност и мршавост – ризици и компликације.</p> <p>Како и где се информишемо о здравом начину исхране. Производи који се рекламирају, а треба их избегавати.</p>	ИСХРАНА И ВЕЖБАЊЕ	6	2	

<p>– аргументовано дискутује о физичким активностима и начину исхране и ризицима неодговарајућих дијета;</p> <p>– доведе у везу вежбање са правима детета;</p> <p>– аргументује значај вежбања после болести и неких повреда;</p> <p>– поштује потребе и могућности различитих учесника у вежбању и наведе примере равноправности и неравноправности у спорту;</p> <p>– преферира физичке активности на свежем ваздуху са другом децом у односу на седење код куће за компјутером.</p> <p><i>, информисање и забаву;</i></p> <p>– препознаје сврху и начин функционисања претраживача „на мрежи” и агрегатора садржаја;</p> <p>– вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и непоуздане;</p> <p>– препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама.</p>		<p>Различите врсте дијета и њихови позитивни и негативни ефекти.</p> <p>Правилна исхрана пре и после вежбања.</p>				
	ВЕЖБАЊЕ И ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД	<p>Идеал физичког изгледа некад и сад.</p> <p>Правилно држање тела и физички изглед.</p> <p>Претерана употреба дигиталних технологија и последице на здравље и физички изглед.</p> <p>Утицај вежбања и здравих начина живота на физички изглед.</p>	4	1		1
	У ВЕЖБАЊУ ЈЕДНАКИ	<p>Остваривање права детета на раст, развој, здравље, игру и дружење кроз вежбање прилагођено могућностима и потребама.</p> <p>Доступност опреме и простора за вежбање.</p> <p>Родна (не)равноправност у вежбању и спорту.</p> <p>Вежбање после болести и повреда.</p> <p>Значај вежбања за особе са сметњама у развоју и инвалидитетом и спортови прилагођени њиховим могућностима.</p>	5	1		1

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: ЦРТАЊЕ СЛИКАЊЕ ВАЈАЊЕ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Цртање, сликање, вајање</i>
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Цртање, вајање и сликање</i> је да ученик кроз ликовни рад развија стваралачко мишљење и унапређује визуелно опажање, естетичке критеријуме и способност ликовног изражавања.
Опште међупредметне	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама

компетенције		Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини				
РАЗРЕД		6.				
ГОДИШЊИ ФОНД		36				
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – црта креирајући линије различитих вредности комбиновањем материјала, угла и притиска прибора/материјала; – црта према задатом моделу приказујући односе величина које опажа; – илуструје причу, бајку или песму одабраном цртачком техником; – обликује, према моделу, фигуре од меког материјала стилизујући сложени облик; – обликује, у самосталном и тимском раду, скулптуре или употребне предмете од материјала за рециклажу; – наслика ликовни рад према задатом или одабраном моделу приказујући тонове које опажа; 	ЦРТАЊЕ	<p>Својства линија. Врсте цртежа. Цртачке технике. Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: Одговарајућим дидактичким средствима; Анализом уметничких дела; Корелацијом са другим предметима и садржајима; Најчешће методом разговора, дискусије, демонстрације и илустрације; Савременим сретствима и технологијом Ликовним радовима ученика (цртање, сликање, вајање...) Употребом савремених ликовних матерјала; Коректуром радова Анализом радова; Међусобним оцењивањем; Заједничким оцењивањем; Посећивањем музеја и изложби; Укључивањем у друге школске активности производима и радовима насталим на часовима цртања, сликања и вајања</p>	8	4		1

<p>– обликује стварне и имагинарне текстуре и облике одабраном цртачком, сликарском или вајарском техником;</p> <p>– изрази цртежом, сликом и скулптуром машту, сећање, емоције, интересовања или утисак о уметничком делу;</p> <p>– обликује употребне предмете примењујући најмање једну хоби технику;</p> <p>– разликује цртачке, сликарске и вајарске технике, материјал и прибор;</p> <p>– чисти радну површину, простор и прибор по завршетку сваког рада;</p> <p>– учествује у активностима које доприносе добробити школе и локалне заједнице.</p> <p>–</p>	<p>СЛИКАЊЕ</p>	<p>Примарне, секундарне и терцијарне боје. Локални тон. Сликарске технике. Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: Одговарајућим дидактичким средствима; Анализом уметничких дела; Корелацијом са другим предметима и садржајима; Најчешће методом разговора, дискусије, демонстрације и илустрације; Савременим сретствима и технологијом Ликовним радовима ученика (цртање, сликање, вајање...) Употребом савремених ликовних матерјала; Коректуром радова Анализом радова; Међусобним оцењивањем; Заједничким оцењивањем; Посећивањем музеја и изложби; Укључивањем у друге школске активности производима и радовима насталим на часовима цртања, сликања и вајања</p>	8	4	1
	<p>ВАЈАЊЕ</p>	<p>Својства облика. Стилизовање облика. Вајарске технике. Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: Одговарајућим дидактичким средствима; Анализом уметничких дела; Корелацијом са другим предметима и садржајима; Најчешће методом разговора, дискусије, демонстрације и илустрације; Савременим сретствима и технологијом Ликовним радовима ученика (цртање, сликање, вајање...) Употребом савремених ликовних матерјала; Коректуром радова Анализом радова; Међусобним оцењивањем;</p>	8	4	1

		Заједничким оцењивањем; Посећивањем музеја и изложби; Укључивањем у друге школске активности производима и радовима насталим на часовима цртања, сликања и вајања				
--	--	---	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Чувари природе</i>						
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Чувари природе</i> је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја						
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини						
РАЗРЕД	6.						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
				О	У	В	С
<p>– препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.</p> <p>– прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником;</p>		УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ	Биодиверзитет и његов значај. Истраживање биодиверзитета непосредне околине. Мапирање врста.	6	2		1

<p>– користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања;</p> <p>– вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета;</p> <p>– активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета;</p> <p>– повеже значај очувања животне средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу;</p> <p>– одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;</p> <p>– аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења;</p> <p>– сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља;</p> <p>– критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи;</p>	<p>ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА</p>	<p>Лековите биљке. Самоникле јестиве биљке. Зачинске биљке Аутохтоне расе и сорте. Значај биљног покривача. Утицај климатских промена на живи свет</p>	8	2	1
	<p>ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ</p>	<p>Угроженост врста. Значај опрашивача. Утицај пестицида на живи свет.</p>	3	2	1
	<p>ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ</p>	<p>Природни ресурси. Рационална употреба енергије. Рационална употреба воде. Понашање у природи. Заштићене природне вредности. Позитиван и негативан утицај човека на животну средину.</p>	7	3	1

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Музиком кроз живот</i>
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Музиком кроз живот</i> је да ученик развија стваралачко и креативно мишљење кроз практичан рад, мотивацију, интелектуални, социјални, емоционални и морални развој, свест о сопственом здрављу, опажање, осетљивост за естетику, радозналост и самопоуздање како би био оспособљен за креативно решавање проблема и имао одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.
Опште међупредметне	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама

компетенције	Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини						
РАЗРЕД	6.						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> – примењује динамичко нијансирање при извођењу музичких дела; – препознаје елементе динамике у свакодневном животу; – анализира врсте такта и ритам у уметничким делима; – препознаје боју тона у складу са садржајем композиције; – изводи композиције домаћих и страних аутора самостално и у групи, користећи глас, покрет и инструменте; – изводи двогласне и трогласне композиције домаћих и страних аутора; – исказе своја осећања у току извођења музике; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – учествује у манифестацијама; – користи различите технике телесних перкусија самостално и у групи; – примењује технике правилног дисања у свакодневном животу; – препознаје говор тела, свој и своје околине; – контролише покрете користећи концентрацију; – сарађује са члановима групе којој припада, поштујући различитости; – процени сопствене могућности у примени телесних перкусија; – самостално осмишљава и импровизује покрете за ритмичке аранжмане; – контролише сопствене покрете у циљу боље координације; – својим речима објасни значај телесних перкусија на у сваком смислу; – критички анализира своје и туђе извођење; – истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; – објасни и примени различите технике критичког мишљења; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Проширивање знања о музичким елементима. Изражајна својства динамике. Врста, карактер и примена темпа. Тон: боја и текстура Ритам: дводелни, троделни, четвороделни и мешовити. Повезивање звука и ритма. Примена динамике, темпа и ритма у свакодневном животу Проширивање искуства ученика у коришћењу различитих музичких средстава за рад у процесу музичког изражавања и обликовања; Индивидуално и групно певање. Двоглас. Троглас. Индивидуално и групно свирање.	8	4		1	
	ТЕЛО КАО МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ	Синхронизација различитих менталних и физичких капацитета. Координација различитих менталних и физичких капацитета Правилно дисање. Концентрација. Говор тела. Јачање одређених делова тела. Рефлекс. Пажња. Брзина реаговања на различите захтеве из окружења. Развој свесности о нашем телу, контроли	8	4		1	

<ul style="list-style-type: none"> – самостално поставља питања везана за дату тему; – аргументовано исказе утисак о слушаним делима; – вербализује свој доживљај музике; – исказе свој доживљај музике кроз друге уметности. – критички просуђује утицај музике на здравље ; – разуме и користи интеркултурални дијалог – примењује различите врсте писмености (језичке, медијске, културне, научне...); – разуме концепт инклузије и осетљив је према различитостима; – самостално анализира музичка дела, користећи научене технике критичког мишљења; 		<p>покрета и јачању мишића, као и бољој координацији и балансу. Стимулација и активација организма на психомоторном и когнитивном нивоу. Истраживање унутрашњег ритма и звука свога тела. Body percussion.</p>				
	КРИТИЧКО МИШЉЕЊЕ КРОЗ МУЗИКУ	<p>Технике критичког мишљења. Дрво проблема. Дебата. Шест шешира. Мозгалица. Трибине. Вештине критичког мишљења: комуникација, сарадња, препознавање проблема, решавање проблема. Вештина постављања питања: меморијска, транслацијска, интерпретацијска, аналитичка, синтетичка, евалуацијска. Обликовање оригиналног мишљења. Музичка критика. Анализа композиције Развијање способности и интересовања за целоживотно образовање.</p>	8	4		1

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Сачувајмо нашу планету</i>
ЦИЉ	<p>Циљ учења слободне наставне активности Сачувајмо нашу планету јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек – природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја.</p>
Опште међупредметне компетенције	<p>Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини</p>
РАЗРЕД	6.
ГОДИШЊИ	36

ФОНД						
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – наведе основне појмове о животној средини; – наведе примере утицаја човека на животну средину; – уочи узрочно-последичне везе и односе на релацији човек и животна средина; – препозна проблеме у локалној средини на основу концепта одрживог развоја; – активно и одговорно управља и решава интегративне пројектне задатке; – повезује хоризонтално и вертикално знања о одрживом коришћењу ресурса и користи холистички приступ у решавању проблема одрживог развоја; – развија ставове и вредности о очувању животне средине кроз решавање проблема на локалитету; – емоционално реагује на проблеме локалног окружења; – схвати и разуме поделу и значај природних ресурса – разликује обновљиве од необновљивих природних ресурса; – препозна и наводи примере обновљивих и необновљивих природних ресурса; – критички се односи према нерационалном коришћењу необновљивих природних ресурса; 	<p>ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ</p> <p>ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ</p>	<p>Основни појмови из области животне средине. Утицај човека на животну средину. Концепт одрживог развоја. Спровођење акција у заштити и очувању животне средине (мали пројекти).</p> <p>Природни ресурси (богатства) – дефиниција, подела и значај. Обновљиви и необновљиви природни ресурси. Жива бића као природни ресурс (мали пројекти). Одрживо коришћење ресурса.</p>	4	3		3
			4	3		2
<ul style="list-style-type: none"> – наведе изворе и последице загађења природне средине – разликује изворе и врсте загађења; – анализира из различитих углова утицај загађења на живи свет; – разврстава изворе загађења; – истражи изворе загађења у локалној средини; – наведе примере последица стварања озонских рупа и других глобалних проблема на животну средину; – уочава узрочно последичне везе између глобалних и локалних проблема загађења и очувања природне средине; – уочи повезаност природних, социјалних и економских фактора у очувању животне средине; – креира решења за смањење загађења од отпада у оквиру пројеката; – користи методе и алате истраживања на терену; – прикупља податке из различитих извора уз критичко сагледавање и доношење закључка; – разликује биодиверзитет од геодиверзитета; – идентификује и објашњава факторе који доводе до угрожавања биодиверзитета и геодиверзитета; – процењује негативан утицај појединих фактора на биодиверзитет и геодиверзитет у локалној средини; – наводи примере заштите биодиверзитета и геодиверзитета; – креира истраживачке задатке; – користи ИКТ приликом прикупљања информација и представљања резултата 	<p>ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ</p> <p>БИОДИВЕРЗИТЕТ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ</p>	<p>Појам, извори и врсте загађивања. Глобалне промене и глобалне последице. Озонске рупе и последице на животну средину. Смањење загађења од отпада.</p> <p>Дефиниција биодиверзитета и геодиверзитета. Угрожавање биодиверзитета и геодиверзитета. Заштита биодиверзитета и геодиверзитета.</p>	4	3		2
			3	3		2

истраживања о геодиверзитету и биодиверзитету; – ради у тиму, размењује мишљење и учествује у акцијама очувања животне средине; – објашњава резултате истраживања повезаности геодиверзитета и биодиверзитета.						
--	--	--	--	--	--	--

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА		Основни циљ активности Хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свог народа.				
Ред. бр. теме	Назив наставне теме / области	Планирани број часова			Задаци кроз које се остварује циљ	Начин остваривања циља
		Обр.	Утврђ.	Веж.		
1.	Извођење музике	14	-	7	код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; дподстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); развија критичко мишљење.	певање, свирање и основе музичке писмености; слушање музике; дечје музичко стваралаштво. Групним и појединачним певањем или свирањем развија се способност ученика да активно учествују у музичком животу своје средине.
2.	Слушање музике	6	-	3		
3.	Стварање музике	4	-	2		
УКУПНО		26	10	36		

ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У СЕДМОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СРПСКИ ЈЕЗИК
ЦИЉ	Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи срп ски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.
РАЗРЕД	Седми
ГОДИШЊИ ФОНД	144

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – Користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; – разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; – разликује основне одлике стиха и строфе –укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; – тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; – локализује књижевна дела из обавезног школског програма; – разликује етапе драмске радње; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – разликује облике казивања (форме приповедања); – идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; – анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; – уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; – разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; – критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; – доведе у везу значење пословица и изрека 	<p align="center">КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p align="center">ЛЕКТИРА</p> <p align="center">ЛИРИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Јован Дучић: <i>Подне</i> 2. Милан Ракић: <i>Божур</i> 3. Владислав Петковић Дис: <i>Међу својима</i> 4. Милутин Бојић: <i>Плава гробница</i> 5. Десанка Максимовић: <i>Крвава бајка</i> 6. Стеван Раичковић: <i>После кише</i> 7. Јован Јовановић Змај: <i>Јутутунска јухахаха</i> 8. Рабиндранат Тагоре: <i>Папирни бродови</i> 9. Вислава Шимборска: <i>Облаци</i> <p align="center">ЕПИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна бајка (једна по избору): <i>Међедовић / Чудотворни прстен / Златоруни ован</i> 2. Стефан Митров Љубиша: <i>Кањош Мацедоновић</i> (одломак) 3. Радоје Домановић: <i>Вођа</i> (одломак) 4. Петар Кочић: <i>Кроз међаву</i> 5. Иво Андрић: <i>Јелена, жена које нема</i> (одломак) 6. Данило Киш: <i>Прича о печуркама / Еолска харфа</i> 7. Алфонс Доде: <i>Последњи час / Владимир Набоков: Лош дан</i> 8. <i>Дневник Ане Франк</i> (одломак) 9. Ефраим Кишон: <i>Код куће је најгоре</i> (једна прича по избору) 10. Афоризми (Душан Радовић и други) <p align="center">ДРАМА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранислав Нушић: <i>Власт</i> (одломак) 2. Вида Огњеновић: <i>Кањош Мацедоновић</i> (одломак о сусрету Кањоша и Фурлана) <p align="center">НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ</p> <p>Обавезна дела</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Михајло Пупин: <i>Са пашњака до научењака</i> (одломак) 2. Јелена Димитријевић: <i>Седам мора и три океана</i> (одломак) / Милош Црњански: <i>Наша небеса</i> („Крф, плава гробница“ – одломак) <p>Једно дело по избору</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Јован Цвијић: <i>Охридско језеро</i> (одломак) / Пеђа Милосављевић: <i>Потера за пејзажима</i> 2. Светлана Велмар Јанковић: <i>Српски Београд деспота Стефана (Капија</i> 	32	8	12	2

са идејним слојем текста;

- препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину;
- размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова;
- препоручи књижевно дело уз кратко образложење;
- упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст.

Балкана)

3. Уметнички и научнопопуларни текстови о природним лепотама и културноисторијским споменицима завичаја
4. Избор из енциклопедија и часописа за децу

ДОМАЋА ЛЕКТИРА

1. Епске народне песме покосовског тематског круга (*Смрт војводе Пријезде, Диоба Јакшића* и песма по избору)
2. Епске народне песме о хајдуцима и ускоцима (*Мали Радојица, Стари Вујадин, Старина Новак и кнез Богосав; Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана*)
3. *Свети Сава у књижевности:*
 - одломак из *Житија Светог Симеона* (о опроштају оца од сина);
 - избор из народних прича и предања (на пример *Свети Сава и ђаво*, легенде о Светом Сави);
 - избор из ауторске поезије о Св. Сави (на пример Матија Бећковић: *Прича о Светом Сави*)
4. Мирослав Антић: *Плави чуперак* и *Шашава књига* (избор)
5. Антоан де Сент Егзипери: *Мали Принц*; Момо Капор: *Мали Принц*
6. Јован Стерија Поповић: *Покондирена тиква*
7. Душан Ковачевић: *Свемирски змај*
8. Дејан Алексић: *Ципела на крају света* / Игор Коларов: *Дванаесто море*

ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ

(бирати 3 дела)

1. Милорад Павић: *Руски хрт* (одломак)
2. Тургенев: *Шума и степа*
3. Антон Павлович Чехов: *Чиновникова смрт*
4. Јанко Веселиновић: *Хајдук Станко* (одломак из првог дела романа)
5. Гордана Малетић: *Катарке Београда* (прича *Зебња* и друге)
6. Урош Петровић: *Загонетне приче*
7. Александар Манић: *У свитање света*
8. Јасминка Петровић: *Лето кад сам научила да летим*
9. Градимир Стојковић: *Хајдук у Београду*
10. Корнелија Функе: *Срце од мастила*
11. Душица Лукић: *Земља је у квару* (избор)
12. Гордана Брајовић: из збирке песама *Индија, Индија* (*Пролази слон пун мириса, Пролази слон пун Хималаја*)
13. Душан Поп Ђурђевић: *Лет лионског Икара*

		КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ					
		<p>Опкорачење. Рефрен. Цезура. Везани и слободни стих. ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма. Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација).</p> <p>Функција мотива у композицији лирске песме. Песма у прози.</p> <p>Фабула и сиже. Статички и динамички мотиви. Композиција. Епизода. Идејни слој књижевног текста. Хумор, иронија и сатира. Врсте карактеризације књижевног лика. Унутрашњи монолог. Хронолошко и ретроспективно приповедање. Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари. Афоризам. Пословице, изреке; питалице; загонетке.</p> <p>Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу.</p>					
<ul style="list-style-type: none"> – Разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом; – одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; – уочи делове именичке синтагме; – разликује граматички и логички субјекат; – разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да; – препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама; – идентификује врсте зависних реченица; – искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом; – примени основна правила конгруенције у реченици. 	ЈЕЗИК	Граматика	<p>Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог садашњи и гл. прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне.</p> <p>Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици.</p> <p>Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме.</p> <p>Логички субјекат. Сложени глаголски предикат.</p> <p>Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни.</p> <p>Појам комуникативне и предикатске реченице.</p> <p>Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни).</p> <p>Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене).</p> <p>Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и</p>	26	5	10	2

			реченицом. Конгруенција – основни појмови.				
– Доследно примени правописну норму.		Правопис	Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). Писање скраћеница. правописних знакова.	2	2	2	1
– Разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат.		Ортоепија	Дугоузлазни и дугосилазни акценат.		1	1	
– Говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; – разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; – састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; – напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице; – користи технички и сугестивни опис у изражавању; – препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; – пронађе потребне информације у нелинеарном тексту; – напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила; – примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.); – састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални); – правилно употреби фразеологизме и устаљене изразе који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Књижевноуметнички и публицистички текстови. Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.). Текст заснован на аргументима. Технички и сугестивни опис. Репортажа. Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова. Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго. Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор). Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; запета у зависносложеним реченицама; глаголски облици; електронске поруке. Језичке вежбе: допуњавање текста различитим облицима променљивих речи; допуњавање текста непроменљивим речима; обележавање комуникативне реченице у тексту; исказивање реченичног члана на више начина (реч, синтагма, предлошко-падежна конструкција, реченица); фразеологизми (разумевање и употреба) и друге. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.	6	10	20	2	

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК						
ЦИЉ	Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.						
РАЗРЕД	СЕДМИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; – разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке 	<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p><i>Hi Sophie, how are you/ have you been? Fine!/ Pretty good!/Great!/ Never been better!/Not bad!/As usual./A little busy actually!/I've been busy studying, how about you?/Thanks for asking, and you?</i></p> <p><i>It was nice meeting you. It was nice/a pleasure meeting you as well/too./You as well/too./I hope to see you again./I look forward to meeting/seeing you again. Say hello/hi to your family.</i></p> <p><i>Is Dorian your first name? No, it's my middle name. My first name is David. What's your first/middle/last name/family name/surname?</i></p> <p><i>I was named after my great-grandfather, who was Russian. Who were you named after? My godparents chose this name for me.</i></p> <p><i>I grew up/was raised in Serbia, but my parents moved to Australia when I was ten. My paternal grandparents are still alive, but my maternal grandparents died when I was a child.</i></p> <p><i>These are my classmates, Vasilije and Neda; we've been friends for years. We belong to the the Drama Club, and we meet once a week/every Thursday afternoon. Which school club do you belong to?</i></p> <p><i>Who's that girl on the right/left - the one in the leather jacket and plain T-shirt? The picture was taken a few years ago, but it must be Elena, a girl from my class. She plays the guitar in the school orchestra. What instrument do you play?</i></p> <p><i>Luka and I go to the same school, but we aren't in the same class. We get on/along very well, although we don't always agree about everything. He doesn't live in my street; however, he lives very close to me, just round the</i></p>	1	1	1	1	

<ul style="list-style-type: none"> активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; – разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упути уобичајене молбе и захтеве; – честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у 		<p><i>corner. Who do you get on/along (well) in your class/school/family? Phillip's quite brainy, and he's really good with computers, but he's been really bad-tempered since his parents got divorced. Who has he lived with since then?</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних и уобичајених радњи <i>The Past Simple Tense</i> глагола <i>to be</i> и осталих глагола (правилних и неправилних) <i>The Past Continuous Tense</i> <i>The Present Perfect Tense</i> учесталијих глагола (правилних и неправилних) Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/Why...</i> Питања са препозиционим глаголима Употреба и изостављање чланова при ближем одређивању лица, у фиксним изразима (<i>go to school/by car/on foot...</i>), са основним географским појмовима (називима улица, градова, држава...) Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple</i>)</p> <p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе. Већи градови у земљама циљне културе.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у 	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p><i>What's he/she like? He's smart and confident, but he's slightly irresponsible at times. What does he/she look like? She's of medium height/build and she's got medium length straight/wavy/curly hair. She usually wears sporty clothes – she must love sports!</i></p> <p><i>My sister's too young to take the driving test. My brother isn't tall enough to play basketball.</i></p> <p><i>Fast food is unhealthy, isn't it? These potatoes are too salty, aren't they? Our results look great compared to theirs. We can't be worse than them. The lamp is broken! The news is fascinating/unbelievable.</i></p> <p><i>What an enormous fish! What a lovely drawing! What lovely weather! How interesting/boring!</i></p> <p><i>You can see/There's a church in the middle/in the background/in front of the picture.</i></p>	1	1	1	2

- којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;
- размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;
- опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;
- опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;
- разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;
- размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;
- саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;
- разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;
- изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;
- разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих;
- затражи и разуме обавештења о

I didn't enjoy the amusement park – it was too scary!
It was -10 degrees on the mountain - it was freezing cold and snowy.
It rained/ snowed more heavily than last night.
What's the title of the book/film? It's a novel/film entitled...
Serbia is situated at the crossroads of Central and Southeast Europe. Belgrade is located at the confluence of the Danube and Sava Rivers.
The United Kingdom consists of four countries: England, Wales, Scotland and Northern Ireland.
The UK national anthem is called "God Save the Queen", while the US national anthem is called "The Star Spangled Banner". What's Serbian national anthem called? It's "God of Justice".
What is/are the most endangered animal species in the world?
What is/are the most popular teen TV series in your country?
In Serbian tradition godparents are usually given the responsibility for naming a newborn child.

The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости, The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости
 Поређење прилога
 Придеви са наставцима *-ed* и *-ing*
Too (adjective) to... / (not) enough (adjective) to...
 Творба и употреба прилога за начин (*beautifully, quickly, happily, well, badly, fast, hard...*)
 Употреба одређеног члана код поређења придева/прилога
 Употреба/изостављање одређеног члана са основним географским појмовима (називима градова, држава, река...)
 Релативне заменице *who, which, that, whose, where...*
 Неодређене заменице (*somebody, something, anybody, anything, nobody, no one, nothing, everything...*).
 Питања са *What...like, How, Why...*
 Негативни префикси *un-, im-, ir-...*
 Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (*must, can't, may...*)
 Пасивни облик глагола у простим временима (*Present Simple, Past Simple,*

<p>оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања;</p> <ul style="list-style-type: none"> – опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима; 		<p><i>Future Simple</i> <i>What (a/an) + adjective + noun</i> <i>Question tags</i> (Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; – разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; – формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење; – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; – разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене; 	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p><i>Have a slice of bread!</i> <i>Help yourself/yourselves to the sandwiches!</i> <i>Less/More, please!</i> <i>He should cut down on sweets, shouldn't he?</i> <i>If you experience any form of bullying, you should immediately report it to the teachers.</i> <i>What should/shall I do if my Facebook account gets hacked?</i> <i>Are we meeting Pavle and Dorotea in front of the cinema?</i> <i>Let's go sightseeing, shall we?</i> <i>We'll play in the garden if the weather gets better, won't we?</i> <i>I'm on the team, aren't I?</i> <i>I'll keep my fingers crossed for you!</i> <i>Why don't we download some music from the Internet?</i> <i>Let me show you!</i> <i>It's lesson/break/quiz time!</i> <i>The game is over!</i> <i>They asked me to join their team.</i> <i>The doctor told me to stay in bed and drink plenty of fluids.</i> <i>She advised us to take a bus downtown/not to drink the water.</i></p> <p><i>Should</i> за давање савета Изрази: <i>How about...? What about...? Why don't we...? Would you like...? Do you want...? Shall we...? Let's...</i> Модални глаголи за изражавање предлога - <i>can/could/may/might</i> Заповедни начин <i>The Present Continuous Tense</i> за унапред договорене радње <i>Question tags</i> Индијектни предлози и савети Први кондиционал Повратне заменице</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>2</p>

– размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.

	(Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.				
ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	<p><i>Can I have my magazine back?</i> <i>Can/Could we have some advice/information about the trip?</i> <i>Could you speak a bit more slowly/speak up, please?</i> <i>Mother told the children to stop arguing/fighting.</i> <i>The flight attendant told the passengers to fasten their seat belts.</i> <i>The librarian asked us not to make noise in the library.</i> <i>Will you leave me alone, please? He asked me to leave him alone.</i> <i>She promised/refused to let me use her laptop/dictionary.</i> <i>I'm sorry for your loss!/I'm sorry to hear that! Thank you for your sympathy/kindness!</i> <i>He thanked me for my help/support.</i> <i>Sorry for being late. Thanks for coming. Thank you in advance!</i> <i>I'll put it down so that I don't make the same mistake again!</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – <i>can/could/may/will</i> Индиректне наредбе и молбе <i>Gerund/Infinitive</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p>	1	1	1	2
РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	<p><i>If you want to help the charity, email... or call...</i> <i>If you want to recycle, sort out/separate different materials and put them in recycling containers.</i> <i>You can set up your account in just a few steps.</i> <i>Once you have finished, you can save your work and share the link.</i> <i>Make sure you check your essay for spelling mistakes before you hand it in!</i> <i>Make/ Do a class survey on their reading habits/ media preferences. Compare/ Present the results.</i> <i>The form must be completed in ink.</i> <i>Write your name and address in block capitals.</i></p>	1	1	1	2

	<p><i>Fill in the blanks.</i> <i>Don't let go of the handlebar on that bike!</i> <i>Keep your dog on a leash!</i> <i>Hold on! Hold the line!</i> <i>When a challenge is given don't step back. Step up!</i></p> <p>Први кондиционал Заповедни начин Пасивни облик модалних глагола (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.</p>				
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>How long does it take you to get to school?It takes me half an hour if I go by bus, but this week Dad's driving me to school, so it's taking me only half the time.</i> <i>Who's the teacher telling off?</i> <i>What are the police looking for?</i> <i>She's getting dressed for the party, isn't she? The children are dressed up for the celebration, aren't they?</i> <i>My parents have been married since 2002.</i> <i>Can you do a handstand/ a cartwheel/ a forward/backward roll/ a split/ a bridge?</i> <i>We've been able to use the application for over a year now.</i> <i>Teenagers don't watch TV as often as they used to.</i> <i>My neighbours have got a very big house with a swimming pool - they must be rich!</i> <i>Pavle can't be on holiday – I've just seen him!</i> <i>In Serbian tradition, if you hiccup, someone is talking about you.</i> <i>Plants die if they don't get enough water.</i> <i>The novel/film is based on an oral folk story/a historic fact.</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних и уобичајених радњи <i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних и привремених радњи. Разлике у употреби глаголских облика <i>The Present Simple Tense</i> и <i>The Present Continuous Tense</i> <i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање радњи које су почеле у</p>	1	1	1	2

	<p>прошлости и још увек трају Нулти кондиционал Питања са препозиционим глаголима <i>Can</i> за изражавање способности у садашњости Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple</i>) <i>Question tags</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји.</p>				
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p><i>It was very nice/kind of Nadja to help me with my homework.</i> <i>Nicholas did very well in his test – better than in the previous one!</i> <i>Lara was born in Canada, but her family moved to the USA two years ago.</i> <i>Which US state did they move to?</i> <i>Have you ever read this book? No, but I'd like to.</i> <i>Has Marco finished his exams yet?</i> <i>She has already had supper, hasn't she?</i> <i>It's been ages since we last met, hasn't it?</i> <i>Everybody enjoyed themselves, didn't they?</i> <i>We've won! They've lost!</i> <i>Have the police been able to find the criminals who robbed the bank?</i> <i>When we looked up we could see the stars.</i> <i>I broke my glasses so I couldn't see the board at school.</i> <i>It was raining when I left home this morning.</i> <i>While we were watching TV, I fell asleep.</i> <i>Who were you talking to when I saw you at the party?</i> <i>What was Isaac Newton doing when he discovered the law of gravity? He was sitting in his garden when an apple fell on his head.</i> <i>I didn't use to like animals, but I do now.</i> <i>What kind of TV programmes did you use to watch when you were a child?</i> <i>Robin Hood used to take from the rich and give to the poor.</i> <i>The Indians didn't use to hunt with guns, they used to hunt with bows and arrows.</i></p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>2</p>

	<p><i>The plane was late so we had to wait for ages.</i> <i>It was very warm so we didn't have to wear jumpers.</i> <i>Did you have to study hard for your maths test?</i> <i>I was given a lot of useful advice/information about the project.</i> <i>How many people were killed in the hurricane/flood/earthquake?</i> <i>How many homes were destroyed by the hurricane/flood/earthquake?</i> <i>What was the deadliest hurricane/flood/earthquake?</i> <i>America was discovered in 1492. When was George Washington elected the first president of the United States?</i> <i>Peter I reigned as the last King of Serbia and as the first King of the Serbs, Croats and Slovenes. When was he proclaimed King of Serbia?</i> <i>Queen Elizabeth II has ruled Britain since 1952, when her father, King George VI, died. When was she crowned?</i> <i>"The Bridge on the Drina" was written by Ivo Andrić. Who was "Oliver Twist" written by?</i></p> <p><i>The Past Simple Tense</i> правилних и неправилних глагола, све употребе <i>The Past Continuous Tense</i>, све употребе Контрастирање употребе и значења глаголских облика <i>The Past Simple Tense</i> и <i>The Past Continuous Tense</i> <i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са <i>ever, never, just, already, yet...</i> Контрастирање употребе и значења глаголских облика <i>The Past Simple Tense</i> и <i>The Present Perfect Simple Tense</i> <i>Used to</i> <i>Could</i> и <i>was/were able to</i> за изражавање способности у прошлости Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/Why...</i> Питања са препозиционим глаголима Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Past Simple</i>) <i>Question tags</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости</p>				
ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА,	<i>I'm going to the dentist's/doctor's tomorrow morning.</i> <i>Anja is spending the weekend at her grandparents'.</i> <i>My auntie Sara is getting married next month.</i>	1	1	1	1

<p>НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p><i>My mum's flying to Rome this afternoon. What time does her plane leave?</i> <i>The project will/could/may/might be finished by the end of the month.</i> <i>Will you be able to hand in your project in time?</i> <i>I hope the rain will stop soon!</i> <i>Look at the bright sky – it's going to be a lovely day today!</i> <i>The car's going to hit the child! We're going to miss the train!</i> <i>Mina's going to take the final exam at the end of term - I'm sure she'll pass it.</i> <i>I'll let you know as soon as I get the results!</i> <i>Let's cross that bridge when we come to it!</i> <i>The teacher will get angry if we don't finish our homework, won't he?</i> <i>If Nenad doesn't do any revision for his exam, he will get bad marks and fail it.</i> <i>I haven't heard from my cousins for ages - I'll text them to check if they're OK.</i> <i>What will happen if we don't stop polluting our planet?</i> <i>In Serbian tradition, if your left palm is itching, you will get money, but if it's the right one then you will give money.</i></p> <p><i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање унапред договорених/испланираних радњи <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање будућних радњи које су део утврђених распореда/програма <i>The Future Simple Tense</i> за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>could/may/might</i> <i>Going to</i> за изражавање планова, намера и предвиђања на основу чулних опажања Временске зависне реченице за изражавање будућности и одговарајући везници (<i>when, after, before, as soon as...</i>) <i>Stative verbs</i> (<i>promise, believe, think, hope...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Future Simple</i>) <i>Question tags</i> <i>Will be able to</i> за изражавање способности у будућности</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.</p>				
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА,</p>	<p><i>What's wrong/the matter with you? My knee/ankle hurts! / I've got a sore throat and a runny nose. That must be the flu. You need some medicine. Get</i></p>	1	1	1	1

<p>ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>well/better soon!</i> <i>What do you want to talk about?</i> <i>She's been very lonely since her best friend moved house last year.</i> <i>Why's Sara angry with me? She might be jealous of you!</i> <i>He's disappointed with his test results.</i> <i>I'm (very) happy for you/about visiting my aunt in Dublin.</i> <i>My heart sank/ I was over the moon when I heard the news.</i> <i>My parents were very proud of me when I won the first prize.</i> <i>The cake smells/tastes delicious. Can I taste your pie?</i> <i>Teenagers aren't interested in reading the news.</i> <i>The children are not hungry enough to eat a whole pizza.</i> <i>I'm too tired to go out tonight.</i></p> <p><i>Stative verbs (be, want, need, have, hurt, feel, smell, taste...)</i> <i>Why don't we/you + инфинитивна основа глагола.</i> <i>Would like + именица/инфинитив глагола.</i> Употреба придевско-предлошких израза <i>tired of / sick of / fed up with / bored with / disappointed with/by / happy for/about / angry with / proud of / interested in...</i> <i>The Present Simple / Past Simple / Present Perfect Simple Tense</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Заповедни начин Gerund/Infinitive <i>too (adjective) to/(not) enough (adjective) to</i> (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.</p>				
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У</p>	<p><i>Could you tell me the way to a nearby/the nearest station?</i> <i>The city hall is closer to/nearer the city centre than the cathedral.</i> <i>The Modern Art Museum is the farthest from the centre.</i> <i>They built their home in a forest on a mountain, among pine trees.</i> <i>We put up our tent on a campsite by the lake, and we slept under the stars.</i> <i>They went sledging down the steep hills.</i> <i>We often go for long walks along the river bank.</i></p>	1	1	1	2

<p>ПРОСТОРУ</p>	<p><i>You mustn't go across this road here.</i> <i>The children were running past/through/around the park.</i> <i>The plane was flying high above the clouds.</i> <i>I placed the speakers right against the wall.</i> <i>Can you wait outside/inside?</i> <i>The cat jumped onto/off the roof/over the wall and into the garden.</i> <i>Yuri Gagarin was the first human being to travel into space.</i> <i>How can I find these places on the map?</i> <i>Canada is north of, and Mexico is south of the United States.</i> <i>The UK is bordered to the south by the English Channel, which separates it from continental Europe, to the east by the North Sea and to the west by the Irish Sea and the Atlantic Ocean.</i> <i>Tara Mountain is located in western Serbia, while the Djerdap Gorge is situated in eastern Serbia.</i> <i>It's on the tip of my tongue!</i> <i>I wrote off the top of my head.</i></p> <p>Предлози за изражавање положаја и просторних односа: <i>in front of, behind, between, opposite, along, above, against...</i> Предлози са глаголима кретања: <i>onto, into...</i> Предлошки изрази са именицама за означавање страна света: <i>north of, south of, to the south, to the west...</i> Придеви изведени од именица за означавање страна света: <i>western, eastern...</i> Компаратив и суперлатив придева Заповедни начин Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Употреба/изостављање одређеног члана са основним географским појмовима (називима градова, држава, река, планина, мора, океана...) (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика; идиоматска/метафоричка употреба предлошких изрази.</p>				
<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА,</p>	<p><i>The head teacher ordered us not to use our mobile phones in class.</i> <i>They must be put away before the beginning of class. What are the rules about using cell phones in your school?</i></p>	1	1	1	2

<p>УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p><i>The local council warned the people not to pollute the river.</i> <i>My parents told me not to leave the house without their permission.</i> <i>The animals mustn't be disturbed. Don't let the children feed them!</i> <i>The teams cannot have more than 11 players on the field during a match.</i> <i>The new Spiderman film is rated 12. This means we're allowed to watch it.</i> <i>We're not allowed to talk during the performance.</i> <i>Don't go near Ljubica. She's got chicken pox.</i> Look out! There's a car coming! Watch out! The floor/staircase/pavement is slippery. <i>Be careful. You could burn yourself.</i> <i>Take care in the sun. You may/might get sunburnt.</i> <i>Keep off the grass!</i> <i>No entry!</i> <i>We should say good-bye now!</i></p> <p>Заповедни начин Модални глаголи и глаголски облици за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе: <i>can/can't, must/mustn't, should/shouldn't, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, (not to) be allowed to</i> Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>could/may/might</i> <i>Let/Make + инфинитивна основа глагола</i> Индиректне наредбе и молбе Пасивни облик глагола у комбинацији са модалним глаголима (Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>				
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>That's your parents' car, isn't it?</i> <i>These are my sunglasses, aren't they?</i> <i>Is that Lazar's phone? I'm not sure, it could be Sanja's.</i> <i>This can't be my book, it must be yours; I left mine at home.</i></p> <p>Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) – <i>my friend's/ friends'/ children's books</i> Присвојне заменице <i>mine, yours...</i> Питања са <i>Whose</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't,</i></p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>2</p>

	<p>may...)</p> <p>Question tags</p> <p>(Интер)културни садржаји: однос према својој и туђој имовини.</p>				
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p>My most/least favourite outdoor/indoor activity is...</p> <p>Masha enjoys outdoor swimming, doesn't she?</p> <p>She can't be keen on skiing, she doesn't like winter sports.</p> <p>My sister prefers vanilla to chocolate ice-cream / traditional shopping to online shopping / downloading music to buying CDs.</p> <p>Which one do you prefer?</p> <p>It's not my cup of tea!</p> <p>Придевско-предлошке фразе – interested in, good/bad at, crazy about, keen on...</p> <p>Глаголи like/love/hate/enjoy/prefer/can't stand + глаголска именица</p> <p>Питања са What, Who, Why, Which...</p> <p>Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (must, can't, may...)</p> <p>Question tags</p> <p>(Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт.</p>	1	1	1	2
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p>I don't think that mobile phones should be banned in schools. / In my opinion, students should be allowed to use cell phones in school for safety reasons.</p> <p>What do you think? What's your opinion?</p> <p>Who do you think will win/lose the match?</p> <p>What do you mean by that?</p> <p>They must/can't be rich/poor/famous...</p> <p>I agree/disagree with you on that!</p> <p>Stative verbs (think, like, agree, believe, mean...)</p> <p>Питања са What, Why, How...</p> <p>Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (must, can't, may...)</p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (Present Simple, Past Simple, Future Simple)</p> <p>Пасивни облик модалних глагола</p>	1	1	1	2

	(Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.				
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	<p><i>What's the population of Belgrade? It's nearly 1.7 million people. It lies 116.75 metres above sea level.</i></p> <p><i>The Dead Sea is the world's lowest point of land at 423 metres below sea level.</i></p> <p><i>What's the height of the world's tallest building? It's a skyscraper in Dubai that reaches 829.8 m.</i></p> <p><i>My mum works on the 15th floor of a 29-storey building.</i></p> <p><i>What's the length of the world's longest river? It's the Nile in Africa, and it's 6,853 km (4,258 miles) long.</i></p> <p><i>What's the weight of the world's heaviest animal? It's the blue whale, and it weighs about 200 tonnes.</i></p> <p><i>What are the length, width and depth of the pool? It's 6 metres long, 4 metres wide and 2 metres deep. What's its size? Its area is 24 square metres.</i></p> <p><i>What's the size of the image? It's 29.6 KB.</i></p> <p><i>How much do these apples weigh? They're almost two and a half kilos/five and a half pounds.</i></p> <p><i>We need only 2 loaves of bread for the party.</i></p> <p><i>That's a bargain!</i></p> <p><i>This costs a lot!</i></p> <p><i>They gave us a lot of useful advice/information.</i></p> <p><i>I heard some amazing news this morning.</i></p> <p><i>How much homework did you have last night?</i></p> <p><i>We've got fewer subjects/ less homework this year.</i></p> <p><i>Neda got full marks in her test – ten out of ten!</i></p> <p>Основни бројеви преко 1000 Небројиве именице: <i>information, advice, news, homework...</i> Грађење именица за изражавање димензија: <i>high-height, long-length, deep-depth, wide-width...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура; правописне конвенције при раздвајању хиљада, као и целих од децималних бројева; конвенције у изговору децималних бројева; метрички и неметрички систем мерних јединица.</p>	1	1	1	2

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЛИКОВНА КУЛТУРА
ЦИЉ	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа
РАЗРЕД	Седми
ГОДИШЊИ ФОНД	36 (19+13+4)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	В	Е	С
<ul style="list-style-type: none"> – користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију; – обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију; – представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно; – разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима. 	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> -Компоновање -Равнотежа -Контраст -Понављање и степеновање -Компоновање линија -Компоновање боја и облика -Боје и осећања -Боје око нас -Стилизовање облика -Орнамент -Арабеска -Пропорције људског тела -Пропорције људске главе -Практична примена пропорција -Однос величина у простору -Размештај облика на слици -Линеарна перспектива -Ваздушна перспектива -Боје и простор 	15	3	1	19
– користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за	КОМУНИКАЦИЈА	-Фотографија	5	7	1	13

<p>ликовна истраживања у области комуникације</p> <ul style="list-style-type: none"> – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију; – обликује композиције примењујући основна знања о комуникацији –илустровање текста, стрип, сториборд – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; – уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије; – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију; – прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације; – представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно; – разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима. 		<ul style="list-style-type: none"> -Фотографија, ствар тренутка -Поступак израде фотографије, кадрирање -Поступак израде фотографије, селфи -Анимација -Процес настанка анимације, сториборд -Презентација -Сцена -Оригинал -Копија и плагијат -Ликовне теме 				
<ul style="list-style-type: none"> – користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију; – предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе; – разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима. 	<p>УМЕТНОСТ ОКО НАС</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Уметност и технологија -Уметничка рециклажа -Хуманитарно-уметничка акција -Уметничко наслеђе 	<p>2</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>4</p>

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МУЗИЧКА КУЛТУРА						
ЦИЉ	Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.						
РАЗРЕД	СЕДМИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> – препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; – опише начин добијања тона код жичаних инструмената; – повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; – разликује музичке форме барока и 	ЧОВЕК И МУЗИКА	<u>Барок.</u> Рођење опере. Клаудио Монтеверди. Облици вокално-инструменталне музике (ораторијум, кантата). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. Инструментални облици: свита, концерто гросо. Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл. <u>Класицизам</u> Појам сонате и симфоније. Жанрови класичне музике –опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна, камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и Лудвиг ван Бетовен. Развој српске црквене музике.	10	2		12	
	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	Жичани: трзалачки и гудачки. Градитељске школе.	4	1		5	

<p>класицизма;</p> <ul style="list-style-type: none"> – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; – идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба; – изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – понаша се у складу са правилима музичког бонтонa у различитим музичким приликама; – критички просуђује утицај музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво. 		<p>Појам симфонијског оркестра</p> <p>Српски народни музички инструменти.</p>				
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената.</p> <p>Слушање световне и духовне музике барока и класицизма.</p> <p>Слушање вокалних, вокално-иструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора.</p> <p>Слушање дела традиционалне народне музике.</p>	6	2		8
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи.</p> <p>Певање песама у комбинацији са покретом.</p> <p>Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима.</p> <p>Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом.</p> <p>Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике барока, класицизма.</p>	5	2		7
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	<p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе.</p> <p>Креирање ритмичке пратње.</p> <p>Реконструкција музичких догађаја у стилу барока и класицизма.</p>	2	1		3

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ИСТОРИЈА						
ЦИЉ	Разумевање појма Европе, света, Српске државе и народа на почетку индустријског доба, Први светски рат.						
РАЗРЕД	седми						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
<ul style="list-style-type: none"> – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – препознаје основне карактеристике различитих идеологија; – анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких 	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине XIX века)	<p>Индустријска револуција (парна машина и њена примена; промене у друштву – јачање грађанске и појава радничке класе).</p> <p>Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје, примери америчке и француске револуције; појмови уставности и поделе власти, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма).</p> <p>Наполеоново доба (Наполеонова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес).</p> <p>Свакодневни живот и култура (промене у начину живота).</p> <p>Источно питање и балкански народи (политика великих сила, борба балканских народа за ослобођење).</p>	15	15		5	
<ul style="list-style-type: none"> – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; – уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; – пореди информације приказане на 	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА	<p>Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (револуције 1848/49 – „пролеће народа”, политичке идеје, настанак модерне Италије и Немачке, успон САД и грађански рат, борба за колоније у Африци и Азији, Персија, Индија, Кина, опадање Османског царства).</p> <p>Промене у привреди, друштву и култури (Друга индустријска револуција, људска права и слободе – право гласа, укидање робовласништва, положај деце и жена; култура, наука, образовање, свакодневни живот).</p>	6	6		2	

<p>историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима;</p> <ul style="list-style-type: none"> – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); 		<p>Кнежевина и Краљевина Србија и њено окружење (развој државних установа и политичког живота, унутрашња и спољна политика, међународно признање –</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основупоређења извора различитог порекла; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – употреби податке из графикона и табела у елементарном истраживању; – презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; 	<p>ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ХХ ВЕКА</p>	<p>Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Мароканска криза, Анексиона криза, Либијски рат, балкански ратови).</p> <p>Култура, наука и свакодневни живот (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена).</p> <p>Краљевина Србија и њено окружење (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот, положај Срба под аустроугарском и османском влашћу, Црна Гора – доношење устава, проглашење краљевине; учешће Србије и Црне Горе у балканским ратовима).</p>	6	6		2
<p>-Треба да зна о првом светском рату, у свету, Европи и на крају о ућешћу Србије и Црне горе у рату</p>	<p>ПРВИ СВЕТСКИ РАТ-ВЕЛИКИ РАТ</p>	<p>Велики рат (узроци и повод, савезништва и фронтови, Србија и Црна Гора у рату; преломнице, ток и последице рата; аспекти рата – технологија рата, пропагандагубици и жртве, глад и епидемије; човек у рату –живот у</p>	4	4		1

-анализира хронолошки догађаје ветзане за ратове		позадини и на фронту; живот под окупацијоми у избеглиштву; Велики рат у сећању).				
			31	31		10

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГЕОГРАФИЈА
ЦИЉ	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.
РАЗРЕД	седми
ГОДИШЊИ ФОНД	72

Наставна тема/Област	Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Начини и поступци остваривања	Евалуација
-----------------------------	--	--------------------------------------	-------------------

Регионална географија

- Успостављање везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса

Активности ученика и наставника:

- Посматрање
- Праћење
- Разговор
- Закључивање
- Бележење
- Формирање правилног погледа на свет
- Предавање
- Давање додатних објашњења
- Постављање и одговарање на питања
- Вођење дискусије
- Подстицање самосталног закључивања

Методе и облици рада:

- Демонстративна
- Метода разговора
- Метода усменог излагања
- Учење путем открића
- Учење путем решавања проблема
- Фронтални
- Индивидуални
- Групни

- Системско посматрање
- Тестирање
- Испитивање
- Задовољство ученика на часу
- Целокупна активност и креативност ученика на часу
- Примена стечених знања
- Анализа постигнутих резултата на стручним и одељенским већима

Географске регије Европе

- Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;
- Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију;
- Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу;
- Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету
- Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;
- Тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама;
- Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;
- Доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава;
- Истражује утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету;
- Описује улогу међународних организација у свету.

Активности ученика и наставника:

- Посматрање
- Праћење
- Разговор
- Закључивање
- Бележење
- Формирање правилног погледа на свет
- Предавање
- Давање додатних објашњења
- Постављање и одговарање на питања
- Вођење дискусије
- Подстицање самосталног закључивања

Методе и облици рада:

- Демонстративна
- Метода разговора
- Метода усменог излагања
- Учење путем открића
- Учење путем решавања проблема
- Фронтални
- Индивидуални
- Групни

- Системско посматрање
- Тестирање
- Испитивање
- Задовољство ученика на часу
- Целокупна активност и креативност ученика на часу
- Примена стечених знања
- Анализа постигнутих резултата на стручним и одељенским већима

Азија

- Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;
- Проналази на карти државе проучаване регије и именује их;
- Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију;
- Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу;
- Објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента;
- Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету;
- Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;
- Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;

Активности ученика и наставника:

- Посматрање
- Праћење
- Разговор
- Закључивање
- Бележење
- Формирање правилног погледа на свет
- Предавање
- Давање додатних објашњења
- Постављање и одговарање на питања
- Вођење дискусије
- Подстицање самосталног закључивања

Методе и облици рада:

- Демонстративна
- Метода разговора
- Метода усменог излагања
- Учење путем открића
- Учење путем решавања проблема
- Фронтални
- Индивидуални
- Групни

- Системско посматрање
- Тестирање
- Испитивање
- Задовољство ученика на часу
- Целокупна активност и креативност ученика на часу
- Примена стечених знања
- Анализа постигнутих резултата на стручним и одељенским већима

Африка

- Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;
- Проналази на карти државе проучаване регије и именује их;
- Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију;
- Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу;
- Објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента;
- Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету;
- Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;
- Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;

Активности ученика и наставника:

- Посматрање
- Праћење
- Разговор
- Закључивање
- Бележење
- Формирање правилног погледа на свет
- Предавање
- Давање додатних објашњења
- Постављање и одговарање на питања
- Вођење дискусије
- Подстицање самосталног закључивања

Методе и облици рада:

- Демонстративна
- Метода разговора
- Методом усменог излагања
- Учење путем открића
- Учење путем решавања проблема
- Фронтални
- Индивидуални
- Групни

- Системско посматрање
- Тестирање
- Испитивање
- Задовољство ученика на часу
- Целокупна активност и креативност ученика на часу
- Примена стечених знања
- Анализа постигнутих резултата на стручним и одељенским већима

Северна Америка

- Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;
- Проналази на карти државе проучаване регије и именује их;
- Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију;
- Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу;
- Објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента;
- Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету;
- Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;
- Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;

Активности ученика и наставника:

- Посматрање
- Праћење
- Разговор
- Закључивање
- Бележење
- Формирање правилног погледа на свет
- Предавање
- Давање додатних објашњења
- Постављање и одговарање на питања
- Вођење дискусије
- Подстицање самосталног закључивања

Методе и облици рада:

- Демонстративна
- Метода разговора
- Методом усменог излагања
- Учење путем открића
- Учење путем решавања проблема
- Фронтални
- Индивидуални
- Групни

- Системско посматрање
- Тестирање
- Испитивање
- Задовољство ученика на часу
- Целокупна активност и креативност ученика на часу
- Примена стечених знања
- Анализа постигнутих резултата на стручним и одељенским већима

Јужна Америка

- Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;
- Проналази на карти државе проучаване регије и именује их;
- Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију;
- Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу;
- Објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента;
- Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету;
- Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;
- Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;

Активности ученика и наставника:

- Посматрање
- Праћење
- Разговор
- Закључивање
- Бележење
- Формирање правилног погледа на свет
- Предавање
- Давање додатних објашњења
- Постављање и одговарање на питања
- Вођење дискусије
- Подстицање самосталног закључивања

Методе и облици рада:

- Демонстративна
- Метода разговора
- Методом усменог излагања
- Учење путем открића
- Учење путем решавања проблема
- Фронтални
- Индивидуални

Групни

- Системско посматрање
- Тестирање
- Испитивање
- Задовољство ученика на часу
- Целокупна активност и креативност ученика на часу
- Примена стечених знања
- Анализа постигнутих резултата на стручним и одељенским већима

Асугралија и Океанија

- Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;
- Проналази на карти државе проучаване регије и именује их;
- Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију;
- Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу;
- Објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента;
- Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету;
- Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;
- Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;

Активности ученика и наставника:

- Посматрање
- Праћење
- Разговор
- Закључивање
- Бележење
- Формирање правилног погледа на свет
- Предавање
- Давање додатних објашњења
- Постављање и одговарање на питања
- Вођење дискусије
- Подстицање самосталног закључивања

Методe и облици рада:

- Демонстративна
- Метода разговора
- Методa усменог излагања
- Учење путем открића
- Учење путем решавања проблема
- Фронтални
- Индивидуални
- Групни

- Системско посматрање
- Тестирање
- Испитивање
- Задовољство ученика на часу
- Целокупна активност и креативност ученика на часу
- Примена стечених знања
- Анализа постигнутих резултата на стручним и одељенским већима

Поларне области	<ul style="list-style-type: none"> - Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - Уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија - Анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи; 	Активности ученика и наставника: <ul style="list-style-type: none"> - Посматрање - Праћење - Разговор - Закључивање - Бележење - Формирање правилног погледа на свет - Предавање - Давање додатних објашњења - Постављање и одговарање на питања - Вођење дискусије - Подстицање самосталног закључивања 	<ul style="list-style-type: none"> - Системско посматрање - Тестирање - Испитивање - Задовољство ученика на часу - Целокупна активност и креативност ученика на часу - Примена стечених знања - Анализа постигнутих резултата на стручним и одељенским већима
		Методе и облици рада: <ul style="list-style-type: none"> - Демонстративна - Метода разговора - Метода усменог излагања - Учење путем открића - Учење путем решавања проблема - Фронтални - Индивидуални - Групни 	

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Физика</i>						
ЦИЉ	Учења Физике јесте да ученици стекну базичну језичку и научну писменост, оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, образложе своје мишљење у оквиру дискусије, упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу, развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих образовних стандарда.						
РАЗРЕД	7						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
- разликује скаларне и векторске физичке	СИЛА И	Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања.	9	13	3	25	

<p>величине;</p> <ul style="list-style-type: none"> – користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички; – анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем; – примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења; – демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења и сила акције и реакције на примерима из окружења; – самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента; 	КРЕТАЊЕ	<p>Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. Динамичко мерење силе. Међусобно деловање два тела – силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон. Примери Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања. Тренутна и средња брзина тела. Зависност брзине и пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању. Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања.</p> <p><u>Демонстрациони огледи:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Илустровање инерције тела помоћу папира и тега. – Кретање куглице низ Галилејев жљоб. – Кретање тела под дејством сталне силе. – Мерење силе динамометром. – Илустровање закона акције и реакције помоћу динамометара и колица, колица са опругом и других огледа (реактивно кретање балона и пластичне боце). <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ жљоб. 2. Провера Другог Њутновог закона помоћу покретног тела (колица) или помоћу Атвудове машине. 				
<ul style="list-style-type: none"> – покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање; – демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења и сила акције и реакције на примерима из окружења; – самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента; 	КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА	<p>Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејев оглед. Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и хитац наниже. Силе трења и силе отпора средине (трење мировања, клизања и котрљања). Утицај ових сила на кретање тела.</p> <p><u>Демонстрациони огледи:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Слободно падање тела различитих облика и маса (Њутнова цев, слободан пад везаних новчића...). – Падање тела у разним срединама. – Бестежинско стање тела (огледи са динамометром, с два тега и папиром између њих, са пластичном чашом која има отвор на дну и напуњена је водом). – Трење на столу, косој подлози и сл. – Мерење силе трења помоћу динамометра. <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одређивање убрзања тела које слободно пада. 2. Одређивање коефицијента трења клизања. 	6	4	2	12
<ul style="list-style-type: none"> – покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења; – наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу; – прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води; 	РАВНОТЕЖА ТЕЛА	<p>Деловање две силе на тело, појам резултујуће силе кроз различите примере слагања сила. Разлагање сила. Појам и врсте равнотеже тела. Полука, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена. Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена. Пливање и тоњење тела.</p> <p><u>Демонстрациони огледи:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Врсте равнотеже помоћу лењира или штапа. – Равнотежа полуге. – Услови пливања тела (тегови и стаклена посуда на води, Картезијански гњурац, суво 	6	4	1	11

		<p>грожђе у минералној води, свеже јаје у води и воденом раствору соли, мандарина са кором и без коре у води, пливање коцке леда на води...).</p> <p>Лабораторијска вежба</p> <p>1. Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – повеже појмове механички рад, енергија и снага и израчуна рад силе теже и рад силе трења; – разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом; – демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења; – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...); 	<p>МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА</p>	<p>Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења. Квалитативно увођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела. Веза између промене механичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије. Снага. Коефицијент корисног дејства. <u>Демонстрациони огледи:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Илустровање рада утрошеног на савладавање силе трења при клизању тела по различитим подлогама, уз коришћење динамометра. – Коришћење потенцијалне енергије воде или енергије надуваног балона за вршење механичког рада. – Примери механичке енергије тела. Закон о одржању механичке енергије (Галилејев жљеб; математичко клатно; тег са опругом) <p>Лабораторијске вежбе</p> <p>1. Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама. 2. Провера закона одржања механичке енергије помоћу колица.</p>	6	7	2	15
<ul style="list-style-type: none"> – разликује појмове температуре и количине топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго; – анализира промене стања тела (димензија, запремине и агрегатног стања) приликом грејања или хлађења; – наведе методе добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења. 	<p>ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ</p>	<p>Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање. Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре. Унутрашња енергија и температура. Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. Топлотна равнотежа. Агрегатна стања супстанције. <u>Демонстрациони огледи:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Дифузија и Брауново кретање. – Ширење чврстих тела, течности и гасова (надувани балон на стакленој посуди - флаши и две посуде са хладном и топлим водом, Гравесандов прстен, издужење жице, капилара...). <p>Лабораторијска вежба</p> <p>1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже.</p>	4	4	1	9

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ХЕМИЈА
ЦИЉ	<p>Циљ учења хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.</p>
РАЗРЕД	седми

ГОДИШЊИ ФОНД	72 часа					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
Идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја;						
<p>– повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама;</p> <p>– налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;</p>	ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	<p>Предмет изучавања хемије. Везе између хемије и других наука. Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу. Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше. Демонстрациони огледи: демонстрирање узорака елемената, једињења и смеша. Показује одговоран однос према здрављу и животној средини.</p> <p><i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.3, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.12, ХЕ.1.5.1, ХЕ.1.6.1, ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.8.</p> <p><i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција</p>	3	1	0	4
<p>– правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини;</p> <p>– експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци;</p>	ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	<p>Хемијска лабораторија и експеримент. Лабораторијско посуђе и прибор. Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци. Демонстрациони огледи: демонстрирање правилног руковања лабораторијским посуђем и прибором и правилног извођења основних лабораторијских техника рада; испитивање физичких и хемијских својстава и промена супстанци.</p> <p>Лабораторијска вежба I: основне лабораторијске технике рада: мешање, уситњавање и загревање супстанци.</p> <p>Лабораторијска вежба II: физичка својства супстанци, мерење масе, запремине и температуре супстанце.</p> <p>Лабораторијска вежба III: физичке и хемијске промене супстанци.</p> <p><i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.3, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.9, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.12, ХЕ.1.2.10, ХЕ.1.5.1, ХЕ.1.6.1, ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.1, ХЕ.2.1.5, ХЕ.2.1.7, ХЕ.2.6.1, ХЕ.2.6.2, ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.8, ХЕ.3.6.1, ХЕ.3.6.2, ХЕ.3.6.3, ХЕ.3.6.4. ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.8.</p> <p><i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција,</p>	5	2	4	11

		компетенција за учење, дигитална компетенција				
<p>– представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула;</p> <p>– повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента;</p> <p>– разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула;</p> <p>– представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула;</p> <p>– повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента;</p>	АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	<p>Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи. Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи. Распоред електрона по нивоима у атомима елемената. Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ. Племенити гасови. Својства и примена. Демонстрациони огледи: формулисање претпоставке о честичној грађи супстанци.</p> <p>Вежба IV: одређивање валентног нивоа и броја валентних електрона.</p> <p><i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.8; ХЕ.2.1.2; ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.4.</p> <p><i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција</p>	5	3	1	9
<p>– налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;</p> <p>– објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу;</p> <p>– разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула;</p> <p>– разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци;</p>	МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	<p>Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка. Јонска веза и јонска кристална решетка. Валенца. Хемијске формуле и називи. Демонстрациони огледи: својства супстанци са ковалентном и јонском везом.</p> <p>Лабораторијска вежба V: упоређивање својстава супстанци са јонском и ковалентном везом. Објасни њихово квалитативно и квантитативно значење;</p> <p><i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.3, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.11; ХЕ.2.1.1, ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.4; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.3, ХЕ.3.1.4, ХЕ.3.1.7.</p> <p><i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција</p>	7	4	1	12
<p>– објашњава по чему се разликују</p>	ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ	<p>Смеше: хомогене и хетерогене. Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи. Масени</p>	6	2	3	11

<p>чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; – разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша; – објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце;</p>	<p>СМЕШЕ</p>	<p>процентни састав смеша. Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета. Демонстрациони огледи: састав и својства смеша; раствори и њихова својства; растворљивост; незасићени, засићени и презасићени раствори; раздвајање састојака смеша. Лабораторијска вежба VI: испитивање растворљивости супстанци. Лабораторијска вежба VII: раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета. <i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.7, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.9, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.11, ХЕ.1.1.12, ХЕ.1.2.10, ХЕ.1.6.1; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.3, ХЕ.2.1.5, ХЕ.2.1.6, ХЕ.2.1.9, ХЕ.2.1.10; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.3, ХЕ.3.1.4, ХЕ.3.1.5, ХЕ.3.1.7, ХЕ.3.1.8. <i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција</p>				
<p>– напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење; – квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса;</p>	<p>ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ</p>	<p>Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Хемијске једначине. Демонстрациони огледи: мерење и упоређивање укупне масе супстанци пре и после хемијске реакције у отвореном и затвореном реакционом систему. Вежба VIII: састављање једначина хемијских реакција. <i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.8; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.4, ХЕ.2.2.2; ХЕ.3.1.4. <i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција</p>	3	3	1	7
<p>– изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; - израчунава M_r (релативну молекулску масу) - проналази у ПСЕ A_r (релативну атомску масу) хемијских елемената - Израчунава број молова - Користи и примењује у израчунавањима Авогадров број - Израчунава моларну запремину</p>	<p>ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ</p>	<p>Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса. Закон сталних односа маса. Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција. Лабораторијска вежба IX: мерење масе супстанце и израчунавање моларне масе и количине супстанце. <i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.7, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.12, ХЕ.1.6.1, ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.8, ХЕ.2.1.9, ХЕ.2.1.10, ХЕ.2.6.1, ХЕ.2.6.2, ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.3, ХЕ.3.1.5, ХЕ.3.1.9, ХЕ.3.6.1, ХЕ.3.6.2, ХЕ.3.6.3, ХЕ.3.6.4. <i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција</p>	3	3	1	7
<p>– опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и</p>	<p>ВОДОНИК И КИСЕОНИК, И ЊИХОВА</p>	<p>Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства. Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства. Хидроксици (базе): хемијске формуле, називи и</p>	5	5	1	11

кисеоника; – разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења; – индикаторима испита и на рН скали процени киселост раствора; – тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа.	ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ	основна својства. Мера киселости раствора: рН- скала. Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база). Соли: формуле и називи. Демонстрациони огледи: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора; реакција неутрализације. Лабораторијска вежба Х: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора. <i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.7, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.2.1, ХЕ.1.2.2, ХЕ.1.2.3, ХЕ.1.2.4, ХЕ.1.2.5, ХЕ.1.2.6, ХЕ.1.2.7, ХЕ.1.2.8; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.4, ХЕ.2.2.1, ХЕ.2.2.3, ХЕ.2.2.4; ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.8, ХЕ.3.2.1, ХЕ.3.2.2, ХЕ.3.2.3, ХЕ.3.2.4, ХЕ.3.2.5, ХЕ.3.2.6. <i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција				
УКУПНО:			37	23	12	72

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МАТЕМАТИКА					
ЦИЉ	Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.					
РАЗРЕД	Седми					
ГОДИШЊИ ФОНД	144					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У В С	свега	
Ученик ће бити у стању да: – израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција;	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	Квадрат рационалног броја. Решавање једначине $x^2 = a$, $a \geq 0$; постојање ирационалних бројева (на пример решења једначине $x^2 = 2$). Реални бројеви и бројевна права. Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2} = a $.	8	13	21	

<ul style="list-style-type: none"> – одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; – на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; – одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; – нацрта график функције $y = kx$, $k \in R \setminus \{0\}$; – примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама; 		<p>Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. Основна својства операција с реалним бројевима. Функција директне пропорционалности $y = kx$, $k \in R \setminus \{0\}$. Продужена пропорција.</p>			
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; 	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	<p>Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме. Конструкције тачака на бројевној правој које одговарају бројевима $\sqrt{2}$, $\sqrt{3}$, $\sqrt{5}$, итд. Растојање између две тачке у координатном систему.</p>	6	13	19
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – трансформише збир, разлику и производ полинома; – примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; – растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); – примени трансформације полинома на решавање једначина; 	ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	<p style="text-align: center;">Први део</p> <p>Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац цео број; операције са степенима; степен производа, количника и степена.</p> <p style="text-align: center;">Други део</p> <p>Алгебарски изрази. Полиноми и операције (мономи, сређени облик, трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома). Квадрат бинома и разлика квадрата.</p> <p>Растављање полинома на чиниоце коришћењем дистрибутивног закона, формуле за квадрат бинома и разлику квадрата. Примене.</p>	19	29	48
<p>Ученик ће бити у стању да:</p>	МНОГОУГАО	<p>Појам многоугла. Врсте многоуглова.</p>	9	12	21

<ul style="list-style-type: none"> – примени својства страница, углова и дијагонала многоугла; – израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост; – конструише ортоцентар и тежиште троугла; – примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима; 		Збир углова многоугла. Број дијагонала многоугла. Правилни многоуглови (појам, својства, конструкције). Обим и површина многоугла. Тежишна дуж троугла. Ортоцентар и тежиште троугла. Сложеније примене ставова подударности.			
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – примени својства централног и периферијског угла у кругу; – израчуна обим и површину круга и његових делова; – преслика дати геометријски објекат ротацијом; 	КРУГ	Централни и периферијски угао у кругу. Обим круга, број π . Дужина кружног лука. Површина круга, кружног исечка и кружног прстена. Ротација.	7	11	18
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – одређује средњу вредност, медијану и мод. 	ОБРАДА ПОДАТАКА	Средња вредност, медијана и мод.	5		5
	Обнављање градива, иницијални тест и анализа резултата иницијалног теста			4	4
	Писмени задаци			8	8
УКУПНО			54	90	144

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	БИОЛОГИЈА
ЦИЉ	Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином,

		разуме значај биолошке разноврсности и потребу за одрживим развојем и развије одговоран однос према себи и природи.				
РАЗРЕД		7.				
ГОДИШЊИ ФОНД		72				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; – упореди бесполно и полно размножавање; – идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији; – одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији; – шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу; – одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; – упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; – користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; – разврста организме према 	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија). ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип)</p> <p>Прво Менделово правило, крвне групе, трансфузија и трансплантација.</p> <p>Наслеђивање пола.</p> <p>Наследне болести.</p> <p>Животни циклуси биљака и животиња.</p> <p>Смена генерација. Једнополни и двополни организми. Значај и улога полног размножавања.</p>	3	3	2	8

<p>задатим критеријумима применом дихотомих кључева; – повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлихврста – фосила;</p>						
<p>– користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; – разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева;</p>	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Основни принципи организације живих бића. Појам симетрије – типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама; биолошки значај. Симетрија, цефализација и сегментација код животиња. Присуство/одсуство биљних органа, (симетрија и сегментација код биљака). Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице... Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисање организма. Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању основних животних процеса на методски одабраним представницима.</p>	14	12	5	31
<p>– повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлихврста – фосила;</p>	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>Основни принципи систематике (Карл Лине, биномна номенклатура). Приказ разноврсности живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе. Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили).</p>	5	5	1	11

<ul style="list-style-type: none"> – повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлихврста – фосила; – идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; – илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; – упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; – повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају; – анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; – идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; – предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима; 	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Састав и структура популација. Популациона динамика (природни прираштај и миграције). Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације). Мреже исхране. Животне области. Конвергенција и дивергенција животних форми. Заштита природе. Заштита биодиверзитета.</p>	4	3	4	11
<ul style="list-style-type: none"> – анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; – идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); – планира време за рад, одмор и 	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Примери наследних болести. Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. Имунитет, вакцине. Пулс и крвни притисак. Прва помоћ: повреде крвних судова (практичан рад).</p>	5	5	1	11

<p>рекреацију; – доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; – аргументује предности вакцинације; – примени поступке збрињавања лакших облика крварења; – расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости.</p>		<p>Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. Промене у адолесценцији. Здрави стилови живота (сан, кондиција, итд). Последице болести зависности – наркоманија.</p>				
--	--	--	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
ЦИЉ	Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.
РАЗРЕД	СЕДМИ
ГОДИШЊИ ФОНД	72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава; анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем;	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	Појам, улога и развој машина и механизма Потрошња енергије у домаћинству и могућности уштеде Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи Зависност очувања животне средине од технологије	4		1	1

<p>разликује врсте транспортних машина; повеже подсистеме код возила друског саобраћаја са њиховом улогом; провери техничку исправност бицикла; демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда;</p>	<p>САОБРАЋАЈ</p>	<p>Машине спољашњег и унутрашњег транспорта Подсистеми код возила друског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони) Технички исправан бицикл/мопед – безбедно учешће у саобраћају</p>	<p>4</p>		<p>2</p>	
<p>самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; користи САД технологију за креирање техничке документације; образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета; управља моделима користећи рачунар; објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја;</p>	<p>ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p>	<p>Специфичности техничких цртежа у машинству Ортогонално приказивање предмета Просторно приказивање предмета Коришћење и функција програма за САД Техничко цртање помоћу рачунара Основне компоненте ИКТ уређаја Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерф ејса</p>	<p>8</p>		<p>10</p>	
<p>аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру; образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса;</p>	<p>РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА</p>	<p>Материјали у машинству (метали, легуре, пластика...) Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава Технологија обраде метала у машинству Елементи машина и механизма Производне машине Погонске машине Појам,врсте, намена и конструкција робота Моделовање погонских машина и/или школског мини робота</p>	<p>10</p>		<p>8</p>	<p>2</p>

објасни основе конструкције робота; класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом;					
самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; изради производ у складу са принципима безбедности на раду; тимски представи идеју, потупак израде и производ; креира рекламу за израђен производ; врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.). -	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање пројектног задатка Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација Рад на пројектном задатку Представљање идеје, поступака израде и процена сопственог рада и рада других у овиру тима. Коришћење електронске кореспонденције. Одређивање цене трошкова и вредности урађеног модела Креирање рекламе за израђени производ	0	22	
УКУПНО			27	41	4

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Информатика и рачунарство</i>					
ЦИЉ	Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.					
РАЗРЕД	7.					
ГОДИШЊИ ФОНД	36					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:						
- разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; – користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста;	ИКТ	Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа. - Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика). - Рад у програму за растерску графику. - Рад у програму за векторску графику.	4	2	4	

<ul style="list-style-type: none"> – објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; – креира растерску слику у изабраном програму; – креира векторску слику у изабраном програму; – користи алате за уређивање и трансформацију слике; – креира гиф анимацију; – креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана; 		<ul style="list-style-type: none"> - Израда гиф анимација. - Коришћење алата за снимање екрана. 			
<ul style="list-style-type: none"> - разликује појмове URL, DNS, IP адреса; – објасни појмове хипервеза и хипертекст; – креира, форматира и шаље електронску пошту; – обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; – препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; – сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; – подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији; 	<p style="text-align: center;">Дигитална писменост</p>	<ul style="list-style-type: none"> - URL, DNS, IP адреса. - Хипервеза и хипертекст. - Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште. - Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта). - Рад на дељеним документима (текстуалним документима / презентацијама/упитницима...) у облаку. 	<p style="text-align: center;">2</p>	<p style="text-align: center;">1</p>	<p style="text-align: center;">1</p>
<ul style="list-style-type: none"> – уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; – употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање 	<p style="text-align: center;">Рачунарство</p>	<p>Рад са изабраним текстуалним програмским језиком у области 2Д графике.</p> <p>Основне карактеристике изабране графичке библиотеке.</p> <p>Методе за исцртавање основних геометријских облика.</p> <p>Подешавање боја и положаја објеката.</p>	<p style="text-align: center;">4</p>	<p style="text-align: center;">2</p>	<p style="text-align: center;">8</p>

<p>сложенијих облика; – планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; – проналази и отклања грешке у програму;</p>		<p>Примена петљи и случајно генерисаних вредности на исцртавање геометријских облика.</p>				
<p>– сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.</p>	<p>Пројектни задатак</p>	<p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.</p>	<p>2</p>		<p>6</p>	

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Физичко и здравствено васпитање</i>					
ЦИЉ	Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада					
РАЗРЕД	Седми					
ГОДИШЊИ ФОНД	108 часова					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			Об рад а	Уве жба ва ње	П р о в е	Свег а

									Р а		
<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у самосталном вежбању; - сврсисходно користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим ситуацијама; - упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања уз помоћ наставника са вредностима за свој узраст; - примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; - примени атлетске дисциплине у складу са правилима; - развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике; - одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; - примени вежбања из гимнастике за развој моторичких способности; 	<p style="text-align: center;">ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ</p> <p>Тестирање и мерење ученика (10 часова) Теоријска настава (2 часа)</p> <p>Програм Физичког и здравственог васпитања остварује се достизањем предвиђених исхода реализацијом основних садржаја.</p> <p>Основни садржаји су они које је неопходно спровести у раду са ученицима узимајући у обзир способности ученика, материјално-техничке и просторне услове.</p>	<p>Теоријска настава (2 часа).</p> <p>Основни садржаји</p> <p>Вежбе за развој снаге.</p> <p>Вежбе за развој гipкoсти.</p> <p>Вежбе за развој аеробне издржљивости.</p> <p>Вежбе за развој брзине.</p> <p>Вежбе за развој координације.</p> <p>Вежбе се реализују у уводној и припремној фази часа кроз часове физичког и здравственог васпитања.</p> <p>При планирању кондиционог вежбања у главној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и увежбавање (обраду и утврђивање) конкретног задатка. Методе вежбања које се примењују у настави су тренажне методе (континуирани, понављајући и интервални метод, кружни тренинг, и др.), прилагођене узрасним карактеристикама ученика. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, доzirати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања задају се групама ученика или поједницима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о постизању што веће радне ефикасности и интензитета рада. Акцент се ставља на оне моторичке активности којима се најуспешније супротставља последицама хипокинезије.</p> <p>Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Развој снаге: <ul style="list-style-type: none"> – без и са реквизитима, – на справама и уз помоћ справа. 2. Развој покретљивости: <ul style="list-style-type: none"> – без и са реквизитима, – уз коришћење справа, – уз помоћ сувежбача. 3. Развој аеробне издржљивости: 	12	-	-	12					

<ul style="list-style-type: none"> - изведе елементе одбојкашке технике; - примени основна правила одбојке; - користи елементе технике у игри; - примени основне тактичке елементе спротских игара; - учествује на такмичењима између одељења; - вреднује утицај примењених вежби на организам; - процени ниво сопствене дневне физичке активности; - користи различите вежбе за побољшање својих физичких способности; - процени последице недовољне физичке активности; - примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; - примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; - решава конфликте на друштвено прихватљив начин; - пронађе и користи различите изворе информација за упознавање 		<ul style="list-style-type: none"> - истрајно и интервално трчање, - вежбање уз музику – аеробик, - тимске и спортске игре, - пешачење у дужини од 10 km (организовати у оквиру недеље школског спорта или активности у природи – излет); - други модели вежбања. <p>4. Развој координације:</p> <ul style="list-style-type: none"> - извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима (кретање екстремитетима у више равни). <p>5. Развој брзине и експлозивне снаге:</p> <ul style="list-style-type: none"> - једноставне и сложене кретне структуре изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја итд.), - штафетне игре, - извођење вежби различитом максималном брзином (бацања, скокови, акробатика, шутирања, ударци кроз атлетику, гимнастику, тимске и спортске игре). <p>За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање, а за оне са којима се програм реализује по индивидуално образовном програму (ИОП-у), неопходно је обезбедити одговарајуће услове, узимајући у обзир њихове могућности.</p> <p>Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године.</p> <p>Тестирање и мерење ученика (10 часова)</p> <p>Праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године, из простора кардио-респираторне издржљивости (процена аеробног капацитета), телесног састава (посебно телесне масноће), мишићне снаге, издржљивости у мишићној снази, гипкости и агилности. Модел континуираног праћења физичког развоја и моторичких способности у настави Физичког и здравственог васпитања, батерија тестова, критеријумске референтне вредности и начин њиховог тумачења, организација и протокол тестирања као педагошке импликације детаљно су објашњени у наведеном приручнику.</p>			
--	--	--	--	--	--

са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; - прихвати победу и пораз;- уважи различите спортове без обзира на лично интересовање;- примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама;- повеже значај вежбања за одређене професије;- вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту;- подстиче породицу на редовно вежбање;- повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље;- коригује дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама;- користи здраве намирнице у исхрани;- разликује корисне и штетне додатке исхрани;- примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању;- правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда;- чува животну средину током вежбања;- препозна последице конзумирања дувана, алкохола и штетних						

<p>енергетских напитака; - води рачуна о репродуктивним огранима приликом вежбања.</p>						
	<p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ Атлетика (20 часова)</p>	<p>Основни садржаји Техника спринтерског трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Техника штафетног трчања Скок удаљ. Бацања кугле. Препорука је да се садржаји атлетике реализују у јесењем и пролећном периоду, у складу са условима.</p> <p>Основни садржаји – Усавршавање технике спринтерског трчања и ниског старта. Трчање деоница до 60 m. Техника штафетног трчања (4 x 60 m). – Усавршавање технике истрајног трчања и високог старта. – Скок удаљ техника „увинуће“. – Бацања кугле 3 kg девојчице, 4 kg дечаци – бочна техника.</p> <p>Проширени садржаји: Четворобој – кроз унутародељенско такмичење применити четири дисциплине које су ученици савладали (спринтерско трчање 60 m, бацање вортекса или кугле, скокови увис или удаљ, истрајно трчање 600 m ученице, 800 m ученици).</p>	10	6	4	20
	<p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ Спортска гимнастика (20 часова)</p>	<p>Основни садржаји: Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Двовисински разбој Паралелни разбој Кругови Греда. 2. Спортска гимнастика Препорука је да се садржаји реализују у оба полугодишта.</p>	10	6	4	20

		<p>Основни садржаји: Ученике је неопходно поделити у радне групе према полу, према нивоу усвојености вежби из претходних разреда и њиховим способностима. Са ученицима, који нису савладали поједине вежбе из програма до шестог разреда, раде се оне предвежбе и вежбе које ће им омогућити њихово усвајање. Усвојене вежбе из шестог разреда надограђују се новим садржајима предвиђеним овим програмом. Поставити више радних места. На сваком часу увести нови задатак уз понављање претходних. Док једна група обрађује нови садржај, остале групе понављају усвојене садржаје, при чему је могуће организовати чување и помагање ангажовањем ученика. Промена радних места врши се након одређеног броја понављања. Група које није прошла неки задатак на часу, исти ће реализовати на следећем часу. Ученику који не може да изведе задату вежбу даје се олакшани задатак.</p> <p>1. Тло (ученице и ученици): Основни садржаји: -став на шакама, колут напред уз помоћ, -два повезана предмета странце упором („звезде”), -предножењем предмет странце упором са окретом за 180 степени до става на једној ноzi, другом заножити, -колут летећи из места и залетом.</p> <p>2. Прескок (ученице и ученици): Основни садржаји: коњ у ширину висине 110 цм (уз квалитетну даску висина коња 120 цм): -згрчка и разношка – усавршавање фазе првог и фазе другог лета.</p> <p>3. Двовисински разбој Основни садржаји: -комбинација: лицем према н/п – суножним одскоком наскок у упор предњи, премах одножно десном, премах одножно левом – нагласити упор стражњи, прехват на в/п, предњих и спојено саскок у предњиху.</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>4. Паралелни разбој Основни садржаји: -комбинација: (из положаја бочно): наскок у упор, предњих, зањих, предњихом предношка са окретом (180 степени) према притци до става на тлу.</p> <p>5. Кругови Основни садржаји: дохватни кругови (ученици и ученице): -комбинација: из виса стојећег згибом вис узнето, вис стрмоглави, вис узнето, саскок кроз згиб у вису предњем (уз помоћ).</p> <p>6. Греда Вежбе прво научити на тлу, шведској клупи и ниској греди и на крају на високој греди. Основни садржаји: Ниска греда – поновити и допунити садржаје из претходног разреда (ниска греда): -боком поред греде; суножним одскоком наскок на греду суножно (једна нога мало испред друге), -различити начини ходања: у успону, са згрченим предножењем, са заножењем, са одножењем, са високим предножењем, -окрет у успону на средини греде; -суножним одскоком скок пружено и доскок на једну ногу, друга је у предножењу, -вага претклоном и заножењем, -саскок згрчено. Висока греда – комбинација вежби: (чеоно према греди): из места или залетом наскок у упор одножно, окрет за 900 у упор клечећи на одножној нози, заножити слободном ногом (вага у у упору клечећем „мала вага”); клек искорак заножне и спојено усправ, одручити, лагано трчање или ходање на прстима, ходање докорацима, скок суножним одскоком и доскоком на једну ногу; саскок пруженим телом са окретом 90 степени или 180 степени.</p>				
	<p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ</p>	<p>Одбојка: Основни елементи технике, тактике и правила игре.</p>	30	20	6	56

	<p>И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</p> <p>Основе тимских и спортских игара</p> <p>Одбојка (40 часова)</p> <p>Футсал или мали фудбал (10 часова)</p> <p>Активност по избору: Стони тенис (6 часова)</p>	<p>Одбојка</p> <p>Усвојене елементе технике треба применити у игри на часу.</p> <p>Континуитет у усвајању садржаја могуће је постићи тако што се претходно усвојени садржаји користе као уводни или специфично припремни на наредном часу.</p> <p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> – основни положај – техника одигравања лопте прстима, – основни положај – техника одигравања лопте „чекићем“, – игра преко мреже у три контакта – прстима и „чекићем“, – доњи (школски) сервис, – техника смечирања у олакшаним условима (нижа мрежа, подбацивање лопте и сл.), – индивидуални блок, – горњи сервис, – елементи одбојкашке игре. <p>Футсал:</p> <p>Игра уз примену правила.</p> <p>Футсал</p> <ul style="list-style-type: none"> – Са ученицима поновити усвојене елементе технике и тактике. – Примена усвојених елемената у диригованој и ситуационој игри. – Игра уз примену правила. <p>Активност по избору: Стони тенис. (6 часова). Основни елементи технике, тактике и игра уз примену правила.</p>			
	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p> <p>Физичко вежбање и спорт реализује се кроз све друге наставне области и теме уз практичан рад</p>	<p>Основни садржаји</p> <p>Основна подела вежби.</p> <p>Функција скелетно-мишићног система.</p> <p>Основна правила одбојке.</p> <p>Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе).</p> <p>Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању.</p> <p>Облици насиља у физичком васпитању и спорту.</p> <p>Навијање, победа, пораз решавање спорних ситуација.</p> <p>Писани и електронски извори информација из области физчког васпитања и спорта.</p> <p>Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама.</p>			

		<p>Значај вежбања за одбрамбено-безбедносне потребе. Повезаност физичког вежбања и естетике. Породица и вежбање Планирање вежбања.</p>			
	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Здравствено васпитање реализује се кроз све друге наставне области и теме уз практичан рад</p>	<p>Основни садржаји Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина). Вежбање у различитим временским условима. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола. Додаци исхрани – суплементи. Вежбање и менструални циклус. Значај заштите репродуктивних органа приликом вежбања. Физичка и здравствена култура Ова наставна област реализује се кроз све друге наставне области и теме уз практичан рад и састоји се од две наставне теме Физичко вежбање и спорт и Здравствено васпитање.</p> <p>Дидактичко-методички елементи Основне карактеристике часова: – јасноћа наставног процеса; – оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита; – избор рационалних облика и метода рада; – избор вежби оптималне образовне вредности; – функционална повезаност свих делова часа – унутар једног и више заустопних часова једне наставне теме. Уколико на часу истовремено вежбају два одељења, настава се спроводи одвојено за ученике и ученице. Приликом избора облика рада неопходно је узети у обзир просторне услове рада, број ученика на часу, број справа и реквизита и динамику</p>			

		<p>обучавања и увежбавања наставног задатка.</p> <p>Избор дидактичних облика рада треба да буде функцији рационалне организације и интензификације часа, као и достизања постављених исхода.</p> <p>Ослобађање ученика од наставе физичког и здравственог васпитања</p> <p>Ученик може бити ослобођен само од практичног дела програма наставе за одређени период, полугодиште или целу школску годину на основу препоруке изабраног лекара.</p> <p>Ученик ослобођен практичног дела у обавези је да присуствује часовима. За рад са ослобођеним ученицима наставник сачињава посебан програм рада базиран на усвајању теоријских и васпитних садржаја у складу са програмом и корелацији са садржајима других предмета.</p> <p>Ослобођеним ученицима треба пружити могућност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – суде, воде статистику, региструју резултат или прате ниво активности ученика на часу или школском такмичењу; – направе едукативни постер или електронску презентацију, припреме репортажу са спортског догађаја; – прате и евидентирају активност ученика на часу уз помоћ наставника и на други начин помажу у организацији часовних, ваннаставних и ваншколских активности. <p>Неки од исхода за ученике ослобођене од практичног дела наставе</p> <p>По завршетку теме ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наведе основна правила, гимнастике, атлетике, спортске игре, пливања; – дефинише основна здравствено-хигијенска правила вежбања; – презентује и анализира информације о физичком вежбању, спорту, здрављу, историји физичке културе, актуелним спортским подацима итд.); – учествује у организацији Недеље школског спорта и школских такмичења. <p>ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ</p> <p>Исходи представљају добру основу за праћење и процену постигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може утврдити да ли су</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>ученици достигли оно што је описано одређеним исходом. Исходи помажу наставницима у праћењу, прикупљању и бележењу постигнућа ученика. Како ће у процесу вредновања искористити исходе наставник, сам осмишљава у односу на то који се начин праћења и процене њему чини најрационалнијим и најкориснијим. Поред тога, постојање исхода олакшава и извештавање родитеља о раду и напредовању ученика. У процесу праћења и оцењивања пожељно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља, подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика.</p> <p>У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе Физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Активност и однос ученика према физичком и здравственом васпитању који обухвата: <ul style="list-style-type: none"> – вежбање у адекватној спортској опреми; – редовно присуствовање часовима Физичког и здравственог васпитања; – учествовање у ваннаставним и ваншколским активностима и др. 2. Приказ три комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), са и без реквизита. 3. Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике): <p>Атлетика: Техника измене штафете; Спринтерско трчање 60 m на време, бацање вортекса. Истрајно трчање у трајању од 8 минута. Техника бацања кугле.</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>Трчање школског кроса.</p> <p>Спортска гимнастика: Вежбе на тлу: -став на шакама, колут напред уз помоћ, -летећи колут, -два премета странце „звезде” спојено, -мост заклоном (ученице); мост из лежања на леђима (ученици).</p> <p>Прескок: -разношка, згрчка (висина справе до 120 цм).</p> <p>Двовисински разбој -комбинација: лицем према н/п – суножним одскоком наскок у упор предњи, премах одножно десном, премах одножно левом – нагласити упор стражњи, прехват на в/п, предњих и спојено саскок у предњиху (уколико нема двовисинског разбоја саскок замахом ногама унапред – предношка).</p> <p>Паралелни разбој -комбинација: (из положаја бочно): наскок у упор, предњих, зањих, предњихом предношка са окретом (180 степени) према притци до става на тлу.</p> <p>Кругови дохватни кругови (ученици и ученице): -комбинација: из виса стојећег згибом вис узнето, вис стрмоглави, вис узнето, саскок кроз згиб у вису предњем (уз помоћ).</p> <p>Греда Ниска греда – поновити и допунити садржаје из претходног разреда (ниска греда): комбинација вежби из основног програма (ученице саме комбинују две дужине ниске греде – обавезно са наскоком и саскоком). Висока греда – комбинација вежби: (чеоно према греди): из места или залетом наскок у упор одножно, окрет за 900 у упор клечећи на одножној нози, заножити слободном ногом (вага у у упору клечећем „мала вага”); клек искорак заножне и спојено усправ, одручити, лагано трчање или ходање на прстима, ходање докорацима, скок суножним одскоком и доскоком на једну ногу; саскок пруженим телом са окретом 90 степени или 180 степени.</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>Одбојка:</p> <ul style="list-style-type: none"> – одигравање лопте техникама прстима и „чекићем“; – доњи сервис; – смечирање у олакшаним условима; – индивидуални блок; – игра преко мреже. <p>4. Индивидуални напредак моторичких способности</p> <p>Индивидуални напредак моторичких способности сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу.</p> <p>Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:</p> <ul style="list-style-type: none"> – познавање основних правила, гимнастике, атлетике, спортске игре, пливања, ватерпола и основних здравствено-хигијенских правила вежбања; – учешће у организацији ваннаставних активности. <p>Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник може извршити усменим или писменим путем.</p>			
--	--	--	--	--	--

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У СЕДМОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
ЦИЉ	Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.
РАЗРЕД	СЕДМИ

ГОДИШЊИ ФОНД		36 часова				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – наведе и опише основне карактеристике људских права; – својим речима опише везу између права појединца и општег добра; – дискутује о односу права и правде и о сукобу права; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; 	ЉУДСКА ПРАВА	<p>Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, неутуђивост, недељивост.</p> <p>Опште добро.</p> <p>Права појединца и опште добро.</p> <p>Сукоб појединачних права и општег добра.</p> <p>Права и правда.</p> <p>Социјална правда.</p>	6	1		
<ul style="list-style-type: none"> – образложи сврху постојања политичких странака; – аргументује потребу ограничења и контролу власти; – наведе кораке од предлагања до усвајања закона; – образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине; 	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	<p>Политичке странке у вишепартијском систему – владајуће и опозиционе.</p> <p>Народна скупштина – сврха и надлежности.</p> <p>Народни посланици, посланичке групе.</p> <p>Процедуре у раду Народне скупштине.</p> <p>Скупштинске дебате.</p> <p>Предлагање и доношење закона.</p>	6		2	1
<ul style="list-style-type: none"> – препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска; – препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се; – 	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	<p>Припадност групи. Групни идентитет као део идентитета младих. Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца.</p> <p>Вршњачки притисак.</p> <p>Конформизам.</p> <p>Приватност – обим и границе.</p> <p>Понашање људи у маси и угроженост права појединца.</p>	7		2	
<ul style="list-style-type: none"> – учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, 	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	<p>Симулација Народне скупштине</p> <p>Одређивање улога и процедура у скупштини.</p> <p>Формирање посланичких група.</p> <p>Избор председника скупштине.</p> <p>Формулисање предлога закона.</p> <p>Скупштинска дебата.</p>	6		4	1

комуницира на конструктиван начин; – проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.		Гласање. Евалуација симулације.				
			25	1	8	2
УКУПНО			36			

Циљеви верске наставе

да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности Цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате Цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ			
		По завршеној области/теми ученик ће бити у стању:	Број часова	Обрада	Остали типови	
9. УВОД		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања 	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: <ul style="list-style-type: none"> - Упознавање садржаја програма и начина рада ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: <ul style="list-style-type: none"> - Учимо о нашој вери 	1	/	1
10. БОГОПОЗНАЊЕ		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да уочи да су знање и учење важни у његовом животу; - моћи да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнавања - моћи да кроз примере из личног искуства уочи да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће; - моћи да препозна да нам Христос открива Бога као љубавну заједницу три личности; 	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: <ul style="list-style-type: none"> - Процес сазнавања - Личносно познање - Познање Бога - Бог је један, али није сам - Богопознање ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: <ul style="list-style-type: none"> - Процес сазнавања као дело целе личности: чула, разум, слободна воља, искуство - Бог је заједница три личности: Отац, Син и Свети Дух 	5	4	1

11. ЈЕДИНСТВО ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да уочи да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју; - бити подстакнут да своје проблеме и несугласице са другима решава кроз разговор и заједништво; - знати да је Символ вере установљен на Васељенским саборима; - умети да интерпретира Символ вере; - знати да се Символ вере изговара на Крштењу и Литургији; - моћи да уочи да појам Богочовека описује Христа као истинитог Бога и истинитог Човека; 	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: <ul style="list-style-type: none"> - Сабори као израз јединства Цркве - Васељенски сабори - Васељенски сабори - Символ вере - Символ вере - Богочовек Христос - Богочовек Христос ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ. <ul style="list-style-type: none"> - Сабори извор јединства - Символ вере- правило наше вере - Христос – истинити Бог и истинити Човек 	7	4	3
12. СВЕТОТАЈНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да увиди да Црква Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак, Црквена брига за болесне у јелеосвећењу...) - моћи да увиди да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве; - знати да је Причешће врхунац светотајинског живота - моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу; - моћи да разликује и именује службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон и народ); - моћи да препозна своју службу у Цркви; - моћи да у молитвословљима уочи важност природних елемената (воде, грождја, жита, светлости...) 	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: <ul style="list-style-type: none"> - Светотајински живот Цркве - Света Литургија – светајна Цркве - Света Литургија – светајна Цркве - Свете Тајне Крштења и Миропомазања - Свете Тајне Крштења и Миропомазања - Монашка заједница - Монашка заједница - Света Тајна Исповести - Света Тајна Брака - Света Тајна Рукоположења - Молитвословља Цркве - Светотајински живот Цркве ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: <ul style="list-style-type: none"> - У Светим Тајнама Цркве наш живот и сви његови елементи узводе у личносни однос са Богом; - Тајна вечера – Света Литургија - Света Тајна Крштења – улазак у Цркву - Седам светих Тајни - Лично учествовање у светотајинском животу Цркве. 	11	8	3

13. СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да препозна да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности просветитеља равноапостолних Кирила и Методија; - моћи да објасни просветитељску улогу и значај Светога Саве за српски народ; - бити подстакнут да доживи српске светитеље као учитеље хришћанских врлина; - моћи да препозна неговање српских православних обичаја као начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља - моћи да препозна евхаристијску симболику у елементима Крсне Славе; - бити подстакнут да доживи, вреднује и негује богатство и лепоту српске културне баштине 	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: <ul style="list-style-type: none"> - Света браћа Кирило и Методије - Свети Сава - Срби светитељи - Срби светитељи - Срби светитељи - Крсна слава и обичаји - Крсна слава и обичаји - Српска црквена баштина - Српска црквена баштина - Српска црквена баштина - Српска Црква кроз векове ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: <ul style="list-style-type: none"> - Значај мисионарске и просветитељске делатности Свете браће и Светог Саве; - Историјски пут српске Цркве кроз житије светитеља - Улога СПЦ у развоју српске културе и идентитета. 	12	7	5
Укупно часова				36	23	13

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РУСКИ ЈЕЗИК						
ЦИЉ	Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.						
РАЗРЕД	СЕДМИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	72						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА				
			О	У	В	С	
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О	Как вас/ тебја зовут? Как ваша/ твоя фамилия? Меня зовут Виктор Петрович Иванов. Как дела? Нормально. Это Саша. Привет, Саша! Добро пожаловать! Мы будем вместе учиться. Очень приятно. Рад/рада с тобой познакомиться. Где ты живёшь? На улице Гагарина, дом 5, квартира 10. Второй этаж. Кем твой папа / твоя мама работает? Папа – учитель. Моя мама – медсестра. У тебя есть братья/сёстры? Да, у меня есть брат. Нет, у меня нет сестры. Ты интересуешься музыкой? Нет, не очень, я люблю спорт. У моего	2	1	1	1	

<p>једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима</p>	<p>СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p>папы есть сестра, её зовут Марина. Марина – моя тётя. Её муж, дядя Стефан – немец. У них есть сын, мой двоюродный брат Иван. Ему три года. Он родился в Германии, но сейчас живёт в России, в Москве. Питања с упитним речима (кто, где, куда, как...) Конструкције за изражавање посесивности (потврдне и одричне): у+ ген. личних заменица и именица (у меня есть, у меня нет) Присвојне заменице (мой, твой, его, её, их). Глагол интересоваться (чем) с инструменталом. Кратак облик придева рад/рада. Именице на -ия (Сербия, Россия, Германия). (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; имена, патроними, презимена и надимци; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; нумерисање спратова, називи већих градова и познатијих држава и њихових становника, родно место. The Present Perfect Tense учесталијих глагола (правилних и неправилних). Питања са Who/What/Where/When/Why... Питања са препозиционим глаголима. Употреба и изостављање чланова при ближем одређивању лица, у фиксним изразима (go to school/by car/on foot...), са основним географским појмовима (називима улица, градова, држава...) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе; већи градови у земљама циљне културе.</p>				
<p>– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>Какой Миша? Как Миша выглядит, я в первый раз с ним встречаюсь, опиши его. Миша невысокий, стройный. Какая Маша? Маша высокая, полная. Какой у него рост? Какие у неё глаза? Глаза – карие, волосы – каштановые. В чём она? В куртке и джинсах. Миша хорошо знает математику и помогает Маше. Маша очень хорошо плавает. Идёт дождь, дует ветер, холодно очень. Завтра будет солнечная погода, без дождя. Мы очень плохо себя чувствуем сегодня. Мы жили в спортивном лагере прошлым летом. Он спал в большой палатке. Это – памятник Петру Первому. Какой большой и красивый! Тебе нравится больше памятник Пушкину или Петру Первому? Слева от моего дома находится супермаркет. Придеви. Промена придева. Слагање с именицама у роду, броју и падежу. Прилози за начин, место, време. Фреквентне временске конструкције (прошлым летом, в прошлую среду, на следующей неделе, в прошлом году) Садашње време фреквентних глагола. Прошло време фреквентних глагола. Будуће време (просто и сложено). Прости облици компаратива придева/прилога больше, меньше, лучше. (Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)</p>	<p>2</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>
<p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у</p>	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>Я иду в бассейн. Петя, пойдёшь со мной? Я обожаю плавать. Чем тебя угостить? Ты будешь чай? Нет, спасибо. Что ты будешь делать на следующей неделе? Придёшь ко мне на вечеринку? У меня день рождения. Во сколько? В семь часов в субботу. Будем в воскресенье играть в футбол? Когда? В пять. Нет, к сожалению, я еду с родителями к бабушке. Пойдём в кино вечером? Давай! Где встречаемся? У входа в метро. Маша, давай пойдём к Лене вечером, она болеет вторую неделю. Вечером мне надо на тренировку, не смогу. Может, пойдём завтра вечером? Хорошо, завтра пойдём. Мне нужно сейчас присмотреть за братом, только вечером буду свободен. Заповедни начин (позив на заједничку активност) . Безличне модалне конструкције с предикативима (мне</p>	<p>2</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>

вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;		нужно, мне надо, мне необходимо). Упитни искази без упитне речи. Интонација. Садашње време у значењу будућег. Просто и сложено будуће време. (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.				
– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту уобичајене молбе и захтеве;	ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	Вы не могли бы помочь мне, пожалуйста? Вам помочь? Да, спасибо, возьмите эту сумку, пожалуйста. Спасибо. Благодарю вас. Не за что. Ничего. Дай мне, пожалуйста, тетрадь. Минуточку. Вот она. Можно я подойду? Можно. Извините, можно вопрос? Можно. Вы не скажете, как пройти до Красной площади? Конечно, скажу. Простите за беспокойство. Извините за опоздание. Заповедни начин. Садашње време глагола. Предикатив можно. Именице треће дефлекције (типа боль, кость). Упитни искази без упитне речи. Интонација. Глагол мочь у прошлом времену. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.	2	1	1	1
– честита, захвали се и извини се користећи једноставнија језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	Прочитай внимательно вопросы к тексту и обведи кружком букву правильного ответа. Отметь правильный ответ. Сделай проект-плакат (проект-альбом), презентацию на тему „Мой любимый город“. Нарезь картошку кубиками, положи в салатницу. Обрати внимание! Составь предложения! Старайтесь угадать! Закрой глаза! Заповедни начин. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом	2	1	1	1
– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	Мой дедушка живёт в деревне. Я живу в Белграде. В школу я езжу на автобусе. В свободное время я играю в футбол, люблю играть в компьютерные игры. Ты играешь на пианино? Нет, не играю, я пою в хоре. Когда ты обычно просыпаешься? Что ты делаешь? Пишу задание. Она учится на филологическом факультете. Она интересуется иностранными языками. Он занимается баскетболом. В каком классе учишься? Обычно я получаю хорошие отметки по математике. Глаголи кретања: идти/ходить, ехать/ездить, лететь/летать, плыть/плавать. Прилози за време, начин Садашње време глагола есть и пить. Употреба глагола играть (во что, на чём). Садашње време глагола петь и танцевать. Употреба глагола интересоваться, заниматься (чем). Садашње и прошло време глагола са суфиксима -ова-/-ева-. Неконгруентни атрибут у дативу с предлогом по: контрольная по математике. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања	2	1	1	1
– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	Где он родился? На прошлой неделе мы посмотрели хороший фильм. Что ты делал/делала вчера вечером? Мама нашла свой мобильник. Он помог мне выучить урок. Мы в прошлом году ездили на машине на море. Прошло време фреквентних глагола. Прошло време повратних глагола. Прошло време глагола с суфиксима -чь (мочь), -ти (идти). Употреба глагола кретања у прошлом времену. Прилози и прилошке одредбе за време. (Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости.	2	1	1	1

прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.						
– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;	ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	Когда вырасту, я стану врачом. Кем ты будешь, когда вырастешь? Он напишет тебе эсэмэску, когда придет. Я пойду погулять с собакой. Ты не прочитал книгу, а завтра у тебя будет контрольная? Я буду весь день завтра читать. У меня на следующей неделе день рождения. У меня будет вечеринка, придут мои друзья. Употребя глагола стать и быть (кем). Просто и сложено будущее время. Прилози и прилошке одредбе за време. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.	2	1	1	1
– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;	ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Мне холодно. Мне жарко. Мне хочется есть/пить. У меня голова болит. Возьми лекарство! Надень куртку! Налей мне воды, пожалуйста! Сделай мне бутерброд, пожалуйста, так есть хочется! Я не хочу больше играть! Скучно! Мне плохо! Мне нужно выйти! Я должен писать домашнее задание. Можно я выйду, мне плохо? Как ты себя чувствуешь? Всё в порядке? Безличне реченице. Глагол хотеть. Глагол хотеться (безлична употреба: мне хочется). Глагол чувствовать себя. Модалне конструкције (личне и безличне) с нужно и должен. Заповедни начин. Упитни искази без упитне речи. Интонација. (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација, интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација	2	1	1	1
– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета и бића у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима;	ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	Извините, как дойти до книжного магазина? Простите, где находится библиотека? Идите прямо, потом поверните налево. С правой стороны – книжный магазин. За углом мой дом. Идите прямо до театра, напротив находится библиотека. Заповедни начин. Промена именица прве, друге и треће деклинације. Прилози за место и правац. Префиксални глаголи кретања. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.	2	1	1	1
– разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе; – саопшти правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;	ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	По газонам ходить нельзя! Можно сесть рядом с вами? Можно, конечно. Нет, нельзя, к сожалению. Можно воспользоваться твоим мобильником, пожалуйста? Вы должны отключить свои мобильники на уроке. Мы должны носить школьную форму. Он не может прийти, потому что у него много работы. Заповедни начин. Безличне модалне реченице с предикативима можно, нельзя, надо, нужно. Модална конструкција должен/должна/должны. (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола	2	1	1	1

– разуме једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто;	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	Это твоя собака? Нет, не моя. Чья это собака? Моего друга Саши. У тебя есть красная ручка? Да, у меня есть. Нет, у меня нет книги. У тебя есть фотография Красной площади? У меня нет, но у Иры есть. У неё нет чемодана, потеряла. Это твой пенал? Нет, не мой. Питања с присвојном упитном заменицом Чей. Конструкције за изражавање посесивности. Општа и посебна негација. Присвојне заменице. Упитни искази без упитне речи. Интонација. (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.	2	1	1	1
-разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	У тебя есть хобби? Какое у тебя хобби? Я собираю куклы. Я рашу кактусы. Я интересуюсь плаванием. Мне нравятся зимние виды спорта. Люблю кататься на санках. Не люблю кататься на лыжах. Мой любимый спорт – теннис. Мне интересно смотреть теннис. Чем ты интересуешься? Тебе нравится играть в волейбол? Ты любишь смотреть фильмы? Обожаю читать! Вчера я читал „Столичную штучку” Галины Гордиенко. Отличная книга! Глаголи заниматься, интересоваться (чем) Безлична употреба глагола нравится. (Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм).	1	1	1	1
– разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;	ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	Что ты думаешь на эту тему? Пожалуйста, расскажи мне об этой книге! Она интересная? Как тебе кажется, он завтра придет? Мне кажется, что не придет. Да, я согласен/согласна. Нет, мы не согласны. Кратки облици придева согласен. Безлична употреба глагола казаться. Мне кажется. (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.	1	1	1	1
– разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; – пита и саопшти колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; – пита/каже/израчуна колико нешто кошта.	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА И ЦЕНА	Сколько людей видишь на этой картинке? Сколько мальчиков? Сколько девочек? На полке мало книг. Сколько стоит эта книга? Она очень дорогая, 2350 рублей (две тысячи триста пятьдесят). Пожалуйста, я хочу заказать спагетти и пиво. Мне, пожалуйста, блины с икрой. Сколько с нас? С вас 1326 рублей. Самое высокое здание в «Москва-Сити» – Башня Восток. Её высота – 348 метров. Моя мама работает на 16-ом этаже Башни Восток в «Москва-Сити». Самая длинная река в России – Лена (4.400 километров). Основни бројеви преко 1000. Употреба прилога за количину много, мало, несколько уз генитив множине именица. Питања са Сколько. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте ciljних култура; метрички и неметрички систем мерних јединица	1	1	1	1
УКУПНО			27	15	15	15

ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ У СЕДМОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МОЈА ЖИВОТНА СРЕДИНА
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности је да допринесе развоју компетенција потребних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине, биодиверзитета и одрживог развоја.

Опште међупредметне компетенције		Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини				
РАЗРЕД		7.				
ГОДИШЊИ ФОНД		36				
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>-образложи избор теме/истраживања из области одрживог развоја, циљ и план рада користећи вештину јавног говора; – формулише истраживачки задатак; – планира ресурсе и управља њима, усмерен на достизање реалног циља; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи поуздане изворе информација, наводећи извор и аутора; – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада; – учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом развоју; – повеже значај очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – користи језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине и чува језички идентитет; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу;</p>	<p>ЕКОЛОШКИ ОТИСАК И ОПСТАНАК</p> <p>УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ</p> <p>РЕЦИКЛАЖА, РЕМЕДИЈАЦИЈА И ПОНОВНА УПОТРЕБА ДОБАРА И СИРОВИНА</p> <p>ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ</p>	<p>Еколошки отисак. Биокапацитет. Еколошки дуг. Одрживи развој Еколошко право.</p> <p>Врсте отпада. Управљање отпадом. Комунални отпад. Депонија. Секундарне сировине: папир, уља у исхрани, текстил, пластика. Предности и недостаци поновне употребе добара и сировина. ЗР правила. Извори енергије. Енергетска ефикасност. Обновљиви извори енергије. Предности и недостаци обновљивих извора енергиј</p> <p>Начини и поступци за остваривање планираних садржаја: рад са ученицима треба да буде разноврстан, подстицајан и да се ослања на школско и ваншколско искуство ученика. Могућности су велике од модификованих мини предавања које могу држати и наставници и ученици, преко различитих презентација, демонстрација, симулација, до играња улога, студије случаја, трибина, посете одговарајућим установама и</p>	20	10		6

– критички процени сопствени рад и рад сарадника у		гостовање стручњака.				
--	--	----------------------	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	УМЕТНОСТ						
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Уметност</i> је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.						
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини						
РАЗРЕД	7.						
ГОДИШЊИ ФОНД	36						
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
				О	У	В	С

<ul style="list-style-type: none"> – образложи значај традиционалне визуелне уметности за идентитет народа и појединца; – повеже карактеристичан артефакт са континентом и културом којој припада; – обликује ликовне радове са препознатљивим елементима одабране културе; – опише одабрани продукт визуелних уметности и процес његове израде; – пореди основне одлике традиционалне визуелне уметности два или више народа; – објасни значај и улогу културног наслеђа; – објасни главне карактеристике традиционалне музике на простору Балкана и Србије и њихов међусобни утицај; 	<p style="text-align: center;">ТРАДИЦИОНАЛНА ВИЗУЕЛНА УМЕТНОСТ ШИРОМ СВЕТА</p>	<p>Визуелна уметност народа Аустралије и Новог Зеланда (сликарство аустралијских Аборицина, традиционална тетоважа Маора)</p> <p>Уметност америчких народа (тотеми, керамика, ћилими, корпе)</p> <p>Култура древне Индије, Кине и Јапана (градови, храмови, одећа, писмо)</p> <p>Уметност народа Африке (маске и штитови)</p> <p>Словенска традиција (митологија, симболика и орнаментика)</p>	10	3		1
<p>прикаже елементе прожимања традиционалне музике различитих народа на простору Балкана на музичким примерима;</p> <ul style="list-style-type: none"> – презентује традиционалну музику карактеристичну за различите крајеве Балкана и Србије; – прикаже начине очувања музичког културног наслеђа; – објасни како савремене технологије утичу на развој музике; – презентује начине промоције музичких дела и догађаја; 		<p style="text-align: center;">ТРАДИЦИОНАЛНА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ БАЛКАНА И СРБИЈЕ</p>				<p>Културно наслеђе (значај и улога)</p> <p>Традиционална музичка уметност Балкана (основне карактеристике у односу на ентитет и међусобни утицаји, сличности и разлике)</p> <p>Традиционална музика Србије (певање, свирање, обичаји, обреди, ношња, кола...)</p> <p>Начини очувања културног наслеђа</p> <p>МОДЕРНО ДОБА И МУЗИКА</p> <p>Савремене технологије и</p>

<ul style="list-style-type: none"> – прикаже примену музике у другим уметностима; – истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; – аргументовано искаже утисак о слушаним делима. – комуницира учтиво, јасно и аргументовано уз уважавање различитих мишљења, идеја и естетских доживљаја; – проналази, самостално и у сарадњи са другима, релевантне податке и информације користећи савремену технологију; – учествује активно, према сопственим способностима и интересовањима, у истраживачком и радионичком раду. 		<p>музика.</p> <p>Маркетинг у музици. Примењена музичка уметност.</p> <p>Музичка критика и интервју.</p>				
--	--	--	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ДОМАЋИНСТВО							
ЦИЉ	<p>Циљ учења слободне наставне активности <i>Уметност</i> је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.</p>							
Опште међупредметне компетенције	<p>Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини</p>							
РАЗРЕД	7.							
ГОДИШЊИ ФОНД	36							
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ			БРОЈ ЧАСОВА		
					О	У	В	С

<p>одговорно испуњава обавезе потребне за живот у заједници / домаћинству;</p> <p>– преиспита сопствене и навике других чланова заједнице/домаћинства и утиче на њихову промену ка рационалном планирању, економичној потрошњи и развијању одговорних еколошких навика;</p>	<p>САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА</p>	<p>Домаћинство. Организација домаћинства. Породица, односи и потребе у породици и њихово усклађивање. Формирање здраве породице. Фазе породичног живота. Култура као начин живота и културно наслеђе.</p>	10	3		1
<p>– користи рачунарске апликације, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашњег уређења домаћинства, уважавајући потребе савремене културе становања;</p> <p>– учествује у активностима уређења и заштите домаћинства и окружења у коме се оно налази;</p> <p>– анализира карактеристике савремене културе становања и повеже развој и значај урбанизма за побољшање услова живљења домаћинства;</p> <p>– правилно разврстава и одлаже отпад из домаћинства, припрема га и предаје на рециклажу;</p>	<p>КУЛТУРА СТАНОВАЊА</p>	<p>Породично домаћинство на селу и у граду. Породица и домаћинство. Функционалне целине домаћинства и њихове улоге. Технички апарати у домаћинству. Безбедност у домаћинству. Уређење домаћинства и околине у градској и сеоској средини. Економично коришћење и потрошња воде у градском и сеоском домаћинству. Уштеда енергије у домаћинству. Хемијска и микробиолошка исправност воде. Отпадне воде у домаћинству. Основни хигијенски захтеви домаћинства. Прикупљање, сортирање и одлагање отпада у домаћинству.</p>				
<p>– образлаже на примеру у домаћинству употребу обновљивих извора енергије и значај топлотне изолације са уштедом енергије у домаћинству;</p> <p>– правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора;</p> <p>– разликује природне од вештачких тканина, правилно их употребљава и одржава;</p> <p>– планира буџет домаћинства и управља њиме;</p> <p>– планира радну недељу, укључује и</p>	<p>КУЛТУРА ОДЕВАЊА</p>	<p>Улога одеће и обуће у животу човека. Природни и вештачки материјали, њихова својства и употреба у домаћинству. Одржавање одеће, кућног текстила, и декоративног плана у домаћинству. Одржавање и чишћење природних и вештачких материјала. Организација складиштења кућног текстила, обуће и одеће. Рециклажа кућног текстила и одеће.</p>	6	2		1

<p>усклађује обавезе које има као појединац и у заједници/ домаћинству; – припрема и уређује простор за ручавање и формира културне навике приликом узимања хране;</p>						
<p>правилно се храни, води рачуна о сопственом здрављу и здрављу породице;-планира дневне оброке за своје домаћинство у складу са општим принципима правилне исхране уз уважавање потреба свих чланова домаћинства; – примењује основне технике и правила обраде и припреме намирница уз примену правилног руковања прибором, посуђем, справама и апаратима за припрему хране; – истражује и прави план набавке средстава за одржавање личне хигијене и чистоће домаћинства; – процењује значај и утицај информација и извора информација и повезује их са сопственим искуством ради решавања различитих проблемских ситуација; – комуницира на конструктиван начин; – процењује значај и утицај научних достигнућа на свакодневни живот; – осмишљава и предузима истраживање у решавању проблема, одговорно се односи према свом животу, животу других и животној</p>	<p>КУЛТУРА ПОНАШАЊА</p>	<p>Планирање и расподела буџета. План набавке и избор артикала. План и припреме за путовање. Правила понашања у превозним средствима, у граду и на путовању. Савремена средства комуникације и претраживање различитих информација.</p>				
<p>– истражује и прави план набавке средстава за одржавање личне хигијене и чистоће домаћинства; – процењује значај и утицај информација и извора информација и повезује их са сопственим искуством ради решавања различитих проблемских ситуација; – комуницира на конструктиван начин; – процењује значај и утицај научних достигнућа на свакодневни живот; – осмишљава и предузима истраживање у решавању проблема, одговорно се односи према свом животу, животу других и животној</p>	<p>СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ ДОМАЋИНСТВА</p>	<p>Значај воде за одржавање хигијене. Средства за личну хигијену. Козметичка средства. Кућна апотека. Материјали за опремање домаћинства Одржавање домаћинства Отпадни материјали у домаћинству.</p>				

<p>средини; – критички процењује сопствени рад и рад сарадника у групи; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и афирмише толеранцију и равноправност у дијалогу.</p>	<p>ИСХРАНА У ДОМАЋИНСТВУ</p>	<p>Хранљиви састојци и животне намирнице. Класификација животних намирница према пореклу (биљне и животињске), улози у организму (енергетска, градивна, заштитна и регулаторна) и саставу. Енергетска вредност намирница. Потребе за састојцима хране зависно од узраста, занимања, пола, спољашње средине, здравственог и физиолошког стања организма. Рационална исхрана човека. Принципи рационалне исхране. Законски прописи, правилници о намирницама и квалитету хране. Последице неправилне исхране. Припремање хране, начини обраде намирница. Хигијенски услови приликом припремања хране. Одлагање, чување и конзервисање намирница. Апарати и машине за припремање, чување и обраду хране и намирница Загађујуће супстанце хране и мере заштите Адитиви Органска и ГМО храна Култура исхране и понашање за трпезом: послуживање и узимање хране, стоно посуђе и прибор. Национална кухиња и кухиње у свету.</p>				
---	-------------------------------------	--	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ПРЕДУЗЕТНИШТВО			
ЦИЉ	<p>Циљ учења слободне наставне активности <i>Предузетништво</i> је да допринесе развоју иновативности и предузимљивости код ученика, способности да се идеје претворе у акцију, способности за тимски рад и коришћење разноврсних извора знања ради бољег разумевања друштвених процеса и појава и преузимања одговорне улоге у савременом друштву.</p>			
Опште међупредметне компетенције	<p>Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини</p>			
РАЗРЕД	7.			
ГОДИШЊИ ФОНД	36			
	ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	О	У	В	С
<p>наведе основна права потрошача и начине њихове заштите;</p> <ul style="list-style-type: none"> – на декларацији пронађе најважније информације о производу и одреди однос цене и квалитета; – посматра занимања из перспективе некад и сад и предвиди могућности њиховог развоја у будућности; – повезује одређена занимања и врсту и нивое образовања; – препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања; – се укључи у иницијативе које се покрећу у школи; – разликује особине лидера и менаџера; – одговорно преузима задужења у тиму, сарађује са другим члановима тима и учествује у доношењу одлука; – планира, распоређује и управља ресурсима (знања и вештине, време, новац, технологије); – учествује у осмишљавању пословне идеје; – информише се о постојању сличних производа на тржишту; – комуницира са окружењем о креативним идејама свога тима; – примењује правила пословне комуникације; – поштује етичке принципе у пословању; – израчуна трошкове израде производа према датим инструкцијама; – прикупи информације о ценама сличних производа на тржишту и на основу њих одреди цену свог производа; – учествује у промоцији и продаји производа; – презентује рад свог тима. 	<p>ЗАШТИТА ПРАВА ПОТРОШАЧА</p>	<p>Однос цене и квалитета производа/услуге. Декларација производа. Уговорна обавеза за услугу. Остваривање права потрошача.</p>	4	2		1
	<p>СВЕТ РАДА</p>	<p>Свет занимања некад, сад и у будућности. Професионална оријентација. Професионални развој. Форма и функција CV и мотивационог писма. Концепт целоживотног учења.</p>	5	2		1
	<p>ПОКРЕНИ СЕБЕ И ДРУГЕ</p>	<p>Покретање иницијативе. Менаџмент и лидерство.</p>	2	1		1
	<p>УЧЕНИЧКА ПРЕДУЗЕЊА</p>	<p>Појам предузећа (привредног субјекта). Производ и/или услуга. Појам тржишта. Људски и материјални ресурси. Пословна комуникација. Основни етички принципи у пословању. Процес производње и процес пружања услуга. Цена производа или услуге. Облици промовисања производа. Продаја производа или услуге.</p>	10	6		1

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Филозофија са децом</i>							
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Филозофија са децом</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће подстаћи и убрзати његов интелектуални развој и унапредити вештине размишљања, закључивања, самосталног, критичког и креативног мишљења.							
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини							
РАЗРЕД	7.							
ГОДИШЊИ ФОНД	36							
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
					О	У	В	С
- критички промишља и анализира питања и				Појам добра/зла				

<p>проблеме свог окружења</p> <ul style="list-style-type: none"> – са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин – јасно изрази сопствене мисли и осећања – практикује интелектуалну отвореност и радозналост – уважава релевантне аргументе – практикује толеранцију и разлике у мишљењу – искаже објективност и непристрасност у процени властитих и туђих становишта, поступака и постигнућа – сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин – препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања – развије осетљивост за социјални и културни контекст – учествује у расправи која доприноси атмосфери отворености и узајамног уважавања – преузме одговорност за сопствене поступке, однос према природном и друштвеном окружењу, – усвоји интелектуалне врлине истинољубивости 		<p>Појам уметности Појам правде Појам слободе Појам среће Појам толеранције Појам вршњачког насиља Појам истине/лажи Појам живота Појам времена и простора Појам пријатељства Појам храбрости Појам бога Појам човека Појам мудрости и знања Појам света Појам природе Појам једнакости и различитости Појам љубави</p>	19	11		6
--	--	--	----	----	--	---

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА		Основни циљ активности Хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свог народа.				
Ред. бр. теме	Назив наставне теме / области	Планирани број часова			Задаци кроз које се остварује циљ	Начин остваривања циља
		Обр.	Утврђ.	Веж.		

1.	Извођење музике	14	-	7	код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; додстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); развија критичко мишљење.	певање, свирање и основе музичке писмености; слушање музике; дечје музичко стваралаштво. Групним и појединачним певањем или свирањем развија се способност ученика да активно учествују у музичком животу своје средине.
2.	Слушање музике	6	-	3		
3.	Стварање музике	4	-	2		
УКУПНО		26	10	36		

ПРОГРАМ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ОСМОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Српски језик</i>									
ЦИЉ	Циљеви учења предмета <i>Српски језик и књижевност</i> јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.									
РАЗРЕД	Осми									
ГОДИШЊИ ФОНД	136									
ИСХОДИ		ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ				БРОЈ ЧАСОВА			
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:							О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у 		КЊИЖЕВНОСТ	<p style="text-align: center;">Л Е К Т И Р А</p> <p style="text-align: center;">ЛИРИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ђура Јакшић: „Отаџбина” 2. Јован Јовановић Змај: „Светли гробови” 3. Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” (избор) 4. Десанка Максимовић: „Пролетња песма” / „Опомена” 5. Момчило Настасијевић: „Труба” 6. Иван В. Далић: „Ветар” 7. Марина Цветајева: „Месечев сјај” <p style="text-align: center;">ЕПСКО-ЛИРСКЕ ВРСТЕ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранко Радичевић: <i>Ђачки растанак</i> (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”) 2. Народна епско-лирска песма: <i>Женидба Милића Барјактара</i> <p style="text-align: center;">ЕПИКА</p>				30	9	11	2

конкретном тексту, као и језичко-стилистике карактеристике текста у склопу интерпретације;
 – уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање;
 – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом;
 – одреди временски оквир у којем је писац стварао;
 – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта;
 – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа;
 – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања.

1. Вук Стефановић Караџић: *О народним певачима*
2. Вук Стефановић Караџић: *Житије Ајдук Вељка Петровића* (одломак)
3. Доситеј Обрадовић: *Живот и прикљученија* (одломак)
4. Прота Матеја Ненадовић: *Мембари* (одломак)
5. Петар Петровић Његош: *Горски вијенац* (одломак „Бадње вече”)
6. Симо Матавуљ: „Цилипенда”
7. Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити”
8. Милош Црњански: *Сеобе* (одломак) / *Роман о Лондону* („Пролеће је стигло у Лондон”)
9. Бранимир Ћосић: *Прокошено поље* (одломак из прве књиге читава једна младост)
10. Дино Буцати: „Колумбар”
11. Херман Хесе: „Магија књиге” / Нил Гејмен: „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења” / Милорад Павић: *Роман као држава* (избор одломака из огледа: „Кратка историја читања”, „Последњих сто читалаца”, „Нова генерација електронске књиге”, „Скакутаво читање или повратак фусноте”, „Романи без речи”)

ДРАМА

1. Данило Киш: *Ноћ и магла*
2. Петар Кочић: *Јазвац пред судом* (одломак)
3. Жан Батист Поклен Молијер: *Грађанин племич* (одломак)

НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ

1. Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима”
2. Милутин Миланковић: *Кроз васиону и векове* (одломак)
3. Хилда Дајч: *Писма* – одломак, (обавезна напомена о власнику права: ©Јеврејски историјски музеј)
4. Споменка Крајчевић: *Кругом двојке* (избор одломака: „Унутрашња друга”, „Станица пристаниште”, „Почетак и крај”, „Одлазак”, „Станица Калемегдан”, „Гозбе”, „Теорија”, „Станица Браће Барух”, „Извесност”, „Гајна”, „Станица Вуков споменик”, „Простор”, „Булеварска бајка”)
5. Герман Титов: „25 сати у свемиру”

Са наведеног списка, обавезан је избор два дела за обраду.

ДОМАЋА ЛЕКТИРА

1. Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије: „Почетак буне против дахија”, „Бој на Мишару”, „Бој на Чокешини ...”)
2. Љубавне народне лирске песме („Српска дјевојка”, „Љубавни растајак ...”); обичајне народне лирске песме (избор)
3. Избор из савремене српске поезије (нпр. Васко Попа: „Очију твојих да није”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”, Војислав Караџић: „О читању поезије”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвце”)
4. Иво Андрић: *Деца* („Деца”, „Књига” и „Панорама”)
5. Бранислав Нушић: *Сумњиво лице*
6. Клод Кампањ: *Збогом мојих петнаест година*
7. Давид Алоахари, *Мамац*

ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ

(бирати 3–6 дела)

1. Милош Црњански: „Ја, ти и сви савремени парови”
2. Оскар Давичо: „Србија” / „Детињство” (избор)
3. Бранко Попић: *Мала моја из Босанске Крупе*
4. Станислав Винавер: *Ратни другови* („Аритон”)
5. Народна приповетка: *Усуо*
6. Вук Стефановић Караџић: *Српски рјечник* (избор, нпр.

		<p>7. Отмица 8. Растко Петровић: <i>Африка</i> (одломци) 9. Радослав Братић: <i>Мајсторова рука</i> (одломак) 9. Милорад Павић: <i>Хазарски речник</i>, одреднице о Ћирилу и Методију (одломци) 10. Душан Ковачевић: <i>Ко то тамо лева</i> 11. Гроздана Олујић: <i>Гласам за љубав</i> 12. Џон Селингер: <i>Ловци у жити</i> 13. Ричард Бах: <i>Галеб Џонатан Ливингстон</i> 14. Кајо Ритер: <i>Дечко који није био из Ливерпула</i> 15. Џон Бојн: <i>Дечак у пругастој пици</i> 16. Сју Гаузенд: <i>Дневник Адријана Мола</i>.</p> <p style="text-align: center;">КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ</p> <p>Стилска средства: анафора и епифора, апострофа. Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска). Епско-лирске врсте: поема, балада. Драмски спев. Мемоари. Биографија.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – објасни настанак и развој српског књижевног језика; – разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; – сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; – именује дијалекте српског језика; – разуме постојеће језичке прилике у Србији; – издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – доследно примени правописну норму; – примени основна правила о распореду акцената. 	ЈЕЗИК	<p>Граматика:</p> <p>Старословенски језик и писма (глагољица и ћирилица). Развој српског књижевног језика: српскословенски, рускословенски, славеносрпски језик. Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа. Књижевни језик код Срба од Вука до данас (основни подаци).</p> <p>Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика. Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки). Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик. Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци).</p> <p>Језик – основне особине говорног и писаног језика. Грађење речи: – основни модели: извођење, слагање, префиксација; – просте речи и творенице (изведенице, сложенице, префиксалне творенице); – састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс.</p> <p>Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе. Фонетика: подела гласова и гласовне промене. Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије. Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање реченичних чланова.</p> <p>Правопис:</p> <p>Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци. Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и</p>	13	9	15	2
			2	1	3	1

		<p>одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци. Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци.</p>				
		<p>Ортоепија:</p> <p>Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови). Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).</p>	1	1	1	1
<p>– уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – уочи разлику између речи и лексема; – препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију; – разуме значење застарелих речи и неологизама; – користи речник, енциклопедију и лексикон; – уочи манипулацију у пропагандним текстовима; – напише приказ, расправу и краћи есеј; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи; – повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту.</p>	<p>КЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Текстови писани различитим функционалним стилевима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина). Лексикологија: – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија. Пропагандни текстови (рекламе и слично). Пропагандни текстови (рекламе и слично). Расправа и есеј на задату тему. Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.). Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара. Правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама. Језичке вежбе: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; тражење грешака у тексту и исправљање. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.</p>	14	5	13	2

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
ЦИЉ	Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему

		и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.				
РАЗРЕД	ОСМИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	68					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>-разуме општи смисао и главне информације из уобичајених текстова који се односе на представљање и тражење/ давање информација личне природе;</p> <p>-тражи, саопшти, пренесе информације личне природе или податке о себи и другима;</p> <p>-у неколико повезаних исказа представи себе, своју ужу/ширу породицу и пријатеље користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>-разуме општи смисао и главне</p>	<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p><i>How are you/have you been/are you doing? I'm/I've been/I'm doing fine, and you? It's been long time. / Long time no see! Yes, it's been a while.</i></p> <p><i>I was born and raised/brought up in Kruševac, a town in Serbia. Where did you grow up? I live in a nuclear/an immediate family. Who do you live with?</i></p> <p><i>We live in a suburb/in the suburbs/on the outskirts of the town. We share the house with another family. We've lived there since I was born. What part of town do you live in?</i></p> <p><i>I've got a twin/half/step brother. Have you got any siblings? The man over there is Alex's and my stepdad.</i></p> <p><i>Is Luka your relative? Yes, he's my second cousin. / He's my close/distant relative. / No, we're not related. He's just a friend of mine. What country was he born in? What/Which school did he go to? Have you got any family in an English speaking country?</i></p> <p><i>Is your step brother the same age as you? No, he's twice/half as old as me. He doesn't go to school, he goes to kindergarten. The boy in the photo is our schoolmate/teammate/roommate and our mutual friend. He's my namesake. Our name is pronounced... , but it is spelled. My mum's the only person who calls me by my first name, and it usually means I'm in trouble! Do your friends call you by your first name or your nickname? Dunja's my soulmate; we are inseperable.</i></p> <p><i>Who's your role model? My dad's my main role model, I have always looked up to/admired him. Who has been the most important and most influential person in your life?</i></p> <p><i>Mark Twain was a pen name of the American writer whose real name was Samuel Clemens. What other names did Samuel Clemens write under?</i></p> <p><i>What was Agatha Christie famous for? She was famous for her detective stories.</i></p> <p><i>What films did Daniel Radcliffe play in? He played the title character in the Harry Potter film series. It's been nice meeting you/talking to you.</i></p> <p><i>Have a good life! Farewell, my friends!</i></p> <p><i>The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости</i></p>	2	1	1	1

<p>информације из текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>- размени информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p>		<p><i>The Past Simple Tense</i> и <i>The Past Continuous Tense</i> за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости</p> <p><i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/Why/How...</i></p> <p>Питања са препозиционим глаголима</p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Саксонски и нормански генитив <i>Twice/three times /half as (adjective) as</i></p> <p>Префикси <i>over-, under-, un-, in-, im-, ir-, il-, dis-...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе; важније личности из света књижевности, музике, филма и спорта.</p>				
<p>- повеже неколико исказа у краћи текст којим се описују и пореде бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања;</p> <p>- разуме краће низове исказа који се односе на предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p> <p>- упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p><i>My aunt's an average looking young woman. She's in her early/middle/late 20s. My uncle has grown a beard/moustache; now he looks twice as old as her.</i></p> <p><i>My parents are middle-aged. My mum's a bit overweight, but my dad's really skinny/underweight. My grandparents are elderly, but still young at heart/in spirit. How adventurous are your family?</i></p> <p><i>My sister doesn't look anything like me. Who do you look like in your family?/Who do you resemble most? I resemble my mother, while my brother looks more like my father. I was oversensitive about my looks/to criticism as a child. What were you like as a child?</i></p> <p><i>What did the man look like? He looked/seemed/appeared annoyed. He also sounded strange/upset. How interesting!</i></p> <p><i>Jason was wearing a hoodie and sports trousers/pants at the party. Sophia was wearing a circular/semicircular/rectangular/ triangular/heart-shaped pendant made of silver/gold.</i></p> <p><i>This steak is undercooked/overcooked. It tastes/smells horrible! What does your steak taste/smell like? Novi Sad is a major city in Serbia. What's its high/main street?</i></p> <p><i>New York City is nicknamed the Big Apple. Has your city/town got a nickname? By what name was your hometown previously known?</i></p> <p><i>The 50 stars on the American flag represent the 50 states, while the 13 stripes represent the thirteen British colonies that declared independence from Great Britain and became the first states in the U.S. The UK flag is called the Union Jack, or Union Flag.</i></p> <p><i>The Serbian coat of arms consists of two main national symbols: a white double-headed eagle and a shield with a cross. Statehood Day is a national holiday in Serbia. It's celebrated on 15th February to commemorate the outbreak of the First Serbian Uprising against Ottoman rule in 1804. On the same day in 1835, during the rule of Miloš Obrenović, the first modern Serbian constitution was adopted, known as Sretenje Constitution.</i></p>	<p>2</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>

комуникационе
моделе;
- затражи и пружи
детаљније
информације у
вези са
предлозима,
саветима и
позивима на
заједничке
активности;
- разуме краће низове
обавештења, молби
и захтева који се
односе на потребе и
интересовања и
реагује на њих;
- саопшти краће
низове
обавештења,
молби и захтева
којисе односе на
потребе и
интересовања;
- разуме и на
прикладан начин
одговори на
честитку,
захвалност и
извињење;
- упути честитку,
захвалност и
извињење
користећи
ситуационо
прикладне
комуникационе
моделе;

	<p><i>Armistice Day is celebrated in memory of the day when the armistice was signed between the Allies of World War I and Germany on the 11th of November, 1918.</i> <i>Saint Sava is considered the patron saint of education and all the schools in Serbia. He's also the patron saint of our school. Professor Moriarty is Sherlock Holmes's mortal enemy.</i> <i>My sister loves video games with immortal characters – so-called immortality games. The series was voted the best teenage series of all times.</i> <i>My score is twice as good/bad as yours.</i> <i>Dragana ran half as fast as Relja.</i> <i>You can't compare these two things - that's mixing apples and oranges! It's water under the bridge!</i></p> <p><i>The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости The Present Perfect Simple Tense за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и радњи које су почеле у прошлости и још увек трају The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости</i> <i>Stative verbs (look, seem, appear, sound, taste, smell...)</i> Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Питања са <i>Who...look like, What...look/taste/smell like, How (adjective)...</i> Префикси <i>over-, under-, un-, in-, im-, ir-, il-, dis-...</i> <i>Twice/three times... as (adjective/adverb) as</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике, национална обележја и сл.); метафоричка употреба језика/идиоми.</p>				
<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p><i>There aren't enough computers for everybody; why don't we take turns to work on them? Fine, let's do that!</i> <i>Let's go out for ice cream - my treat this time! Well, I'm trying to cut down on sweets, how/what about having some fruit salad instead? Why don't we split the bill?</i> <i>Let's start over, shall we? What do you mean? Can/Could you share a link to an example? Shall I ask him to join us? I think he would love that! He'd better not be late this time!</i> <i>Shall we meet at my place? Okay, what time?</i> <i>Is this time next week ok with you? That sounds good to me./That would be great!</i> <i>Would you like/Do you want me to help you with your English assignment? No thank you, I can manage. You should/ought to/had better leave or you'll miss your bus.</i> <i>Thank you but don't worry, I'll hurry up now. You shouldn't/had better not stick your nose in other people's business. It's impolite!</i> <i>Pets shouldn't be abandoned by their owners. It's irresponsible!</i></p>	2	1	1	1

- разуме и следи краће низове упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;

- тражи и пружи неколико везаних једноставнијих упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;

- разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на

описивање радњи и ситуација у садашњости;

- разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање способности и умећа у садашњости;

- размени неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;

- опише радње,

	<p><i>The doctor advised me to have regular meals and a balanced diet in order to stay healthy. She also recommended taking up a sport instead of dieting.</i></p> <p><i>My parents told me not to put off doing things I have to do, because I could regret later. If I were you I would stop being late for school. You might get expelled.</i></p> <p><i>What would you do if you were in my place/shoes?</i></p> <p><i>Let's not split hairs about it!</i></p> <p><i>Should/Ought to/Had better</i> за давање савета</p> <p>Изрази: <i>How/What about...? Why don't we...? Would you like...? Do you want...? Shall we...? Let's... Stative verbs (think, mean, sound...)</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање предлога и вероватноће - <i>can/could/may/might...</i></p> <p>Пасивни облик модалних глагола</p> <p>Заповедни начин <i>Gerund/Infinitive</i></p> <p>Индиректни предлози и савети Први и други кондиционал</p> <p>Негативни префикси <i>un-, im-, ir-, il-...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на њих; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>				
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЉБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p><i>Can/Could/May I retake the listening text? I've misheard some questions. Can/Could/Will you rewrite the essay? You've misspelled/misspelt some words.</i></p> <p><i>Excuse me teacher, can you draw/pull/close the curtains? Ok, you put the light on. Can you now draw/pull/open them? Ok, let's have some sunlight in!</i></p> <p><i>Could/Would you come to my place tonight if you had time? Your place, sixish! Please don't tattle on me to my mother/teacher. / Don't be such a tattletale!</i></p> <p><i>Promise not to tell anyone! I promise! Stop showing off! Nobody likes a show-off!</i></p> <p><i>Stop arguing, will you? Can I tell my side if you let me talk?</i></p> <p><i>Stop beating around the bush and tell me what the problem is! She told me to stop making fuss about nothing!</i></p> <p><i>My mum asked/warned us to stop giggling.</i></p> <p><i>The head teacher promised to look into the matter.</i></p> <p><i>I'm sorry I overslept/overreacted. It's ok, make sure you don't do that again! Sorry to disturb/interrupt!</i></p> <p><i>Sorry, it wasn't on purpose. I'm truly sorry.</i></p> <p><i>Thanks for letting me stay/for waiting for me!</i></p> <p><i>Thank you, you've been very kind.</i></p>	2	1	1	1

<p>способности и умећа користећи неколико везаних исказа;</p> <p>-разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, догађаја и способности у прошлости;</p>		<p><i>Many thanks in advance! I (really) appreciate that/your help. Tell your parents I said thank you. Say hi for me!</i> <i>Pretty please! Happy anniversary!</i> <i>Better luck next time! Fingers crossed!</i> <i>Congrats on your exams!</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – <i>can/could/may/will</i> Заповедни начин Први и други кондиционал Индириктне наредбе и молбе <i>Gerund/Infinitive</i> Префикси <i>over-, mis-, over-, re...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p>				
<p>-размени неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>-описе искуства, догађаје и способности из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину;</p> <p>-разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања у</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ, ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p><i>Choose a person in the classroom, but keep the name secret. Note down as much information about the person as you can. What shall we do next? Take turns to ask questions, and try to guess your partner's person!</i> <i>Find out about an eco-project in your country. Produce a leaflet explaining where it is and what happens there. What can I use this application for?</i> <i>Click on the photos if you want to find out more.</i> <i>If you want to make an appointment/need further information call our office at 555-333.</i> <i>I think I've been overcharged for my mobile phone bill. What shall/should I do first? Dial these numbers to speak to customer service...</i> <i>Read the exercise in silence/silently.</i> <i>Time's up! Put down your pens and hand in your tests.</i> <i>Sit tight! Sit up straight! Straighten your back! Behave yourself!</i> <i>Turn sideways! Why/What for? Move over to make room for some more students.</i> <i>Look me in the eye! Speak when spoken to! Don't speak/talk out of turn!</i> <i>Speak your mind! Don't blame me, it's not my fault!</i> <i>Don't wait for me! I might be long! Don't peek! It's none of your business! Don't touch the stove until it gets cool. Hold this for me!</i> <i>He told me to hold on to his arm. Tell me who the book belongs to.</i> <i>The P.E. teacher told/instructed us to pass the ball to each other/one another. Mind your step!</i> <i>Beware of the dog! Caution: wet floor! Danger: strong current!</i> <i>Don't limit your challenges – challenge your limits!</i> <i>Let go of bad memories and be happy!</i></p>	<p>2</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>

<p>будућности; - размени неколико исказа у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима у будућности; - саопшти планове, намере и предвиђања; - разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на жеље, интересовања, потребе, осете и осећања; - размени неколико повезаних информација у вези са жељама, интересовањима, осетима и осећањима; - искаже и образложи жеље, интересовања, потребе, осете и осећања; - разуме краће низове исказа који описују просторне односе,</p>		<p>Заповедни начин Модални глаголи <i>shall/should</i> за тражење упутстава Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>might/may/could</i> Пасивни облик глагола у комбинацији са модалним глаголима Први и други кондиционал Индириктне наредбе и молбе Префикси <i>over-, un-, im-, ir-, il-...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>				
	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>It's getting dark/late/cold/hotter... She's getting hungry/tired/better/worse... The weather is getting worse by the minute. What's bothering/puzzling you? I can't solve this problem. Who are you doing that for? I'm doing this for my classmate Milica. Where's Jacob? He's at a sleepover. / He's sleeping/spending the night at a friend's. He often sleeps over at Filip's house. How often do you sleep over at your friends' place? Who does the new teacher remind you of? He reminds me of my Australian uncle. This reminds me, have you applied for the competition yet? This is the first time I've used a crib sheet. Can I trust you with something? Anyone can use the application, can't they? The class teacher tells us to always report the absent students. I don't know what they are arguing about/who they are laughing at. My teacher says that the English drink the most tea in the world. My mum asks me who the message is from. My friend wants to know which team you support / whether/if you support Red Star or Partisan. Danilo asks how long I have kept my diary/blog. Jelena complains that she keeps forgetting her parents' birthdays! Do you know who I met yesterday? What does UNICEF/the abbreviation stand for? What happens if students misbehave in class in your school? Do they get punished for their misbehaviour? I would/could help you if I had time now. What would you do if you were rich? The Harry Potter film series is based on Joanna Rowling's novels. Which book is the play based on? The story/novel is set in the 19th century. In my country a lot of children live in a single-parent family or in a family with a step-parent and step brothers and sisters. Some city people live in a high rise, but most people live in</i></p>	<p>2</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>

оријентацију и
правац кретања;
- затражи и
пружи
обавештења о
просторним
односима,
оријентацији
и правцу
кретања;
- разуме
једноставније
текстове који се
односе на дозволе,
забране, упозорења,
правила понашања
и обавезе и реагује
на њих;
- размени
неколико
информација
које се односе
на дозволе,
забране,
упозорења,
правила
понашања и
обавезе;
- разуме општи
смисао и главне
информације из
краћих текстова
који се односе на
поседовање и
припадање;
- размени
неколико
краћих, везаних

	<p><i>detached or semi-detached houses.</i> <i>International Mother Language Day is held on 21 February to promote awareness of linguistic and cultural diversity. How's Labour Day celebrated in your country?</i> <i>There are approximately 1000 giant pandas remaining in the world.</i> <i>It is estimated that/According to the statistics, 2 million alligators live in the state of Florida.</i></p> <p><i>The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи The Present Simple Tense за изражавање сталних и уобичајених радњи</i> <i>Stative verbs (taste, smell, remind...)</i> <i>The Present Perfect Simple Tense за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају и у изразима This is the first/second/third time...</i> <i>Други кондиционал</i> <i>Can за изражавање способности у садашњости</i> <i>Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (must/can't/might/may/could) Пасивни облик глагола у простим временима (Present Simple, Present Perfect Simple) Индиректне наредбе и молбе</i> <i>Индиректне изјаве и питања са уводним глаголом у садашњем времену Gerund/Infinitive</i> <i>Питања са препозиционим глаголима Get + adjective</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>				
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p><i>I went to the park with some friends of mine yesterday afternoon.</i> <i>We had a two months' holiday. What did you do on your holiday/spring/term break? We were having the time of our life! Why didn't you tell me about that? I didn't want you to know!</i> <i>My friend turned pale/jumped for joy when she heard the news. Who forgot their phone?</i> <i>When did the centre reopen?</i> <i>What was the first concert you went to? Who were you there with?</i> <i>My friends threw me a going away/goodbye/farewell party before I moved away/left the town/country. They saw me off at the airport.</i> <i>My dad couldn't afford to go to university, but I can now.</i> <i>Anastasija was able to answer all of her questions correctly, but I answered mine incorrectly. I misheard you. I was mistaken. She misunderstood my message.</i> <i>Something's just crossed my mind. I've changed my mind. Have you made up</i></p>	2	1	1	1

<p>исказа који се односе на поседовање и припадање; - разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање допадања и недопадања; - размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на изражавање допадања и недопадања и даје кратка образложења; - разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање мишљења; - тражи и саопшти мишљење, слагање/ неслагање и даје кратка образложења; - разуме краће низове исказа који се односе на количину, димензије и цене;</p>	<p><i>your mind yet? I've lost my train of thoughts. / My mind's gone blank.</i> <i>Have you read/heard today's/yesterday's news?</i> <i>Have you passed to the next round?</i> <i>Has it stopped raining?</i> <i>I've misplaced my pen / miscalculated the numbers.</i> <i>He's gone bananas!</i> <i>We were having a rehearsal while the storm was raging/when there was a power cut. My mum told me to stop to buy some bread on my way home.</i> <i>The old lady asked/begged us to help her.</i> <i>I was voted the class president in the previous class meeting.</i> <i>Who was the book published by? It has been adapted into a film. The people have been stricken by a lightning.</i> <i>The cat's been run over by a car. I haven't been invited to the party.</i> <i>The industrial revolution started in the 18th century.</i> <i>YouTube, the popular video sharing website, was created in 2005.</i></p> <p><i>The Past Simple Tense</i> правилних и неправилних глагола, све употребе <i>The Past Continuous Tense</i>, све употребе <i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са <i>ever, never, just, already, yet...</i> <i>Could</i> и <i>was/were able to</i> за изражавање способности у прошлости Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Perfect Simple, Past Simple</i>) Индиректне наредбе и молбе Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/Why...</i> Питања са препозиционим глаголима Герунд/Инфинитив Префикси <i>mis-, over-, re...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>				
	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p> <p><i>Who are you going to the prom with?</i> <i>When are you leaving for the airport? When does your plane leave? / What time is your flight? What time does the flight from Moscow arrive? Which platform does the train leave from?</i> <i>When does the rerun of season 1 begin? I guess/suppose it starts in 2 weeks' time. We're going to make up the missed class next week. Let me know when/the time!</i> <i>I'll leave school in 2 years' time. When will you leave school? What are you going to do after you leave school? Emma will turn 15 in 2 months.</i> <i>Noah might/may/could take part in the karate tournament/marathon race next week.</i> <i>I think the party will be over/finished by the time/before we get to Kristina and Helena's place! We'll figure out/decide what to do as soon as/when/after we</i></p>	2	1	1	1

размени информације
у вези са количином,
димензијама и ценама.

	<p><i>all get together. See you when you get back! Take your umbrella in case it rains tonight! I'll tell on you to the teacher unless you stop! If it's a tie, will we be able to play another round? If I wish on a shooting star, will my wishes come true? What will happen if we keep littering? What would you do if you saw aliens? Woud you run away or speak to them?</i></p> <p><i>The Present Continuous Tense за изражавање унапред договорених/испланираних радњи The Present Simple Tense за изражавање будућих радњи које су део утврђених распореда/програма The Future Simple Tense за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>may/might/could</i> Going to за изражавање општих планова и намера, као и предвиђања на основу чулних опажања Временске зависне реченице за изражавање будућности и одговарајући везници (<i>when, after, before, as soon as, by the time...</i>) Stative verbs (<i>promise, believe, think, guess, suppose, hope...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Future Simple</i>) Први и други кондиционал <i>Will be able to</i> за изражавање способности у будућности</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.</p>				
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>What's the matter? My finger/hand is swollen. I've been stung by a bee. That must hurt! Let me have a look. Do you need some tissues? Are you fine with this? What's the matter with Helen? She's been bitten by a strayed dog. She needs to go to hospital. Why haven't you called an ambulance? She wants us to help her. / She asks if we could help her. I've got goose bumps/butterflies in my stomach/stage fright. My schoolmates expect me to win/hope that I will win the race/ game/competition. You needn't worry! We're on your side! What would you like to spend the money on? Who woud you like to celebrate with if you won? Why are you smelling the food? What does it smell like? My hands smell of onions! Iva's tasting the coffee. She says it tastes awful. How do you like yours? Can I taste your pie? Liam felt embarrassed by his friends' insensitive remarks. He says they really hurt him. Sanja was pleased with her test results. She hopes to enrol in an art school if she passes her final exams with flying colours. Who wasn't happy with their marks?</i></p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>

	<p><i>What were you good at as a child? I enjoyed being active, but now I'm really into/keen on studying. I've always been interested in clothes and fashion. Our parents have always taught us to treat people the way we want to be treated. I don't want this moment to ever end! I hope you make wonderful memories today! We need to laugh. Laughter is the best medicine!</i></p> <p><i>The Present Simple / Past Simple / Present Perfect Simple Tense</i> <i>Stative verbs (be, want, wish, need, expect, hope, have, hurt, feel, smell, taste...) Need/Needn't</i> <i>Why don't/haven't you...</i> Питања са препозиционим глаголима Придевско-предлошке фразе – <i>interested in, keen on, pleased with, embarrassed by...</i> Глаголско-предлошке фразе - <i>be into...</i> Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Индиректне изјаве и питања са уводним глаголом у садашњем времену Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Први и други кондиционал Заповедни начин <i>Gerund/Infinitive</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација;</p>				
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	<p><i>Let's meet at the entrance to/exit from the museum!</i> <i>Could you tell me where the pedestrian area/zone / the main square / the city/town hall is. Go past the traffic lights and go straight on until you get to the roundabout. At the roundabout turn left. You can't miss it!</i> <i>I live as close/near as you from the school.</i> <i>The Science and Technology Park is twice as far as the Natural History Museum. What would happen if the Sun was twice as far from the Earth?</i> <i>Čačak is a large industrial town halfway between Kraljevo and Užice. The baker's/pastry shop is halfway between my home and school.</i> <i>I don't know where the icon is. It's on the left/right side/at the top/bottom / in the top/bottom left/right corner of the screen. Move over towards the door.</i> <i>I slipped as I stepped onto the platform.</i> <i>We went for a walk along the beach/river bank at dawn.</i> <i>The boys swam across the lake.</i> <i>This is the first time I've flown across the Atlantic.</i></p> <p>Индиректна питања са уводним глаголом у садашњем времену</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>

	<p>Предлошки изрази за изражавање положаја и просторних односа: <i>halfway between / on the left/right side / at the top/ bottom / in the top/bottom left/right corner...</i></p> <p>Предлози са глаголима кретања: <i>towards, onto, into, across, along... as + adjective + as: as close/near/far... as twice/three times... + adjective + as: twice/three times... as (far) as</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика.</p>				
<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p><i>You needn't take that subject. It's optional! You mustn't cheat in exams. It's illegal! I've had to study hard this month. We had to make the decision in a split second. We can't both use the bike at once so we'll have to take turns. I'm underage – I'm not allowed in pubs! It's a rude question – you should apologise to the teacher! I don't think you should drink that water! I wouldn't swim here if I were you! My parents always remind me to throw the tissue in the bin after using it. The government/local authorities should/ought to take more care of the unemployed/homeless/poor/elderly / unemployed/ homeless/poor/elderly people. In my country the young/young people are not permitted to vote until the age of 18. The Louvre is a must for visitors to Paris. These are dos and don'ts of social etiquette.</i></p> <p>Модални глаголи и глаголски облици за изражавање дозволе, забране, упозорења, правила понашања и присуства/ одсуства обавезе: <i>can/can't, must/mustn't, need/needn't, should/shouldn't, ought (not) to, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, (not to) be allowed to</i></p> <p>Употреба и изостављање одређеног члана у изразима: <i>the unemployed/homeless/poor/elderly/young... и unemployed/ homeless/poor/elderly/young... people</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>He's a friend of mine. Is that a friend of your cousin's? My father owns a book/food stall. Who's the owner of that restaurant? This house has always belonged to my family. Who does that house belong to? Someday, I would like to possess a sailboat. How much money does he owe you? He owes me 100 dinars.</i></p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>1</p>

	<p>Саксонски, нормански и дупли генитив Присвојне заменице <i>mine, yours...</i> <i>Stative verbs (have, own, belong, possess, owe)</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: однос према имовини</p>				
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	<p><i>How do you like this colour? I'd prefer a darker/lighter shade. My dog loves being cuddled/spending time with us. Would you fancy a drink? I didn't fancy swimming in that water. We enjoyed ourselves at the party. Please don't throw these photos away. They're really close to my heart! I like doing jumping jacks. They are great for warming up before my gym exercise! Cycling/Rollerblading is my most liked/preferred leisure activity.</i></p> <p><i>What's your family's favourite pastime? I would say our favourite pastime has always been watching informational videos / exploring interesting places closer to home. Yoda from the Star Wars series has been one of my best-loved science fiction characters for as long as I can remember. Who's your favourite film character? One third of the class prefers fantasy books, they say they expand their imagination.</i></p> <p><i>Stative verbs (like/dislike/love/hate/fancy/prefer...)</i> <i>Gerund/Infinitive</i> Питања са <i>What, Who, Why, Which, How...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>	1	1	1	1
ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	<p><i>I agree/disagree. So do I. / Well, I don't. I don't agree. Neither do I. / I don't agree either. / Well, I do! I didn't think of that - good idea! I guess/suppose we should never learn anything by heart. What exactly do you mean by 'lousy singing'? It's not a big deal/no biggie. That's embarrassing/correct/incorrect/possible/impossible/regular/irregular/convenient/inconvenient/honest/dishonest... How icredible/disappointing!</i></p> <p><i>Stative verbs (think, guess, suppose, agree, disagree, believe, mean, promise...)</i> Питања са <i>What, Why, How...</i> <i>So/Neither/Either</i> за изражавање слагања и неслагања. Префикси <i>un-, in-, im-, ir-, il-, dis-...</i></p>	1	1	1	1

		(Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима; метафоричка употреба језика/идиоми.				
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА		<p><i>It's only half-an-hour's drive / a couple of minutes' walk.</i> <i>He gave me a few tips/a piece of/some advice.</i> <i>They told us an interesting piece/a bit of information.</i> <i>She bought a bunch of grapes/flowers / a bar of chocolate/soap / a jar of honey/jam. The man was so weak that he could only take a sip of water.</i> <i>How much sugar do you take in your tea? Half a teaspoon, please. I don't have as many DVDs as you!</i> <i>My sister doesn't eat as much chocolate as I do.</i> <i>There is ten times as much traffic in my town as in yours.</i> <i>The deep end of the pool is 2 metres deep. The shallow end is only half as deep. This jacket is twice as expensive as that one.</i> <i>How much is the return/one-way fare from London to Brighton?</i> <i>What's the bus fare in London? A single bus fare costs £1.50.</i> <i>How much did the roasted chestnuts cost? They cost 90 pence/cents a/per cone. How much did they weigh? They weighed 100 g.</i> <i>None of my classmates won the prize.</i> <i>Neither of my parents speaks/speak a foreign language.</i></p> <p>Саксонски генитив са временским периодима: <i>half-an-hour's, couple of minutes'...</i> Партитиви: <i>a piece/bit/bunch/bar/jar/sip of...</i> <i>Twice/three times.../half as (adjective) as</i> <i>None/Neither</i></p>	1	1	1	1
УКУПНО		(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура.	23	15	15	15

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЛИКОВНА КУЛТУРА		
ЦИЉ	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа		
РАЗРЕД	VIII		
ГОДИШЊИ ФОНД	34 (5+7-16+7)		
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА

		И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	О	В	Е	С
<p>-бира одговарајући прибор , метерјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука</p> <p>-користи разноврсне податке и информације као подстицај а стваралачки рад</p> <p>--примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу</p> <p>-реализује једноставне ликовне пројекте самосталн и у сарадњи са другима</p> <p>-дискутује аргументовано о својим радовима и радовима других уважавајући различита мишљења</p> <p>-прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације</p> <p>-тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелнз метафорику</p> <p>-разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље</p>	КОМПОЗИЦИЈА	Примена принципа компоновања Простор и пропорције(ергономија, перспектива)	5	2	1	8
	НАСЛЕЂЕ	Културна баштина (значај, заштита и промоција наслеђа) Најзначајнија уметничка остварења и уметници , ликалитети и споменици на територији Србије и у свету	6	3	1	10
	КОМУНИКАЦИЈА	Декодирање слике (теме, мотиви, поруке, метафора, алегорија, пиктограми...) Пројекти (цртеж, слика, скулптура, дигитална фотографија, филм, анимација,игрице, стрип, графити, мурал, инсталације, шминка и боди арт, одевне комбинације и детаљи...	8	7	1	16

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МУЗИЧКА КУЛТУРА						
ЦИЉ	Циљ учења предмета музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.						
РАЗРЕД	ОСМИ						
ГОДИШЊИ ФОНД	34						
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ				БРОЈ ЧАСОВА	
						О	У

<p>- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено историјским амбијентом у коме су настали; - уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу; - препознаје националне игре у делима уметничке музике; - наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; - разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба; - идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба; - идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба;</p>	ЧОВЕК И МУЗИКА	<p><u>Романтизам</u> Програмска и апсолутна музика Соло песма Клавирска минијатура Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго...) Музичко-сценска дела Сметана, Дворжак, Шопен, Лист, Шуберт, Шуман, Паганини, Верди, Пучини, Росини, Чајковски, Бородин, Мусоргски, Мокрањац <u>Импресионизам</u> Равел, Дебиси <u>Савремено доба</u> <u>Жанрови:</u> Џез, популарна музика, апстрактна музика Импровизација (појам) Стравински, Прокофјев, Коњовић, Константин Бабић, Вера Миланковић</p>	10	2	12
<p>- препозна врсту дувачких инструмента по изгледу и звуку; - опише начин добијања тона код дувачких инструмената; - препозна инструмент или</p>	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	<u>Дувачки инструменти</u>	4	1	5

<p>групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;</p>						
<p>– објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;</p>	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике романтизма, импресионизма и савременог доба. Слушање вокалних, вокално-иструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике.</p>	<p>6</p>	<p>2</p>		<p>8</p>
<p>– изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. Певање песама у мешовитим тактовима (7/8, 5/8) по слуху. Певање песама у комбинацији са плесним покретом. Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом.</p>	<p>4</p>	<p>2</p>		<p>6</p>

		Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике романтизма, импресионизма и савременог доба.				
<ul style="list-style-type: none"> - учествује у креирању и реализацији школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у комуникацији и заједничком музицирању; – се понаша у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује утицај музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво. 	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	<p>Импровизација</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе.</p> <p>Креирање ритмичке пратње.</p> <p>Реконструкција музичких догађаја у стилу романтизма, импресионизма и савремене музике.</p> <p>Израда дувачких инструмената од доступних материјала.</p>	1	1		2
		Укупно	25	9		34

Назив предмета	Историја
Разред	осми
Годишњи фонд	68

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ и начини и поступци за њихово остваривање	Број часова			
			О	У	В	С
Циљ	изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.					
<p>- смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти</p> <p>-уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти</p> <p>-пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности</p> <p>- анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја</p> <p>-пореди различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора</p> <p>-доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретни примерима</p> <p>-наведе специфичност друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба</p> <p>-образложи значај и улогу</p>	<p>1. ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Основне одлике периода од завршетка Првог светског рата до наших дана.</p> <p>Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана. (материјални, писани, аудио и визуелни).</p> <p>Дијалошка, монолошка метода</p> <p>демонстративна метода, текст метода, метода писаних радова, фронтални, индивидуални рад</p> <p>,прављење историјске ленте времена</p>	3	1	-	-
	<p>2. ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА</p>	<p>Последице Великог рата (култура, друштво, мировна конференција у Паризу-нова карта Европе)</p> <p>Револуције у Русији и Европи</p> <p>Стварање Југословенске државе</p> <p>Политичке и друштвено економске прилике у Европи и свету</p> <p>Југословенска краљевина</p> <p>Истакнуте личности</p> <p>монолошка</p> <p>дијалошка</p> <p>демонстративна метода, текст метода, метода писаних радова, фронтални, индивидуални рад, групни рад</p> <p>,мултимедијална наставна средства- ПП презентација</p> <p>,вежбање и рад на карти, контролни задаци и 15-минутне провере, излагање ученика ,рад са историјским изворима</p>	11	8	-	1
	<p>3. ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ</p>	<p>Свет у рату- узроци, кризе, почетак и ток рата, зараћене стране, фронтови, победа антифашистичке коалиције)</p> <p>Југославија и српски народ у рату (улазак у рат, војни пораз, окупација, устанак и грађански рат)</p> <p>Последице рата (људски и материјални губици, миграције, суђење за злочине, истакнуте личности,</p>	12	9	-	1

<p>истакнутих личности у датом историјском контексту</p> <p>-уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности</p> <p>-изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском на основу датих примера</p> <p>-образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво</p> <p>-идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту</p> <p>-препозна на примерима из савремене историје важност поштовања људских права</p> <p>-наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој рабноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва</p> <p>-пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба</p>		<p>оснивање ОУН)</p> <p>монолошка</p> <p>дијалошка</p> <p>демонстративна метода, текст метода, метода писаних радова, фронтални, индивидуални</p> <p>групни облик рада.</p> <p>, мултимедијална наставна средства- ПП</p> <p>презентација, филм,</p> <p>историјске карте,</p> <p>неме карте, историјски атлас</p> <p>излагање ученика, прављење презентације на хамеру од стране ученика, прављење ленте времена, контролни задаци и 15-минутне провере, рад са историјским изворима</p>				
	<p>4. ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА</p>	<p>Свет после Другог светског рата (блоковска подела, хладни рат, деколонизација, нова ратна жаришта, култура и наука, освајање свемира)</p> <p>Југославија после Другог светског рата- изградња новог државног уређења, међународни положај, самоуправљање, економија и култура</p> <p>монолошка</p> <p>дијалошка</p> <p>демонстративна метода, текст метода, метода писаних радова, фронтални, индивидуални</p> <p>групни облик рада.</p> <p>Употреба историјских извора- писаних),</p> <p>, мултимедијална наставна средства- ПП</p> <p>презентација, филм,</p> <p>историјске карте,</p> <p>неме карте, историјски атлас</p> <p>излагање ученика, контролни задаци</p>	7	6	-	1

<p>-илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промену у дрштву, економији и природном окружењу</p> <p>-образложи утицај различитих друштвено економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере</p> <p>-препозна како су културне интеракције и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот</p> <p>-наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва</p> <p>-идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта</p> <p>-објасни значење појмова геноцид и Холокауст</p> <p>-изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ, користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности</p> <p>-изрази ставове засноване на</p>	<p>5. СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p>	<p>Свет после Хладног рата (пад Берлинског зида, распад СССР , нова карта Европе, стварање Европске уније, Четврта индустријска револуција, савремени културни покрети)</p> <p>Српски народ на крају 20. и почетком 21.века (распад СФРЈ, грађански рат, стварање нових држава, ратни злочини, НАТО агресија, политичке промене 2000. године, питање статуса Косова и Метохије)</p>	4	3		1
--	---	--	---	---	--	---

историјским аргументима
уважавајући мишљење
саговорника
-препозна пропагандну,
стереотипе и идеолошку
позицију у историјском
извору и формулише став
који се супротставља
манипулацији
-критички се односи према
информацијама из медија,
користећи се историјским
знањима и вештинама
-анализира историјске
догађаје и појаве на основу
доступног аудиовизуелног
изворног материјала
-осмисли, спроведе и
презентује резултате
истраживања заснованог на
одабраним историјским
изворима и литератури,
користећи ИКТ
-образложи смисао неговања
сећања на важне догађаје и
личности из савременог доба
-истражи меморијалне
споменике у локалној
средини и учествује у
спровођењу заједничких
школских активности
-покаже одговорам однос
према културно историјском
наслеђу сопственог и других
народа
-уочи одраз историјских

догађаја и појава у књижевним и уметничким делима -препознаје историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији						
УКУПНО	68		37	27	-	4

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГЕОГРАФИЈА					
ЦИЉ	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.					
РАЗРЕД	ОСМИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	68					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>ИСХОДИ</p> <p>На савременом развоју знања ће</p> <ul style="list-style-type: none"> – учествовати у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; – анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; – одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; – анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије; – опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије; – класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; – анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу 	<p>ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА</p> <p>ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ</p>	<p>Југоисточна Европа, интеграциони и дезинтеграциони процеси. Географски положај Србије. Историјско-географски развој</p> <p>Геотектонски процеси на територији Србије. Сеизмизам Србије. Тектонски облици рељефа. Падински процеси и рељеф настао деловањем воде. Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека. Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека. Климатски фактори и елементи. Климатске области у Србији</p>	5	2		
			14	6		

<p>Србије; – класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије; – наводи начине коришћења вода Србије; – препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода; – доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора; – објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције; – изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи; – изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике; – израђује и анализира графичке приказе структура становништва; – објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи; – уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на</p>	<p>ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ</p>	<p>Кретање броја становника и њихов просторни размештај. Природно кретање. Миграциони процеси. Структуре становништва. Демографски проблеми и популациона политика. Прва насеља у Србији. Село и рурални процеси. Градови. Урбанизација и проблеми урбаног развоја. Београд. Природни ресурси и привредни развој. Друштвени услови привредног развоја и промене у структури</p>	17	7		
	<p>ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА</p>	<p>Природна баштина Србије.</p>	6	2		
	<p>ГЕОГРАФИЈА</p>	<p>Појам и географски положај завичаја. Природне</p>				
	<p>СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ</p>	<p>Срби у Црној Гори. Срби у БиХ – Република Српска. Срби у Хрватској.</p>	3	/		
			4	2		

--	--	--	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Физика</i>
ЦИЉ	Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.
РАЗРЕД	8.
ГОДИШЊИ ФОНД	68

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – повезује физичке величине које описују осцилације и таласе; – описује карактеристике звука, ултразвука и инфразвука и наводи примере примене ултразвука; – анализира примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала, сочива) и користи лупу и микроскоп; – демонстрира и објасни: појаву сенке, функционисање ока и корекцију вида; – примењује превентивне мере заштите од буке и од прекомерног излагања Сунчевом зрачењу; – демонстрира узајамно деловање наелектрисаних тела и објасни од чега оно зависи; – прикаже и опише електрично поље, израчуна силу којом поље делује на наелектрисање и повеже електрични напон и јачину електричног поља; – објасни провођење струје кроз 	ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	<p>Осцилаторно кретање (осциловање тела обешеног о опругу, осциловање куглице клатна). Појмови и величине којима се описује осциловање тела (амплитуда, период, фреквенција). Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела.</p> <p>Механички таласи. Основни параметри којима се описује таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина). Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција.</p> <p><i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу (у ваздуху и у течности). Осциловање жица и ваздушних стубова (ксилофон, различите затегнуте жице, једнаке стаклене флаше са различитим нивоима воде). Одакле долази звук (гумено црево са два левка, канап и две пластичне чаше...). Таласи (таласна машина или када).</p> <p>Демонстрација звучне резонанције променом висине ваздушног стуба (дужа стаклена цев са водом)</p> <p>Лабораториска вежба</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мерење периода осциловања клатна или периода осциловања тега на опрузи 2. Одређивање убрзања Земљине теже помоћу математичког клатна <p>Учење основних појмова, обнављање предходног градива, логичко закључивање, израда једноставних огледа</p>	3	3	2	8
	СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	<p>Карактеристике светлости. Праволинијско простирање светлости (сенка и полусенка, помрачење Сунца и Месеца). Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета.</p>	7	6	2	15

метале, течности и гасове и упоређи отпорности металних проводника на основу њихових карактеристика;

- наводи и користи различите изворе електричне струје (EMS) и зна да их разврста ради рециклаже;
- познаје основне елементе електричног кола и уме да их повеже, изабере одговарајући опсег мерног инструмента и мери јачину струје и напон, одређује вредност отпорности редно и паралелно везаних отпорника и резултате прикаже табеларно и графички;
- описује ефекте који се испољавају при протицању електричне струје;
- описује узајамно деловање два паралелна проводника са струјом, деловање магнетног поља на струјни проводник и принцип рада електромагнета и електромотора;
- објасни принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља;
- користи компас и апликације за паметне телефона за оријентацију у природи;
- препозна основна својства наизменичне струје, израчуна потрошњу електричне енергије у домаћинству и да се придржава основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у свакодневном животу;
- решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке из сваке наведене области;
- објасни структуру атомског језгра и нуклеарне силе;
- опише радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе, познаје њихово дејство, примену и мере заштите;
- разликује фисију и фузију и наводи могућности њихове примене

	<p>Брзина светлости у различитим срединама. Индекс преламања и закон преламања светлости. Тотална рефлексија. Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја дикова код сочива. Оптички инструменти. Лупа и микроскоп. <i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Сенке. Хартлијева плоча за илустровање закона о одбијању и преламању светлости. Преламање светлости (штапић делимично убојен у чашу с водом, новчић у чаши са водом и испод ње). Преламање беле светлости при пролазу кроз призму. Преламање светлости кроз сочиво, око и корекција вида (оптичка клупа, геометријска оптика на магнетној табли, стаклена флаша са водом као сочиво). Лупа и микроскоп. <i>Лабораторијске вежбе</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провера закона одбијања светлости коришћењем равнoг огледала. 2. Одређивање жижне даљине сабирног сочива. <p>Учење основних појмова, обнављање предходног градива, логичко закључивање, израда једноставних огледа</p>				
<p>ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ</p>	<p>Наелектрисавање тела. Елементарна количина наелектрисања. Закон о одржању количине наелектрисања. Узајамно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон. Електрично поље (линије сила, хомогено и нехомогено поље). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине хомогеног електричног поља. Електричне појаве у атмосфери. <i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Наелектрисавање чврстих изолатора и проводника. Електрофор, електрично клатно и електроскоп. Линије сила електричног поља (перјанице, гриз у рицинусовом уљу и јаком електричном пољу). Фарадејев кавез. Антистатичке подлоге. Инфлуентна машина. Мехури сапунице у електричном пољу. Модел громобрана.</p>	5	5		10
<p>ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА</p>	<p>Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне струје и извори струје (EMS). Мерење електричне струје и напона. Електрична отпорност проводника. Проводници и изолатори. Омов закон за деб струјног кола. Рад и снага електричне струје. Цул-Ленцов закон. Омов закон за цело струјно коло. Везивање отпорника. Електрична струја у течностима и гасовима. Мере заштите од електричне струје (жива бића, објекти и електрични уређаји). <i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Демонстрациони амперметар у струјном колу. Регулисање електричне струје у колу реостатом и потенциометром. Графитна мина (оловке) као потенциометар. Мерење електричне отпорности омметром. Загревање проводника при протицању електричне струје. Протицање електричне струје у воденом раствору кухињске соли. Лимун као батерија. Пражњење у Гајслеровим цевима помоћу Теслиног трансформатора. <i>Лабораторијске вежбе</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зависност електричне струје од напона на отпорнику (таблични и графички приказ зависности). 2. Одређивање електричне отпорности отпорника у колу помоћу амперметра и волтметра. 3. Мерење електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне отпорности. <p>Учење основних појмова, обнављање предходног градива, логичко</p>	8	7	3	18

	закључивање, израда једноставних огледа				
МАГНЕТНО ПОЉЕ	<p>Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље. Магнетно поље електричне струје. Дејство магнетног поља на струјни проводник.</p> <p>Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени.</p> <p><i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Линије сила магнетног поља потковичастог магнета и магнетне шипке. Магнетна игла и школски компас. Ерстедов оглед.</p> <p>Електромагнет. Узајамно деловање два паралелна проводника кроз које протиче струја.</p> <p>Учење основних појмова, обнављање предходног градива, логичко закључивање, израда једноставних огледа</p>	3	3		6
ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	<p>Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење (алфа, бета и гама зраци) и њихово дејство на биљни и животињски свет. Заштита од радиоактивног зрачења.</p> <p>Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења.</p> <p><i>Демонстрациони оглед.</i></p> <p>Детекција присуства радиоактивног зрачења. (школски Гајгер-Милеров бројач)</p> <p>Учење основних појмова, обнављање предходног градива, логичко закључивање, израда једноставних огледа</p>	4	4		8
ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ	<p>Значај физике за развој других природних наука</p> <p>Допринос физике развоју савремене медицине (ултразвук, ЕКГ, скенер, магнетна резонанција, Гама нож...)</p> <p>Физика и савремене технологије (интернет, мобилна телефонија, даљинско управљање, нанофизика...)</p> <p>Учење основних појмова, обнављање предходног градива, логичко закључивање, израда једноставних огледа</p>	2	1		3

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ХЕМИЈА
ЦИЉ	Циљ учења хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.
РАЗРЕД	осми
ГОДИШЊИ ФОНД	68 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
Идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја;						
– повезује физичка и хемијска својства метала у ћелији и ванћелијском простору, као и неживој природи; – налази потребне информације о алкалним и земноалкалним металима и дефинише особине гвожђа, бабра, алуминијума, олова и цинка, као и практичну примену метала;	МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ	<p>Метали у живој и неживој природи. Општа физичка и хемијска својства метала. Алкални и земноалкални метали. Гвожђе, бакар, алуминијум, олово и цинк, њихове легуре и практична примена. Оксиди метала и хидроксиди, својства и примена.</p> <p>Демонстрациони огледи: Реакција Na, K, Mg и Ca са водом и испитивање својстава насталог раствора помоћу лакмус-хартије; испитивање електропроводљивости раствора NaOH.</p> <p>Лабораторијска вежба I: испитивање физичких својстава метала; реакција метала са киселинама.</p> <p><i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.3, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.12, ХЕ.1.5.1, ХЕ.1.6.1, ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.8.</p> <p><i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција</p>	5	4	1	10
– правилно дефинише основне карактеристике неметала у живој и неживој природи; – експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства халогених елемената, сумпора, азота, фосфора и угљеника, као и њихове оксиде, киселине и базе;	НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ	<p>Неметали у живој и неживој природи. Општа физичка и хемијска својства неметала. Халогени елементи, S, N, P и C. Оксиди неметала и киселине, својства и примена.</p> <p>Демонстрациони огледи: Добијање SO₂ и испитивање његових својстава; разблаживање концентроване H₂SO₄ : добијање CO₂ и испитивање његових својстава; испитивање електропроводљивости дестиловане воде и HCl; доказивање базних својстава воденог раствора NH₃.</p> <p>Лабораторијска вежба II: испитивање физичких својстава неметала</p> <p>Лабораторијска вежба III: доказивање киселости неорганских киселина помоћу лакмус-хартије.</p> <p><i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.3, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.9, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.12, ХЕ.1.2.10, ХЕ.1.5.1, ХЕ.1.6.1,</p>	5	3	2	10

		ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.1, ХЕ.2.1.5, ХЕ.2.1.7, ХЕ.2.6.1, ХЕ.2.6.2, ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.8, ХЕ.3.6.1, ХЕ.3.6.2, ХЕ.3.6.3, ХЕ.3.6.4. ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.8. <i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција				
<ul style="list-style-type: none"> – представља структуру соли помоћу модела, хемијских симбола и формула; – повезује дисоцијацију соли са киселинама и базама; – разликује физичка и хемијска својства соли; – дефинише примену соли – повезује реакције неутрализације и добијање соли; 	СОЛИ	<p>Добијање соли. Формуле соли и називи. Дисоцијација соли. Физичка и хемијска својства соли. Примена соли.</p> <p>Демонстрациони огледи: реакција неутрализације HCl и раствора NaOH; реакција између метала и киселине; хемијске реакције соли: између CaCO₃ и HCl, раствора FeCl₃ и NaOH, раствора AgNO₃ и NaCl.</p> <p>Лабораторијска вежба IV: добијање соли и испитивање растворљивости различитих соли у води; добијање BaSO₄; доказивање CO₂ и настајање CaCO₃.</p> <p><i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.8; ХЕ.2.1.2; ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.4.</p> <p><i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција</p>	4	3	1	8
<ul style="list-style-type: none"> – налази потребне информације о угљенику у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; – објашњава основну разлику и многобројност органских једињења; – разликује функционалне групе органских једињења; – разликује класе и општа својства органских једињења; 	ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА	<p>Својства атома угљеника и многобројност органских једињења. Функционалне групе и класе органских једињења. Општа својства органских једињења.</p> <p>Демонстрациони огледи: упоређивање својстава органских и неопрганских једињења; доказивање угљеника у органским супстанцама.</p> <p><i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.3, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.11; ХЕ.2.1.1, ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.4; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.3, ХЕ.3.1.4, ХЕ.3.1.7.</p> <p><i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција</p>	1	1	-	2
<ul style="list-style-type: none"> – објашњава по чему се разликују угљоводоници и зна њихову номенклатуру; – разликује изомере и физичка својства угљоводоника; – објасни хемијска својства угљоводоника, писање структурних формула и шта је нафта; 	УГЉОВОДОНИЦИ	<p>Подела угљоводоника. Номенклатура. Изомерија. Физичка својства угљоводоника. Хемијска својства угљоводоника. Полимери. Нафта и земни гас.</p> <p>Демонстрациони огледи: испитивање растворљивости и сагоревање п-хексана (медицински бензин); разликовање засићених и незасићених ацикличних угљоводоника (реакције са KMnO₄).</p> <p>Лабораторијска вежба V: састављање модела угљоводоника, писање структурних формула и именовање угљоводоника.</p> <p><i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.7, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.9, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.11, ХЕ.1.1.12,</p>	6	5	1	12

		ХЕ.1.2.10, ХЕ.1.6.1; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.3, ХЕ.2.1.5, ХЕ.2.1.6, ХЕ.2.1.9, ХЕ.2.1.10; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.3, ХЕ.3.1.4, ХЕ.3.1.5, ХЕ.3.1.7, ХЕ.3.1.8. <i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција				
– напише једначине хемијских реакција алкохола; – квантитативно тумачи карбоксилне киселине, њихова својства и примену, као и естре;	ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	Алкохоли - номенклатура, својства и примена. Карбоксилне киселине - номенклатура, својства и примена. Масне киселине. Естри - номенклатура, својства и примена Демонстрациони огледи: Добијање алкохола, алкохолним врењем; доказивање киселости карбоксилних киселина. Лабораторијска вежба VI: физичка и хемијска својства отганских једињења са кисеоником; испитивање растворљивости алкохола и карбоксилних киселина са различитим бројем С-атома у молекулу у води и неполарном растварачу; реакција етанске и лимунске киселине са NaHCO_3 . <i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.8; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.4, ХЕ.2.2.2; ХЕ.3.1.4. <i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција	5	2	1	8
– изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом масти и уља; - израчунава M_r моносахарида и објашњава структуру угљених хидрата - проналази разне структуре протеина и аминокиселине које их изграђују - Користи примену витамина и у својој исхрани;	БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Масти и уља. Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (глукоза и фруктоза), дисахариди (сахароза и лактоза), полисахариди (скроб и целулоза). Амино-киселине. Протеини. Витамини. Демонстрациони огледи: Сапонификација масти - сапуни. Лабораторијска вежба VII: испитивање растворљивости масти и уља и угљених хидрата у води; доказивање скроба; денатурација протеина. <i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.7, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.1.10, ХЕ.1.1.12, ХЕ.1.6.1, ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.8, ХЕ.2.1.9, ХЕ.2.1.10, ХЕ.2.6.1, ХЕ.2.6.2, ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.1, ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.3, ХЕ.3.1.5, ХЕ.3.1.9, ХЕ.3.6.1, ХЕ.3.6.2, ХЕ.3.6.3, ХЕ.3.6.4. <i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција	7	4	1	12
– опише и објасни физичка и хемијска својства најважнијих	ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ	Загађивачи, загађујуће супстанце и последице загађивања. Рециклажа.	3	3	-	6

загађивача животне средине и помаже при еколошкој заштити наше планете.;	СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА	Зелена хемија. <i>Стандарди и постигнућа ученика:</i> ХЕ.1.1.1, ХЕ.1.1.2, ХЕ.1.1.4, ХЕ.1.1.5, ХЕ.1.1.6, ХЕ.1.1.7, ХЕ.1.1.8, ХЕ.1.2.1, ХЕ.1.2.2, ХЕ.1.2.3, ХЕ.1.2.4, ХЕ.1.2.5, ХЕ.1.2.6, ХЕ.1.2.7, ХЕ.1.2.8; ХЕ.2.1.2, ХЕ.2.1.4, ХЕ.2.2.1, ХЕ.2.2.3, ХЕ.2.2.4; ХЕ.3.1.2, ХЕ.3.1.8, ХЕ.3.2.1, ХЕ.3.2.2, ХЕ.3.2.3, ХЕ.3.2.4, ХЕ.3.2.5, ХЕ.3.2.6. <i>Међупредметне компетенције:</i> Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција				
УКУПНО:			36	25	7	68

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МАТЕМАТИКА					
ЦИЉ	Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.					
РАЗРЕД	Осми					
ГОДИШЊИ ФОНД	136					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	СВЕГА	
Ученик ће бити у стању да: - примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту; - примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту.	СЛИЧНОСТ	Пропорционалне величине. Талесова теорема. Сличност троуглова. Примене сличности.	6	10	16	
Ученик ће бити у стању да: - анализира односе тачака, правих и равни у простору и запише те односе математичким писмом; - представља цртежом односе геометријских објеката у равни и	ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	Однос тачке и праве, тачке и равни. Односи правих; мимоилазне праве. Односи праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни. Односи две равни. Ортогнална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Угао између праве и равни.	6	6	12	

простору и користи их приликом решавања задатака; - уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему у геометријским задацима и реалном контексту.		Полиедар.			
Ученик ће бити у стању да: - реши линеарну једначину и неједначину; - реши реалне проблеме користећи линеарну једначину или неједначину.	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	Линеарна једначина. Решавање линеарних једначина с једном непознатом. Линеарна неједначина. Решавање линеарних неједначина с једном непознатом. Примена у реалним ситуацијама.	6	12	18
Ученик ће бити у стању да: - израчуна површину и запремину праве призме; - примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама.	ПРИЗМА	Призма: појам, врсте, елементи. Мрежа праве призме. Површина праве призме. Запремина праве призме.	6	8	14
Ученик ће бити у стању да: - израчуна површину и запремину четворостране пирамиде (основа правоугаоник), правилне тростране и шестостране пирамиде; - примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама.	ПИРАМИДА	Пирамида: појам, врсте, елементи. Мрежа пирамиде. Површина пирамиде. Запремина пирамиде.	6	10	16
Ученик ће бити у стању да: - нацрта и анализира график линеарне функције.	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	Линеарна функција ($y = kx + n$). График линеарне функције; нула и знак функције, монотоност. Имплицитни облик задавања линеарне функције. Цртање и читање графика линеарних функција.	5	7	12
Ученик ће бити у стању да: - реши систем линеарних једначина са две непознате; - реши реалне проблеме користећи систем линеарних једначина са две непознате.	СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	Појам линеарне једначине с две непознате. Појам система од две линеарне једначине с две непознате. Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената; графичка интерпретација система. Примена у реалним ситуацијама.	6	9	15
Ученик ће бити у стању да:	ВАЉАК, КУПА И	Ваљак и његови елементи. Мрежа ваљка. Површина и запремина	6	10	16

- израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте; - примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама.	ЛОПТА	правог ваљка. Купа и њени елементи. Мрежа купе. Површина и запремина праве купе. Појам лопте и сфере. Пресеци лопте (сфере) и равни. Површина и запремина лопте.			
Ученик ће бити у стању да: - учествује у избору истраживачког пројекта и начина рада.	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК			5	5
	Обнављање градива, иницијални тест и анализа резултата иницијалног теста			4	4
	Израда и исправка писмених задатака			8	8
УКУПНО			47	89	136

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Биологија</i>					
ЦИЉ	Циљ учења биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.					
РАЗРЕД	8.					
ГОДИШЊИ ФОНД	68					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
- повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; - повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; - идентификује регулационе механизме у одржавању хомеостазе; - илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Улога и значај појединих ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазматични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. Матичне ћелије – ћелије програмиране за различите функције. Принцип економичности грађе и функције живих бића. Улога и значај ензима. Ендокрини систем и хуморална регулација. Регулаторна улога хормона биљака и животиња. Надражљивост, проводљивост, контрактилност. Чулно-нервни систем животиња.	14	8	3	1

<p>промена у спољашњој средини;</p> <ul style="list-style-type: none"> - одговорно се односи према свом здрављу; - изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота; - повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона; - идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота; - доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; - истражи давно нестале екосистеме; - повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; - повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције; - установи узрочно - последичну везу између губитка врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране; - критички процени последице људских делатности у односу на расположиве природне ресурсе на Земљи; - повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије; - истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања; - истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју. 		<p>Рефлексни лук. Поремећаји функције, нервног система, ендокриног система и чула. Неуротрансмитери, нервни импулси, драж и надражај. Хомеостаза, принцип повратне спреге. Фотосинтеза. Ћелијско дисање. Транспирација. Температурна регулација.</p>				
	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина. Биолошки смисао адолесценције(родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). Заштита од полно преносивих болести, контрацепција. Одговорност за сопствено здравље.</p>	<p>4</p>	<p>3</p>	<p>2</p>	
	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>„ Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања. Значај алги, цијанобактерија и биљака за продукцију кисеоника и озонског омотача, као заштита од УВ зрака и услов за развој осталих живих бића. Строматолити. Излазак из воде на копно.</p>	<p>3</p>	<p>3</p>	<p>1</p>	
	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Улуткавање и пресвлачење инсеката. Пубертет и адолесценција човека. Цветање и плодношење и сазревање плодова биљака. Теорија еволуција. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. Еволуција човека.</p>	<p>4</p>	<p>2</p>	<p>1</p>	
	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса. Циклус кружења основних супстанци у природи(воде, азота, угљеника) и њихова повезаност. Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбиотски организми (лишајеви). Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.І.Р.Р.О. концепт). Типични екосистеми Србије.</p>	<p>9</p>	<p>6</p>	<p>3</p>	<p>1</p>
		<p>Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукци, реинтродукција и инвазивне врсте. Последице глобалних промена.</p>				

<p>Назив предмета</p>	<p>Информатика и рачунарство</p>
-----------------------	----------------------------------

Разред	VIII					
Годишњи фонд	34					
Циљ	Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	Број часова			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> – унесе и мења податке у табели; - разликује типове података у ћелијама табеле; – сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; – користи формуле за израчунавање статистика; – графички представи податке на одговарајући начин; – примени основне функције форматирања табеле, сачува је у пдф формату; – приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа; 	ИКТ	<p>Радно окружење програма за табеларне прорачуне. Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време....). Формуле и функције. Примена формула за израчунавање статистика. Сортирање и филтрирање података. Графичко представљање података. Форматирање табеле (вредности и ћелија). Рачунарство у облаку – дељене табеле (нивои приступа, измене и коментари).</p>	4	1	4	1
<ul style="list-style-type: none"> – наведе потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета, поготову личних података деце; – повеже ризик на интернету и кршења права деце; – објасни појам „отворени подаци”; – објасни појам вештачке интелигенције својим речима; 	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>Заштита личних података. Права детета у дигиталном добу Отворени подаци Појам и примена вештачке интелигенције Садашњост и будућност вештачке интелигенције – етичка питања.</p>	3	1		

<ul style="list-style-type: none"> – наведе примере коришћења вештачке интелигенције у свакодневном животу; – објасни утицај вештачке интелигенције на живот човека; 						
<ul style="list-style-type: none"> – успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци; – унесе серију (низ) података; – изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте, ...); – графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма); – унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними их; – изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање, ...); 	РАЧУНАРСТВО	<p>Програмски језици и окружења погодни за анализу и обраду података (Jupyter, Octave, R, ...).</p> <p>Унос података у једнодимензионе низове.</p> <p>Једноставне анализе низова података помоћу библиотечких функција (сабирање, просек, минимум, максимум, сортирање, филтрирање).</p> <p>Графичко представљање низова података.</p> <p>Унос и представљање табеларно записаних података. Анализе табеларно записаних података.</p> <p>Обраде табеларно записаних података (сортирање, филтрирање, ...).</p>	5	1	5	1
<ul style="list-style-type: none"> – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; – сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка; – самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; 	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ	<p>Онлајн упитник (креирање -типови питања, дељење – нивои приступа и безбедност).</p> <p>Онлајн упитник (прикупљање и обрада података, визуализација).</p> <p>Отворени подаци.</p> <p>Инфографик.</p> <p>Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја).</p> <p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.</p>	2	1	4	1

– поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.						
УКУПНО			14	4	13	4

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Техника и технологија</i>
ЦИЉ	учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.
РАЗРЕД	8
ГОДИШЊИ ФОНД	68

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> • процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу; • анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи; • образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству; • повеже професије (занимања) у 	Животно и радно окружење	<p>Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику. Електрична инсталација-опасност и мере заштите. Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству, штедња енергије и енергетска ефикасност.</p> <p>Професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике.</p>	4	1	1	6

области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима.						
<ul style="list-style-type: none"> •упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним; •разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима; •користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе; 	Саобраћај	Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике. Хибридна возила. Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима. Основи телекомуникација.	3		3	6
<ul style="list-style-type: none"> • класификује компоненте ИКТ уређаја према намени; • процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ; • црта електричне шеме правилно користећи симболе; • користи софтвере за симулацију рада електричних кола; • састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса. 	Техничка и дигитална писменост	Основне компоненте ИКТ уређаја. Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ. Основни симболи у електротехници. Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола. Израда и управљање електромеханичким моделом.	9		9	18
<ul style="list-style-type: none"> • објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије; • анализира значај коришћења 	Ресурси и производња	Електроенергетски систем. Производња, трансформација и пренос електричне енергије. Обновљиви извори електричне енергије. Електроинсталациони материјал и прибор.	11		9	20

<p>обновљивих извора електричне енергије;</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује елементе кућне електричне инсталације; • повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми; • користи мултиметар; • анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; • класификује електронске компоненте на основу намене; • аргументује значај рециклаже електронских компоненти. 		<p>Кућне електричне инсталације. Састављање електричних кола Коришћење фазног испитивача и мерење електричних величина мултиметром. Електричне машине. Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству. Основни електронике. Рециклажа електронских компоненти.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> • самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; • креира документацију, развије и представи бизнис план производа; • састави производ према осмишљеном решењу; • састави и управља једноставним школским роботом или мехатроничким моделом; • представи решење готовог производа/модела; • процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта. 	<p>Конструкторско моделовање</p>	<p>Моделовање електричних машина и уређаја. Огледи са електропанелима. Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара. Израда једноставног школског робота сопствене конструкције или из конструкторског комплета. Рад на пројекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> – израда производа/модела; – управљање моделом; – представљање производа/модела. 			18	18

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
ЦИЉ	Наставе и учења физичког васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

РАЗРЕД		ОСМИ				
ГОДИШЊИ ФОНД		102				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	П
<p>– одабере и примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у вежбању;</p> <p>– примени усвојене технике кретања у игри, спорту и другим различитим ситуацијама;</p> <p>– упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања са референтним вредностима;</p>	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	<p>Вежбе за развој снаге</p> <p>Вежбе за развој покретљивости</p> <p>Вежбе за развој аеробне издржљивости</p> <p>Вежбе за развој брзине</p> <p>Вежбе за развој координације</p> <p>Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.</p> <p>Начин остваривања садржаја:</p> <p>Припрема наставника за сваки наставни час;</p> <p>-провера присутности и припремљености ученика за час;</p> <p>-обезбеђивање услова за безбедан и квалитетан рад са децом;</p> <p>-провера усвојености знања и умења;</p> <p>-провера остварености предвиђених стандарда;</p> <p>-вођење неопходне документације о напредовању ученика;</p>				8
<p>примени усвојене технике кретања у игри, спорту и другим различитим ситуацијама;</p> <p>– примени атлетске дисциплине у складу са правилима;</p> <p>– развија своје физичке способности применом вежбања из атлетике;</p>	Атлетика	<p>Истрајно трчање</p> <p>Спринтерско трчање.</p> <p>Штафетно трчање</p> <p>Скок удаљ.</p> <p>Бацања кугле.</p> <p>Скок увис (леђна техника)</p> <p>Начин остваривања садржаја:</p> <p>Припрема наставника за сваки наставни час;</p> <p>-провера присутности и припремљености ученика за час;</p> <p>-обезбеђивање услова за безбедан и квалитетан рад са децом;</p> <p>-провера усвојености знања и умења;</p> <p>-провера остварености предвиђених стандарда;</p> <p>- вођење неопходне документације о напредовању ученика;</p>	5	10		3
– одржава равнотежу у различитим	Спортска гимнастика	Садржаји бежби на справама: Вежбе на тлу	4	9		3

<p>кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој физичких способности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње;</p>		<p>Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Прескок Начин остваривања садржаја: Припрема наставника за сваки наставни час; -провера присутности и припремљености ученика за час; -обезбеђивање услова за безбедан и квалитетан рад са децом; -провера усвојености знања и умења; -провера остварености предвиђених стандарда; -вођење неопходне документације о напредовању ученика;</p>				
<p>– изведе елементе усвојених тимских и спортских игара; – примени основна правила тимских и спортских игара; – користи усвојене елементе технике у спортским играма; – примени основне тактичке елементе; – учествује на унутар одељенским такмичењима; примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин;</p>	<p>СПОРТСКЕ ИГРЕ Одбојка Футсал Кошарка Рукомет Активности по избору ученика</p>	<p>Примена елемената технике тактике и правила кроз игру; Одбојка : Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила Футсал: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила Кошарка: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила Рукомет: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила Активности по избору ученика Начин остваривања садржаја: Припрема наставника за сваки наставни час; -провера присутности и припремљености ученика за час; -обезбеђивање услова за безбедан и квалитетан рад са децом; -провера усвојености знања и умења; -провера остварености предвиђених стандарда; -вођење неопходне документације о напредовању ученика;</p>	<p>4 4 4 3</p>	<p>10 6 6 4 10</p>	<p>2</p>	
<p>-изведе кретања у различитом ритму -игра народно коло -изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура;</p>	<p>Плес и ритмика</p>	<p>Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја у којем се школа налази. Енглески валцер.</p>	<p>3</p>	<p>3</p>	<p>1</p>	
<p>– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама;</p>	<p>Физичко вежбање и спорт и</p>	<p>Циљ и сврхавежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Кошарке и Малогфудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе)</p>				

<ul style="list-style-type: none"> – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин; – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; – процени вредност различитих спортова без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; – подстиче породицу на редовно вежбање; – повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; – планира дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; – разликује здраве од нездравих облика исхране – правилно користи додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – анализира штетне последице конзумирања дувана, алкохола, 	<p style="text-align: center;">Здравствено васпитање</p>	<p>Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању</p> <p>Уредно постављање и склањање справа и реквизитанеопходнихзавежбање</p> <p>Упознавањеученикасанажчешћимоблициманасиља у физичкомваспитању и спорту</p> <p>„Ферплеј” (навијање, победа, поразрешавањеконфликтнихситуација)</p> <p>Писани и електронскиизвориинформацијаизобластифизичкогваспитања и спорта</p> <p>Значајразвојафизичкихспособностизасналажење у ванреднимситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...)</p> <p>Физичковежбање и естетика (правилнообликовањетела)</p> <p>Планирањедневнихактивности</p> <p>Начиностваривањадржаја:</p> <ul style="list-style-type: none"> припреманаставникасвакинаставничас; -провераприсутности и припремљености учениказачас; -обезбеђивањеусловазабезбедан и квалитетанрадсадецом; -провераусвојеностизнања и умења; -провераоствареностипредвиђенихстандарда; -вођење неопходне документације о напредовању ученика 				
--	--	---	--	--	--	--

штетних енергетских напитака и психоактивних супстанци.						
УКУПНО	102		27	58		17

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ОСМОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ					
ЦИЉ	Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.					
РАЗРЕД	ОСМИ					
ГОДИШЊИ ФОНД	34 часова					
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<ul style="list-style-type: none"> • *Изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не угрожава; • образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права; • наведе примере повезаности различитих култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; • покаже интересовање за упознавањем различитих култура; 	ЉУДСКА ПРАВА Заједница културно различитих група	Припадност држави и нацији Патриотизам - осећај љубави и поноса према домовини и свим припадницима који је чине. Начини изражавања патриотизма. Обесправљивање права и слобода других Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам. Заједница културно различитих група Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности. Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и суживот. Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слободе припадника националних мањина. (сви часови реализују се кроз радионице, разговор-дијалог-искуствено учење--- индивидуални рад –групни рад)	7			

<ul style="list-style-type: none"> • наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају; 		<p>Међупредметне компетенције: 1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос према околини</p>				
<ul style="list-style-type: none"> *разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе; • уочава у рекламама, филмовима, књигама, изрекама, стриповима и другим продукцијама културе на који начин се преносе родни обрасци; • указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота; *дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу; • наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; • препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве; • наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником; 	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Родна (не) равноправност</p>	<p>Пол и род Биолошке разлике (анатомске и физиолошке) на супрот разликама које друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена). Преношење родних образаца. Стереотипи и предрасуде о роду.</p> <p>Родна перспектива Укључивање родне перспективе приликом доношења одлука важних за једну заједницу (образовање, здравље, породица, запошљавање, спорт...).</p> <p>Родна равноправност Родна равноправност и једнаке могућности за све у циљу развоја друштва. Препреке родној равноправности. Одговорност државе, организација цивилног друштва и појединца за постизање родне равноправности. Привремене позитивне мере за постизање родне равноправности (квоте уписа на факултет, субвенције за запошљавање...).</p> <p>Родно засновано насиље Родне разлике као основа неравнотеже моћи. Злоупотреба моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља.</p> <p>(сви часови реализују се кроз радионице-методе партиципације и интеракције-истраживачке методе)</p> <p>Међупредметне компетенције: 1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Решавање проблема 4. Сарадња 5.</p>	11		1	

		Одговорно учешће у демократском друштву 6. Одговоран однос према здрављу 7. Одговоран однос према околини				
<p>*наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији;</p> <ul style="list-style-type: none"> • образложи значај слободе медија за развој демократије; • у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; • препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање; • проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра и вреднује; • препозна пример злоупотребе деце у медијима; 	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Медији</p>	<p>Медији Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...).</p> <p>Медијска писменост Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја. Кодекс у медијима Кодекс деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања.</p> <p>(сви часови реализују се кроз радионице-методе партиципације и интеракциј истраживачке методе, -индивидуални рад)</p> <p>Међупредметне компетенције: 1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву</p>	7			
<p>*у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;</p> <ul style="list-style-type: none"> • учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма. 	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Вредности грађанског друштва</p>	<p>Снимање кратког филма о вредностима грађанског друштва Избор теме и формулисање идеје. Писање сценарија. Подела задатака. Снимање. Монтажа. Презентација. Евалуација.</p>	7			1

		(сви часови реализују се кроз радионице -интерактивне методе-методу симулације и играње улоге-стваралачке методе, - индивидуални рад)				
		Међупредметне компетенције: 1.Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву				
			32			2

Циљеви верске наставе

да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности Цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате Цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова	Обрада	Остали типови
		По завршеној области/теми ученик ће бити у стању:				
14. УВОД		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања 	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: <ul style="list-style-type: none"> - Упознавање садржаја програма и начина рада ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: <ul style="list-style-type: none"> - Учим о нашој вери 	1	/	1

<p>15. ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА</p>		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. - моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим. - бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. - моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; - моћи да разликује слободу од самовоље; 	<p>НАСТАВНИ САДРЖАЈИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Човек – икона Божја и свештеник твари - Хришћанско схватање личности - Грех као промашај човековог назначења - Новозаветне заповести Божије - Слобода и љубав у хришћанском етосу - Човек је икона Божија <p>ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Живот у заједници - Слобода – узајамно поштовања и љубав 	6	5	1
<p>16. ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСК И ЕТОС</p>		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да препозна различите подвиге као путеве који воде ка истом циљу; - моћи да објасни кад и како се пости; - моћи да увиди смисао и значај поста; - бити подстакнут на пост и молитву као начин служења Богу; - бити подстакнут да развија хришћанске врлине; - бити подстакнут да се критички односи према својим поступцима; - бити подстакнут да чита Житија Светих; - бити подстакнут да заснује свој однос према Богу на захвалности. 	<p>НАСТАВНИ САДРЖАЈИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хришћански подвиг - Подвизи светитеља - Пост - Пост - Хришћанске врлине - Евхаристијски поглед на свет - Подвижничко – евхаристијски етос <p>ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подвиг – примери подвига: свети људи су имали различите подвиге - Хришћански пост (духовни смисао, начин поста, евхаристијски, једнодневни и вишедневни пост) - Основне хришћанске врлине 	7	5	2

<p>17. ЛИТУРГИЈА</p>		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да увиди да је молитва разговор са Богом; - моћи да схвати личну молитву као припрему за саборну молитву; - моћи да објасни значење речи Литургија и Евхаристија; - моћи да однос међу члановима Цркве пореди са повезаношћу удова у људском телу; - моћи да препозна неке од елемената Литургије; - моћи да увиди да Молитва Господња има литургијску основу; - моћи да наведе најважније делове храма и препозна њихову богослужбену намену. - моћи да именује нека богослужења и да зна да постоје покретни и непокретни празници; - бити подстакнут да активније учествује у богослужењима;. 	<p>НАСТАВНИ САДРЖАЈИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Молитва – лична и саборна - Молитва – лична и саборна - Црква је Тело Христово - Божанствена Литургија (опис тока Литургије) - Божанствена Литургија (опис тока Литургије) - Божанствена Литургија (опис тока Литургије) - Литургијски простор (делови храма) <p>ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Молитва – лична и заједничка - Тајна вечера – Света Литургија - Литургија оглашених и Литургија верних - Динамика богослужбеног времена. 	<p>9</p>	<p>6</p>	<p>3</p>
-----------------------------	--	---	---	-----------------	-----------------	-----------------

18. ЦАРСТВО БОЖИЈЕ		<ul style="list-style-type: none"> - моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије; - моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; - моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; - бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. - моћи да преприча догађај Преображења Господњег; - моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа - моћи да препозна да је предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, исцељењима... - моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; - моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; - бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама. 	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ: <ul style="list-style-type: none"> - Царство Божије – циљ стварања - Живот будућег века - Обожење – циљ хришћанског живота - Сведоци Царства Божијег - Знаци присуства Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) - Знаци присуства Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) - Икона – прозор у вечност - Икона – прозор у вечност - Царство Божије ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: <ul style="list-style-type: none"> - Царство Божије крајњи циљ историје - Обожење – живот у савршеној заједници с Богом и другима - Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) - Икона – прозор у вечност 	11	6	5
Укупно часова				34	22	12

НАЗИВ ПРЕДМЕТА

РУСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ		Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.				
РАЗРЕД		ОСМИ				
ГОДИШЊИ ФОНД		72				
ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	Привет, Оля! Как дела? Нормально. Это моя подруга Лиля. Она приехала из Белграда, из Србии. Где она будет жить? У меня. Она будет у нас в гостях. Расскажи мне о себе/ о своей семье! Я родился/ родилась в России, в городе Омск. А ты где родился? Моя семья маленькая. А твоя? В моей семье: папа, мама и младший брат. Мою маму зовут Елена. Ей 42 года. Мама по профессии экономист, но сейчас домохозяйка. Моего отца зовут Роман. Ему 46 лет. Он работает программистом в международной компании. Я тоже хочу стать программистом. Мою сестру зовут Оксана. Она старше меня на три года. У меня есть два двоюродных брата и две двоюродные сестры. Я учусь в восьмом классе и занимаюсь в музыкальной школе. Ты говоришь по-русски? Сколько лет ты учишь русский язык? Множина именица на –ья (брат-братья, друг-друзья) Присвојне заменице Упитне заменице кто, что (промена) Конструкције за изражавање посесивности (потврдне и одричне) Промена основних бројева до 20 (посебне одлике броја один) Повратни глаголи Прости непроменљиви компаратив (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; родбина, породични односи и родбинске везе;	2	1	1	1
– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	Моя мама среднего роста, очень стройная. Волосы у неё рыжие, слегка волнистые и длинные - до плеч. Глаза зелёные и большие. А когда мама смеётся, то на щеках у нее появляются ямочки. Губы у мамы тонкие, нежно розового цвета. Когда мама куда-то собирается и наносит макияж, она пользуется ярко красной помадой. Еще у мамы очень приятный голос. Она говорит всегда тихо и ласково. Моя подруга высокая и стройная. Волосы у неё длинные, почти по пояс, и чёрные. Мне очень нравится, когда она заплетает свои волосы в косу, это так красиво. Брови и ресницы у неё тоже чёрные, а глаза голубые и ясные, как небо. Папа чуть выше среднего роста, спортивного телосложения. Он сильный, смелый, умный, вежливый, заботливый, высокий, красивый и мудрый. Мы с родителями и сестрой живём в двухкомнатной квартире. Она на четвёртом этаже двенадцатиэтажного дома. Моя страна Сербия небольшая, но красивая. Мой родной город – Белград. Он столица и самый крупный город Србии и один из наиболее древних городов Европы. Первые поселения на его территории датируются временем существования археологической культуры Винча. Белград долгое время находился под игом Османской империи. Моя подруга Ира из России, из Омска. Омск – второй по	2	1	1	1

		<p>численности населения в Сибири и восьмой в России. Этот город расположен на слиянии рек Иртыш и Омь. Омск – один из крупнейших городов России. С приходом марта лучи солнца начинают чаще пробиваться сквозь тучи. Кое-где ещё можно заметить лёд. В апреле погода становится теплее. Худшая погода зимой – это снег с дождём. Моя самая любимая погода – лето. Мой самый любимый писатель Иво Андрич. Он получил Нобелевскую премию по литературе. У меня невысокая температура, но я себя чувствую очень плохо. У меня, наверно, грипп. Именице мать и дочь. Промена. Неодређене заменичке речи сложене са заменичком основом коеНеодређене заменичке речи са постфиксом -то (что-то, чей-то, как-то, куда-то, какой-то, где-то) Заменице самый, сам. Дом стоит у самой реки. Сложени променљиви суперлатив (самый / наиболее высокий) Прости променљиви суперлатив (высочайший, красивейший...) Неодређеноколичински бројеви: много, немного... Прилошка одредба за правац изражена предлозима сквозь/ через с акузативом (сквозь тучи, через лес...)</p> <p>(Интер)културни садржаји: особености наше земље и Русије(културне, историјске, географске карактеристике, национална обележја и сл.); Знамените личности Србије и Русије.</p>				
<p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p> <p>– упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p>	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>Давай встретимся у станции метро «Цветной бульвар». Ребята, приглашаю вас на экологическую пешеходную экскурсию. Сбор группы в 14.00 у главного входа. Сегодня я вас научу пользоваться дополнительной литературой. Давайте начнём! Для того чтобы сделать презентацию, достаточно просто открыть пауэр-поинт. Теперь давайте займёмся созданием слайдов. Над созданием проекта вы будете работать совместно дома. Каждый из вас будет обсуждать задачи, делиться файлами. Мы просто попросили его присоединиться к нашей танцевальной группе. Он согласился. Сначала внимательно прочитайте текст, а потом ответьте на вопросы! Учитель сказал, что важно думать о здоровом питании и поэтому мы старались избегать фастфудов. Во второй половине урока класс делится на две команды и играет в разные игры: в футбол, в баскетбол или в волейбол. Друзья мои, приглашаю вас к себе на ужин. Не отказывайтесь, пожалуйста. Не съесть ли нам по мороженому? Предлагаю устроить вечеринку с мороженым в этот знойный летний день. Непременљиве именице (метро, такси..) Именице pluralia tantum– люди, дети. Именице са суфиксима -ёнок, -онок. Заповедни начин. Одредбени прилози времена и количине Неодређеноколичински бројеви (несколько, мало, немного...) Упитни искази без упитне речи. Интонација. Упитне реченице са формалном негацијом (Ты не хочешь прийти к нам?)</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на њих.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>– упути уобичајене молбе и захтеве;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p>Прошу вас следить за инструкциями. Вы не можете мне помочь? Прошу вас помочь мне! Попробуйте решить этот пример самостоятельно. Заполните пустые места, используя данные цифры: 1, 3, 5, 7. Чем различаются эти рисунки? Извините за опоздание, мы были у директора. Извини за опоздание, возникли срочные дела/ ужасны пробки на дорогах. Вы можете звонить по этому номеру. Звонок бесплатный. Можете звонить мне в любое время. Мама попросила нас с братиком помочь ей помыть полы. Кто-нибудь, помогите, человеку плохо! Нечего рассказать. Мне не с кем посоветоваться. Обещай, что никому не скажешь. Тебе не повезло. Больше счастья в следующий раз. Мне хочется идти. Хочется</p>	2	1	1	1

		уйти. В России заработала горячая линия по защите животных. Вот и закончился наш зимний проект! Хочется сказать огромное спасибо всем, кто активно участвовал. Хочется поделиться с вами своими успехами. Спасибо от всей души! Благодарю Вас за любовь! Спасибо за участие, мы с благодарностью принимаем вашу помощь. Спасибо за помощь в трудные моменты. Удачи! Заповедни начин Кратки придеви (Я согласен с вами...) Заменичке речи са постфиксом -нибудь Одричне заменице некого, нечего и заменички прилози негде, некуда, некогда, незачем) Конструкције мы с тобой, нас с тобой... Потенцијал за изражавање предлога, жеља (у простој реченици): Я хотела бы... Разлика у употреби предлога у српском и руском језику. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања				
– честита, захвали се и извини се користећи једноставнија језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	Придумайте и расскажите какую-нибудь забавную и смешную историю. Попробуй найти ответ среди похожих вопросов! Скажите, это пишется слитно или раздельно? Извините, я не расслышал, повторите ещё раз, пожалуйста! Я плохо говорю по-русски, пожалуйста, говорите помедленнее. Повторите, пожалуйста, в каком вы номере проживаете, я не расслышал вас. Как найти файл, который скачали из Интернета, на компьютере? Что это за файлы? Это аудио-книги? Вы можете посетить наш сайт, а также наши страницы в социальных сетях. Скажите, пожалуйста, как приготовить пельмени? Срок годности продукта... Инструкция по применению... Принимайте таблетки за полчаса до еды с большим количеством жидкости. Заповедни начин. Упитне заменице (кто, что, какой, который) Присвојна упитна заменица Чей? Чья? Чьё? Чьи? Упитна заменичка конструкција Что за + акуз.? у значењу Какой + акуз.? (Что за файл? Какой файл?) Показне и одређене заменице тот, этот, сам, весь. (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације у складу са степеном формалности и ситуацијом.	2	1	1	1
– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	Весной всё в природе зеленеет и цветёт. Я думаю, что мы ошибаемся. Мы живём в Москве с прошлого месяца, но мы неплохо знаем город. Утром Андрей спешит в школу. Отец едет на завод на машине. Лена идёт на почту. Туда он обычно летает на самолёте, а обратно – ездит на поезде. Я встаю в 7 часов утра и заправляю постель. Иду мыться и завтракаю. После завтрака я одеваю школьную форму и иду в школу. В 14 часов возвращаюсь домой, а потом обедаю до 14.30. После этого немного отдыхаю. Я сам/а готовлю ужин. В 11 вечера я ложусь спать. Тебе идёт этот цвет. Идут занятия. Идёт дождь. Сегодня идёт «Спящая красавица». Веди себя хорошо! Куда вы нас ведёте? Преподаватель ведёт занятие. Мне всегда везёт.(вести/везти). Он бегает по лесу. Я предпочитаю ездить на поездах. Андрей едет в спортклуб играть в шахматы. По радио сообщают о штормовых порывах ветра. Завтра надо усилить тренировки. Это компьютерная программа, которая помогает делать Карту слов. Говоришь ему одно и то же десять раз, а он не понимает. От тебя кофе не дожждёшься. Зимой поздно рассветает и рано темнеет. Мне хочется чаю. Ей не хочется спать. Об этом много пишут. Партилативни генитив (стакан чая/чаю, кусок сахара/сахару) Разлике у употреби глаголског вида у руском и српском језику (рекомендовать – препоручивати/препоручити; доручковати – завтракать/позавтракать Разлике у употреби повратних глагола у руском и српском језику (играть – играти се отдыхать – одмарати се;	2	1	1	1

		ошибаться – грешити, оставаться – остајати) Садашње време глагола са нерегуларном конјугацијом (есть, хотеть, бежать). Глаголи кретања. Предлошко-падежне конструкције са значењем друштва (Маша живёт у родителей. Вечером идём к друзьям в гости.) Одређене заменице: весь, каждый, всякий. Уопштеноличне реченице. Безличне реченице. Неодређеноличне реченице. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји;				
– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	Рассвело. Нам не удалось встретиться. Оказалось, что они соседи. Мой папа брал меня на рыбалку. Мама вчера обняла меня. Летом мы купались в речке с друзьями, а зимой мы катались на санках. Мы играли в разные игры. Она мне очень понравилась. Концерт закончился в 7 вечера. Анна приняла душ сегодня утром. Почему она плакала вчера? Почему ты опоздал? Бабушка приехала из деревни. Сергей вдруг встал и подошёл к окну. Отец накануне вечером приехал из командировки. Если бы ты учился хорошо, все были бы довольны. Я хотела бы танцевать История Санкт-Петербурга началась в 1703 году. В 1712 году в Санкт-Петебург из Москвы переехал весь царский двор и город стал новой столицей Российской империи. На трон взошёл старший сын Павла, внук Екатерины Великой – Александр I. Около 900 дней и ночей продолжалась блокада Ленинграда. Белград основали кельты. Затем им владели римляне, византийцы, авары, славяне. Христофор Колумб совершил четыре экспедиции в Новый свет. Учёный Дмитрий Иванович Менделеев открыл периодический закон химических элементов. С 1999 года Земфира выпустила шесть студийных альбомов. Земфира оказала большое влияние на творчество молодых групп. Милена Павлович Барили в Америке занималась коммерческим дизайном. . Безличне реченице. Прошло време глагола кретања с префиксом и без префикса. Прошло време глагола. Неодређеноличне реченице. Потенцијал. Прилози и прилошке одредбе за време. (Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости;	2	1	1	1
– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;	ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	В Белграде будут строить метро. Он скоро купит новый велосипед. Я пойду на прогулку, когда сделаю домашнюю работу. Они поедут за город на следующей неделе. В понедельник я уеду. Россия готовится к Олимпиаде в Сочи. Ты будешь смотреть сериал сегодня? У них в понедельник будет один или два урока русского языка? Я не буду с ним разговаривать на эту тему. Выпьешь со мной чашечку кофе? Завтра я приеду в аэропорт, куплю билет, выпью чашечку чая в кафе и полечу в Москву. Я посмотрю фильм сегодня вечером. Надя будет учиться играть на гитаре. К концу сентября она будет здесь жить уже 7 лет. Завтра в 6 вечера она будет играть в компьютерные игры. Компания построит новый гостиничный комплекс в Москве. Я напишу тебе письмо сегодня вечером. Я буду писать тебе письма каждый день. В это время на следующей неделе я буду загорать на Ялте. Я похудею за 5 месяцев на 20кг. Мне придётся много работать. Я не буду этого делать. Я помогу тебе. Не закроешь ли дверь? Если я нарисую картину, я дам её тебе. Будуће време. Префиксални глаголи кретања. Безличне реченице. Неодређеноличне реченице. Прилошке одредбе за време (Он уже уехал. Скоро будет темно. Мы уедем в деревню на лето. На следующей неделе мы поедem в Белград.) (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и	2	1	1	1

		ситуацијом; традиција и обичаји.				
<p>– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p>	ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<p>Что с тобой? У меня палец болит, я упал вчера на тренировке. Давай я посмотрю. Это очень больно, наверное. Что с Олей? Её укусила собака, она в больнице. Мы вызвали скорую помощь. Завтра у меня олимпиада по математике. Я очень волнуюсь. Не волнуйся! Всё будет хорошо! Можно я попробую твоё пирожное? Моё совсем невкусное. Мой компот такой невкусный. Друзья меня очень обидели вчера. Они сказали мне, что не будут со мной больше дружить. Мне очень трудно. Я очень плохо себя чувствую. Я себя сегодня прекрасно чувствую! У меня родилась сестрёнка! Я очень довольна своим братом. Он сегодня занял первое место в соревновании по баскетболу. Я всегда интересовалась модой и одеждой. Я рада, что мы справились сегодня с контрольной по математике. Молодцы! Мне нужно вовремя прийти. Заповедни начин. Модални глагол чувствовать себя. Глаголи интересоваться, увлекаться чем. Кратки придеви (рад, доволен, способен...) Узвик Молодец! Молодцы! Безличне реченице с предикативима можно, нужно, трудно, плохо. Прилози за начин: плохо, хорошо, прекрасно.</p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих;</p> <p>– затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета и бића у простору и правцу кретања;</p> <p>– опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима;</p>	ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	<p>Давай встретимся у входа в музей! Вы не скажете, где находится Большой тетатр? Да, конечно. Идите прямо, когда дойдёте до банка, поверните налево в переулок. Пройдите ещё двести метров и с правой стороны вы увидите театр. Я живу недалеко от школы. Наш дом небольшой: из маленькой прихожей дверь справа ведёт в гостиную, дверь слева – в ванную. Из гостиной входим в кухню-столовую. Рядом с кухней-столовой – детская комната и спальня. Над диваном в нашей гостиной висит картина. Под столом спит кошка. Мы перешли улицу, когда загорелся зелёный свет на светофоре. Ребёнок часто сам ходил через лес. Напротив моей школы – книжный магазин. Белград расположен на двух реках: Саве и Дунае. У крепости Калемегдан река Сава впадает в Дунай. Предлошко-падежне конструкције за изражавање места и правца (за дверью, у входа, в Дунай, на двух реках...). Прилози за место и правац. Глаголи кретања са префиксом и без префикса.</p> <p>(Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика.</p>	2	1	1	1
<p>– разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе;</p> <p>– саопшти правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</p>	ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	<p>Ты должен извиниться другу, потому что это было очень дерзко. Не надо так себя вести! По газонам ходить нельзя! Можно сесть рядом с вами? Можно, конечно. Нет, нельзя, к сожалению. Можно воспользоваться твоим мобильником, пожалуйста? Вы должны отключить свои мобильники на уроке. Мы должны носить школьную форму. Он не может прийти, потому что у него много работы. Осторожно! Двери закрываются! Животных кормить запрещено! Курить запрещено! Правительство должно заботиться о бездомных. Заповедни начин. Безличне модалне реченице с предикативима можно, нельзя, надо, нужно. Модална конструкција с речима должен/должна/должны. Управни и неуправни говор. Везници у неуправном говору: потому что, что, чтобы, где, когда...</p> <p>(Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола</p>	2	1	1	1

<p>– разуме једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p>Это мой друг. А это – друг моего брата. У моего папы есть своя фирма. Этот дом всегда принадлежал моей семье. Вы нам должны ещё одну книгу, она у вас. Да, я принесу её на следующей неделе. Он должен мне ещё 200 динаров. Чья это машина? Твоя? Нет, не моя, а моего брата. Питања с присвојном упитном заменицом Чей. Конструкције за изражавање посесивности. Општа и посебна негација. Присвојне заменице. Упитни искази без упитне речи. Интонација. (Интер)културни садржаји: однос према својој и туђој имовини</p>	2	1	1	1
<p>-разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p>Мне очень нравится это платье, оно на тебе так хорошо сидит. Мне не очень понравился обед. Невкусный. Мы сдали все экзамены. Нам так повезло! Когда у меня есть свободное время, я люблю ходить в кино. Мне нравится смотреть в интернете фильмы, слушать музыку. Вчера я скачал/ скачала из интернета новую песню ДДТ. Я обожаю летние виды спорта. Мой любимый спорт – теннис. Мне интересно смотреть теннис. Мне не очень нравится этот новый сериал. Мой любимый герой из мультфильмов – крокодил Гена. Глаголи заниматься, интересоваться (чем). Безлична конструкција с предикативима Мне интересно... Безлична употреба глагола нравиться. Општа и посебна негација. (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>	1	1	1	1
<p>– разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p>Я согласен. Я тоже. Нет, я не согласен. Я тоже. Отличная идея! Я думаю, что в школах нужны мобильники. На уроке их можно использовать. Что ты думаешь на эту тему? Пожалуйста, расскажи мне об этой книге. Что ты думаешь о поведении главного героя? Как тебе кажется, кто выиграет? Ты веришь в эти сказки? Кратки облици придева согласен. Безличне реченице: Мне кажется. Садашње време. (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>	1	1	1	1
<p>– разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; – пита и саопшти колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; – пита/каже/израчуна колико нешто кошта.</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА И ЦЕНА</p>	<p>Это в десяти минутах езды/ ходьбы отсюда. Он купил батон хлеба, два пакета молока, банку джема и плитку шоколада. Эта куртка в два раза дороже моей. Сколько сахара тебе положить в чай? Две ложечки, пожалуйста. Сколько весят яблоки? Полтора килограмма. Сколько стоят яблоки? 100 рублей за килограмм. Сколько стоит билет на одну поездку? 45 рублей. Никто из моих близких друзей не выиграл на соревновании. Основни бројеви преко 1000. Употреба бројних именица тысяча, миллион, половина. Неотређеноколичински бројеви много, мало, несколько уз генитив множине именица. Редни бројеви преко 10. Питања са Скољко. Разломачки број полтора. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура</p>	1	1	1	1
<p>УКУПНО</p>			27	15	15	15

ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ У ОСМОМ РАЗРЕДУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МОЈА ЖИВОТНА СРЕДИНА
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности је да допринесе развоју компетенција потребних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине, биодиверзитета и одрживог развоја.
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини
РАЗРЕД	8.
ГОДИШЊИ ФОНД	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
<p>-образложи избор теме/истраживања из области одрживог развоја, циљ и план рада користећи вештину јавног говора; – формулише истраживачки задатак; – планира ресурсе и управља њима, усмерен на достизање реалног циља; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи поуздане изворе информација, наводећи извор и аутора; – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада; – учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом развоју;</p>	<p>ЕКОЛОШКИ ОТИСАК И ОПСТАНАК</p> <p>УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ</p> <p>РЕЦИКЛАЖА, РЕМЕДИЈАЦИЈА И ПОНОВНА УПОТРЕБА ДОБАРА И СИРОВИНА</p> <p>ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ</p>	<p>Еколошки отисак. Биокапацитет. Еколошки дуг. Одрживи развој Еколошко право.</p> <p>Врсте отпада. Управљање отпадом. Комунални отпад. Депонија. Секундарне сировине: папир, уља у исхрани, текстил, пластика. Предности и недостаци поновне употребе добара и сировина. 3Р правила. Извори енергије. Енергетска ефикасност. Обновљиви извори енергије. Предности и недостаци обновљивих извора енергиј</p>	19	9		6

<p>– повеже значај очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу;</p> <p>– одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;</p> <p>– користи језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине и чува језички идентитет;</p> <p>– сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу;</p> <p>– критички процени сопствени рад и рад сарадника у</p>		<p>Начини и поступци за остваривање планираних садржаја:</p> <p>рад са ученицима треба да буде разноврстан, подстицајан и да се ослања на школско и ваншколско искуство ученика. Могућности су велике од модификованих мини предавања које могу држати и наставници и ученици, преко различитих презентација, демонстрација, симулација, до играња улога, студије случаја, трибина, посете одговарајућим установама и гостовање стручњака.</p>			
---	--	---	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	УМЕТНОСТ
ЦИЉ	<p>Циљ учења слободне наставне активности <i>Уметност</i> је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.</p>
Опште међупредметне компетенције	<p>Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини</p>
РАЗРЕД	8.
ГОДИШЊИ ФОНД	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:						

<ul style="list-style-type: none"> – образложи значај традиционалне визуелне уметности за идентитет народа и појединца; – повеже карактеристичан артефакт са континентом и културом којој припада; – обликује ликовне радове са препознатљивим елементима одабране културе; – опише одабрани продукт визуелних уметности и процес његове израде; – пореди основне одлике традиционалне визуелне уметности два или више народа; – објасни значај и улогу културног наслеђа; – објасни главне карактеристике традиционалне музике на простору Балкана и Србије и њихов међусобни утицај; 	<p>ТРАДИЦИОНАЛНА ВИЗУЕЛНА УМЕТНОСТ ШИРОМ СВЕТА</p>	<p>Визуелна уметност народа Аустралије и Новог Зеланда (сликарство аустралијских Аборицина, традиционална тетоважа Маора) Уметност америчких народа (тотеми, керамика, ћилими, корпе) Култура древне Индије, Кине и Јапана (градови, храмови, одећа, писмо) Уметност народа Африке (маске и штитови) Словенска традиција (митологија, симболика и орнаментика)</p>	10	2		1
	<p>ТРАДИЦИОНАЛНА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ БАЛКАНА И СРБИЈЕ</p>	<p>Културно наслеђе (значај и улога) Традиционална музичка уметност Балкана (основне карактеристике у односу на ентитет и међусобни утицаји, сличности и разлике) Традиционална музика</p>	6	1		1

<p>прикаже елементе прожимања традиционалне музике различитих народа на простору Балкана на музичким примерима;</p> <p>– презентује традиционалну музику карактеристичну за различите крајеве Балкана и Србије;</p> <p>– прикаже начине очувања музичког културног наслеђа;</p> <p>– објасни како савремене технологије утичу на развој музике;</p> <p>– презентује начине промоције музичких дела и догађаја;</p> <p>– прикаже примену музике у другим уметностима;</p> <p>– истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога;</p> <p>– аргументовано искаже утисак о слушаним делима.</p> <p>– комуницира учтиво, јасно и аргументовано уз уважавање различитих мишљења, идеја и естетских доживљаја;</p> <p>– проналази, самостално и у сарадњи са другима, релевантне податке и информације користећи савремену технологију;</p> <p>– учествује активно, према сопственим способностима и интересовањима, у истраживачком и радионичком раду.</p>		<p>Србије (певање, свирање, обичаји, обреди, ношња, кола...)</p> <p>Начини очувања културног наслеђа</p> <p>МОДЕРНО ДОБА И МУЗИКА</p> <p>Савремене технологије и музика.</p> <p>Маркетинг у музици.</p> <p>Примењена музичка уметност.</p> <p>Музичка критика и интервју.</p>				
--	--	--	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ДОМАЋИНСТВО							
ЦИЉ	<p>Циљ учења слободне наставне активности <i>Уметност</i> је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.</p>							
Опште међупредметне компетенције	<p>Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини</p>							
РАЗРЕД	8.							
ГОДИШЊИ ФОНД	36							
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ			БРОЈ ЧАСОВА		
					О	У	В	С

<p>одговорно испуњава обавезе потребне за живот у заједници / домаћинству;</p> <p>– преиспита сопствене и навике других чланова заједнице/домаћинства и утиче на њихову промену ка рационалном планирању, економичној потрошњи и развијању одговорних еколошких навика;</p>	<p>САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА</p>	<p>Домаћинство.</p> <p>Организација домаћинства.</p> <p>Породица, односи и потребе у породици и њихово усклађивање.</p> <p>Формирање здраве породице.</p> <p>Фазе породичног живота.</p> <p>Култура као начин живота и културно наслеђе.</p>	10	3	1
<p>– користи рачунарске апликације, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашњег уређења домаћинства, уважавајући потребе савремене културе становања;</p> <p>– учествује у активностима уређења и заштите домаћинства и окружења у коме се оно налази;</p> <p>– анализира карактеристике савремене културе становања и повеже развој и значај урбанизма за побољшање услова живљења домаћинства;</p> <p>– правилно разврстава и одлаже отпад из домаћинства, припрема га и предаје на рециклажу;</p>	<p>КУЛТУРА СТАНОВАЊА</p>	<p>Породично домаћинство на селу и у граду.</p> <p>Породица и домаћинство.</p> <p>Функционалне целине домаћинства и њихове улоге.</p> <p>Технички апарати у домаћинству.</p> <p>Безбедност у домаћинству.</p> <p>Уређење домаћинства и околине у градској и сеоској средини.</p> <p>Економично коришћење и потрошња воде у градском и сеоском домаћинству.</p> <p>Уштеда енергије у домаћинству.</p> <p>Хемијска и микробиолошка исправност воде.</p> <p>Отпадне воде у домаћинству.</p> <p>Основни хигијенски захтеви домаћинства.</p> <p>Прикупљање, сортирање и одлагање отпада у домаћинству.</p>			
<p>– образлаже на примеру у домаћинству употребу обновљивих извора енергије и значај топлотне изолације са уштедом енергије у домаћинству;</p> <p>– правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора;</p> <p>– разликује природне од вештачких</p>	<p>КУЛТУРА ОДЕВАЊА</p>	<p>Улога одеће и обуће у животу човека.</p> <p>Природни и вештачки материјали, њихова својства и употреба у домаћинству.</p> <p>Одржавање одеће, кућног текстила, и декоративног плана у домаћинству.</p> <p>Одржавање и чишћење природних и вештачких материјала.</p> <p>Организација складиштења кућног текстила, обуће и одеће.</p>	6	2	1

<p>тканина, правилно их употребљава и одржава;</p> <p>– планира буџет домаћинства и управља њиме;</p> <p>– планира радну недељу, укључује и усклађује обавезе које има као појединац и у заједници/ домаћинству;</p> <p>– припрема и уређује простор за ручавање и формира културне навике приликом узимања хране;</p>		<p>Рециклажа кућног текстила и одеће.</p>				
<p>правилно се храни, води рачуна о сопственом здрављу и здрављу породице;-планира дневне оброке за своје домаћинство у складу са општим принципима правилне исхране уз уважавање потреба свих чланова домаћинства;</p> <p>– примењује основне технике и правила обраде и припреме намирница уз примену правилног руковања прибором, посуђем,</p>	<p>КУЛТУРА ПОНАШАЊА</p>	<p>Планирање и расподела буџета.</p> <p>План набавке и избор артикала.</p> <p>План и припреме за путовање.</p> <p>Правила понашања у превозним средствима, у граду и на путовању.</p> <p>Савремена средства комуникације и претраживање различитих информација.</p>				

<p>справама и апаратима за припрему хране;</p> <ul style="list-style-type: none"> – истражује и прави план набавке средстава за одржавање личне хигијене и чистоће домаћинства; – процењује значај и утицај информација и извора информација и повезује их са сопственим искуством ради решавања различитих проблемских ситуација; – комуницира на конструктиван начин; – процењује значај и утицај научних достигнућа на свакодневни живот; – осмишљава и предузима истраживање у решавању проблема, одговорно се односи према свом животу, животу других и животној средини; – критички процењује сопствени рад и рад сарадника у групи; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и афирмише толеранцију и равноправност у дијалогу. 	<p>СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ ДОМАЋИНСТВА</p>	<p>Значај воде за одржавање хигијене.</p> <p>Средства за личну хигијену.</p> <p>Козметичка средства.</p> <p>Кућна апотека.</p> <p>Материјали за опремање домаћинства</p> <p>Одржавање домаћинства</p> <p>Отпадни материјали у домаћинству.</p>				
	<p>ИСХРАНА У ДОМАЋИНСТВУ</p>	<p>Хранљиви састојци и животне намирнице.</p> <p>Класификација животних намирница према пореклу (биљне и животињске), улози у организму (енергетска, градивна, заштитна и регулаторна) и саставу.</p> <p>Енергетска вредност намирница.</p> <p>Потребе за састојцима хране зависно од узраста, занимања, пола, спољашње средине, здравственог и физиолошког стања организма.</p> <p>Рационална исхрана човека.</p> <p>Принципи рационалне исхране.</p> <p>Законски прописи, правилници о намирницама и квалитету хране.</p> <p>Последице неправилне исхране.</p> <p>Припремање хране, начини обраде намирница.</p> <p>Хигијенски услови приликом припремања хране.</p> <p>Одлагање, чување и конзервисање намирница.</p> <p>Апарати и машине за припремање, чување и обраду хране и</p>	<p>10</p>			<p>1</p>

		намирница Загађујуће супстанце хране и мере заштите Адитиви Органска и ГМО храна Култура исхране и понашање за трпезом: послуживање и узимање хране, стоно посуђе и прибор. Национална кухиња и кухиње у свету.				
--	--	--	--	--	--	--

НАЗИВ ПРЕДМЕТА		ПРЕДУЗЕТНИШТВО
ЦИЉ		Циљ учења слободне наставне активности <i>Предузетништво</i> је да допринесе развоју иновативности и предузимљивости код ученика, способности да се идеје претворе у акцију, способности за тимски рад и коришћење разноврсних извора знања ради бољег разумевања друштвених процеса и појава и преузимања одговорне улоге у савременом друштву.
Опште међупредметне компетенције		Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини
РАЗРЕД		8.
ГОДИШЊИ ФОНД		36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
			О	У	В	С
наведе основна права потрошача и начине њихове заштите; – на декларацији пронађе најважније информације о производу и одреди однос цене и квалитета; – посматра занимања из перспективе некад и сад и	ЗАШТИТА ПРАВА ПОТРОШАЧА	Однос цене и квалитета производа/услуге. Декларација производа. Уговорна обавеза за услугу. Остваривање права потрошача.	4	2		1

<p>предвиди могућности њиховог развоја у будућности;</p> <p>– повезује одређена занимања и врсту и нивое образовања;</p> <p>– препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања;</p> <p>– се укључи у иницијативе које се покрећу у школи;</p> <p>– разликује особине лидера и менаџера;</p> <p>– одговорно преузима задужења у тиму, сарађује са другим члановима тима и учествује у доношењу одлука;</p> <p>– планира, распоређује и управља ресурсима (знања и вештине, време, новац, технологије);</p> <p>– учествује у осмишљавању пословне идеје;</p> <p>– информише се о постојању сличних производа на тржишту;</p> <p>– комуницира са окружењем о креативним идејама свога тима;</p> <p>– примењује правила пословне комуникације;</p> <p>– поштује етичке принципе у пословању;</p> <p>– израчуна трошкове израде производа према датим инструкцијама;</p> <p>– прикупи информације о ценама сличних производа на тржишту и на основу њих одреди цену свог производа;</p> <p>– учествује у промоцији и продаји производа;</p> <p>– презентује рад свог тима.</p>	<p>СВЕТ РАДА</p>	<p>Свет занимања некад, сад и у будућности.</p> <p>Професионална оријентација.</p> <p>Професионални развој.</p> <p>Форма и функција CV и мотивационог писма.</p> <p>Концепт целоживотног учења.</p>	5	1		1
	<p>ПОКРЕНИ СЕБЕ И ДРУГЕ</p>	<p>Покретање иницијативе.</p> <p>Менаџмент и лидерство.</p>	2	1		1
	<p>УЧЕНИЧКА ПРЕДУЗЕЊА</p>	<p>Појам предузећа (привредног субјекта).</p> <p>Производ и/или услуга.</p> <p>Појам тржишта.</p> <p>Људски и материјални ресурси.</p> <p>Пословна комуникација.</p> <p>Основни етички принципи у пословању.</p> <p>Процес производње и процес пружања услуга.</p> <p>Цена производа или услуге.</p> <p>Облици промовисања производа.</p> <p>Продаја производа или услуге.</p>	10	5		1

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	<i>Филозофија са децом</i>							
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности <i>Филозофија са децом</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће подстаћи и убрзати његов интелектуални развој и унапредити вештине размишљања, закључивања, самосталног, критичког и креативног мишљења.							
Опште међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, Компетенција за целоживотно учење, Сарадња, Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву, Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини							
РАЗРЕД	8.							
ГОДИШЊИ ФОНД	36							
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	БРОЈ ЧАСОВА			
					О	У	В	С
- критички промишља и анализира питања и				Појам добра/зла				

<p>проблеме свог окружења</p> <ul style="list-style-type: none"> – са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин – јасно изрази сопствене мисли и осећања – практикује интелектуалну отвореност и радозналост – уважава релевантне аргументе – практикује толеранцију и разлике у мишљењу – искаже објективност и непристрасност у процени властитих и туђих становишта, поступака и постигнућа – сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин – препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања – развије осетљивост за социјални и културни контекст – учествује у расправи која доприноси атмосфери отворености и узајамног уважавања – преузме одговорност за сопствене поступке, однос према природном и друштвеном окружењу, – усвоји интелектуалне врлине истинољубивости 		<p>Појам уметности Појам правде Појам слободе Појам среће Појам толеранције Појам вршњачког насиља Појам истине/лажи Појам живота Појам времена и простора Појам пријатељства Појам храбрости Појам бога Појам човека Појам мудрости и знања Појам света Појам природе Појам једнакости и различитости Појам љубави</p>	19	10		5
--	--	--	----	----	--	---

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА		Основни циљ активности Хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свог народа.				
Ред. бр. теме	Назив наставне теме /	Планирани број часова			Задаци кроз које се остварује циљ	Начин остваривања циља
		Обр.	Утврђ.	Веж.		

	области					
1.	Извођење музике	14	-	6	код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; дподстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); развија критичко мишљење.	певање, свирање и основе музичке писмености; слушање музике; дечје музичко стваралаштво. Групним и појединачним певањем или свирањем развија се способност ученика да активно учествују у музичком животу своје средине.
2.	Слушање музике	6	-	2		
3.	Стварање музике	4	-	2		
УКУПНО		26	10	34		

Слободна наставна активност: ШАХ

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА		Циљ наставе шаха јесте да ученици овладају основним и напредним законитостима и принципима шаховске игре ради формирања њихових радних способности, савесности, истрајности, упорности, уредности, радозналости, креативности, оригиналности и спремности на сарадњу уз уважавање туђег мишљења и начела лепог понашања, да се код ученика изгради култура рада, да се рад обавља у одређено време у предвиђеном радном простору, као и да се развија свесна потреба да се започети посао доврши до краја.				
Ред. бр. теме	Назив наставне теме / области	Планирани број часова			Задаци кроз које се остварује циљ	Начин остваривања циља
		Обрда	Утвр.	УКУПНО		
1.	УВОД	1	0	1	Задаци наставе шаха су: - развијање интересовања за шаховску игру код ученика - стимулисање ученика, њихове маште, креативности и радозналости током учења шаха - повезивање знања о шаху са животним ситуацијама - изграђивање разумевања шаховске игре као основе за логичко мишљење - оспособљавање ученика да самостално доносе одлуке кроз играње шаха - јачање толеранције на фрустрацију као битног	Настава се реализује у специјализованој учионици опремљеној за изборни наставни предмет шах. Група ученика за реализацију садржаја програма наставног предмета шах броји од 10 до 16 ученика. При састављању програма водило се рачуна о обезбеђивању поступности у остваривању садржаја, па је неопходно да наставник поштује редослед тематских целина. Већ у петом разреду се отварања разматрају на нивоу варијаната, а у шестом разреду новину представља увођење тема-турнира, на којима
2.	ОТВАРАЊЕ И СРЕДИШЊИЦА	6	5	12		
3.	ОДИГРАВАЊЕ ПАРТИЈА	0	5	6		

4.	ПРОБЛЕМСКИ ШАХ	3	3	6	<p>фактора емоционалне интелигенције - развијање свести о сопственом напредовању и јачање мотивације за даље учење шаха - развијање способности решавања шаховских проблема и студија - играње шаха.</p> <p>Оперативни задаци Завод за унапређивање образовања и васпитања Ученици треба да се:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кроз већи број занимљивих и атрактивних примера, а који се односе на вештину играња шаха, заинтересују за развијање шаховске игре - кроз већи број задатака, али и проблема и студија, оспособе да самостално доносе одлуке у току шаховске игре, али и у свакодневном животу. 	<p>ученици могу да непосредно у пракси провере своја знања из тематске целине која претходи, што се наставља и у седмом разреду (систематски се проигравају разне варијанте Даминог гамбита). У петом разреду су се проучавали стари мајстори из периода пре увођења званичних такмичења за првака света (Андерсен и Морфи), у шестом разреду се пажња посвећује стваралаштву прве тројнице светских првака: Штајница, Ласкера и Капабланке, а у седмом разреду се обрађују четврти, пети и шести светски шампиони: Аљехин, Еве и Ботвиник. Нов моменат представља увођење проблемског шаха као засебне области за проучавање (у ранијим разредима, а најраније од четвртог разреда, елементи проблемског шаха користе се у вежбањима за поједине области, нпр. тактику и завршнице, кроз проблеме и студије). Дају се основне информације о компоновању и решавању проблема и студија, условима који при томе важе, као и најзначајнијим темама које се при томе остварују кроз низ примера. Уз сваку тематску целину дат је број часова за остваривање вежби (посматрање + вежбање). Наставник може да изврши мања одступања од предвиђеног броја часова уколико се за тим укаже потреба. У уводном делу часа, наставник истиче циљ и задатке одговарајуће наставне јединице, затим реализује теоријски део неопходан за вежбање. Уводни део часа може да траје највише 15 минута. За време рада наставник ће водити рачуна о стеченом шаховском знању сваког ученика. Ученицима који брзо савладају постављени циљ и задатке, пожељно је давати сложеније задатке за ту наставну јединицу</p> <p>развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената боја; ствара услове да ученици на часовима у процесу</p>
5.	СВЕТСКИ ШАМПИОНИ И ЊИХОВО СТВАРАЛАШТВО	6	3	9		
6.	ОДИГРАВАЊЕ ПАРТИЈА	0	3	3		

					<p>реализације садржаја користе различите технике и средства и да креативним изражавањем боље упознају њихова визуелна и ликовна својства; омогућава и подстиче ученике на савладавање технолошких поступака ликовног рада у оквиру одређених средстава и медијума;</p> <p>омогућава и подстиче развој учениковог спонтаног и креативног мишљења у областима ликовне културе</p> <p>развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената облика; развија способности ученика за визуелно памћење, за повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење развија моторичке способности ученика</p>
	УКУПНО	16	18	34	

СТАНДАРДИ ПОСТИГНИЋА УЧЕНИКА НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Из српског језика ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

1.	ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ	<p>CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи CJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда 1 *</p> <p>CJ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима CJ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту CJ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе</p>	<p>CJ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*</p> <p>CJ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама) CJ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове CJ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима) CJ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима CJ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у тексту</p>	<p>CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима) CJ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст CJ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту CJ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе</p>
2.	ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ	<p>CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) CJ.1.2.4. уме да преприча текст CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални) CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)* CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима CJ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње*</p>	<p>CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај CJ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста CJ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика* CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>	<p>CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста CJ.3.2.2. саставља аргументативни текст CJ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу CJ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>

3.	ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК	ГРАМАТИКА	<p>CJ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама CJ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације* CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи CJ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) CJ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне) CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта) CJ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања*</p>	<p>CJ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме CJ.2.3.2. препознаје гласовне промене CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање) CJ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици CJ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика</p>	<p>CJ.3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима CJ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује) CJ.3.3.3. зна и у свом говору примењује* акценатску норму CJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама CJ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) CJ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)</p>
	ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК	ЛЕКСИКА	<p>CJ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам CJ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.) CJ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.) CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви) CJ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама</p>	<p>CJ.2.3.9. познаје метонимију* као лексички механизам CJ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)</p>	<p>CJ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла CJ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава</p>
4.	НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК	НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК	<p>CJ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас) CJ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика CJ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина CJ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)* CJ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*</p>		

	КЊИЖЕВНОСТ	<p>CJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: наратив, опис, дијалог и монолог CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја) CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... CJ.1.4.8. има изражену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе* CJ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела*</p>	<p>CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликов, карактеристичних ситуација CJ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему) CJ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градијација, метафора, контраст) CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела CJ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама*</p>	<p>CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликов, карактеристичних тема и мотива CJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже CJ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави</p>
--	-------------------	--	---	--

Из првог страног језика ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

1.	ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате / блиске теме. ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим / блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно. ПСТ.1.1.6. Разуме појединачне речи и једноставне изразе из текстова савремене музике.</p>	<p>ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2–3) саопштења, упутстава, молби који се односе на његове потребе и интересовања. ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ПСТ.2.1.3. Разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. ПСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације из подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим и узрасно адекватним темама, уколико се говори споро и разговетно. ПСТ.2.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова из савремене музике.</p>	<p>ПСТ.3.1.1. Разуме дуже низове саопштења, упутстава, молби итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку. ПСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, узрасно адекватним темама (нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, спотова) које слуша/гледа у смисленим целинама. ПСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и већину фраза и изреча сложенијих разговетних текстова савремене музике.</p>
		<p>РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. писма, мејлови итд.) ПСТ.1.1.8. Разуме кратка, појединачна упутства која се тичу његових непосредних потреба, уколико укључују визуелне елементе. ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе.</p>	<p>ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама. ПСТ.2.1.7. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима. ПСТ.2.1.8. Разуме општи смисао и главне информације у краћим текстовима, различитих врста и једноставне садржине, са интернета или других писаних медија, о познатим и узрасно адекватним темама. ПСТ.2.1.9. Разуме општи смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима. ПСТ.2.1.10. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима савремене музике. ПСТ.2.1.11. Разуме смисао једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење</p>	<p>ПСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и може да издвоји већину релевантних информација у порукама, писмима и мејловима о блиским темама. ПСТ.3.1.7. Разуме упутства која се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) ПСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и главне информације различитих врста текстова са интернета или других писаних медија који су у складу са узрастом и интересовањима ученика. ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике за младе. ПСТ.3.1.10. На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција. ПСТ.3.1.11. Разуме експлицитно изражена осећања, жеље и расположења. ПСТ.3.1.12. Разуме општи смисао и већину фраза и изреча у текстовима из савремене музике. ПСТ.3.1.13. Разуме смисао једноставних рекламних порука. ПСТ.3.1.14. Проналази потребне информације у речницима, енциклопедијама, брошурама и на интернет страницама. ПСТ.3.1.15. Разуме и може да издвоји потребне информације из табела, графикана, информатора и сл.</p>

	УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ	<p>ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.) ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе. ПСТ.1.1.12. Уз дуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневной употреби, места, уобичајене активности користећи најједноставнија језичка средства. ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства. ПСТ.1.1.15. Формулише молбе и извињења</p>	<p>ПСТ.2.1.12. Успева да поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме. ПСТ.2.1.13. Уз краће паузе и минималну помоћ саговорника, размењује информације, тражи одређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење, свакодневне активности, искуства из прошлости користећи једноставна језичка средства. ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање. ПСТ.2.1.16. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање и једноставним језичким средствима даје кратко објашњење. ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама. ПСТ.2.1.18. Једноставним језичким средствима пореди људе, ствари и појаве. ПСТ.2.1.19. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ вербалним и невербалним средствима.</p>	<p>ПСТ.3.1.16. Течно и с лакоћом описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. ПСТ.3.1.17. Учествоје у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), поставља и одговара на неколико питања у низу на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање. ПСТ.3.1.18. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљења. ПСТ.3.1.19. Објашњава оно што не разуме, уме да тражи помоћ и да изрази мишљење/потребу расположивим језичким средствима. ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу. ПСТ.3.1.21. Описује и тумачи податке из табела, графикана, информатора и сл. ПСТ.3.1.22. Резимира текст који с</p>
--	-------------------	--	---	---

		<p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ПСТ.1.1.16. Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ПСТ.1.1.17. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама. ПСТ.1.1.18. Писаним путем доставља/тражи основне информације о себи/другима. ПСТ.1.1.19. Пише кратке и једноставне поруке (нпр. СМС, имејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљује, извињава или нешто честита. ПСТ.1.1.20. Повезује неколико кратких исказа у кратак, везани текст о блиским темама.</p>	<p>ПСТ.2.1.20. Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима. ПСТ.2.1.21. Пише једноставна лична писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима и познаницима договара о активностима или одговара на питања. ПСТ.2.1.22. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу. ПСТ.2.1.23. Описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.</p>	<p>ПСТ.3.1.23. Пише обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме. ПСТ.3.1.24. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота). ПСТ.3.1.25. Прецизно описује искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. ПСТ.3.1.26. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме. ПСТ.3.1.27. Резимира/парафразира одслушан или прочитан текст, ослањајући се минимално на језичка средства која се у њему појављују. ПСТ.3.1.28. Описује и тумачи податке из табела, графикана, информатора и сл.</p>
		<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ПСТ.1.1.21. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...) ПСТ.1.1.22. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику. ПСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.</p>	<p>ПСТ.2.1.24. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе. ПСТ.2.1.25. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа. ПСТ.2.1.26. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста. ПСТ.2.1.27. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације коју су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).</p>	<p>ПСТ.3.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. ПСТ.3.1.30. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ПСТ.3.1.31. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. ПСТ.3.1.32. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.</p>

2.	ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА	<p>ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику. ПСТ.1.2.3. Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава. ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p>	<p>ПСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције. ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.</p>	<p>ПСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акцентаско-интонацијских правила или уз мање неправилности које не угрожавају разумевање поруке коју жели да саопшти. ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила. ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства</p>
3.	ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА	<p>ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ПСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински. ПСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура. ПСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање. ПСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.</p>	<p>ПСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ПСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.). ПСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/неприкладно у контексту циљних култура. ПСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама. ПСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински. ПСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик. ПСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура. ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.</p>	<p>ПСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. ПСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања). ПСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура. ПСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању. ПСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик. ПСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас. ПСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема. ПСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје. ПСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.</p>

Из другог страног језика ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА	<p>ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.</p> <p>ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.</p> <p>11 ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.</p> <p>ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.</p> <p>ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.</p>	<p>ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.</p> <p>ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.</p> <p>ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.</p> <p>ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.</p> <p>ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.</p> <p>ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монологски исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.</p> <p>13 ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно.</p> <p>ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.</p>	<p>ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. које се тичу његових потреба и интересовања.</p> <p>15 ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.</p> <p>ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монологско излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.</p> <p>ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основу поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама.</p> <p>ДСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова модерне музике</p>

		<p style="text-align: center;">РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА</p> <p>ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.</p>	<p>ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.) ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства која се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. ДСТ.2.1.11. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставнијим информативним текстовима (новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама), с блиском тематиком и предвидљивим порукама. ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима. ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима. ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике. ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно /скривено/ метафорично значење.</p>	<p>ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима. ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима. ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасто примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту. ДСТ.3.1.9. Разуме општи садржај и главне информације различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.10. Разуме информације, главне идеје и поруке фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе. ДСТ.3.1.11. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима модерне музике. ДСТ.3.1.12. Разуме смисао једноставнијих рекламних порука.</p>
--	--	--	---	--

		<p style="text-align: center;">УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао). ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника. ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби). ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет. ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства. ДСТ.1.1.15. Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику.</p>	<p>ДСТ.2.1.16. Успева да на кратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме. ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину. ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу. ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности. ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама. ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења.</p>	<p>ДСТ.3.1.13. Описује себе и околинду, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје. ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника. ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење. ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима). ДСТ.3.1.17. Једноставним средствима пореди људе, ствари и појаве. ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.</p>
--	--	---	--	--

		<p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима. ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже). ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама</p>	<p>ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама. ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе. ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично. ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе.</p>	<p>ДСТ.3.1.19. Пише обична и електронска писма у којима с пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме. ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота. ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности. ДСТ.3.1.22. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме. ДСТ.3.1.23. На једноставан начин резимира или препричава краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују</p>
		<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарента, јеловника...). ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику. ДСТ.1.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.</p>	<p>ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе. ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа. ДСТ.2.1.30. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста. ДСТ.2.1.31. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације коју су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену)</p>	<p>ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. ДСТ.3.1.27. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.</p>
2.	<p>ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА</p>	<p>ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику. ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава. ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.</p>	<p>ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила. ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције. ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.</p>	<p>ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију. ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила. ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ДСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.</p>

3.	ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА	<p>ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински. ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура. ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање. ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интер</p>	<p>ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневног животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.). ДСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/ неприкладно у контексту циљних култура. ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама. ДСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински. ДСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик. ДСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура. ДСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.</p>	<p>аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања). ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура. ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању. ДСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик. ДСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас. ДСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема. ДСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје. ДСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.</p>
----	----------------------------	---	---	---

Из математике ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА	<p>МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне) МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n, где је n дати природан број МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама</p>	<p>МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама</p>	<p>МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама</p>
2.	АЛГЕБРА И	МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната	МА.2.2.1. реши линеарне једначине и	МА.3.2.1. саставља и решава

	ФУНКЦИЈЕ	појављује само у једном члану МА.1.2.2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима МА.1.2.3. сабира, одузима и множи мономе МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом	системе линеарних једначина са две непознате МА.2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима	линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.3.2.2. користи особине степена и квадратног корена МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
3.	ГЕОМЕТРИЈА	МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве) МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника) МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину) МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе) МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)	МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстен МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)	МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова,

				повезујући тако разна својства геометријских објеката
4.	МЕРЕЊЕ	МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање МА.1.4.3. користи различите апоене новца МА.1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером	МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу МА.2.4.2. претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију МА.2.4.3. дату величину искаже приближном вредношћу	МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима МА.3.4.2. процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1g)
5.	ОБРАДА ПОДАТАКА	МА.1.5.1. изражава положај објеката сврставајући их у врсте и колоне; одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно МА.1.5.2. прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто МА.1.5.4. одреди задати проценат неке величине	МА.2.5.1. влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд) МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу) МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном МА.2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат)	МА.3.5.1. одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина МА.3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама

Из биологије ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

1.	ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА	<p>БИ.1.1.1. уме да наведе основне карактеристике живог света; БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима; БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња; .БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих; БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе</p>	<p>БИ.2.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог на карактеристичном биолошком материјалу (препарати, огледи); БИ.2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе; БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме</p>	<p>БИ.3.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.) БИ.3.1.2. уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или неживо БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима; БИ.3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група; БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама</p>
----	--------------------	---	--	--

2.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	<p>БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организма у чијим се одељцима одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма; БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p>	<p>БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) БИ.2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, органи са истом функцијом системе органа; БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека; размножавање); БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се тај процес назива метаболизам; БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје; БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и животњској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање; БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи; БИ.2.2.8. зна да је неопходна координиција функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију; БИ.2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе</p>	<p>БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека; БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност; БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције; БИ.3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања јединке неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање; БИ.3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функција јединке током животног циклуса; БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система); БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа које враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање - улога ендокриног система); БИ.3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам</p>
----	--	---	---	--

3.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>БИ.1.3.1. разуме да јединке једне врсте дају потомке исте врсте БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесу размножавања; БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања БИ.1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће; БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на земљи и етапе земљине историје БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа БИ.1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама</p>	<p>БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања; БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота; БИ.2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима; БИ.2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина; БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма; БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине</p>	<p>БИ.3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба; БИ.3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму; БИ.3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији; БИ.3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте; БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста</p>
----	-------------------------	--	---	--

4.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	<p>БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште-биотоп, животна заједница-биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима; БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације; БИ.1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланца исхране и правце кружење најважнијих супстанци (вода, угљеник, азот); БИ.1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају; БИ.1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде ваздуха, земљишта БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад); БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажа, компост) и заштити биодиверзитета (Националних паркова, природних резервата); БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења</p>	<p>БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи БИ.2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова; БИ.2.4.3. уме на разноврсним примерима да одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране, и најважнија својства биоценоза и популација; БИ.2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (вода, угљеник и азот); БИ.2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на Земљи; БИ.2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају; БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини; БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије; БИ.2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)</p>	<p>БИ.3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други, као и међусобне односе популација у биоценози; БИ.3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија (и обратно) и интерпретира односе исхране у екосистему (аутоτροφни, хетеротрофни, сапротрофни животни комплекси, ланци исхране и трофичке пирамиде); БИ.3.4.3. разуме значај кружења појединих супстанци у природи (вода, угљеник и азот); БИ.3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација; БИ.3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје; БИ.3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене); БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета; БИ.3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете</p>
----	--------------------	--	---	--

5.	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p> <p>БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава; БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране; БИ.1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима; БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије); БИ.1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару; БИ.1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни (конзерванси али и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница; БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека; БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора); БИ.1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице по здравље; БИ.1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл) БИ.1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље; БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) непољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институције и стручњаци) БИ.1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна;</p>	<p>БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља; БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница; БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност хране; БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека; БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)</p>	<p>БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести; БИ.3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести; БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране; БИ.3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност; БИ.3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест); БИ.3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа; БИ.3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности; БИ.3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаким негативних емоција на физиолошке процесе у организму и понашање појединца</p>
----	--	---	---

6.	ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ, ЕКСПЕРИМЕНТИ У БИОЛОГИЈИ	БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење); БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату; БИ.1.6.3. зна како се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада; БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника	БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату; БИ.2.6.2. зна шта је грешка инструмента и прецизност мерења и уме по упутству да калибрише инструмент; БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата; БИ.2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	БИ.3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података; БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата; БИ.3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај; БИ.3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак; БИ.3.6.5. зна (уз одговарајуће навођење наставника) самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
----	--	--	--	--

Из географије ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ	ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта) ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
2.	ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА	ГЕ.1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред ГЕ.1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.1. описује небеска тела и њихова кретања ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање

3.	ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
4.	РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије

Из историје ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ	ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости	ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје	ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен) ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

2.	ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ	<p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикана ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима</p>	<p>ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена</p>	<p>ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора) ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикана и закључује о појави) ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву ИС.3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотип...)</p>
----	---------------------------------	--	--	--

Из физике ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	СИЛЕ	<p>ФИ.1.1.1. Ученик/ученица уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно; ФИ.1.1.2. Ученик/ученица уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе; ФИ.1.1.3. Ученик/ученица разуме принцип спојених судова;</p>	<p>ФИ.2.1.1. Ученик/ученица уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције; ФИ.2.1.2. Ученик/ученица зна основне особине гравитационе и еластичне силе и силе потиска; ФИ.2.1.3. Ученик/ученица уме да препознаје када је полука у стању равнотеже; ФИ.2.1.4. Ученик/ученица разуме како односи сила утичу на врсту кретања; ФИ.2.1.5. Ученик/ученица разуме и примењује концепт густине; ФИ.2.1.6. Ученик/ученица зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида</p>	<p>ФИ.3.1.1. Ученик/ученица разуме и примењује услове равнотеже полуке; ФИ.3.1.2. Ученик/ученица зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће; ФИ.3.1.3. Ученик/ученица зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи; ФИ.3.1.4. Ученик/ученица разуме и примењује концепт притиска у флуидима;</p>

2.	КРЕТАЊЕ	<p>ФИ.1.2.1. Ученик/ученица уме да препозна врсту кретања према облику путање; ФИ.1.2.2. Ученик/ученица уме да препозна равномерно кретање; ФИ.1.2.3. Ученик/ученица уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине</p>	<p>ФИ.2.2.1. Ученик/ученица уме да препозна убрзано кретање; ФИ.2.2.2. Ученик/ученица зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују; ФИ.2.2.3. Ученик/ученица уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање</p>	<p>ФИ.3.2.1. Ученик/ученица уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање; ФИ.3.2.2. Ученик/ученица уме да примени односе између физичких величина који описују осцилаторно кретање; ФИ.3.2.3. Ученик/ученица зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању; ФИ.3.2.4. Ученик/ученица зна основне физичке величине које описују таласно кретање; ФИ.3.2.5. Ученик/ученица уме да препозна основне особине звука и светлости; ФИ.3.2.6. Ученик/ученица зна како се прелама и одбија светлост</p>
3.	ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	<p>ФИ.1.3.1. Ученик/ученица уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале; ФИ.1.3.2. Ученик/ученица уме да препозна магнетне ефекте електричне струје</p>	<p>ФИ.2.3.1. Ученик/ученица зна да разликује електричне проводнике и изолаторе; ФИ.2.3.2. Ученик/ученица зна називе основних елемената електричног кола; ФИ.2.3.4. Ученик/ученица уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познате друге две величине; ФИ.2.3.5. Ученик/ученица уме да препозна топлотне ефекте електричне струје; ФИ.2.3.6. Ученик/ученица разуме појмове енергије и снаге електричне струје</p>	<p>ФИ.3.3.1. Ученик/ученица зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу;</p>
4.	МЕРЕЊЕ	<p>ФИ.1.4.1. Ученик/ученица уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока; ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена; ФИ.1.4.3. Ученик/ученица зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време; ФИ.1.4.4. Ученик/ученица уме да препозна јединице за брзину, ФИ.1.4.5. Ученик/ученица зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака; ФИ.1.4.6. Ученик/ученица зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време</p>	<p>ФИ.2.4.1. Ученик/ученица уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке; ФИ.2.4.2. Ученик/ученица уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону; ФИ.2.4.3. Ученик/ученица уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре; ФИ.2.4.4. Ученик/ученица зна када мерења понављамо више пута;</p>	<p>ФИ.3.4.1. Ученик/ученица уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система; ФИ.3.4.2. Ученик/ученица уме да мери јачину струје и напон у електричном колу; ФИ.3.4.3. Ученик/ученица зна шта је грешка мерења</p>

5.	ЕНЕРГИЈА И ТОПЛОТА	ФИ.1.5.1. зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре; ФИ.1.5.2. Ученик/ученица уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела	ФИ.2.5.1. Ученик/ученица зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази; ФИ.2.5.2. Ученик/ученица уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши на механички рад; ФИ.2.5.3. Ученик/ученица уме да препозна појмове рада и снаге; ФИ.2.5.4. Ученик/ученица зна да унутрашња енергија зависи од температуре; ФИ.2.5.5. Ученик/ученица зна да запремина тела зависи од температуре	ФИ.3.5.1. Ученик/ученица разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава; ФИ.3.5.2. Ученик/ученица уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања
6.	МАТЕМАТИЧКЕ ОСНОВЕ ФИЗИКЕ		ФИ.2.6.1. Ученик/ученица разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност; ФИ.2.6.2. Ученик/ученица уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу; ФИ.2.6.3. Ученик/ученица уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина	
7.	ЕКСПЕРИМЕНТ	ФИ.1.7.1. Ученик/ученица поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији; ФИ.1.7.2. Ученик/ученица уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији	ФИ.2.7.1. Ученик/ученица уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења; ФИ.2.7.2. Ученик/ученица уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ; ФИ.2.7.3. Ученик/ученица уме да реализује експеримент по упутству;	ФИ.3.7.1. Ученик/ученица уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења; ФИ.3.7.2. Ученик/ученица уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

Из хемије ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

1.	ОПШТА ХЕМИЈА	<p>ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености, ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава, ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења, ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе, ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима, ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације, ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу, ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор; ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин, ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце, ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења, ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише</p>	<p>ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци), ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп, ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор, ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције; ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварања, уситњавањем супстанце, мешањем), ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање), ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски, ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама, ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто, ХЕ.2.1.10. направи раствор одређеног процентног састава</p>	<p>ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују, ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима, ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица, ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона, ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача, ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација; ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање, ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/ питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е, ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце</p>
----	--------------	--	--	---

2.	НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА	ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитет и реакцију са кисеоником), ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене, ХЕ.1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава, ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења, ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења, ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли; ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства, супстанци помоћу индикатора, ХЕ.1.2.9. испита растворљивост соли, ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором	ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци, ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења; ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом, ХЕ.2.2.4. испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима);	ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула, ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима), ХЕ.3.2.3. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима), ХЕ.3.2.4. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима), ХЕ.3.2.5. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре; ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације
3.	ОРГАНСКА ХЕМИЈА	ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара, ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара, ХЕ.1.3.3. практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу	ХЕ.2.3.1. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола	ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.3.3.2. видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају; ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
4.	БИОХЕМИЈА	ХЕ.1.4.1. да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина, ХЕ.1.4.2. примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама	ХЕ.2.4.1. најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима	ХЕ.3.4.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине; ХЕ.3.4.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина
5.	ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине		

6.	ЕКСПЕРИМЕНТ	ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама, ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству	ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте, ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења, ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата	ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити, ХЕ.3.6.2. постави хипотезе, ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе, ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
----	-------------	--	---	--

Из ликовног ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак);	ЛК.2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...);	ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју;
2.	ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОГИВИ ИДЕЈЕ)	ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...); ЛК.2.2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...).	ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју, ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат, ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других, ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других.
3.	УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ	ЛК.1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...), ЛК.1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу	ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст	ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности ЛК.3.3.3. користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.

Из музичке културе ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Знање и разумевање	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености ; МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава - историјско–стилских периода - музичких жанрова - народног стваралаштва	МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером); МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми); МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота	МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела; МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора; МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд; МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)
2.	Слушање музике	МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе; МК. 1.2.2. извођачки састав ; МК. 1.2.3. музичке жанрове; МК. 1.2.4. српски музички фолклор	МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре); МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра	МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера; МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера; МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора
3.	Музичко извођење	МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције; МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту		МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.
4.	Музичко стваралаштво	МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења; МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела; МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима; МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.		МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте; МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова; МК. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

Из физичког васпитања ученик треба да:

Ред. бр.	ОБЛАСТ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ			
		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
1.	ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА СПОРТСКЕ ИГРЕ	КОШАРКА	ФВ.1.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других; ФВ.1.1.2. Зна функцију кошарке, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других; ФВ.2.1.2. Зна функцију и значај кошарке, већи број правила, принципе и утицај тренинга.	ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући већи број одговарајућих елемената технике, испуњавајући тактичке задатке, такмичи се, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама; ФВ.3.1.2. Зна тактику кошарке, систем такмичења, начин организовања утакмице и да суди.
		ОДБОЈКА	ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра одбојку примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других; ФВ.1.1.2. Зна функцију одбојке, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.1. Ученик/ученица на средњем нивоу игра одбојку примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других; ФВ.2.1.2. Зна функцију и значај одбојке, већи број правила, принципе и утицај тренинга.	ФВ.3.1.1. Ученик/ученица на напредном нивоу игра одбојку примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама; ФВ.3.1.2. Зна тактику одбојке, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.
		РУКОМЕТ	ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра рукомет примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других; ФВ.1.1.2. Зна функцију рукомета, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.1. Ученик/ученица игра рукомет примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других; ФВ.2.1.2. Зна функцију и значај рукомета, већи број правила, принципе и утицај тренинга.	ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра рукомет примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама; ФВ.3.1.2. Зна тактику рукомета, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.
		ФУДБАЛ	ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра фудбал примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других; ФВ.1.1.2. Зна функцију фудбала, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.1. Ученик/ученица игра фудбал примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других; ФВ.2.1.2. Зна функцију и значај фудбала, већи број правила, принципе и утицај тренинга.	ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра фудбал примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, такмичи се, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама; ФВ.3.1.2. Зна тактику фудбала, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.

АТЛЕТИКА	Трчање	ФВ.1.1.3. Ученик/ученица правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат. ФВ.1.1.4. Зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење;	ФВ.3.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ.3.1.4. Ученик/ученица учествује на такмичењу у атлетском петобоју. ФВ.3.1.5. Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју
	Скок удаљ	ФВ.1.1.5. Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока. ФВ.1.1.6. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.4. Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће; ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење.	
	Скок у вис	ФВ.1.1.7. Ученик/ученица зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице. ФВ.1.1.8. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.5. Ученик/ученица зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике; ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење.	
	Бацање кугле	ФВ.1.1.9. Ученик/ученица правилно баца куглу из места и мери дужину хица. ФВ.1.1.10. Зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.6. Ученик/ученица правилно баца куглу леђном варијантом технике. ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење. ФВ.2.1.8. Ученик/ученица учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини.	
	Вежбе на тлу	ФВ.1.1.11. Ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу; ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.9. Ученик/ученица на средњем нивоу правилно изводи сложеније вежбе на тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила; ФВ.2.1.17. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.	ФВ.3.1.6. Ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на тлу;
	Прескок	ФВ.1.1.12. Ученик/ученица правилно изводи прескоке разношку или згрчку уз помоћ ; ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.10. Ученик/ученица правилно изводи згрчку	ФВ.3.1.7. Ученик/ученица правилно изводи згрчку и разношку са изразитијим фазама лета.
	Греда	ФВ.1.1.13. Ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди; ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.11. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди; ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.	ФВ.3.1.8. Ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на греди
	Двовис, разб.	ФВ.1.1.14. Ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју; ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.12. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју; ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.	ФВ.3.1.9. Ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на двовисинском разбоју.
ВЕЖ. НА РАВ. И ТЛУ				

		Коњ са хват.	ФВ.1.1.15. Ученик правилно изводи основне вежбе на коњу са хватаљкама; ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.13. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на коњу са хватаљкама; ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.	ФВ.3.1.10. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на коњу са хватаљкама.
		Кругови	ФВ.1.1.16. Ученик правилно изводи основне вежбе на круговима; ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.14. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима; ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.	ФВ.3.1.11. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на круговима.
		Парал. разбој	ФВ.1.1.17. Ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју; ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.15. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју; ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.	ФВ.3.1.12. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на паралелном разбоју
		Вратило	ФВ.1.1.18. Ученик правилно изводи основне вежбе на вратилу; ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.16. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу; ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.	ФВ.3.1.13. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на вратилу; ФВ.3.1.14. Ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју. ФВ.3.1.15. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организације рада и учествује на школском такмичењу.
		Плес	ФВ.1.1.20. Ученик/ученица се успешно креће у ритму и темпу музичке пратње у простору основним облицима кретања (ходање, трчање)	ФВ.2.1.18. Ученик/ученица повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани дечији плес; ФВ.2.1.19. Влада основном терминологијом, препознаје и разликује друштвене и народне плесове.	ФВ.3.1.16. Ученик/ученица самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни, друштвени и дечији плес; влада основама тренинга и учествује на такмичењу; ФВ.3.1.17. Зна терминологију плесова и систем такмичења
		РИТМИЧКА ГИМНАСТ	ФВ.1.1.21. Ученица правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике; ФВ.1.1.22. Зна називе вежби и основе тренинга, пружа прву помоћ.	ФВ.2.1.20. Ученица правилно изводи вежбу са реквизитима.	ФВ.3.1.18. Ученица правилно изводи самостални састав без и са реквизитима из ритмичке гимнастике и учествује на такмичењу.

		ПЛИВАЊЕ	ФВ.1.1.23. Ученик/ученица плива и поштује правила самоспасавања и безбедности око и у воденој средини.	ФВ.2.1.21. Ученик/ученица плива једном од техника спортског пливања, поседује вештину самопомоћи у води и безбедног понашања у и око водене средине.	ФВ.3.1.19. Ученик/ученица зна да плива две технике спортског пливања и такмичи се
		ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА	ФВ.1.1.24. Ученик/ученица правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела; ФВ.1.1.25. Зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију, и функцију појединих вежби у комплексу. Вежбе обликовања служе за: а) побољшање издржљивости б) правилно и лепо држање тела в) побољшање брзине г) побољшању снаге	ФВ.2.1.22. Ученик/ученица правилно изводи и показује више комплекса вежби обликовања без и са реквизитима. ФВ.2.1.23. Зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења.	ФВ.3.1.20. Ученик/ученица саставља, правилно изводи и показује сложене комплексе вежби обликовања без и са реквизитима; ФВ.3.1.21. Зна да саставља комплексе вежби обликовања и дозира оптерећење
		СТОНИ ТЕНИС	ФВ.1.1.26. Ученик/ученица игра стони тенис примењујући основне елементе технике и поштује правила игре; ФВ.1.1.27. Зна функцију стоног тениса, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и методику тренинга, пружа прву помоћ	ФВ.2.1.24. Ученик/ученица игра стони тенис користећи виши ниво технике удараца повезујући их са кретањем, може да одигра тактичку замисао и користи више врста сервиса; ФВ.2.1.25. Зна функцију и значај стоног тениса, већи број правила, принципе и утицаја тренинга.	ФВ.3.1.22. Ученик/ученица игра стони тенис повезујући одигравање сложених елемената у целину заједно са кретањем, формира концепције игре према својим психо-физичким способностима, организује школско такмичење, суди на такмичењу; ФВ.3.1.23. Зна тактику стоног тениса, систем такмичења, начин организовања меча и суди.
2.	ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ	ФВ.1.2.1. Ученик/ученица зна смисао Физичког васпитања; ФВ.1.2.2. Ученик/ученица зна утицај физичког вежбања; ФВ.1.2.3. Ученик/ученица зна основне појмове везане за физичко вежбање. ФВ.1.2.4. Ученик/ученица зна безбедност током вежбања. ФВ.1.2.5. Ученик/ученица зна основна правила спортских игара.	ФВ.2.2.1. Ученик/ученица зна терминологију. ФВ.2.2.2. Ученик/ученица основе тренинга. ФВ.2.2.3. Ученик/ученица да дозира оптерећење током вежбања.	ФВ.3.2.1. Ученик/ученица зна правила индивидуалних спортских грана и спортских игара. ФВ.3.2.2. Ученик/ученица зна основе система такмичења. ФВ.3.2.3. Ученик/ученица зна начин организовања такмичења.	
3.	ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА	ФВ.1.3.1. Ученик/ученица испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу; ФВ.1.3.2. Ученик/ученица испољава заинтересованост за физичко вежбање; ФВ.1.3.3. Доказује се кроз физичко вежбање; ФВ.1.3.4. Ученик/ученица испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака Физичког васпитања.			

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ У ПРВОМ ЦИКЛУСУ

Допунска настава се организује за ученике од I до IV разреда који, из објективних разлога, у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско - тематских подручја, за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања и отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, учитељ формира одговарајуће групе с којима организује допунск и рад. Такође бира активности , методе које ће најпре довести до напретка.

Садржаји допунске наставе	Циљеви допунске наставе	Начин остваривања допунске наставе	Начин праћења остварености циљева допунске наставе
У зависности од наставног предмета одређује се садржај из редовног наставног плана код кога постоји потреба за допунском наставом. Допунска настава у разредној настави се обавезно реализује из предмета српски језик и математика, а по потреби и из других предмета (енглески језик).	Разумевање, препознавање и отклањање нејасноћа у савладавању наставних садржаја. Брже и квалитетније усвајање знања, умења и вештина из наставног градива. Разумевање наставникових инструкција, повезивање градива, примена наученог...	Часови допунске наставе реализоваће се претежно применом фронталног и индивидуалног облика рада, по потреби и радом у мањим групама и у пару, а на основу чешћег (оперативног) планирања допунске наставе и потреба ученика као и сарадње са родитељима. Од наставних метода примењиваће се вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне у циљу што веће примене принципа очигледности у настави.	Усмене и писане провере знања ученика, наставни листови за утврђивање градива, праћење активности и ангажовања ученика на часовима...

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ У ПРВОМ ЦИКЛУСУ

Додатна настава намењена је ученицима који имају потребе за проширивањем и продубљивањем знања стечених на часовима редовне наставе. Посебно је потребна ученицима у оквиру припрема за такмичења. Зависно од утврђених потреба ученика учитељи формирају одговарајуће групе са којима се реализује додатна настава .

Садржај додатне наставе	Циљеви додатне наставе	Начин остваривања додатне наставе	Начин праћења остварености циљева додатне наставе

У зависности од наставног предмета одређује се садржај за којим постоји потреба за додатном наставом. Додатна настава у разредној настави се обавезно реализује из предмета српски језик и математика у трећем и четвртог разреду, а по потреби из других предмета.	Проширивање и продубљивање знања, вештина и умења из конкретних наставних предмета. Развијање способности самосталног стицања знања. Припрема ученика за такмичења.	Часови додатне наставе реализоваће се применом фронталног, индивидуалног облика рада, а посебно радом у групама и у пару, а на основу чешћег (оперативног) планирања допунске наставе и потреба ученика као и сарадње са родитељима. Од наставних метода примењиваће се н.методе усмерене на учење откривањем и истраживањем. У предметима чији наставни садржаји то дозвољавају настава ће бити проблемски организована (самостално решавање проблема, истраживања, експерименти)	Усмене и писане провере знања ученика, наставни листови за утврђивање градива, праћење активности и ангажовања ученика на часовима... Такмичења ученика
---	---	--	---

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ

Допунски рад се организује за ученике од V до VIII разреда који из објективних разлога, у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја, за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања и отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад. Такође бира активности, методе које ће најпре довести до напретка.

Садржаји програма	Циљеви додатне наставе	Начин остваривања додатне наставе	Начин праћења остварености циљева додатне наставе
У зависности од наставног предмета одређује се садржај из редовног наставног програма код кога постоји потреба за допунским радом. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад. На основу претходног испитивања тешкоћа и узрока, за сваку групу се ствара посебан, одговарајући план рада, чијим ће се савладавањем отклонити испољени недостаци у знању, умењу и вештини ученика	Усвајање основних знања, препознавање, разумевање наставникових инструкција; Боље разумевање појмова Нарочито треба водити рачуна о одмерености захтева, као и о стимулисању ученика за показане резултате (похвале, награде, позитивна оцена).	Индивидуализација наставе - полупрограмираним и програмираним секвенцама, наставним листићима; предавањима с друкчијим - очигледнијим примерима; посебни групни и индивидуални задаци и друго, а на основу чешћег (оперативног) планирања допунске наставе и потреба ученика као и сарадње са родитељима	Структуисано посматрање са утврђеним циљем и предметом посматрања (праћење активности и ангажовања ученика на часовима. Разговор, усмено излагање ученика на задате теме; учениково објашњавање појава, Усмене и писане провере знања ученика, наставни листови за утврђивање градива,

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ

За додатни рад се опредељују даровити ученици и ученици посебних интересовања од V до VIII разреда. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за све нивое такмичења које се организују) и постепено их уводити у области професионалн ероријентације.

Садржаји програма	Циљеви додатне наставе	Начин остваривања додатне наставе	Начин праћења остварености циљева додатне наставе
У зависности од наставног предмета одређује се садржај из редовног наставног програма који се проширују у складу са узрастом и интересовањима ученика. Наставник заједно са ученицима утврђује (конкретизује) програм додатног рада с групама или појединим даровитим ученицима.	- Проширивање и продубљивање знања, вештина и умења из конкретних наставних предмета. -Развијање способности самосталног стицања знања, повезивање градива, примена наученог; Решавање тестова са ранијих такмичења; Знања, умења и вештине, које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом, ученици користе у редовној настави, слободним активностима и у другим приликама (конкурси, такмичења, школске и друге приредбе).	Применом најпогоднијих облика и метода рада, пре свега оне које у највећој могућој мери активирају све потенцијале ученика, а нарочито оне који омогућавају развој креативности ученика. Самосталним служењем предметне грађе (у учењу и истраживању), припремом и излагањем својих радова (усмено, писмено, практично) пред својом групом, разредом или целом школом. Недељно планирање на основу анализе постигнућа (одељенски старешина) и захтева (самовредновање) ученика и разговора са родитељима који долазе на „Дан отворених врата“ (сваки наставник на почетку школске године дефинише термин за тај дан); Реализација се одвија кроз индивидуални рад, рад у пару и у групама кроз интерактивни приступ;	Анализом радова ученика и остварених резултата на смотрема, такмичењима, интервјуисањем ученика и родитеља и применом одређених инструмената од стране школског психолога или педагога. Продукти ученичких активности: (специфичност предмета), цртежи, постери, панои, конструкторски материјали, анализа промене у постигнућима; успеси на такмичењима; учешће на конкурсима; задовољство ученика задовољство родитеља

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ

Културне активности обухватају: прославу дана школе, почетка и краја школске године и завршетка основношколског образовања и васпитања, прославе школских и државних празника, приредбе, представе, изложбе, концерте, такмичења и смотре, посете установама културе, заједничке активности школе и јединице локалне самоуправе и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе.

Културне активности школе омогућају ученицима:

- културни и стваралачки развој личности, схватање важности чувања културних вредности и значаја културних догађаја
- развијање мотивације за стицањем нових сазнања, вештина и развијање специфичних способности и интересовања
- развијање додатних компетенција и способности да квалитетно проводе своје слободно време
- схватање своје улоге као равноправног члана у широј друштвеној заједници

Школа обележава и значне празнике, најзначајније догађаје како из националне тако и из светске историје излагањем појединих наставника, реализовањем радионица, израдом панона за поједине теме.

Активности	Време реализације	Носиоци активности	Начин праћења
Обележавање Дечје недеље	Октобар	Учитељице, наставници ликовног, музичког, физичког	Извештај о реализацији, фотографије

Приредба поводом Нове године	Децембар	учитељице	Извештај о реализацији, фотографије
Школска приредба посвећена обележавању Светог Саве	Јануар	Вероучитељ, наставници српског, ликовног, музичког	фотографије
Учествовање у мајским свечаностима	Мај	Наставници српског, музичког, физичког	Извештај о реализацији, фотографије
Додела сведочанства осмом разреду и обележавање матурске вечери	Јун	Разредне старешине осмих разреда	фотографије
Приредба поводом Дана школе	Јун	Учитељице, наставници ликовног, музичког, физичког	Извештај о реализацији, фотографије
Организација и учествовање у Крајинским обичајима	јун	Учитељице, наставници музичког, физичког..	фотографије

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ДРЖАВНИХ И МЕЂУНАРОДНИХ ПРАЗНИКА

Значајни датуми	Начин рада	Носиоци активности	Време реализације	Начин праћења
26. септембар- Европски дан језика	излагање	наставник српског, енглеског и немачког језика	септембар	Евиденција о активностима
21. октобар- Дан сећања на српске жртве Другог светског рата	излагање	наставник историје	октобар	Евиденција о активностима
11. новембар- Дан примирја у Првом светском рату	излагање	наставник историје	новембар	Евиденција о активностима
16. новембар- Дан толеранције	-излагање - радионица	одељењске старешине, педагог	новембар	Евиденција о раду на часу
20. новембар- Међународни дан детета	-излагање - радионица	одељењске старешине, педагог	новембар	Евиденција о активностима
1. децембар- Светски дан борбе против СИДЕ	-излагање -радионица -израда панона	одељењске старешине, педагог	децембар	Евиденција о раду на часу, израда васпитних порука
27. јануар- Дан духовности- Свети Сава	приредба	Наставник српског језика, веронауке	јануар	Увид у припреме за прославу Светог Саве
31. јануар- Светски дан борбе против пушења	-излагање - радионица -израда панона	одељењске старешине, педагог	јануар	Евиденција о раду на часу, израда васпитних порука
5. фебруар- Дан безбедног интернета	-излагање -израда панона	наставник информатике и рачунарства, педагог	фебруар	Увид у припрему за предавање, анализа часа/предавања

16. фебруар- Дан државности	излагање	наставник историје	фебруар	Евиденција о активностима
Недеља против насиља	-излагање -радионица -израда панона	одељењске старешине, педагог	фебруар	Евиденција о активностима
8. март- Дан жена	- радионица -израда честитки	одељењске старешине, педагог	март	Евиденција о раду на часу, израда васпитних порука
22. април- Дан сећања на жртве Другог светског рата (холокауст)	излагање	наставник историје	април	Евиденција о активностима
1. мај- Међународни празник рада	излагање	наставник историје, одељењске старешине	мај	Евиденција о активностима
9. мај- Дан победе- Дан Европе	излагање	наставник историје	мај	Евиденција о активностима
28. јун- Видовдан	излагање	одељењске старешине, наставник историје	мај	Евиденција о активностима

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Циљ програма школског спорта јесте да разноврсним моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима допринесе свестраном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, усавршавању и примени моторичких умења.

Задаци

- Оспособљавале ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- Формирање морално-вољних квалитета личности;
- Промовисање позитивних социјалних интеракција;
- Развијање креативности;
- Развијање позитивне слике о себи
- Оспособљавање за самостално вежбање и усмеравање надарених ученика за бављење спортом

Програм Школског спорта реализоваће се у складу са календаром општинских и градских такмичења.

Активност	Време реализације	Носиоци реализације	Начин праћења реализације
Учешће на општинским такмичењима	Током школске године према плану такмичења	Наставници физичког васпитања	Увид у остварене резултате, записници са такмичења
Учешће на спортским сусретима поводом Дана школе у свим школама на територији општине	Током школске године	Наставници физичког васпитања, директори школа	Увид у остварене резултате, фотографије са спортских сусрета
Школски турнири: Одбојка Стони тенис Рукомет Баскет	Током школске године	Наставници физичког васпитања, директор школе	Увид у остварене резултате, фотографије са турнира

Организација спортских сусрета поводом Дана школе у нашој школи	јун	Наставници физичког васпитања, директор школе	Увид у остварене резултате, фотографије са спортских сусрета
Кросеви	Крос РТС-а Пролећни Јесењи	Наставници физичког васпитања, директор школе, одељењске старешине	Увид у остварене резултате, фотографије

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања израђен је на основу Правилника о протоколу поступању у установи на одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19 и 104/20), Приручника за примену посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама и Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части и достојанства личности.

Програм за заштиту деце и ученика од насиља злостављања и занемаривања је посебан документ којим се планира рад Тима на остварењу заштите ученика од насиља. Програмом заштите ученика су дефинисане превентивне активности, као и кораци и процедуре у поступању у заштити ученика од насиља.

Програм заштите деце од насиља израђен је на основу анализе стања безбедности ученика у школи. Према анализи упитника добијених у процесу самовредновања и анализи анкете која је спроведена међу ученицима извшена је процена безбедности ученика у школи.

АНАЛИЗА СТАЊА У УСТАНОВИ

ОБЛАСТИ	ПИТАЊА НА ОСНОВУ КОЈИХ ЈЕ ВРШЕНА АНАЛИЗА	ШТА ЈЕ ДОБРО У ПРЕТХОДНОМ ПЕРИОДУ?	ШТА ПОБОЉШАТИ?	ЗАДУЖЕНИ ЗА ПРОВЕРУ
----------------	---	---	-----------------------	----------------------------

- Да ли се у установи реализује неки од програма превенције преступничког понашања (школа без насиља...)?
- Да ли спроводимо неке превентивне активности (у оквиру часова одељенског старешине, ваннаставних активности, организовање предавања, трибине са различитим темама...)?
- Да ли сарађујемо и колико са здравственим и социјалним службама, полицијом, школском управом, службама локалне заједнице...?

У претходној школској години спроведене су планиране радионице и предавања педагога школе о заштити ученика од насиља. Радионице и разговори на тему насиља у оквиру ЧОС-а реализовани су у складу са планом рада одељенске заједнице и у случајевима појаве непримереног понашања. Обележени су значајни датуми пригодним активностима ученика, чланова вршњачког Тима и Ученичког парламента. Педагог школе обављала је превентивне и интервентне разговоре са ученицима и родитељима који су вршили неке облике насиља током првог и другог полугодишта и интервенисала кад год је потребно заједно са директорком школе и Тимом за насиље. Школско особље организује радионице у циљу смањења дискриминаторског понашања међу децом. У школи се предузимају конкретне мере и санкције у случајевима испољавања дискриминаторског понашања међу ученицима.

Даље обучавање школског особља за примену ненасилне комуникације са циљем уважавања различитости и примењује принципе ненасилне комуникације у циљу поштовања и уважавања различитости. Рад са новозапосленим наставницима, наставницама и одељенским старешинама, усавршавање унутар установе, презентација о поступању и одговору на појаву насиља. Појачани рад са одељењем у којем постоји насилно понашање, као и радионице са предшколцима и првацима, уколико постоји тенденција да се јави насилно понашање.

Координатор тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања

Документа која уређују ову област	<ul style="list-style-type: none"> • Да ли у школи имамо неопходну документацију која дефинише права детета (конвенција о праву детета, Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања, Посебни протокол за заштиту деце од насиља ..)? • Да ли су наша интерна документа усклађена? • Да ли документа садрже делове који се односе на заштиту деце од насиља, занемаривања...као и процедуре, формуларе...? 	Школа поседује Протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама, Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања, Конвенцију о праву детета. Сва документација која се односи на безбедност ученика, као и на насиље које се дешавало у школи, налази се код педагога школе.	И даље вођење евиденције о насилним ситуацијама, стално праћење закона и новина, као и њихових измена и допуна.	Чланови тима
Анализа кадровских, финансијских и техничких ресурса	<ul style="list-style-type: none"> • Које семинаре су похађали запослени , а стечена знања и вештине су употребљиви за дату проблематику? Која знања и вештине им недостају? • Коликим финансиским средствима располажемо за ове намене и да ли постоји могућност пројектног планирања? • Шта од техничког ресурса поседујемо, а може да се употреби за реализацију. Програм (информатичка опрема, фотоапарат, камера, фотокопир апарат, апарат за пластификацију...)? 	Наставно и ненаставно особље синхронизовано делују у циљу превентивног рада, сузбијања негативних појава, решавања проблема и пружања помоћи ученицима и ученици знају коме се у школи и ван ње могу обратити ако су жртве насилног понашања. У циљу да се наставници едукују по питању насиља у школи, организовано је похађање семинара „Превентивна улога појачаног васпитног рада и његова повезаност са васпитним мерама“, као и похађање вебинара „Унапређивање међупредметне компетенције ученика Одговоран однос према здрављу“	Стручно усавршавање васпитача, наставника и стручних сарадника ради развијања осетљивости за препознавање и реаговање на насиље и даље је приоритет, јер директно утиче на успешност превентивног и интервентног деловања у заштити ученика од насиља. Урадити предлог обука, а могућност реализације зависиће од обука које нам буду понуђене и финансијских могућности школе.	Чланови тима

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Информисаност о превентивним активностима.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • На који начин смо до сада вршили информисање (обавештења у облику плаката, путем сајта, преко одељенских старешина, путем разгласа, књиге, обавештења, писма родитељима)? • Да ли су деца , родитељи и запослени били упознати са активностима у школи (одржавање трибина, предавања, реализација ваннаставних активности, учешће у пројетима који се реализују у локалној заједници)? 	<p>Ученици, родитељи и наставници обавештавају се о догађајима, битни њима, у школи и ван школе, путем Књиге обавештења, Сајта школе, Фејсбук групе, вибер група, е-учионице, преко одељенских старешина, као и огласне табле. Запослени у настави, педагог и директор школе похађали су семинар „Дијагностика, превенција и отклањање узрока неуспеха у школском учењу“, педагог школе је похађала вебинар на тему „Водич за појачан васпитни рад, васпитни и васпитно-дисциплински поступак“. Такође, током године, сви запослени, ученици и родитељи упознати су сврхом платформе „Чувам те“.</p>	<p>Наставити сарадњу са наставницима, ученицима и родитељима у вези са превенцијом насилног понашања, наставити организовање предавања и ваннаставних активности које би допринеле и утицале на сузбијање насиља у школи.</p>	<p>Чланови тима</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Анализа програма превенције који се могу користити и сарадња са локалном заједницом</p>	<p>Које све готове програме можемо користити? Каква је сарадња са службама локалном заједницом?</p>	<p>У току прошлих година путем платформе „Чувам те“ ученици, родитељи и наставници могли су да пронађу све информације које се тичу врсте насиља и поступања у различитим ситуацијама. Посебно важан сегмент који се налази на платформи јесу онлајн обуке за ученике, родитеље и наставнике. Након тога, унапређена је платформа и од маја месеца добили смо нова упутства за коришћење, са којима су упознати сви запослени.</p>	<p>Наставити едукације наставника, родитеља путем платформе „Чувам те“. Појачати сарадњу са МУП-ом, школским полицајцем, као и са спољашњим сарадником ШУ у виду консултација.</p>	<p>Координатор тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања</p>

УНУТРАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви запослени и ученици школе. Школа је прописала улоге и одговорности запослених и ученика у школи: (ко шта ради када постоји сумња на насиље или се насиље догоди). Одговорности: Дежурни наставник- дежура у складу са распоредом; уочава и пријављује случај; покреће процес заштите детета (реагује одмах у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија; обавештава одељењског старешину/васпитача о случају; евидентира случај; сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља. Одељенски старешина: уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах; учествује у процесу заштите деце; разговара са учесницима насиља; информише родитеље и сарађује са њима; по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља; прати ефекте предузетих мера; - евидентира случај и води документацију; по потреби, комуницира са релевантним установама. Тим, педагог - уочава случајеве

насилног понашања; покреће процес заштите детета, реагује одмах; обавештава одељењског старешину и сарађује са њим; по потреби, разговара са родитељима; пружа помоћ и подршку деци/ученицима, наставницима; разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите; обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предизетих мера; по потреби, сарађује са другим установама; евидентира случај. Помоћно-техничко особље - дежура по распореду; прекида насиље; уочава и пријављује случајеве насилног понашања. Ученици, деца- уочавају случајеве насилног понашања; траже помоћ одраслих; пријављују одељењском старешини/васпитачу; за теже случајеве консултују чланове; учествују у мерама заштите.

СПОЉАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

Спољашњу заштитну мрежу чине следеће институције: Центар за социјални рад, Школска управа, МУП, Дом здравља, Црвени крст, Библиотека „Доситеј Новаковић“, Дом културе Неготин, Музеј Крајина Неготин, Локална самоуправа, Спортски савез, Српска православна црква, Локални медији ТВ Транс, Комунално предузеће „Бадњево“, Електродистрибуција, Дом културе Штубик, ФК „Браник“, Сеоска амбуланта, Сеоска ветеринарска станица, Сеоске Месне заједнице (Малајница, Плавна, Шаркамен, Штубик).

ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ	ДИНАМИКА/ВРЕМЕ											НОСИЛАЦ	НАЧИН	ПРАЋЕЊЕ			
	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6			КО	✓		
1. Начин на који се превентивне мере и активности уграђују у свакодневни живот и рад школе																	
Ко и шта ради - улога и одговорност: <ul style="list-style-type: none"> - дежурних наставника - одељенских старешина - педагога - помоћно-техничког особља - ученика 												Тим, Директор, ОС	Упознавање свих актера васпитно-образовне установе са улогама и одговорностима у превенцији насиља, злостављања и занемаривања путем састанака, Наставничког већа, одељенских заједница	Директор, Тим			
Добро организовано и доследно дежурство запослених													Директор	Месечни списак дежурних наставника, дежурство два наставника у	директор		

														дворишту и ходницима школе		
Редовно вођење књиге дежурства у којој се бележе све активности везане за нарушавање реда током школске године													Дежурни наставници	Књига дежурства наставника у којој се уписују инциденти током дежурства	директор	
Обилажење установе од стране полицијског службеника	По потреби											Школски полицајац	Обилазак школе, одељења, разговор, информисање о насиљу	директор		
2. Постављање релевантних васпитних циљева редовној настави / активностима	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6					
Недеља посвећена активностима против насиља – радионице, разговори, филм..												ОС, Вршњачки тим, Ученички парламент, педагог	Кроз радионице, пригодне едукативне активности указати на ненасилно понашање	Педагог, ОС		
Обележавање пригодних датума - Дан школе, Дечија недеља итд.												ОС, Вршњачки тим, Ученички парламент, педагог	Кроз разне активности обележити значајне датуме и указати на лепо понашање	Професори разредне и предметне наставе		
Међуодељењско такмичење – Квиз „Познавања права детета и правила понашања у школи“												Наставници разредне наставе	Организовати квиз, такмичење, игре улога у циљу развијања одговорности и тимског духа	Наставници разредне наставе		
Одређен део школе (кутак) посвећен теми ненасиља												Вршњачки тим; наставници и ученици; УП	Кутак у коме ће бити изложени ученички радови, цртежи о вршњачком	Педагог, Руководилац УП		

МУП – Реализација програма „Основи безбедности деце“ (у четвртном и шестом разреду реализација следећих тема: Насиље као негативна друштвена појава, Превенција и заштита деце од злоупотребе опојних дрога и алкохола, Заштита од пожара, Полиција у служби грађана, Безбедност деце у саобраћају, Безбедно коришћење интернета и других друштвених мрежа, Превенција и заштита деце од трговине људима, Заштита од технолошко-техничких опасности и природних непогода)													васпитног рада, фотографије		
Сарадња са МУП-ом (регулисање саобраћаја око школе, дежурство приликом организовања кроса, игранки,...)															
Активности Црвеног крста „Промоција хуманих вредности“, „За доброту сваки дан добар дан“ радионице и учешће у хуманитарним акцијама, са циљем да се код ученика развије емпатија и солидарност; Радионице „Трговина људима“ по једна радионица од 1. до 8. разреда															
Здравствени центар – радионице за ученике 6.ог, 7.ог и 8.ог разреда „Ризично понашање“, „Шта треба знати о ППИ?“, Љубав и заљубљеност; Партнерска љубав“															
Патронажна служба – обележавање значајних датума															
4. Стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција за превентивни рад, благовремено уочавање, уочавање и реаговање на насиље, злостављање и занемаривање	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6				
Реализација семинара „Како у конфликтним ситуацијама са ученицима, колегама и родитељима“												Друштво учитеља Београда	Семинар, фотографије, извештај	Едукатори	
Обука наставног и ненаставног особља на тему „Кодекс понашања и облачења запослених и ученика“												Педагог	Презентација, фотографије	педагог	
Упознавање и упућивање на платформу „Чувам те“												Педагог,	сертификати	педагог	

												одељењске старешине			
5. Начин информисања о обавезама и одговорностима у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6				
Огласна табла у холу школе (истакнуте опште информације и тренутно актуелно а односи се на превенцију насиља)												Тим за заштиту деце од насиља,	Постоји огласна табла у холу школе	Тим за заштиту деце од насиља	
Кутак Врњачког тима за безбедност												ВТ за безбедност	Постоји огласна табла у холу школе	Координатор ВТ за безбедност	
Шема интервентних активности постављења у холу школе												Тим за заштиту	Постоји шема у холу школу	Тим за заштиту деце од насиља	
Кодекс лепог понашања родитељима ученика 1. разреда (сваки ученик и радник школе поседује Кодекс понашања)												разредне старешине	родитељски састанак	ОС	
Упознавање родитеља ученика са листом евиденције и програмом заштите ученика од насиља												ОС	Записник са родитељског састанка	Тим за заштиту деце од насиља	
Час ОС посвећен програму превенције насиља и упознавање ученика са шемом интервентних активности, упознавање ученика са повељом УН о правима детета												ОС	Дневник о образовно-васпитном раду	Тим за заштиту деце од насиља	
Упознавање ученика на првом часу ОС са „Правила понашања и Кодекс понашања у школи, “ а ученике који током године пређу у нашу школу на неком од часова ОС												Одељењске старешине	разговор, радионица	ОС, педагог	
Упознавање ученика и родитеља са законом о основама система образовања, васпитно дисциплинске мере, права и обавезе												ОС	Записник са родитељског састанка	Директор	
6. Подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељењске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа школе															
Активности Ученичког парламента, Вршњачког тима за безбедност, Тима за професионалну оријентацију												Вршњачки тим, Тим за ПО, Ученички парламент	Активирањем и укључивањем ученика у школску	Координатори тимова	

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ	ДИНАМИКА/ВРЕМЕ	НОСИЛАЦ	НАЧИН	ПРАЋЕЊЕ КО	✓
Утврђивање или провера сумње	По потреби током месеца	Одељенски старешина, педагог, директор	Установа проверава сваку информацију о могућем насиљу, злостављању и занемаривању и врши преглед видео записа уколико установа има електронски надзор над простором.	педагог/Тим	
Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	По потреби током месеца	Сви запослени	Потребно је реаговање, збрињавање учесника, обавештавање родитеља и неодложно укључивање релевантних институција (здравствена установа, полиција, центар за социјални рад); Након разговора са учеником анализирати	Тим/педагог/ОС	

			ситуацију.		
Обавештавање родитеља	По потреби током месеца	Одељенски старешина	Обавестити родитеље/законске старатеље путем позива, сусрет са родитељима	Одељенски старешина	
Консултације у установи и Мере и активности	По потреби током месеца	одељењски старешина/ наставник/Тим, родитељ, директор	Процена ризика и нивоа насиља (1, 2 или 3. ниво насиља); -Израда плана заштите за све учеснике. - Израда плана подршке - Израда плана појачаног васпитног рада - Вођење дисциплинског поступка	одељењски старешина/ Тим/родитељ	
Ефекти предузетих мера и активности	По потреби током месеца	одељењски старешина/ наставник/Тим	Прати се понашање детета које је трпело насиље, понашање детета које се понашало насилно, како реагују пасивни посматрачи и каква клима влада у одељењу.	одељењски старешина/ Тим	

Евалуација и евиденција

	<i>Активности / задаци - опис</i>	<i>Циљеви / исходи</i>	<i>Реализатор</i>
	Евидентирање случајева насиља	постојаће прецизан увид у обим и степен постојања насиља у школи и учесталост облика и форми у којима	директор, ОС, Тим за зашт. ученика од насиља,

	се насиље јавља, однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године, однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године, анализа упитника спроведеног међу ученицима о степену безбедности у школи	педагог
Праћење ефеката предузетих мера	вредновањем предузетих активности биће остварени услови за адекватније и ефикасније планирање новог циклуса интервентних активности у склопу Програма заштите ученика од насиља	директор, ОС, Тим за заштиту ученика од насиља, педагог
Предлог мера за даљи рад на основу самовредновања и потреба школе	Мере у складу са потребама школе	тим

ИНФОРМИСАЊЕ

Информисање ће бити континуирано, заступљено на свим нивоима и у свим фазама планирања и реализације активности.

ЦИЉНА ГРУПА	НАЧИН НА КОЈИ ЋЕМО ИНФОРМИСАТИ ЦИЉНУ ГРУПУ	ДИНАМИКА	ЦИЉ И САДРЖАЈ ИНФОРМАЦИЈА	КО ЈЕ ОДГОВОРАН ЗА ИНФОРМИСАЊЕ
Деца	час одељенског стр. обавештења, састанци Парламента, књига обавештења, панои, огласна табла, школски часопис, веб-страница школе, интервјуи	По потреби	Прикупљање информација од ученика путем анкета, разговора, радионица, предавања о сумњама и појавама насиља, као и начинима реаговања у тим ситуацијама, с циљем да се ученици додатно едукују и да се тежи подизању свести о озбиљности и последицама насиља које се могу јавити.	ОС, педагог, директор, наставници, помоћно-техничка служба
Наставници	Састанак НВ, одељенски старешине, огласна табла, друштвене мреже, индивидуални разговори, интервју	По потреби	Прикупљање и давање информација од наставника путем разговора, састанака, предавања, пријава, интервјуа и сл. о превентивним мерама код појаве насиља и саме појаве насиља. Подизање свести о њиховим улогама и одговорностима у препознавању, спречавању и реаговању на насталу ситуацију.	Директор, педагог, секретар
Помоћно-техничка сл.	Састанак, индивидуални разговор	По потреби	Прикупљање и давање информација путем дежурства и индивидуалних разговора о појави насиља. Подизање свести о њиховим улогама и одговорностима у препознавању, спречавању и реаговању на насталу ситуацију.	Директор, педагог, секретар

Родитељи	Родитељски састанак, вибер група, Ес-дневник, индивидуални разговори, интервју	По потреби	Прикупљање и давање информација о понашању своје деце. Путем индивидуалних разговора са одељенским старешимом, родитељи се обавештавају о актуелним насилним ситуацијама у школи која се тичу њихове деце. Циљ информација је сузбијање насиља, подршка ученику којем је потребна подршка у побољшању свог понашања.	ОС, педагог, директор, секретар
Школска управа	Мејл, позив, састанци Актива	По потреби	Консултације у вези са новинама, допунама, правилницима о заштити ученика од насиља, злостављања и занемаривања, као и информисање о појави насиља у школи.	Директор, педагог
Парламент	Састанак УП	Месечно	Прикупљање информација путем анкета, кутије поверења о насиљу и безбедности ученика/вршњака, и на основу тога учествује и даје предлоге за активности којима би се развијала толеранција, пријатељство, солидарност и уједно спречиле појаве насиља у школи.	Руководилац УП
Вршњачки Тим	Састанак тима	Месечно	Прикупљање информација путем анкета, разговора о насиљу и безбедности ученика/вршњака, учествује и даје предлоге за активности којима би се спречиле појаве насиља у школи.	Руководилац тима
Наставничко веће	Састанак НВ	новембар, јануар, април, јун	Информисање са извештајем о присутности насиља у школи.	Директор, секретар, педагог
Школски одбор	Састанак ШО	јануар, јун	Информисање са извештајем о присутности насиља у школи.	Директор, секретар, педагог
Савет родитеља	Састанак СР	јануар, јун	Информисање са извештајем о присутности насиља у школи.	Директор, секретар, педагог

ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ И ИНТЕРВЕНЦИЈЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ	ДИНАМИКА/ВРЕМЕ												НОСИЛАЦ	НАЧИН	ПРАЋЕЊЕ	КО	✓
	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6						
Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части и достојанства личности														Директор, чланови Тима, педагог	Наставничко веће, Савет родитеља, вршњачки Тим	директор	
Ко и шта ради - улога и одговорност:														Тим, Директор,	Наставничко	директор	

- дежурних наставника - одељенских старешина - педагога - помоћно-техничког особља - ученика											ОС, Руководилац Вршњачког Тима	веће, ЧОС, састанак Вршњачког Тима		
Упознавање ученика и родитеља са облицима насиља											Одељењске старешине	Часови одељењског старешине Родитељски састанци	ОС	
Правила понашања у школи											Тим, Ученички парламент	Истакнута на огласној табли	Руководилац УП	
Формирање и едукација вршњачког тима											Одељењски старешина	На основу предлога разредних старешина	ОС	
Род, пол и родне улоге – предрасуде											Одељењски старешина	ЧОС, радионице за ученике 6, 7. и 8. разреда	ОС	
Различити облици родно заснованог насиља и реаговање Митови и чињенице о насиљу у породици											Одељењски старешина, Вршњачки тим	ЧОС, радионице за ученике 6, 7. и 8. разреда	ОС	
Дефинисање правила која превенирају родно засновано насиље; родни стереотипи											Одељењски старешина	ЧОС, радионице за ученике 6, 7. и 8. разреда	ОС	
Недеља лепих порука											Наставници разредне наставе	Ученици млађих разреда	ОС	
Дан толеранције											Наставници грађанског вас. и верске наставе, Ученички парламент	Часови Грађанског васпитања и Верске наставе	ОС	

Дискриминација на делу – примери; изражавање осећања											Педагог	ЧОС, радионице за ученике 6, 7. и 8. разреда	педагог	
Стереотипи и родни стереотипи											Педагог	ЧОС, радионице за ученике 6, 7. и 8. разреда	педагог	
Родна дискриминација у школи; пол, род и језик											Одељењски старшина	ЧОС, радионице за ученике 6, 7. и 8. разреда	ОС	
Разговор о холокаусту											Наставник историје	Предавање за ученике	Наст. историје	
Упознавање са обичајима и различитим културама											Наставник географије	Разговори на часовима географије	Наст. географије	
„Спорт за све“											Наставник физичког васпитања	Спорстка такмичења и фер – плеј турнири	Наст. физ. васп.	
Предавање на тему штетности пушења											ОС, педагог	Подизање свести ученика путем слика, видео записа, презентације о штетностима пушења	ОС	
Предавање на тему алкохолизма											ОС, педагог	Подизање свести ученика путем слика, видео записа, презентације о штетностима алкохола	ОС	
Предавања о трговини људима (1-8. разреда)											ОС, педагог	Предавање, наставни материјали,	Педагог	

<p>I задатак Активности у случају сумње учесника у образовању (ученик–ученик, одрасли–одрасли; учесник у образовању – запослени; учесник у образовању – родитељ; учесник у образовању – треће лице у школи);</p> <p>II задатак Активности у случају сумње запосленог у образовању (запослени – учесник у образовању, запослени–родитељ, запослени– запослени, запослени – треће лице);</p> <p>III задатак Активности у случају сумње родитеља (родитељ – учесник у образовању, родитељ–родитељ, родитељ–запослени, родитељ – треће лице);</p> <p>IV задатак Активности у случају сумње трећег лица (треће лице– учесник у образовању, треће лице – родитељ, треће лице – запослени; треће лице – треће лице).</p>	<p>Редослед поступања у интервенцији:</p> <p>1) Проверавање добијене информације</p> <p>2) Зауостављање дискриминаторног понашања и смиривање и.</p> <p>3) Обавештавање и позивање родитеља Уколико родитељ није доступан, школа одмах обавештава Центар за социјални рад.</p> <p>4) Прикупљање релевантних информација и консултације врше се у школи ради: разјашњавања</p> <p>5) Предузимање мера и активности према учеснику у образовању, За сваки процењени ниво дискриминације директор школе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство – надлежну школску управу, у року од 24 сата од догађаја. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако Тим за заштиту, полиција или Центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.</p>	<p>ОС, предметни наставници, Тим за заштиту од насиља, директор</p>
<p>Праћење ефеката предузетих мера</p>	<p>Доношење одлуке о начину реаговања и праћења, стицање искустава и знања у циљу ефикаснијег и адекватнијег реаговања у будућем деловању</p>	<p>одељ. старешина, педагог., директор и Тим за заштиту учен. од насиља</p>

Евалуација и евиденција

<i>Активности / задаци - опис</i>	<i>Циљеви / исходи</i>	<i>Реализатор</i>
<p>Евидентирање случајева насиља</p>	<p>постојаће прецизан увид у обим и степен постојања насиља у школи и учесталост облика и форми у којима се насиље јавља, однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године, однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године, анализа упитника спроведеног међу ученицима о степену безбедности у школи</p>	<p>директор, ОС, Тим за зашт. ученика од насиља, педагог</p>
<p>Праћење ефеката предузетих мера</p>	<p>вредновањем предузетих активности биће остварени услови за адекватније и ефикасније планирање новог</p>	<p>директор, ОС, Тим за заштиту ученика од</p>

	циклуса интервентних активности у склопу Програма заштите ученика од насиља	насиља, педагог
Предлог мера за даљи рад на основу самовредновања и потреба школе	Мере у складу са потребама школе	тим

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

Садржаји програма	Секције/активности путем којих се остварује програм	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин и поступак остваривања
Друштвене активности	Лингвистичка секција, Занимљ. географија Забавна страна енглеског језика Еколошка секција Верска секција	Развијање свести о здравом начину живота; Развијање функционалних знања и вештина; Развијање љубави према истраживању	Израда паноа, зидних новина, посете, изложбе, учешће у акцијама локалне заједнице, извођење експеримената и сл.
Техничке активности	Техничка секција „Шта знаш о саобраћају“	Развијање функционалних знања и вештина; Развијање уредности, креативности, стваралаштва код деце	Увежбавање практичних знања из области саобраћаја, технике и информатике и ликовне уметности
Хуманитарне активности	Парламент Црвени крст	Развијање хуманости код ученика; Поштовање разлика и туђих потреба	Организовање и реализовање различитих хуманитарних активности у школи
Спортске активности	Оdboјка Стони тенис Кошарка Фудбал	Развијање такмичарског духа, Развијање моторичке спретности и физичких способности	Организ. и реализовање различитих такмичења, спортских сусрета и приредби.
Културне / уметничке активности	Математичка секција Мислиша Фолклорна секција Драмска секција Ритмичка секција Драмско – рецитаторска секција Музичко – ритмичка секција Хор Ликовна секција	Развијање и подстицање стваралачке активности, развијање маште оригиналности и смисла за лепо, оспособљавање ученика за испуњење слободног времена садржајима из области културе, науке, технике, уметности....	Посете музеју, биоскопу, позоришту, библиотеци; Припрема и реализовање разних приредби, манифестација, сусрета... Израда литерарних радова...
Понуда секција се сваке школске године прилагођава у складу са потребама и интересовањима ученика.			

9. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Циљ програма професионалне оријентације у основној школи је развијање спремности ученика да стиче знања и искуства о себи и свету рада, да доноси реалне одлуке у погледу свог даљег образовања и опредељења за будуће занимање са крајњим циљем постизања одређеног нивоа професионалне зрелости.

Носиоци програма професионалне оријентације у основној школи су ПП служба школе, одељењске старешине, као и предметни наставници.

Основни задаци програма професионалне оријентације у основној школи :

- Упознавање, праћење и постизање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика,
- Формирање правилних ставова према раду,
- Оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја,
- Сарадња са учениковим родитељима и њихово оспособљавање за пружање помоћи деци,
- Сарадња са установама и институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју
- Даље праћење и подстицање развоја изражајније способности, усмеравање и усклађивање с професионалним интересовањима
- Упознавање организационе и програмске структуре средњег образовања
- Активније укључивање родитеља и пружање помоћи деци при опредељивању за будуће занимање
- Остваривање сарадње са радним организацијама.

Садржај програма/активности	Носиоци активности	Начин рада	Начин праћења реализације
Упознавање, праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја	Одељењске старешине, предметни наставници, педагог	Разговори са ученицима, писмени састави, радови на часовима ликовне, музичке културе, ТИТа	Евиденција о реализованим активностима
СТИЦАЊЕ основних знања и појмова о раду и занимањима	Одељењске старешине, предметни наставници, педагог, стручњаци из разних области	Разговори, предавања, посете школама и предузећима	Евиденција о реализованим активностима, фотографија са обављених посета
Формирање општих радних навика	Одељењске старешине, предметни наставници	Усмеравање и подстицање ученика	Евиденција о реализованим активностима
Предавања: „Кораци у избору занимања“ „Најчешће грешке у избору занимања“ „Куда после основне школе?“	педагог, стручњаци из разних области	Предавања уз презентације	Евиденција о реализованим активностима
Родитељски састанак са темом "Значај правилног избора позива у животу сваког појединца"	ОС, педагог	Предавања уз презентације, разговори и саветовања са	Евиденција о реализованим активностима

		родитељима	
Тип професионалних интересовања ученика	Педагог школе	Тестирање ученика и анализа истог	Евиденција о реализованим активностима
Представљање средњих школа ученицима и родитељима	Представници средњих школа	Промоција, презентација, подела информативног материјала, трибина	Евиденција о реализованим активностима, фотографије

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Здравствена превенција и заштита здравља ученика изузетно је значајан сегмент образовно-васпитног рада школе. Будући да је циљ образовно-васпитног рада развијање свестране личности оспособљене да брине за сопствен здравље, здравље породице, ближе околине и шире друштвене заједнице, школа ће у оквиру одговарајућих предмета и других сардџаја овом виду васпитања посветити посебну пажњу. Програм здравственог васпитања и превенције ће се остваривати кроз програме редовне наставе и посебне програме и активности образовно-васпитног рада.

Циљ програма:

- изграђивање здраве личности, брига о сопственом здрављу и здрављу породице
- информисање и едукација ученика о факторима ризика по људско здравље и животну средину
- упознавање ученика са узроцима и последицама болести зависности и СИДЕ и заштите од ових узрока
- развијање и потреба веће хуманизација односа међу људима и половима као фактор људског здравља
- развијање и неговање правилног хигијенског и естетског односа према школи као радној средини.

Контрола и заштита здравља ученика, као облик превенције, обезбедиће се у континуираној сарадњи са Домом здравља Неготин. Сарадња са педијатријском службом ће се одвијати кроз вршење редовних систематских прегледа и вакцинације. За ученике виших разреда биће организована предавања из области гинекологије, хигијене, заштите здравља и сл.

Активност	Начин рада	Носиоци активности	Време реализације	Начин праћења
Редовни стоматолошки преглед обавља се у школи	Преглед, саветовање	Дом здравља Неготин, Школа	октобар	-евиденција о обављеном прегледу
Редовни систематски лекарски преглед ученика I, III, V, VII обавља се у школи	Преглед, саветовање	Дом здравља Неготин, Школа	октобар	-евиденција о обављеном прегледу
Лекарски преглед деце која полазе у први разред	Преглед и мишљење	Дом здравља Неготин	март-април	-лекарске потврде о обављеном прегледу
Редовни систематски лекарски преглед ученика II, IV, VI, VIII разреда обавља се у школи	-преглед и саветовање	Дом здравља Неготин, Школа - ОС	друга половина априла	- евиденција о обављеном прегледу
Предавања за ученике из области гинекологије, хигијене, заштите здравља и	Предавање, разговор,	Дом здравља Неготин, Школа – ОС и стручна	Током школске године	Евиденције о обављеним предавањима, фотографије са

сл.	саветовање	служба	предавања и сл
-----	------------	--------	----------------

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА У ШКОЛИ

Програм социјалне заштите ученика односи се на побољшање положаја ученика у школи из осетљивих друштвених група, интензивнијој сарадњи са Центром за социјални рад у Неготину, односно на активно учешће школе у подршци деци из осетљивих група. Програм је усмерен на развијање вредности пријатељства, солидарности, популарисање узајамног уважавања и поштовања разичитости.

Општи циљ програма је да ученицима омогући да што лакше преброде постојеће проблеме и да се омогући да равноправно укључе у образовно-васпитни процес.

Остали циљеви социјалне заштите односе се на достизање материјалне сигурности и независности породице у задовољавању животних потреба; обезбеђивање доступности услуга и остваривање права у социјалној заштити; подстицање на социјалну укљученост; очување и унапређење породичних односа; предупређење злостављања, занемаривања.

Ученицима који су у тешкој материјалној ситуацији, школа ће настојати да обезбеди неопходну помоћ у виду бесплатне ужине, неопходног ђачког прибора и уџбеника, бесплатних екскурзија, посете позоришту, биоскопу...

Подручје рада	Садржај рада/активност	Начин рада	Носиоци активности	Време реализације	Начин праћења
Побољшање положаја ученика из осетљивих друштвених група	Праћење породичних и социјалних прилика ученика	-праћење -разговор -процена	Одељењске старешине, стручна служба, директор	Током школске године	-евиденција о социјалним приликама ученика -списак ученика
	Процена ситуације: потреба за бесплатномужином потреба за бесплатним уџбеницима потреба за бесплатним наставним средствима	-праћење -увид у материјално стање -процена	Предметни наставници у сарадњи са одељењским старешинама	септембар	-евиденција о реализованим активностима -списак ученика
	Организовање хуманитарних акција за помоћ деци: прикупљање новца израда поклона	-спортска такмичења -хуманитарне представе -прикупљање средства	Одељењске старешине, Црвени крст школе, Ученички парламент	Током школске године, поводом Нове године, дана Светог Саве, Ускрса	-записници састанка Црвеног крста, Ученичког парламента -евиденција о прикупљеној помоћи
Активно учешће и подршка деци из осетљивих група	- Припрема и предаја захтева за процену потребе за пружање додатне образовне потребе -Учешће школе у раду Комисије на процени потребе за додатном подршком - Спровођење у живот мера које је	-израда захтева -попуњавање образаца	Чланови Тима за ИОП, родитељи ученика за којима је потребна	Током школске године	-записници са састанка тима за ИОП -документација потребна за процену подршке

	Комисија утврдила и прописала		додатна подршка		
Развијање код ученика вредности пријатељства, солидарности; популарисање узајамног уважавања и поштовања разичитости	Организовање предавања и радионице и других активности за ученике. -Дан толеранције -Дечија недеља -Дани посвећени активностима против насиља -Радионице на часовима грађанског васпитања и ЧОС-а -Спортска такмичења и фер-плеј турнири -Изложбе ликовних и литерарних радова -Акције Ученичког парламента -Активан рад Тима за инклузију -Активан рад тима за заштиту деце од насиља	-радионице -излагања -дискусија -спортска такмичења -израда ликовних и литерарних радова -спровођење акција	Одељењске старешине, наставник грађанског васпитања,наст авник физичког васпитања, педагог, Тим ИОП-а, Тим за заштиту ученика од насиља	Током школске године/ према плани ЧОС, грађанског васпитања, Ученичког парламента, Тима за ИОП, Тима за заштиту ученика од насиља	-припреме за предавања, радионице -израда васпитних порука -припреме за реализацију часова -план одржавања спортских такмичења -ученички продукти -записници тимова за ИОП, заштите ученика од насиља, Ученичког парламента

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Програм заштите животне средине има за **циљ** стицање знања о друштвеним, природним, привредним и техничким појавама и токовима који преображавају, обогаћују или угрожавају животну средину.

Васпитни задаци су:

- развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима,
- оплемењивање уже и шире средине,
- стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно – техничким обележјима природе и насељене средине,
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља, култивисању расада и неговању паркова,
- уређење школског дворишта и одржавање спомен – обележја.

Садржај рада/активност	Начин рада	Носиоци активности	Време реализације	Начин праћења
- Светски дан заштите озонског омотача (16.9.) - Светски дан заштите животиња (4.10) - Светски дан чистог ваздуха (4.11.) - Светски дан рециклаже (18.3.) - Светски дан шума (21.3.)	Изложба радова ученика на задате теме, израда ликовних, литерарних и радова са еколошким порукама, постављање постера у кабинету за биологију и др. учионицама и у холу школе, квиз , учествовање у	Ученици, наставници биологије, хемије и ликовне културе, учитељи	септембар октобар, новембар, март, април, мај,	Уређени панои у учионицама и холу школе, евиденција о реализованим активностима, фотографије, продукти са

- Светски дан воде (22.3.) - Дан планете Земље (22.4) - Светски дан заштите биодиверзитета (22.5.) - Светски дан заштите животне средине (5.6.)	локалним еколошким акцијама предавања (ПП презентација)		јун	радионица са ученицима
Бирамо најбоље уређену учионицу – кабинет (акција на нивоу одељења)	уређење учионица и избор најбоље уређене учионице	Ученици, одељенске старешине, учитељи	Октобар, мај	Похвала за најбоље уређену учионицу
Уређење школског дворишта	Чишћење школског дворишта, уређивање школског дворишта	Ученици, одељенске старешине, помоћно особље	Током године	Увид у уређено школско двориште
Акција: „Чепом до осмеха“ и сличне еколошке акције	Сакупљање чепова и осталих сировина у зависности од акције	Ученици, учитељи, наставници	Током године	Прикупљен материјал за рециклажу
Веза човека и његове околине	У оквиру наставе предавање	Ученици од 1-4 разреда	По наставном плану и програму	Увид у наставни план и програм

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе.

Циљ програма сарадње са локалном самоуправом је да доприноси стварању подстицајне средине у којој ће постојати услови да се реализују индивидуалне потребе и интересовања наших садашњих и будућих ученика.

Главни задатак је планирање и реализација заједничких активности са субјектима локалне самоуправе у циљу унапређења целокупних услова рада за ученике и запослене у школи.

ОБЈЕКАТ ДРУШТВЕНЕ СРЕДИНЕ	АКТИВНОСТИ	НАЧИН	ПРАЋЕЊЕ	
			КО	✓
Дом културе Штубик	Прослава Дана школе	Акад. за уч. и родитеље	Рук.стр.већа, директор педагог	
	Академија поводом школске славе Св. Саве	Акад. за уч. и родитеље	Рук.стр.већа, директор	
	Такмичење рецитатора	Учешће уч.	Наставник српског језика	
	Позоришне представе	Праћење поз. предст.	Рук. Стр. В	
	Филмска пројекција	Праћ. филма	Директор	
Библиотека „Д. Новаковић“	Колективни упис ученика 1. р	Посета библи.	Директор	
	Дечја недеља	Посета/учешће	Струч. служ.	
	Реализација едукативних радионица Црвеног крста	Предав. На часовима ОЗ	Одељен стар. Руков. Ц. Кр.	

	Литер. И ликов. Конкурси „Крв живот значи“	Учешће уч. Литер. Секц.	педагог	
Здравствени центар Неготин	Систематски преглед екскур.	Одлазак у ЗЦ	Одељен стар.	
	Систем. преглед уч. 3. 5.и 7. р	Час.одељ.ст.	Одељен стар.	
	Преглед и едукација ученика од стране стоматолога	Предавање –часови ОС	Одељенске старешине	
МУП	Радионице са ученицима	часови одељ. стареш.	Одељен стар. Стр. служ.	
Вртић „Пчелица“	Карневал	учешће	Акт. раз. нас	
Основне и средње школе у општини	Литерарни конкурс	Учешће уч.	педагог	
	Ликовни конкурси	Учешће уч.	педагог	
	Спортски сусрети	Учешће уч.	педагог	
Српска прав. црк. Штубик/Малајица	Посета цркве	Реализ. часа	вероучитељ	
Манастир. Буково	Посета манастира	Реализ. часа	педагог	
Комун. пред. Хала спортова, стадион	Спортски сусрети – Дан шк.	Такмичење у спорту	наставник физичког и здрав. васп.	
	Крос	Реализација кроса	Стр. веће. вештина	
Музеј Крајина	Посета	посета	педагог, дир.	
Мокрањчева кућа	Отварање Мокрањчевих дана Концерти	посета	ОС	
Хидроелектрана „Бердап 2“	Посета хидроелектране ученици 8. разреда	Час одеље. стареш.	Струч. актив прир. гр.пред	
Општина Неготин	Мајске свечаности	Учешће у програм	Директор, педагог	
	Посета у Дечјој недељи	Посета председника	Директор, стр. служ.	
Ветеринар. стан. Штубик	Посета	Предав.ветер	педагог	
Савез бораца	Обележавање дана бораца	Полаг. цвећа		
Туристички савез	Дани вина и меда	Продај. излож радова	Струч.већа прир. гр. и вештина	

ПРОГРАМ САРАДЊЕ ПОРОДИЦЕ И ШКОЛЕ

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика који је заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Програмом сарадње са породицом, школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно старатељима ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне и остале облике активности школе и консултовање у доношењу одлука око наставних, организационих, безбедоносних и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности образовно-васпитних утицаја. Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе

сваког месеца, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду и организацију „дан отворених врата“ сваког месеца када родитељи могу да разговарају са наставницима о напредовању ученика. „Дан отворених врата“ организује се према унапред утврђеном распореду који се прави на почетку школске године. Организовање посете родитеља, односно старатеља образовно-васпитном раду остварује се према , такође, унапред утврђеном распореду.

Циљеви сарадње породице и школе јесте организовати облике сарадње који ће:

- подићи на виши ниво партнерство родитељи-школа (дељење обавеза и циљева за васпитање ученика)
- пружити помоћ и подршку родитељу при обављању педагошке функције

Задачи сарадње:

- допринети складном деловању породице и школе у образовању и васпитању ученика
- обезбеђивати и инсистирати на редовној, трајној и квалитетној сарадњи родитеља и школе
- остваривати позитивну интеракцију наставник-родитељ
- обезбедити информисаност родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика

Област	Облик	Садржај активности	Носиоци активности	Време реализације	Начин праћења
Информисање и саветовање	1. Огласне табле	Информације/обавештења о раду школе, садржајима о којима родитељи треба да буду обавештени	Тимови на нивоу школе, стручна служба	Током школске године	Огласне табле, записници рада тимова
	2. Индивидуални разговори Саветодавни рад са родитељима	Информације о условима, понашању ученика у школи, успеху, напредовању.. Савети родитељима ученика који имају тешкоћа у учењу и понашању; у зависности од проблема информисање, упућивање	Одељењске старешине, предметни наставници, стручна служба, директор	Према распореду „Отворених врата школе“ Као и по потреби током школске године	- распоред „отворених врата“ - евиденције о обављеним разговорима
			Поједини наставници на захтев одељењских старешина или родитеља	Током школске године/ по посебном договору	-евиденција о обављеном разговору
3. Родитељски састанак	Садржаји родитељских састанака реализују се према плану родитељских састанака који су део ГПР школе, као и према потреби и актуелним темама током школске године (Упознавање са школском организацијом, условима, кућним редом, НПП, успеху ученика...)	Одељењске старешине, стручна служба, директор	Септембар, новембар, децембар, април, јун (квартално један родитељски састанак, уз могућност сазивања заједничких родитељских састанака уколико се за то укаже потреба/прилика	-дневни ред родитељског састанка -евиденција о одржаном родитељском састанку/записник	
					5. Групни саветодавни разговори

		Информације о узроцима неуспеха, проблематичног понашања у школи или породици, последицама по општи успех, утврђивање мера за решавање проблема. Упознавање са обавезама родитеља-школе. Размена искуства у проналажењу најбољих решења	директор		састанку
	6. Едукативна предавања, радионице	Предавања и радионице којима се реализују предвиђене активности према плановима посебних тимова на нивоу школе или према актуелним темама	Одељеске старешине, стручна служба, директор, председници посебних тимова	Према плану тимова на нивоу школе; по договору са предвиђеним институцијама (стручњацима)	-припрема за реализацију радионице, предавања - евиденција о реализованој активности -планови тимова
Непосредно учешће у раду школе (Укључивање у наставне и остале активности школе)	1. „Отворени дан школе“	Присуствовање образовно-васпитном раду школе као посматрачи	Одељењске старешине, предметни наставници, стручна служба	Једном месечно током школске године (према утврђеном распореду)	-распоред „отвореног дана школе“ - евиденција присутних родитеља
	2. Рад у стручним тимовима школе	Укључивање родитеља у стручним тимовима школе (ИОП, Тим за безбедност ученика...)	Чланови стручних тимова, стручна служба, директор	Током школске године	-записници рада тимова
	3. Учешће родитеља у ваннаставне активности	Садржај према планираним активностима секција, организација наставника	Наставници координатори секција, заинтересовани родитељи	Током школске године	- извештај о реализацији ваннаставних активности
	4. Донације школи	Проналажење донација које доприносе побољшању услова и рада школе	Директор, родитељи	Током школске године	-евиденција о донацији школи -извештај о раду школе
	5. Добровољне акције	Акције на уређењу школе, школског дворишта, околине васпитно-образовне установе	Директор, одељењске старешине, родитељи	На полугодишту, крају школске године (када се за то укаже потреба)	-евиденција о реализованим активностима -извештај о раду школе
Консултовање	1. Савет	Савет родитеља се бави питањима која се	Чланови Савета	Према плану Савета	-план Савета

у доношењу одлука	родитеља	односе на квалитет образовања и васпитања. Садржај рада реализује се према плану рада Савета родитеља који је део ГПР школе	родитеља, директор, стручна служба	родитеља од септембра до јуна	родитеља -записници са седница Савета родитеља
	2. Школски одбор	Школски одбор доприноси унапређивању квалитета рада школе, уважавање ставова и мишљења родитеља. Садржај рада је према плану рада Школског одбора који је део ГПР школе.	Директор, родитељи чланови и остали чланови ШО	Према плану Школског одбора од септембра до јуна	-план Школског одбора -записници са седница Школског одбора
	3. Родитељски састанак	Договор око реализације екскурзије, излета, одређених свечаности, консултовање око набавке уџбеника, извођења одређених активности.	Одељењске старешине, директор, стручна служба	Према плану родитељских састанака	-евиденција о одржаном родитељском састанку/записник
4. Учешће у стручним тимовима школе	Родитељи учествују у раду Тима за самовредновање, ШРП, ИОП	Чланови тимова, родитељи	Током школске године	-записници састанка Тима за самовредновање, ШРП, ИОП	
	5. Анкетирање	Ради унапређивања живота и рада школе, школи је важно и мишљење родитеља о настави и учења њихове деце у школи, постигнућима, подршци ученика - Анкетирање родитеља о њиховом задовољству сарадњом школе и породице и прикупљање њихових сугестија за унапређивање сарадње. (Отворени дан школе)	Одељењске старешине, стручна служба	Током школске године На крају првог и другог полугодишта	-анкете -анализа и извештај спроведене анкете/самовредновање -анкете -извештај спроведене анкете

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

На основу Правилника о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС бр. 7/2010) доноси се Програм за остваривање екскурзија у првом и другом циклусу образовања и васпитања. Садржаји екскурзије и наставе у природи остварују се на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег плана рада школе. Екскурзија са планираним реалним сусретима ученика са занимањима која их интересују, истраживачки излети/екскурзије/ школа у природи (Израда тематских планова који би садржали теме и начин реализације наставе ван учионице).

Садржаји програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин и поступак остваривања	Начин праћења остварености
-------------------	-----------------------------------	------------------------------	----------------------------

			циљева
<p>Први циклус Уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Србије. Посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња у околини и Србији). Посете заштићеним природним подручјима (национални паркови, резервати, споменици природе...). Упознавање с прошлoшћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно - историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи - научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника...). Развијање способности оријентације у простору и времену. Обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми (упознавање с производњом здраве хране). Обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине...).</p> <p>Други циклус Посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено - географским одликама Србије (планине, реке, језера, бање, биљни и животињски свет, заштићени природни објекти и национални паркови, становништво, народи и етничке заједнице у Србији...). Обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба (Лепенски вир, Виминацијум - војни логор, Гамзиград - царска палата, Жича, Лазарица, Љубостиња, Манасија, Сремски Карловци, Крушедол,</p>	<p>Циљ екскурзије, као облика Образовно - васпитног рада, јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.</p> <p>Задаци екскурзије су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика, - повезивање и примењивање знања и умења, - развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима, - неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва, - успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно, - проучавање објеката и феномена у природи, - уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима, - упознавање с начином живота и рада људи појединих крајева, - развој и практиковање здравих стилова живота, - развијање свести о значају 	<p>У избору програмских садржаја и маршрута екскурзија, као и њиховог трајања, потребно је узети у обзир захтеве наставних програма свих предмета које ученици изучавају у тој школској години, циљеве и задатке екскурзије, узраст ученика и њихове психофизичке способности.</p> <p>У стручној припреми учествују сви наставници водећи рачуна да се кроз екскурзију што више повежу образовно-васпитни захтеви различитих наставних предмета. У стручним и педагошко-методичким припремама, имајући у виду циљ и задатке сваке екскурзије, наставници треба пажљиво да се упознају са маршрутом и могућностима које она пружа, како за стицање нових, тако и за продубљивање и систематизацију већ усвојених знања. На екскурзији треба водити рачуна о физичком и психичком капацитету ученика одређеног узраста, посебно о правилној расподели активности и периода одмарања. Због обиља утисака и специфичних околности у којима се одвија екскурзија тешко је дужи временски период одржавати пажњу ученика. Треба избегавати опширна предавања, објашњења са великим бројем података и активности које су дуготрајне и замарајуће. Део времена може се посветити организовању такмичења у разним дисциплинама: фудбалу, кошарци, одбојци, трчању, скакању, певању, рецитовану, квизовима и сл. Пре разгледања неког објекта било би корисно одржати кратак састанак са тамошњим стручњацима (кустосима, водичима, инжењерима...), упознати их с циљем посете и замолити их</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Извештај о извођењу излета, екскурзије и наставе у природи - Одељењски старешина упознаје родитеље са извештајем на родитељском састанку. - Извештај о путовању је саставни Годишњег извештаја рада школе. - Ученици након изведеног путовања попуњавају анкетни лист По повратку са екскурзије, стечена знања и искуства треба што више интегрисати у наставни процес. Са ученицима разменити утиске, извршити систематизацију и обраду података добијених током екскурзије, а од прикупљеног материјала (цртежи и фотографије музејских експоната, биљног и животињског

<p>Ново Хопово, Смедеревска тврђава, Голубац, Петроварадинска тврђава, Орашац, Топола, Тршић, Бранковина, Шумарице...).</p> <p>Обилазак Београда, престонице Србије (Природњачки музеј, Ботаничка башта "Јевремовац", зоолошки врт, Музеј Николе Тесле,). Обилазак установа културе у Србији (Галерија Матице српске у Новом Саду, Српско народно позориште у Новом Саду, завичајни и локални музеји, спомен-куће...).</p> <p>Обилазак привредних друштава и јавних предузећа (предузећа у областима прехранбене, хемијске, машинске и електроиндустрије, индустрије грађевинског материјала, енергетике...).</p>	<p>одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња,</p> <ul style="list-style-type: none"> - развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора, - оснаживање ученика у професионалном развоју, - подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање, - развијање способности оријентације у простору. 	<p>да њихово излагање буде прилагођено ученицима. Ако излагање стручног водича превазилази могућности ученика да га разумеју наставник треба да интервенише и пружи појашњења која одговарају предзнању ученика, њиховом узрасту и интересовањима. Подразумева се да сва излагања на екскурзији којима се објашњавају различите појаве у природи и друштву морају бити на потребном научно-стручном нивоу. Посете привредним предузећима треба искористити за потпуније информисање ученика о појединим занимањима како би се по завршетку основног образовања и васпитања лакше определили за одређени позив.</p>	<p>света, културно-историјских споменика, установа културе, природних лепота...) приредити изложбу, као пригодан начин да се реализована екскурзија представи на нивоу школе</p>
---	--	--	--

ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Школска библиотека је неопходан и саставни део образовно-васпитног процеса који доприноси његовом развоју, унапређивању учења, стручног усавршавања и јавне, културне делатности школе. Библиотечком грађом и информацијама библиотека у школи допуњује сва образовно-васпитна подручја различитим изворима сазнања.

Применом одређених метода и облика рада укључује се у наставни процес, помаже у учењу, у стварању трајних навика и способности за коришћење различитих извора информација и систематски врши оспособљавање ученика за самосталан рад.

Садржаји програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин и поступак остваривања	Начин праћења остварености циљева
-------------------	-----------------------------------	------------------------------	-----------------------------------

<p>Промовисање програма читања и културних догађаја кроз квизове такмичења, изложбе, постављање паноа на задате теме</p> <p>Обука ученика за коришћење каталога и претраживање базе података по различитим параметрима(аутор,УДК,) Савладавање вештине учења (прикупљање, бирање,бележење, вредновање)</p>	<p>Развијање културе читања код ученика, говорне културе као и потреба, навика и интересовања за коришћење библиотечке грађе</p> <p>Оспособљавање за самостално коришћење и проналажење потребне књижне и некњижне грађе</p> <p>Оспособљавање ученика у овладавању вештина за учењем током читавог живота</p>	<p>Планирање активности у раду са ученицима;</p> <p>-уознавање ученика са радом библиотеке;</p> <p>-уознавање ученика са врстама библиотечке грађе и оспособљавање за самостално коришћење књига, часописа, енциклопедија...;</p> <p>-пружање помоћи ученицама при избору литературе и некњижне грађе;</p> <p>-подстицање интересовања за читање књига и коришћење библиот. грађе;</p> <p>-подстицање код ученика развоја способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија</p> <p>-помоћ ученицима у оспособљавању за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању и свакодневном животу;</p> <p>-подстицање развоја мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, учење и образовање током целог живота(препоручивање текстова за читање и разговор о прочитаним текстовима);</p>	<p>путем извештаја о раду библиотеке; анализом месечне статистике; анализом о броју наставника који претражују информације и долазе до потребних које ће им омогућити реализацију предвиђених активности; број реализованих књижевних сусрета;</p>
--	---	--	--

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

1. Безбедност и здравље

Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у Школи и за време извођења свих активности које организује Школа, у складу са чл. 108, 109, 110, 111, 112 и 113. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17) прописују се мере, начин и поступак безбедности и здравља ученика Школе и начин њиховог спровођења.

Ученици имају право на заштиту и безбедност:

- 1) за време остваривања образовно-васпитног рада у згради Школе у школској згради, школском дворишту и непосредној околини;
- 2) ван школске зграде и школског дворишта - за време остваривања образовно-васпитног рада или других активности које организује Школа.

Ученици имају право на заштиту и безбедност од:

- 1) поступака других лица,
- 2) болести и повреда,
- 3) пожара, поплаве, елементарних непогода и других природних појава које могу угрозити безбедност.

Одељењски старешина и наставници који с ученицима обрађују одговарајуће програмске садржаје обавезни су да ученике упознају са опасностима с којима се могу суочити за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује Школа, као и с начином понашања којим се те опасности избегавају или отклањају.

Ради спровођења мера за безбедности и здравље ученика, Школа сарађује са државним органима, органима општине Неготин и другим субјектима с којима је таква сарадња потребна.

2. Сарадња са државним органима и организацијама и органима локалне самоуправе

У поступку прописивања и извршавања мера заштите и безбедности ученика Школа сарађује са:
Одељењем за друштвене делатности Скупштине општине Неготин;
Министарством просвете - Школском управом у Зајечару;
Министарством саобраћаја и телекомуникација;
Министарством унутрашњих послова-Полицијска станица Неготин;
Центром за социјалан рад Неготин;
Министарством здравља – Домом здравља Неготин

3. Безбедност и здравље у згради школе и школском дворишту

3.1. Заштита и безбедност од поступака других лица

Заштита и безбедност ученика од поступака других лица обухвата:

- 1) заштиту и безбедност од дискриминације;
- 2) заштиту и безбедност од насиља, злостављања и занемаривања;
- 3) заштиту и безбедност од страначког организовања и деловања.

Остваривању овог вида заштите и безбедности ученика служе поштовање одредаба Правила понашања у Школи и активности стручног тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.

У Школи је забрањено: физичко, психичко и социјално насиље; злостављење и занемаривање ученика, физичко кажњавање и вређање личности, односно сексуална злоупотреба ученика.

Посебним протоколом за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривање Министарства просвете прописане су превентивне активности и поступања, као и процедуре у школи у одговору на насиље и злостављање ученика.

Посебни протокол је обавезујући за све ученике, запослене, родитеље, односно старатеље ученика.

У школи се одржава дежурство које изводе дежурни наставници (које одреди директор) и помоћно - техничко особље, у складу са процесом наставе.

Дежурство почиње 30 минута пре почетка наставе, а завршава се 15 минута након завршетка последњег часа.

Наставник који организује допунски час или неке друге активности, дужан је да брине о боравку ученика од почетка до краја свих активности.

Ради остваривања заштите и безбедности ученика од болести и повреда, Школа:

- води бригу о уредности и чистоћи школских просторија и школског дворишта;
- води бригу о обављању прописаних лекарских прегледа запослених и ученика;
- предузима мере у случају промена код ученика које се односе на његово здравствено стање и о томе обавештава родитеље, односно старатеље; обавештава родитеља да је ученику, чије је здравствено стање може да представља опасност за друге ученике, забрањен долазак на наставу и друге активности у Школи, док надлежни лекар не потврди да опасност не постоји.

3. 2. Осигурање ученика

Школа је у обавези да на почетку сваке школске године упозна родитеље са могућношћу осигурања ученика од последица несрећног случаја (незгоде) које се могу евентуално десити и са условима под којима се врши осигурање.

3.3. Заштита и безбедност од болести и повреда

Ради остваривања заштите и безбедности ученика од болести и повреда, Школа:

- 1) води бригу о уредности и чистоћи школских просторија и школског дворишта;
- 2) води бригу о обављању прописаних лекарских прегледа запослених и ученика;
- 3) поступа по мерама надлежних органа донете по прописима у области здравства;
- 4) према својим могућностима обезбеђује коришћење школског намештаја, наставних и других средстава који су безбедни за употребу и одговарају психофизичким својствима ученика;
- 5) према својим могућностима примењује стандарде и нормативе који се односе на школски простор, број ученика у одељењу и друге услове за обављање делатности;
- 6) обезбеђује надзор наставника или стручног сарадника за време рада на уређајима или с предметима који могу изазвати повреду, као и за време извођења активности које представљају потенцијалну опасност за настанак повреде;
- 7) предузима мере у случају промена код ученика које се односе на његово здравствено стање и о томе обавештава његовог родитеља;
- 8) родитеља ученика чије здравствено стање, према процени директора, наставника или стручног сарадника, може представљати опасност за друге ученике и запослена лица, обавезује да таквог ученика одведе на одговарајући преглед и забрањује му долазак на наставу и друге активности које организује Школа, док надлежни лекар не потврди да опасност не постоји;

4. Заштита и безбедност од пожара, поплаве, електричне струје, удара грома и других опасних појава

Ради остваривања заштите и безбедности ученика од пожара, Школа је обавезна да се придржава Закона о заштити од пожара, пратећих прописа и свог општег акта о тој материји.

5. Заштита и безбедност ван зграде ван зграде школе и школског дворишта, за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује школа

На остваривање заштите и безбедности ученика за време боравка на излету, екскурзији или настави у природи, као и за време извођења неке друге активности ван зграде Школе и школског дворишта, примењују се основне одредбе Правилника о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика, а сходно се примењују његове одредбе о остваривању заштите и безбедности ученика у згради Школе и школском дворишту.

ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Перманентну анализу, праћење и вредновање Школског програма вршиће Актив за развој Школског програма са активностима праћења реализације свих елемената Школског програма (садржаја, метода, облика рада, наставних средстава, активности, напредовања ученика)

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	НАЧИН	ВРЕМЕ
------------------	----------------	--------------	--------------

- дидактичко методичка анализа начина реализације садржаја наставе - обавезних, обавезних изборних и изборних предмета	Актив за развој Школског програма, педагог школе директор	- мерење, посматрање и други облици прикупљања података - сређивање и анализа прикупљених података - анализа документације, - посматрање, - анкетирање, - интервијусање, - тестирање, - испитивање - кроз сталне састанке стручних актива, - кроз месечне консултације са саветницима Школске управе за осигурање квалитета - путем посета другим школама и разменом искуства са њима - кроз реорганизацију циљева, задатака, садржаја, активности и метода рада	- континуирано - дневно - периодично - на крају полугодишта и школске године
- саветодавни рад са учитељима уз примену иновација	Актив за развој ШП, педагог школе		
- упознавање наставничког колектива са ефектима примењене иновације	педагог школе		
- уграђивање проверене новине у наставни процес	учитељи		
- праћење којим темпом учи сваки појединачни ученик, да ли активности наставника одговарају способностима ученика	Актив за развој Школског програма, педагог школе учитељи		
- праћење да ли је употреба наставних средстава адекватна	Актив за развој ШП, педагог школе , учитељи		
- начин реализације Програма за заштиту деце од насиља	Актив за развој Школског програма, Тим за заштиту деце		
- начини оцењивања ученика и иновирање процеса оцењивања	Актив за развој Школског програма, педагог школе		
- вођење педагошке документације	Актив за развој ШП, педагог школе		
- планирање и припремање за наставни час	Актив за развој ШП, педагог школе, учитељи		
- реализација програма Здравственог васпитања	Актив за развој ШП, педагог школе		
- праћење реализације корелације међу предметима	Актив за развој Школског програма, педагог школе		
- реализација слободних активности ученика на нивоу школе	Актив за развој ШП, педагог школе, директор школе		
- реализација активности "Да ли знаш ..." на нивоу сваког одељења	Актив за развој ШП, педагог школе, директор школе		
- реализација активности Школског развојног плана кроз Школски програм	ШРТ , Актив за развој Школског програма		

